

ဤစာအုပ်ကို

၁။ ဣန္ဒြေပျက်စီးခြင်း အဓိပ္ပာယ်များ

၂။ ဣန္ဒြေပျက်စီးခြင်း ဝေဒနာပျက်စီးခြင်း အဓိပ္ပာယ်များ

၃။ ဣန္ဒြေပျက်စီးခြင်း ပဏိဏ္ဍိတပျက်စီးခြင်း အဓိပ္ပာယ်များ

စုံလင်စွာဖြင့် ဝေဒနာပျက်စီးခြင်း တန်ဆာဆင်၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

အရှင်ဥပုသိတ (မြန်မာ)

အဘိဓမ္မာအောင်ပန်း (မြန်မာ)

ယေ၊ လတ်၊ ကြီး

စာမေးပွဲများအတွက်

အဘိဓမ္မာအောင်ပန်း

(ပထမတွဲ)

စမ္မဒါန

အရှင်ဥပုသိတ (မြန်မာ)

သာသနာ- ၂၅၅၀ ခု

ကောဇာ- ၁၃၆၈ ခု

ယော်၊ လတ်၊ ကြီး
စာမေးပွဲများအတွက်

အဘိဓမ္မာဒေသနာပန်း

(ပထမတွဲ)

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြစ်သား)

သာသနာ- ၂၅၅၀ ခု

ကောဇာ- ၁၃၆၈ ခု

(:လောကုတ္တံ) ရှိလောကုတ္တံ၁၆၄၀

အဘိဓမ္မာဒေသနာပန်း (ပထမတွဲ)

ငယ်, လတ်, ကြီး
စာမေးပွဲများအတွက်

အဘိဓမ္မာဘောင်ပန်း

(ပထမတွဲ)

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြန်သား)

သာသနာ- ၂၅၅၀ ခု

ကောဇာ- ၁၃၆၈ ခု

ဤစာအုပ်၏

၁။ ဇိုကာကျော် စိတ်ပိုင်း အဓိပ္ပာယ်များ

၂။ ဇိုကာကျော် စေတသိက်ပိုင်း အဓိပ္ပာယ်များ

၃။ ဇိုကာကျော် ပကိဏ်းပိုင်း အဓိပ္ပာယ်များ

စုံလင်စွာဖြင့် ဝေဝေဆာဆာ တန်ဆာဆင်၍ ဖော်ပြ
ထားပါသည်။

(ငယ်၊ လတ်၊ ကြီး) စာမေးပွဲများအတွက်

အဘိဓမ္မာအောင်ပန်း

(ပထမတွဲ)

ဓမ္မဒါန

အရှင်ဉာဏသာမိ (မြစ်သား)

သာသနာ-၂၅၅၀ ခု

ကောဇာ- ၁၃၆၈ ခု

စီစဉ် ရေးသားသူ၏ ဆန္ဒ

ဤစာအုပ်ကို ရေးသားရာ၌ စာရေးသူ၏ဆန္ဒမှာ “မှတ်စုကောင်း စာအုပ် တစ်အုပ်” ဖြစ်စေလိုမှုပင် ဖြစ်ပေသည်။

ထို့ကြောင့် ဆရာမထေရ်တို့ ပိုချပေးတော်မူခဲ့သော မှတ်စု မှတ်တမ်းများကို ယခုခေတ်ပေါ် ပုစ္ဆာများနှင့်တကွ စီစဉ်ရေးသားထားပြီး စာဖြေလိုသူ အရှင်မြတ်တို့အတွက် မိမိတို့ ရည်မှန်းထားသော စာမေးပွဲ များ လွယ်လင့်တကူ အောင်ပန်းဆင်နိုင်စေရန် ရည်သန်လျက် ဋီကာ ကျော် အဓိပ္ပာယ်များကို ပြည့်ပြည့်စုံစုံ စီစဉ်ကာ ဤ “အဘိဓမ္မာ အောင်ပန်း” အမည်ရှိ စာအုပ်ကို ရေးသား ထုတ်ဝေလိုက်ရပါသည်။

ကျေးဇူးစကား

ဤစာအုပ်ကို စေတနာ၊ သဒ္ဓါတရားထက်သန်စွာဖြင့် ကွန်ပျူတာ စာစီ စာရိုက်ခြင်း၊ ထို့ပြင် “မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ” ပြု လုပ်ပေးခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ပေးသော “လစန္ဒာ” ကွန်ပျူတာ မှ အရှင် ကုသလ (တသဲကုန်း) -အား အထူးကျေးဇူး တင်ရှိပါကြောင်း မှတ်တမ်း တင်အပ်ပါသည်။

အရှင်ဉာဏသာမိ

သာသနဓဇ သီရိပဝရ မွောစရိယ

ပရိယတ္တိ သာသနဟိတ ဒီယနိကာယ ဘာဏက

ဝိနယဝိဒ္ဓ၊ ဒီယနိကာယ ဝိဒ္ဓ (ပထမ)

မဇ္ဈိမနိကာယ ဝိဒ္ဓ

(16-6-2006)

ပလင်-အောင်မြင်စိုရ်

ဝိသေသ (ထူးခြားမှု) မာတိကာ

ဝိသေသ (ထူးခြားမှု) မာတိကာ

ဝိညာဏ ၃-ခုအထူး ၄၇

နေဝသညာနာသညာ၌ သညာ ၂-ခု ၄၉

ကာမဝိပါယ်နှင့် ရူပ-စသော ဝိပါယ် ၅၀

အဝိပရိတနှင့် ရူပနအထူး ၉

ဒေါမနဿနှင့် ပဋိယအထူး ၁၉

သုခ ၂-ခုအထူး ၂၆

ဝိတက်နှင့် ဝိစာရအထူး ၃၉

ဝိတိနှင့် သုခ အထူး ၄၀

ဈာန်နှင့် ဈာန်အင်္ဂါ အထူး ၄၁

အာယတန ၄-မျိုး အထူး ၄၉

ရူပဈာန်နှင့် အရူပဈာန်အထူး ၅၀

ဝိတက် စေတနာ မနသိကာရအထူး ၆၂

အဓိမောက္ခနှင့် သစ္စါအထူး ၆၃

အဓိမောက္ခနှင့် ဝုဋ္ဌောအထူး ၆၃

အဟိရိကနှင့် အနောတ္တပ္ပအထူး ၆၅

ဆန္ဒနှင့် လောဘအထူး ၆၆

ညဏ်နှင့် ဝိဋ္ဌိအထူး ၆၆

ဣဿာနှင့် မစ္ဆရိယအထူး ၆၇

ထိနနှင့် မိဒ္ဓအထူး ၆၇

သညာနှင့် သတိအထူး ၆၉

ဟိရိနှင့် ဩတ္တပ္ပအထူး ၆၉

အဒေါသနှင့်မေတ္တာ အထူး ၇၀

တဩမဇ္ဈတ္တတာနှင့် ဥပေက္ခာအထူး ၇၀

သညာ ဝိညာဉ် ပညာ အထူး ၇၆

(အာရုံကိုသိသော အသိ ၃-ပါး)

စိတ္တုပ္ပါဒ ၂-ခုအထူး ၇၇

လောကီဝိရတိနှင့် လောကုတ္တရာ

ဝိရတိ အထူး ၈၀

သမ္ပယောဂနည်းနှင့် သင်္ဂဟနည်း ၈၆

မနောဓာတ်နှင့် မနောဝိညာဏ- ၉၁

မနောဓာတ်၊ ပဉ္စဝိညာဏ၊ မနော

ဝိညာဏဓာတ် အထူး ၁၁၅

သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏနှင့် သဗ္ဗာ

ကုသလယောဂီ အထူး ၁၁၇

ကိစ္စနှင့် ဌာန အထူး ၉၅

အာလမ္ပဏနှင့် အာရမ္ပဏ ၁၀၂

မုတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ်

မာတိကာ

အကုသိုလ်စိတ်+ကာမာဝစရစိတ်- ၁၂

အကုသိုလ်စိတ်ကို ငှော့ဦးစွာဆိုရ-၁၂/၁၃

အကုသိုလ်စိတ်ကို ပါပ-ဟုဆို ၃၁

အကုသိုလ်မည်ပုံ ၂၁

အကုသိုလ်စသည်တို့ ဇောအမည်ရ ၉၉

အကုသလဝိပါက် ၇-ပါးပြားရ ၂၂

အကုသိုလ်စိတ် အဟိတ်စိတ်တို့

အသောဘဏအမည်ရ ၃၁

အကုသိုလ်စိတ်တို့ လောကုတ္တရာတို့

အာရုံ မပြုနိုင်ကြောင်း ၁၀၈

အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးရှိပါလျက်

သင်္ဂဟနည်း ၇-ပါးသာရှိရ ၉၀

အကုသလဝိပါက်သန္တိရဏစိတ်၌

အနိဋ္ဌာရုံး- ၂၆

အကုသလဝိပါက်၏ နိဂုံး၌

အဟေတုက-မထည့်ရ ၂၉

အကုသလဝိပါက်၌ ဒေါမနဿ

သန္တိရဏ-ဟု မရှိနိုင်- ၂၆

အကုသလဝိပါက် သန္တိရဏစိတ်သည်

ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်သာ- ၂၆

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ

အခြားသုတ္တန်၌ ဝေဒနာ ၁-ပါးဆုံး- ၉၃
 အညသမာန်း မည်ပုံ ၆၄
 အညသမာနာ-၌ အည-အရ ၆၄
 အဋ္ဌပိ-၌ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ပေါင်းဆည်းအပ်
 သော ကာမကုသိုလ်- ၃၄
 အဋ္ဌကိကမဂ်၏ သံယောဇနပဟာန ၅၄
 အတိတ္တမိတဗ္ဗနှင့် အာလမ္ဘိတဗ္ဗ- ၅၀
 အတိတဘဝင်စသော ဘဝင်များ
 မနောဒွါရ အမည်မရကြောင်း ၁၀၀
 အတုလံ-ဟူသောဂုဏ်ပုဒ်ဖြင့်-- ၂
 အတုလမည်ပုံ/အတုလပါဌ်ဖြင့်- ၂/၃
 အဒုက္ခမသုခါမည်ပုံ ၉၂
 အဒုက္ခမသုခါ၌ အ-အနက် ၉၂
 အဒေါသမည်ပုံ/လက္ခဏာ ၇၀
 အဒေါသဖြင့် မေတ္တာကိုယူရ ၇၅
 အဓိမောက္ခမည်ပုံ /လက္ခဏာ ၆၃
 အနန္တမည်ပုံ/အနန္တ-အရ ၄၄
 အနာဂတ်အာရုံသည် ပဋိသန္ဓေဟူ
 သော ဒွါရဝိမုတ်၏အာရုံ- ၁၀၇
 အနာဂါမိ-အနာဂါမိ ၅၂
 အနာဂါမိမဂ်မည်ပုံ ၅၃
 အနာဂါမိ၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်-၁၁၀
 အနာဂါမိ၏ အာဝေဏီက(သီးခြား)
 စိတ်- အနာဂါမိဖိုလ်စိတ်ဖြစ်သည်။
 အနိယတယောဂီဖြစ်ပါလျှက် နိယတ
 ယောဂီ ဖြစ်နိုင်ခွင့်ရှိ- ၈၀
 အနုတ္တရေ ဈာနဓမ္မာ-၌ ၈၉
 အနောတ္တပ္ပမည်ပုံ ၆၅
 အနုတ္တရမည်ပုံ ၅၅
 အနုတ္တရ-အရ ၅၆

အပ္ပမညာမည်ပုံ/အရ ၇၅
 အပ္ပမညာတို့ မဟာဂ္ဂတိပဗ္ဗမဈာန်၌
 မယှဉ်နိုင်ကြောင်း ၈၂
 အပ္ပမညာတို့ နာနာ (အသီး အသီး)
 ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း ၈၃
 အပ္ပမညာနှင့် ဝိရတိတို့ စိတ်တစ်ခု
 တည်းမှာ အတူမယှဉ်နိုင် ၈၇
 အပ္ပနာဝိထိ၌ ကရုဏာ မုဒိတာတို့
 မဟာကုသိုလ် ကြိယာ-- ၈၃
 အပ္ပမာဏ-အရ ၇၅
 အဘိညာဉ်ဇောတို့၏ အာရုံ ၁၀၄
 အဘိညာဉ်ဒွေး၏ အာရုံ ၁၁၀
 အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ-၌ ၅/၆
 အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟကျမ်း၏ ဂုဏ်ထူး
 ဝိသေသ ၃-မျိုး | ၁။ အလွန်မြတ်
 သော ဆန်းကြယ်သောနည်းတို့ဖြင့်
 ပြည့်စုံခြင်း၊ ၂။ မိမိအယူ သူတစ်ပါး
 တို့၏ အယူတည်းဟူသော တော
 အုပ်သို့ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်းငှာ
 စွမ်းနိုင်ခြင်း၊ ၃။ အလွန်အညစ်
 အကြေးကင်းသော ပြန့်ပြောသော
 ပညာကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။
 အဘိဝါဒိယ(အထူးရှိခိုးခြင်း)ဟူ- ၄
 အဘိဝါဒိယ-၌ ဝန္တုဇာတ်-အရ ၅
 အဘိဓာန(ကျမ်းအမည်)ကို ဆိုရကျိုး ၁
 အရဟာ/အရဟတ္တ မည်ပုံ ၅၃
 အရဟတ္တ-ဟူသောအမည်သည် ၅၃
 အရဟတ္တမဂ္ဂပလဝဂ္ဂိတ သဗ္ဗာ- ၁၁၀
 အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်မည်ပုံ ၅၅
 အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ ရှိခိုးနည်း ၄

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ

အရူပ-အရ	၅၆
အရူပဝစရစိတ်မည်ပုံ	၁၀/၁၁
အရူပဝစရစိတ်သည် ဥပေက္ခာ-ဖြစ်	၄၄
အရူပစိတ် ၄-ပါးမှ ၁၂-ပါးပြားရ	၄၄
အရူပစိတ်ကို ပဉ္စမဇာနည် သွင်းရ	၄၄
အရူပစိတ်ကို မုချ+သေဘုယျခွဲ	၄၄
အရူပစိတ်၏ အတိတ္တမိတဗ္ဗ-	၅၀
အရူပစိတ်၏ အာလမ္ဗိတအာရုံ	၅၀
အရူပစိတ် ၄-ပါးတို့၏ လွန်ပြီးအာရုံ နှင့် အာရုံပြုဆဲ	၅၀
အရူပစိတ်ကဲ့သို့ လောကုတ္တရာစိတ် ၁၂-ပါးမဆိုရကြောင်း	၅၅
အရူပဘုံ၌ သန္တိရဏ မဟာဝိပါက် စိတ်များ မဖြစ်နိုင်-	၁၁၅
အရူပဘုံ၌ သောတာပတ္တိမဂ် မဖြစ်	၁၁၆
အရူပဘုံ/ အရူပဗြဟ္မာများ၌ ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါးလုံးမရနိုင်-	၁၁၄
အရူပဘုံ၌ သောတာပတ္တိမဂ်မရ-	၁၁၆
အရူပဘုံ၌ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် မရ-	၁၁၆
အရူပဘုံ၌ ရူပဝစရစိတ်မရ-	၁၁၆
အရူပဘုံ၌ ရူပ ကုသိုလ် ကြိယာစိတ် များ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း	၁၁၆
အရူပဘုံ၌ ရူပဝိပါက် မဖြစ်နိုင်-	၁၁၆
အရူပဗြဟ္မာကြီးများ ပြုံးရယ်မှု မရှိခြင်းအကြောင်း	၁၁၆
အလောဘမည်ပုံ /လက္ခဏာ	၇၀
အလျှော့ဒါနပြုရာ၌ သောမနဿသဟ ဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ်-	၃၃
အဝိတက္ကစိတ်၏ ဝိတက်မပါဘဲ အာရုံသို့ တက်ရောက်နိုင်ပုံ	၃၈

အဝစရ-အရ	၁၀/၁၁
အသင်္ခါရိကမည်ပုံ	၁၅
အသင်္ခါရိကဖြစ်ကြောင်း	၁၆
အသင်္ခါရိကကို ရှေ့ထား၍ဆိုရ-	၁၆
အသညတ်သတ်ဘုံမှ စုတေသော သတ္တဝါတို့၏ ပဋိသန္ဓေစိတ်၏ အာရုံ= အသညသတ်ဘုံသို့ မရောက်မှီ ရှေးရှေးဘဝက ပြုခဲ့၍ ပဋိသန္ဓေကျိုးပေးခွင့်ကြုံသော အပ ရာပရိယကသည် ဖြစ်စေအပ်သော ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးကို အာရုံပြုပါသည်။ အဟိတ်ကုသလဝိပါက် သန္တိရဏ စိတ်သည် သော+ဥပေက္ခာ	၂၆
အဟိတ်စိတ်မည်ပုံ	၂၈
အဟိတ်စိတ် ၁၈-ပါးပြားရ-	၂၈
အဟိတ်ကြိယာ ၃-ပါးပြားရ	၂၉
အဟိတ်စိတ်တို့တွင် ဝတ္ထု-ဒွါရဘောဒ	၃၀
အဟိတ်စိတ်တို့တွင် အားနည်း-	၃၁
အဟိရိကမည်ပုံ/အရ	၆၅
အဟိတ်စိတ် ၁၈-ပါးရှိပါလျက် သင်္ဂဟနည်း ၄-ပါးသာရှိရ	၉၁
အဟိနိန္ဒြိယော--	၁၁၄
အဟေတုက(အဟိတ်)	၂၈
အာကာသာနန္ဒမည်ပုံ /အရ	၄၅
အာကာသာနန္ဒမည်ပုံ/အရ	၄၅
အာကာသာနန္ဒာယတန-	၄၅
အာကာသာနန္ဒာယတနကုသိုလ်	၄၅
အာကိဉ္ဇန/အာကိဉ္ဇညာ	၄၇
အာကိဉ္ဇညာယတနမည်ပုံ/အရ	၄၇

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ

အာနုဘာဝသမ္ပဒါမည်ပုံ	၂	ဣဿ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စတို့ ရာရာ (အသီး အသီး) ဖြစ်ပုံ	၈၄
အာပတ္တိ-အရ	၅၁	ဣဿ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စတို့ ကဒါစိ	
အာယတန ၄-မျိုး	၄၉	(တရံတခါ) ဖြစ်ပုံ	၈၄
အာရမ္မဏပုနိဗ္ဗာန်မည်ပုံ / အရ	၄၁	ဣဿ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စတို့ ပစ္စေက	
အာရမ္မဏပဋိပါဒက မနသိကာရ	၆၂	(အသီး အသီး) ယှဉ်ရ	၉၀
အာရမ္မဏသင်္ဂဟမည်ပုံ	၁၀၂	ဣဿ၏ အမြဲမယှဉ်ပုံ	၈၄
အာရမ္မဏ/အာလမ္မဏမည်ပုံ	၁၀၂	ဥက္ကဋ္ဌစိတ် ဥက္ကဋ္ဌတရ--	၁၀
အာရမ္မ ဒုတိယ စတုတ္ထစိတ်တို့		ဥဒ္ဓစ္စမည်ပုံ / လက္ခဏာ	၂၀/၆၅
မဟဂ္ဂုတ်ကိုသာ အာရုံပြု	၁၁၃	ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၏ ကာမ, မဟဂ္ဂုတ်	
အာရုံနှင့်ကင်း၍ စိတ်မဖြစ်နိုင်-	၈	ပညတ်ကို အာရုံပြုရာအခါ	၁၀၉
အာလမ္မဏပုဿောဒေန-၌-	၄၉/၅၀	ဥပေါသနဏာပုဿော ဒေန လောကဗျူဟာနိရုဏံ	၁၂
အာဝဇ္ဇန်းဋ္ဌေးသည် ဥပေက္ခာသဟ		ဥပေက္ခာမည်ပုံ	၁၅
ဂုတ်-သံ ဖြစ်ရကြောင်း	၂၈	ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်း	၁၆
အာဝဇ္ဇနကိစ္စမည်ပုံ	၉၅	ဥပေက္ခာသဟဂတ် ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တံ-	၂၀
အာဝဇ္ဇန်း ၂-ဌာန	၉၆	ဥပေက္ခာသဟဂတ် ဝိစိကိစ္ဆာ-	၂၀
အာဝဇ္ဇန်းဋ္ဌေးသည် 'ဇော' အမည်မရ		ဥပေက္ခာဈာနင်သည် နိဝရဏ-	၄၂
ခြင်းအကြောင်း	၉၈	ဥပေက္ခာဈာနင်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်	၄၃
အာသယသတ္တုပကာရသမ္ပဒါမည်ပုံ	၃	ဥပေက္ခာဈာနင်ကို သုခ-၌သွင်း	၄၃
ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗထာပိ အဌာရသ--	၃၁	ဥပေက္ခာ ၅၅-ပါး၌ ပီတိမယှဉ်	၇၇
ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗထာပိ စတုပိသတိ-	၃၈	ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် ကာယိက--	၉၃
ဣမာနိ အဌာပိ-၌ ပိသဒ္ဓါ-	၁၇	ဥပေက္ခာဝေဒနာ အပြားမရှိ--	၉၃
ဣမာနိ ပဉ္စပိ ဣပါဝစရ--	၄၃	ဥပေက္ခာဝေဒနာ၏ လက္ခဏာ	၉၃
ဣမာနိ စတ္တာရိပိ-၌ --	၄၉	ဥပေက္ခာသန္တိရဏနှင့် မဟာဝိပိက်	
ဣမာနိ စတ္တာရိပိ လောကုတ္တရ-	၄၉	စိတ်တို့ ရံခါ ဆဒ္ဓါရိကဖြစ်ရ	၁၀၁
ဣန္ဒြေမည်ပုံ	၆၂/၇၅	ဧကဂ္ဂမည်ပုံ/အရ	၄၀
ဣန္ဒြိယဒေသနာ၌ ဝေဒနာ ၅-မျိုး	၉၃	ဧကဂ္ဂတာမည်ပုံ / လက္ခဏာ	၄၀
ဣဿ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စတို့ ဒေါသ		ဧကဂ္ဂတာ-က စိတ်ကို အညီအမျှ-	၄၂
မူစိတ်၌ ယှဉ်ရကြောင်း	၇၈	ဧကဂ္ဂတာ-က စိတ်ကို ကောင်းစွာ	
ဣဿ မစ္ဆေရ ကုက္ကုစ္စ-စသော		ထားပုံ	၄၂
ဂါထာစကားကို ဆိုရကျိုး	၇၉	ဧကဂ္ဂတာကို ကာမစ္ဆန္ဒ၏ ဆန့်ကျင်	

ဘက်ဟု ဆိုရကြောင်း	၄၂	ကရုဏာနှင့် မုဒိတာတို့ ကခါစိဖြစ်	
ကေဂ္ဂတာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရား	၄၂	ပုံ/ အမြဲ မယှဉ်ပုံ	၈၄
ကေပျံဒ နိဇရာမေဉ်ပုံ	၆၀	ကရုဏာနှင့် မုဒိတာတို့ နာနာဖြစ်	၈၅
ကောလမ္မဏဝတ္ထုကမည်ပုံ	၆၀	ကာယမည်ပုံ/ အရ	၂၄
ကေနိရောသေဒ္ဓါတဖန်ဆိုရ	၆၀	ကာယပဿဒ္ဓိမည်ပုံ/ လက္ခဏာ	၇၀
ကောလမ္မဏကို တဖန်ဆိုရ	၆၀	ကာယပဿဒ္ဓိမည်ပုံ ကာယ-	၇၁
ကေဝတ္ထုကကို တဖန်ဆိုရ	၆၀	ကာယလဟုတာမည်ပုံ/ လက္ခဏာ	၇၁
ကေပျံဒ ကေနိရောမေဉ်၍ ကော		ကာယမုဒုတာမည်ပုံ/ ကာယ-အရ	၇၁
လမ္မဏ မဖြစ်သောတရား	၆၀	ကာယမုဒုတာ၏ လက္ခဏာ	၇၁
ကေနိရောမ မဖြစ်သောတရား	၆၀	ကာယကမ္မညတာမည်ပုံ/ လက္ခဏာ	၇၁
ကေတောပိဖြင့် ပြဆို-	၈၀	ကာယပါရုညတာမည်ပုံ/ လက္ခဏာ	၇၂
ဩတ္တပ္ပမည်ပုံ/ လက္ခဏာ	၆၉	ကာယုဇကတာမည်ပုံ/ လက္ခဏာ	၇၂
ဩတ္တပ္ပဖြစ်ခြင်း နိုးသော--	၆၉	ကာယပဿဒ္ဓိ စသည်တို့ကို ၂-ပါးစုံ	
ဩတ္တပ္ပသည် ပြည့်တန်ဆာမနှင့်တူ	၆၉	ဟောရကြောင်း	၇၂
ကခါစိ သန္တိသန္တိ ဝိသုံ ဝိသုံ	၈၂	ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ စသည်	
ကမ္မဇရုပ် (ကဋတ္တာရုပ်) တို့		တို့ကို အစုံ အစုံပြု၍ဟော	၇၂
ဝိပါက်အမည် မရထိုက်-	၂၅	ကာယဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်ကြောင်း	၂၄
ကမ္မဒွါရ၏ အစွမ်းအားဖြင့် မဖြစ်	၃၅	ကာယဝိညာဉ်ဋေး၏ သုခ-ဒုက္ခ	
ကမ္မ ကမ္မနိမိတ္တ ဂတိနိမိတ္တ--	၁၀၆/၇	ဝေဒနာ ၂-မျိုးဖြစ်ရကြောင်း	၂၇
ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် ၃-ပါးကို		ကာယဝိညာဉ်စိတ်သည် ဒုက္ခ/သုခ	
ကာလ ၃-ပါး အာရုံ ၆-ပါး- ၁၀၇		သဟရုတ်ဖြစ်ရကြောင်း	၂၇
ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၌ အပ္ပမညာ ၄-ပါးဆို		ကာမပဋိသန္ဓေစိတ် ၁၀-ပါး၏	
ထားပါလျှက် စေတသိက်ပိုင်း		ယထာသမ္မတဖြစ်ပုံ	၁၀၅
၌ ၂-ပါးသာဆိုရကြောင်း	၇၅	ကာမပဋိသန္ဓေ၏အာရုံဖြစ်သော	
ကရုဏာမည်ပုံ/ လက္ခဏာ	၇၄	ကမ္မနိမိတ္တ-အရ	၁၀၆
ကရုဏာ၏ အာရုံ	၇၄	ကာမာဝစရကုသလေသွေဝ-၌ ဧဝ	၈၁
ကရုဏာကို မရဒုက္ခာပနယတာ		ကာမာဝစရကုသလေသွေဝ ကခါစိ	၈၂
လက္ခဏာရှိသည်ဟုဆိုရ	၇၄	ကာမသောဘနစိတ် ၂၄-ပါးရှိပါလျှက်	
ကရုဏာနှင့်မုဒိတာတို့ စိတ် ၁-ခု		သင်္ဂဟနည်း ၁၂-ပါးသာရှိရ	၈၉
တည်း၌ အတူ မယှဉ်-	၈၃	ကာမသောဘနစိတ်၌ အပ္ပမညာ	

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ

စသည်တို့ အထူးပြုပုံ	၉၀	ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းနှင့်တူ	
ကာမာဝစရ-စသည်ဖြင့် စဉ်ရ	၉	သော စေတသိက်များ	၇၈
ကာမာဝစရမည်ပုံ/အရ	၁၀	ကျမ်း၏အစဉ် ရတနတ္ထယ ပဏာမ	
ကာမာဝစရကုသိုလ်အကျယ်		ကို ပြုရကျိုး	၁
(၁၅၁၂၀) ရေတွက်ပုံ	၃၄	ကျမ်း၏အစဉ် အဘိဓမ္မေကို ပြရ-	၁
ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော ရူပ အရူပစိတ်		ကျမ်း၏အစဉ် ကရုဏာပူကာရ ပယောဇဉ်	
များကို ကာမစိတ်ဟု မဆိုရ	၁၁	တို့ကို ပြရကျိုး	၁
ကာမာဝစရာရမ္မဏာနေဝ-၌	၁၀၈	ကြိယာဖြစ်လျက် လောမထိုက်--	၃၁
ကာမာဝစရတရားတို့၏ ပရိတ္တမည်-	၁၁၃	ကြိယာကို နောက်ဆုံးထားဆိုရ	၃၂
ကာမဘုံ၌ ဝတ္ထုရှင် ၆-ပါးလုံးရ-	၁၁၃	ဂဏုတ္တမမည်ပုံ	၃
ကာလဝိမုတ္တအမည်ရသောတရား	၁၀၄	ဂန္ဓာရမ္မဏ/ဂန္ဓာရုံ မည်ပုံ	၁၀၃
ကာလဝိမုတ်မည်ပုံ	၁၀၄	ယာနမည်ပုံ	၂၄
ကာလဝိမုတ္တ ယထာရဟ-	၁၀၄	ယာနဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်ကြောင်း	၂၄
ကိစ္စ ရွှါရဘေဒစိတ်	၃၀	စက္ခုမည်ပုံ/အရ	၂၃
ကိစ္စ ၁၄-ပါးရှိပါလျက် ၄၁-ပါး		စက္ခုမေဝ-၌ ဧဝဖြင့်--	၉၉
သာ ရှိရကြောင်း	၉၅	စက္ခုဒွါရေ ယထာရဟံ ဥပ္ပန္နိ-	၁၀၀
ကိစ္စဝေဒနာဘေဒစိတ်	၃၀	စက္ခုဝိညာဉ်မည်ပုံ /လက္ခဏာ	၂၃
ကုက္ကုစ္စမည်ပုံ/ လက္ခဏာ	၆၇	စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်ကြောင်း	၂၃
ကုက္ကုစ္စ ၃-မျိုးနှင့် အရကောက်	၆၇	စက္ခုဝိညာဉ်စသည်တို့ ဥပေက္ခာ	
ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ-ဟု အစဉ်		ဝေဒနာ ၁-မျိုးသာဖြစ်ရ	၂၇
ထား၍ ဆိုရကြောင်း	၃၂	စက္ခုဝိညာဉ်စသည်တို့ ဥပေက္ခာသဟ	
ကုသိုလ်မည်ပုံ/အရ	၃၄	ဂုတ်သာ ဖြစ်ရကြောင်း	၂၇
ကုသိုလ်နှင့် အကုသိုလ် ဆန့်ကျင်	၂၂	စတုတ္ထ အရူပဈာန်သည် နေဝသညာ	
ကုသလဝိပါက် သန္တီရဏ ၂-ပါး		နာသညာ မည်ကြောင်း-	၄၈
ပြားရကြောင်း	၂၆	စတုတ္ထာရူပဝိညာဉ်စိတ်ကို နေဝဗဿ	
ကုသလဝိပါက်ဖြစ်လျက် အဟိတ်		နာဗဿ-ဟု ခေါ်ရကြောင်း	၄၉
မည်ခြင်းအကြောင်း	၂၉	စတုတ္ထာရူပဝိညာဉ်စိတ်ကို နေဝ	
ကုသိုလ် အဘိညာဉ်စိတ်၏ ကာမ		ဝေဒနာ နာဝေဒနာ-ဟုဆို-	၄၉
မဟဂ္ဂုတ် ပညတ် နိဗ္ဗာန်ကို-		စတုပညာသမာ ကာမေ-၌	၅၆
အာရုံပြုရာအခါ	၁၁၂	စတုတ္ထဈာန်စိတ်၌ ပီတိ မယှဉ်-	၇၇

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ

စတုတ္ထဈာန်အားဖြင့် လောကုတ္တရာ		စုတိ ၃-ဌာန	၉၆/၉၈
စိတ် သင်္ဂဟနည်း ၄-ပါး-	၈၆	စုတိစိတ်၏ အာရုံ	၁၀၂
စာဖြေရှင်၏သန္တာန်၌ အစဆုံးဖြစ်	၁၃	စေတနာမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၆၁
စိန္တေတိ-၌ စိန္တာသရုပ်/စိတ်မည်ပုံ	၇	စေတနာ၏ ဥပမာ	၆၁
စိတ်ကို အာရမ္မဏပီဇာနနလက္ခဏာ		စေတနာကို စေတယိတ--	၆၁
ရှို၏ဟုဆိုရကြောင်း	၇	စေတသိက်မည်ပုံ	၈
စိတ်ဖြစ်ပေါ်ဖို့အတွက် လိုအပ်-	၇	စေတသိက်သည် စိတ်နှင့်ကင်း၍	
စိတ်၏ လက္ခဏာ	၈	အာရုံကိုမယူနိုင်ကြောင်း	၈
စိတ်ကို စေတသိကာယတ္တ--	၈	စေတသိက်ကိုသာ စိတ္တာယတ္တ--	၈
စိတ်နှင့် ဧကပ္ပါဒသာဖြစ်၍ ဧက		စေတသိက်ပိုင်း၏ ပိဏ္ဏတ္ထ ၄-မျိုး	၅၉
နိရောဓ မဖြစ်သောတရား-	၆၀	စေတသိက်ပိုင်း၏ ဝဝတ္ထာ ၄-မျိုး	၅၉
စိတ်၌ ဓာတ် ၇-မျိုး ကွဲပြားရ-	၁၁၅	စေတသိက်ပိုင်း၌ ဒွေအပ္ပမညာ-	၇၅
စိတ္တပဿဒ္ဓိမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၇၁	ဆန္ဒမည်ပုံ/ဆန္ဒ-အရ/လက္ခဏာ	၆၄
စိတ္တပဿဒ္ဓိစသည်၌ စိတ္တ-အရ	၇၁	ဆန္ဒ၏ စွန့်လွှတ်အပ်သော ဝတ္ထုကို	
စိတ္တလဟုတာမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၇၁	အလိုရှိရာအခါ	၆၄
စိတ္တမုဒုတာမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၇၁	ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတံ--	၁၀၆
စိတ္တကမ္မညတာမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၇၂	ဆဒ္ဓါရိက ဒွါရဝိမုတ္တစိတ်တို့၏	
စိတ္တပါဝုညတာမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၇၂	ဆဒ္ဓါရိက ဒွါရဝိမုတ္တဖြစ်ပုံ	၁၀၂
စိတ္တာဝိယုတ္တ အဓိပ္ပါယ်/အရ	၇၆	ဆဗ္ဗိဓမ္မိ ယထာသမ္ဘဝံ-၌	၁၀၅
စိတ္တုပ္ပါဒေသု ပစ္စေကံ၌ --	၇၆	ဆ သန္တောန္တိ ဥပေက္ခကာ	၁၁၈
[စိတ္တ-အရ- စိတ် ၈၉-ပါးရ၏။		ဇနပဋိပါဒက မနသိကာရ	၆၂
ဥပ္ပါဒ-အရ- စေတသိက် ၅၂-ပါး		ဇိဝိတမည်ပုံ/အရ	၂၄/၆၁
ရ၏။ စိတ္တုပ္ပါဒ-အရ- စိတ်, စေတ		ဇိဝါမည်ပုံ	၂၄
သိက်ရ၏။ ဤနေရာ၌ စိတ္တုပ္ပါဒ-		ဇိဝါဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်ကြောင်း	၂၄
အရ-စိတ် ၈၉-ပါးကို ယူရပါမည်။]		ဇိဝိတိန္ဒြေမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၆၂
စိတ္တုပ္ပါဒါနဓိစ္စဝံ-၌ --	၇၆	ဇောကိစ္စ မည်ပုံ	၉၅
စိတ္တုပ္ပါဒေသု ပစ္စေကံ--	၇၇	ဇော ၆-ဌာန	၉၆
စိတ္တုပ္ပါဒဝသေနေဝ-၌--	၉၂	ဇောကိစ္စအရာဝယ် အာဝဇ္ဇနဒ္ဓယ	
စိတ္တေန သမမုဒ္ဓိသေဖြင့် သိစေ-	၉၁	ဝဇ္ဇိတာ-ဟုဆိုရကြောင်း	၉၈
စိတ္တုဇကတာမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၇၂	ဈာန်မည်ပုံ/ဈာန်ခေါ်ရကြောင်း	၄၁

ဈာန်မည်ပုံ	၄၁
ဈာန် ၅-ပါးတို့၏ ဥပနိဇ္ဈာယန ကိစ္စများ	၄၁
ဈာန် ဈာန် အာရုံအင်္ဂါ ခွဲခြားပုံ	၄၁
ဈာန် ၂-မျိုး	၄၁
ဉာဏသမ္ပဒါမည်ပုံ	၂
ဉာဏဘေဒဖြစ်ပုံ	၃၂
ဉာဏ-ဉာဏ်မည်ပုံ	၃၂
ဉာဏဝိပွယုတ်စိတ်၌ သံညာ ဝိညာဉ် ပြဋ္ဌာန်းပုံ	၇၆
ဉာဏဝိပွယုတ်ဖြစ်ကြောင်း	၃၃
ဉာဏဝိပွယုတ်ကာမဇောတို့၏ “ကာမ” ကို အာရုံပြုရာအခါ	၁၀၉
ဉာဏဝိပွယုတ်ကာမဇောတို့ “မဟဂ္ဂုတ်” ကို အာရုံပြုရာအခါ	၁၁၀
ဉာဏဝိပွယုတ်ကာမဇောတို့ “ပညတ်” ကို အာရုံပြုရာအခါ	၁၁၀
ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း	၃၂
ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်၌ ပညာ-သာ ပြဋ္ဌာန်းပုံ	၇၆
ဉာဏ ၄-တ္ထာဘိဓမ္မတ္ထာ-၌	၆
ဉာဏါရုံကိစ္စမည်ပုံ	၉၅
ဉာဏါရုံကိစ္စတပ်ခိုက် မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း	၃၆
ဉာဏါရုံကိစ္စတပ်ခိုက် မဟာဝိပါက် ဉာဏဝိပွယုတ်ဖြစ်ကြောင်း	၃၆
ဉာဏါရုံ ၂-ဌာန	၉၆/၉၈
ဉာဏါရုံနှိမ်သာဖြစ်သော မဂ်ဇော	
ဉာဏါရုံညာဉ်ဇောတို့ ဇောကိစ္စ	
ဉာဏါရုံခြင်းအကြောင်း	၉၉
ဉာဏါရုံမဂ္ဂတ္ထာတမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၇၀

တဏှမဇ္ဈတ္တတာဖြင့် “ဥပေက္ခာ”ကို ယူရကြောင်း	၇၅
တိဿော ဝေဒနာ မဆန့်ကျင်	၉၂
တေပညာသ သဘာဝတော-၌	၉၁/၉၂
ထိနမည်ပုံ/အရ	၆၇
ထိန မိဒ္ဓတို့ သသင်္ခါရိကစိတ်၌ ယှဉ်ရခြင်းအကြောင်း	၇၉
ထိန မိဒ္ဓ ၂-ပါး၏ ကဒါစိဖြစ်ရာ	၈၄
ထိန မိဒ္ဓ ၂-ပါးသည် သဟကဒါစိ စေတသိက်မည်ကြောင်း	၈၄
ထိန မိဒ္ဓတို့ ကဒါစိသဟဖြစ်ပုံ	၈၅
ထိန မိဒ္ဓ ၂-ပါးတို့ သဟဖြစ်ပုံ	၈၅
ထိန မိဒ္ဓတို့ ဣဿာ စသည်တို့နှင့် နာနာ ကဒါစိဖြစ်ပုံ	၈၅
ထွက်သက်ဝင်သက်လေကို ရှုမှတ် ပွားများရုံများဖြင့် မဂ်ဖိုလ်--	၁၁၇
ဒိဋ္ဌိမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၁၄/၆၆
ဒိဋ္ဌိဖြစ်ကြောင်း	၁၆
ဒိဋ္ဌိသည် ဒိဋ္ဌိဂံတသမ္ပယုတ်စိတ်၌သာ ယှဉ်ရကြောင်း	၇၈
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း	၁၆
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄-ပါးတို့ ကာမ-ကို အာရုံပြုရာအခါ	၁၀၉
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄-ပါးတို့ မဟဂ္ဂုတ် ကို အာရုံပြုရာအခါ	၁၀၉
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄-ပါးတို့ ပညတ်ကို အာရုံပြုရာအခါ	၁၀၉
ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ် ၄-ပါးတို့ ကာမ စသည်ကို အာရုံပြုရာအခါ	၁၀၉
ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ်ဖြစ်ကြောင်း	၁၆

ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ-၌ ဒိဋ္ဌိ-အရ	၁၄	၍ အာရုံသို့ တက်ရောက်-	၃၉
ဒိဋ္ဌိဂတမည်ပုံ/အရ	၁၄	ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်၌ အဓိမောက္ခမယှဉ်	၇၇
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တမည်ပုံ	၁၄	ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်တို့ ၁-ဒွါရ၌သာဖြစ်	၁၀၁
ဒုက္ခမည်ပုံ	၂၅	ဒွါဒသော ဝေက္ခကာပရံ	၁၁၈
ဒုက္ခဝေဒနာ၏ လက္ခဏာ	၉၃	ဒွါရသင်္ဂဟမည်ပုံ	၉၉
ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝတို့ကို အကြွင်းမဲ့--	၈၁	ဒွါရမည်ပုံ /အရ	၉၉
ဒုတိယဈာန်စသည်တို့ ဝိတက်နှင့်		ဒွါရသည် တံခါးနှင့်တူပုံ	၉၉
ကင်း၍ အာရုံသို့တက်ရောက်-	၃၉	ဒွါရဝိမုတ္တာနဉ္စစသည်၌ ပဋိသန္ဓေ	
ဒုတိယဈာန်စသည်၌ ဝိတက်မယှဉ်	၇၇	စသည်တို့ ဒွါရဝိမုတ်ဖြစ်ရ	၁၀၄
ဒုမ္ပနမည်ပုံ/အရ	၁၈	ဒွတ္တိသ သုခပညမှာ-	၁၁၈
ဒေါမနဿမည်ပုံ/အရ	၁၈	ဓမ္မမည်သော တရားများ	၄
ဒေါမနဿဟူသောအမည်သည်-	၁၈	ဓမ္မ-ကို စေတသိက်ဟုဆိုရ	၆၀
ဒေါမနဿသဟဂတမည်ပုံ /အရ	၁၈	ဓမ္မာရမ္မဏံ/ဓမ္မာရုံ	၁၀၃
ဒေါမနဿသဟဂတ-ဟု အထူးပြု		နာနာကဒါစိစေတသိက်-	၈၃
၍ ဆိုရကြောင်း-	၁၉	နာမ်တရားများကို ရုပ်-ဟု မဆိုသင့်	၉
ဒေါမနဿ(ဝါ) ပဋိယဖြစ်ကြောင်း	၁၉	နာသညာမည်ပုံ	၄၈
ဒေါမနဿဝေဒနာ၏ လက္ခဏာ	၉၃	နိဗ္ဗာန်၏ ဓမ္မမည်ကြောင်း	၄
ဒေါသမူ မောဟမူတို့ကို ရှေးဦးစွာ		နိဗ္ဗာန်နှင့်ပညတ်တို့ ကာလဝိမုတ်	
မဆိုရကြောင်း	၁၃	ဖြစ်ရကြောင်း	၁၀၄
ဒေါသမူစိတ်၌ ပီတိမယှဉ်နိုင်-	၇၇	နိဗ္ဗာနဓိတိ သဗ္ဗထာ-၌	၆
ဒေါသသည် နာမ်တရားဖြစ်ပါလျှက်		နိဗ္ဗာန်မည်ပုံ	၉
အာရုံကို ထိခိုက်သည်ဟုဆို	၁၈	နိယတာဖြင့်ပြုအပ်သော-	၈၀
ဒေါသမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၆၆	နိပ္ပဒေသ သဗ္ဗာရမ္မဏာစိတ်	၁၁၂
ဒေါသ၏ ပဋိယဖြစ်ပုံ	၁၉	နေဝသညာမည်ပုံ	၄၇
ဒေါသ၏ ထိပါးသကဲ့သို့ဖြစ်ပုံ	၁၉	နေဝသညာနာသညာ-	၄၈
ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါးဖြစ်ရာအခါ	၁၉	နေဝသညာနာသညာယတန	
ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါးပြားရကြောင်း	၂၂	ကုသိုလ်စိတ်မည်ပုံ	၄၉
ဒေါသမူစိတ်၏ ကာမစသည်ကို		နတ်ပြည် ဗြဟ္မာပြည်၌ ဘုရား	
အာရုံပြုရာအခါ	၁၀၉	မပွင့်ခြင်းအကြောင်း	၁၁၆
ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်သည် ဝိတက်နှင့်ကင်း		နတ်ပြည် ဗြဟ္မာပြည်၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ	

ည

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ

များ မပွင့်ခြင်းအကြောင်း	၁၁၆	မဟာဝိပါက် ဉာဏဝိပဿနာ	
ပက်ဏ္ဍက-ပက်ဏ်းမည်ပုံ	၉၁	ဖြစ်ကြောင်း	၃၆
ပက်ဏ်းစေတသိက်မည်ပုံ	၆၄	ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိစိတ်တို့ ခွဲရ	
ပစ္စုပ္ပန်မတိတ် ပညတ္တိဘူတံဝါ	၁၀၇	သိမုတ် ဖြစ်ရကြောင်း	၁၀၄
ပစ္စုပ္ပန်ရာဝဇ္ဇန်းစသည်တို့၌ ဝီရိယ		ပဌမဇ္ဈာန်-၌ ပဌမမည်ပုံ/အရ	၄၀
မယှဉ်နိုင်ကြောင်း	၇၇	ပဌမဇ္ဈာန်-၌ ပဌမ+ဈာန မည်ခြင်း	
ပစ္စုပ္ပန်ရာဝဇ္ဇန်းမည်ပုံ/အရ	၂၉	အကြောင်း	၄၀
ပဉ္စကဈာန်အားဖြင့် လောကုတ္တရာ		ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ်ကို "အနန္တ"ဟု	
သင်္ဂဟနည်း ၅-ပါးဆိုရ	၈၆	ဆိုရကြောင်း	၄၆
ပဉ္စကနည်း စတုတ္ထနည်းတို့ကို ဟော	၈၇	ပဌမဈာန် ၁၁-ပါးကို မုချ+ဥပစာ	၅၆
ပစ္စုပ္ပန်ညာဉ်ဌာန	၉၇	ပဌမဈာန်စသည် ၁၁-ပါးပြားရ	၅၉
ပစ္စုပ္ပန်ညာဉ်ဌာနဓာတ်မည်ပုံ	၁၁၄	ပဌမဈာန်၌ ဝိတက်ယှဉ်ရကြောင်း	၇၇
ပညတ်၏ ဖောက်ပြန်ပုံ	၇	ပယောဂသတ္တုပကာရသမ္ပဒါမည်ပုံ	၃
ပညာရှိ ကဝိတစ်ဆူဖြစ်ရန် လိုအပ်		ပရိယတ်၏ ဓမ္မမည်ကြောင်း	၄
သော အင်္ဂါရပ်များ	၃၂	ပရမတ္ထ-အရ/ မည်ပုံ /ပရမ-အရ	၆
ပညိန္ဒြေမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၇၅	ပရမတ်၏ မဖောက်ပြန်ပုံ	၆
ပဋိယမည်ပုံ/အရ	၁၈	ပရမတ်၏မြတ်ပုံ	၆
ပဋိယသည် အာရုံကို ထိပါးတတ်		ပရမတ္ထတရားတို့တွင် ဒေါသ-၏	
သည်ဟုဆိုရကြောင်း	၁၈	မဖောက်ပြန်ပုံ	၇
ပဋိယသမ္ပယုတ္တိ-ဟု အထူးပြု		ပဟာနသမ္ပဒါမည်ပုံ	၂
၍ ဆိုရကြောင်း	၁၉	ပသာဒရုပ် ၅-ပါးတို့တွင် ပါပဓမ္မ	
ပဋိသန္ဓေကိစ္စမည်ပုံ	၉၄	ဝိသေသကာရဏရုပ်	၂၄
ပဋိသန္ဓေကိစ္စမှလွတ်သောဌာန မရှိ		ပါဒကဈာန်မည်ပုံ	၅၆
ပါဘဲလျှက် ဌာန-ကိုပြဆိုရ	၉၅	ပါဒကဈာန်နှင့်တူစွာ မဂ်ဖြစ်ပုံ	၅၇
ပဋိသန္ဓေဌာန	၉၇	ပါပါဟေတုကမုတ္တာနိ-၌ ပါပမည်ပုံ	၃၁
ပဋိသန္ဓေ, ဘဝင်စိတ်တို့၏အာရုံ	၁၀၅	ဝိတိမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၃၉/၄၀
ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စတစ်ခိုက်		ဝိတိကို ဒေါသ၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဟု	
မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ်		ဆိုရကြောင်း	၄၂
ဖြစ်ကြောင်း	၃၆	ဝိတိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရား	၄၂
ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စတစ်ခိုက်		ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယမည်ပုံ	၅၇

ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယနှင့်တူစွာ မဂ်ဖြစ်ပုံ ၅၇
 ပုထုဇဉ်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်
 ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၁၁၁
 ပိုးဖလ်နှင့်တူသော စေတသိက် ၆၅
 ဖလသမ္ပဒါ ၄-ပါး ၂
 သေ-စသော တရားများကို ဈာန်
 အင်္ဂါ-ဟု မဆိုရကြောင်း ၄၁
 သေ-စသော သမ္ပယုတ်တရားများ
 ရှိပါလျက် ဝိတက်-စသော -- ၄၁
 သေမည်ပုံ/ လက္ခဏာ ၆၀
 သေ-၏ အာရုံ၌ တွေ့ထိမှုကို
 ဥပမာအားဖြင့် သိရပုံ ၆၀
 သေ-သည် နာမ်တရားဖြစ်ပါလျက်
 အာရုံကို တွေ့ထိနိုင်ကြောင်း ၆၀
 သေ-သည် နာမ်တရားဖြစ်ပါလျက်
 ဖုသနလက္ခဏာရှိ -- ၆၀
 သေ-စသည်တို့၏ သဘောတရားကို
 ကောင်းစွာသိဘို့ရန်တိုက်တွန်း ၆၃
 ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏ-ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံမည်ပုံ ၁၀၃
 ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် အထူးပြု၍ သကဒါဂါမိ
 မဂ္ဂေါ-ဟု ဆိုရကြောင်း ၅၂
 ဖိုလ်မည်ပုံ ၅၅
 ဖိုလ်စိတ် ၄-မျိုးပြားရကြောင်း ၅၅
 ဖိုလ်စိတ် အဖန်ဖန်ဖြစ်ရကြောင်း ၅၅
 ဖိုလ် ၄-ပါး၏ ဓမ္မမည်ကြောင်း ၄
 ဗုဒ္ဓဝါဒအယူမှတစ်ပါး အခြားအယူသို့
 ပြောင်းရွှေ့သွားသောသူ၏-- ၁၁၇
 ဘဝင်ကိစ္စမည်ပုံ ၉၄
 ဘဝင်-အရ/ဘဝင်မည်ပုံ ၉၅
 ဘဝင် ၆-ဌာန ၉၆
 ဘဝန္တရေ ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတ် ၁၀၆

ဘာဝနာဗလ အဝိတက္ကစိတ် ၇၇
 ဘုရားရှင်သည် အတုလမည်-- ၂
 ဘုရားရှိခိုးခြင်းကုသိုလ် ၄
 မဂ် ၄-ပါးတို့ ဓမ္မမည်ကြောင်း ၄
 မဂ်စိတ်၏ လောကုတ္တရာမည်- ၁၁
 မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်တို့ လောကုတ္တရာ
 မည်ခြင်းအကြောင်း ၁၁
 မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တို့ လောကုတ္တရာ
 အမည်ရပုံ ၁၂
 မဂ္ဂ-မဂ်မည်ပုံ/အရ ၅၁
 မဂ် ၄-ပါးပြားရကြောင်း ၅၃
 မဂ် ၄-ပါးက ပယ်သတ်နိုင်သော
 သံယောဇဉ်များ ၅၄
 မဂ်စိတ်သည် သံယောဇဉ်ပယ်ပုံ
 အားဖြင့် ၄-မျိုးပြားရ ၅၄
 မဂ်စိတ် ၁-ကြိမ်သာ ဖြစ်ရကြောင်း ၅၅
 မဂ်စိတ်သည် ဇောကိစ္စ မတပ် ၉၉
 မစ္ဆရိယမည်ပုံ/လက္ခဏာ ၆၆
 မနသိကာရမည်ပုံ/လက္ခဏာ ၆၂
 မနသိကာရ ၃-မျိုး ၆၂
 မနောဒွါရ်၌ မန/မနောဒွါရ-အရ ၃၀
 မနောဒွါရမည်ပုံ/မန-အရ ၉၉
 မနောဒွါရ် ပန ဘဝင်န္တိ ပဝုစ္စတိ ၁၀၀
 မနောဒွါရ်ကစိတ္တာနံ ပန ဆဒ္ဓိဓမ္မိ ၁၀၃
 မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းမည်ပုံ/အရ ၃၀
 မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းကို ဝုဋ္ဌော-ဟုခေါ်ရ ၃၀
 မနောဓာတ်မည်ပုံ ၉၁/၁၁၄
 မနောဝိညာဏဓာတ်မည်ပုံ ၁၄၄
 မရောစိညာဏဓာတ်ကိုသာ ကောက် ယူခြင်းအကြောင်း ၁၁၅
 မဟာကုသိုလ်စိတ်၌ အပ္ပမညာနှင့်ပိရတီ
 တို့ တသီးတခြားယှဉ်ရ-- ၈၈

မဟာကုသိုလ်စသည်တို့ကို သောဘဏစိတ်ဟုဆိုရ	၃၁	မဟာဂဇ-ဆင်ပြောင်ကြီးနှင့်တူ-	၁၁၃
မဟာကုသိုလ်ကို ရှေးဦးစွာဆိုရ	၃၁	မဟာဝိပါကစိတ်သည် ကုသိုလ်နှင့် တူသော အာရုံမရှိနိုင်	၈၉
မဟာကုသိုလ်နောင် ဝိပါကကိုဆို	၃၁	မဟာဝိပါက၌ အပ္ပမညာနှင့် ဝိရတီ တို့ကို ကြဉ်ရကြောင်း	၈၉
မဟာကုသိုလ် သောမနဿဖြစ်-	၃၂	မဟာဝိပါကစိတ် (၁၄၄)ပါးရေတွက်	၃၅
မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်း	၃၂	မဟာဝိပါကကို မဟာကုသိုလ်ကဲ့သို့ ပုညကိရိယဝတ္ထုဖြင့်-	၃၅
မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်	၃၂	မဟာဝိပါကတို့ ကံ၏အစွမ်းဖြင့်	၃၅
မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လော နှင့် ကုသိုလ်အဘိညာဉ်တို့-	၁၁၁	မဟာဝိပါကကို ကံသုံးပါးဖြင့်--	၃၅
မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လော တို့၏ "ကာမ"ကိုအာရုံပြုရာ	၁၁၁	မဟာဝိပါကတို့ အဓိပတိအစွမ်း-	၃၅
မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လော တို့၏ "မဟဂ္ဂုတ် ပညတ်"ကိုအာရုံ ပြုရာအခါ	၁၁၁	မဟာဝိပါကကို အဓိပတိ ၄-ပါးဖြင့်-	၃၅
မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လော တို့၏ "နိဗ္ဗာန်"ကိုအာရုံပြုရာ	၁၁၂	မဟာဝိပါက သောမနဿဖြစ်-	၃၅
မဟာကုသိုလ် ကြိယာ ဥပေက္ခာ၌ အပ္ပမညာမယှဉ်ဟူသော--	၈၃	မဟာဝိပါက ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်း	၃၅
မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်-	၃၃	မဟာဝိပါက ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်-	၃၅
မဟာကုသိုလ် အသင်္ခါရိကဖြစ်-	၃၃	မဟာဝိပါက အသင်္ခါရိကဖြစ်	၃၆
မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ပါးဖြစ်ပုံ	၃၃	မဟာဝိပါက သသင်္ခါရိကဖြစ်	၃၆
မဟာကုသိုလ်နိဂုံး၌ "သဟေတုက" မထည့်ရကြောင်း	၃၇	မဟာဝိပါကနောင် ကြိယာကိုဆိုရ	၃၁
မဟာကြိယာ သောမနဿဖြစ်-	၃၆	မဟာဝိပါက မဟာကြိယာစိတ်များ၌ သဟေတုက-ထည့်ရ	၃၇
မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်း	၃၇	မဟတ္ထ/မဟန္တ-အရ	၈၂
မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်-	၃၇	မဟဂ္ဂုတ်စိတ်ဟုခေါ်ရကြောင်း	၈၂
မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဖြစ်-	၃၇	မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာလောတို့ ၁-ရွဲရ၌သာဖြစ်ရကြောင်း	၁၁၁
မဟာကြိယာ အသင်္ခါရကဖြစ်	၃၇	မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ ၉-ပါး၏ ယထာသမ္ဘဝဖြစ်ပုံ	၁၀၅
မဟာကြိယာ သသင်္ခါရကဖြစ်	၃၇	မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ၏အာရုံဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ္တ-အရ	၁၀၆
မဟာကြိယာစိတ်၌ ဝိရတီကြဉ်ရ	၈၈	မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ ဝိရတီကြဉ်ရ-	၈၇
		မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ ကုရုဏာနှင့် မုပိတာ	

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ

တို့ အသီး အသီးယှဉ်ရ	၈၇
မဟာဂူတံပဉ္စမဇ္ဈာန်စိတ်၌ အပ္ပမညာ	
မယှဉ်နိုင်ကြောင်း-	၈၈
မဟာဂူတံစိတ် ၂၇-ပါးရှိပါလျှက်	
သင်္ဂဟနည်း ၅-မျိုးသာရှိရ	၈၈
မဟာဂူတံစိတ်၏ မဇ္ဈိမအမည်ရ-	၉၀
မဟာဂူတံစိတ်၌ အပ္ပမညာအထူးပြု	၉၀
မဟာဂူတာရမ္ပဏာနိ ဆ စိတ္တာနိ	၁၁၃
မဟာဂူတံ လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌	
ပဉ္စမဇ္ဈာန် ၂၃-ပါးပြားရ	၅၉
မာနမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၆၆
မာန-၏ ပစ္စုပဋ္ဌာန်--	၆၆
မာန-၏ ကဝါစိ ဖြစ်ရာအခါ	၈၄
မာန-၏ ကဝါစိဖြစ်ပုံ	၈၅
မာန-သည် ကဝါစိစေတသိက်	
အမည်ရကြောင်း	၈၄
မာနသည် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပယုတ် ၄-ပါး၌	
ယှဉ်ရကြောင်း	၇၈
မာနသည် ဒိဋ္ဌိနှင့် စိတ်တစ်ခုတည်း	
မှာ အတူမယှဉ်နိုင်ကြောင်း	၇၈
မာနသည် ဝေါသမူစိတ်၌ မယှဉ်	၇၈
မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဖြစ်ကြောင်း	၁၆
မိစ္စမည်ပုံ	၆၇
မိစ္စကို ရုပ်ဟု မဆိုသင့်	၆၇
မုချ ကာမာဝစရစိတ်	၁၀
မုဒိတာမည်ပုံ/လက္ခဏာ/အာရုံ	၇၅
မူလသဒိသမေဗ္ဗစိတ်	၉၄
မောဟမည်ပုံ/အရ/လက္ခဏာ	၆၅
မောဟ-သည် အာရမ္ပဏ--	၆၅
မောဟ-စသော ၄-ပါးတို့ အကုသိုလ်	

၁၂-ပါး၌ ယှဉ်ရကြောင်း	၇၈
မောဟမူစိတ်မည်ပုံ	၂၁
မောဟမူစိတ်ကို နောက်ဆုံးထား၍	
ဆိုရကြောင်း	၁၃
မောဟမူစိတ်သည် ဥပေက္ခာသဟ	
ဂုတ် ဖြစ်ရကြောင်း	၂၀
မောဟမူစိတ်သည် ဥပေက္ခာဝေဒနာ	
တစ်မျိုးတည်းသာဖြစ်ရ-	၂၀
မောဟမူစိတ်၌ သင်္ခါရကွဲပြားမှုမရှိ	
ခြင်းအကြောင်း	၂၀
မောဟမူစိတ်ကို အသင်္ခါရိက-ဟုဆို	၂၁
မောဟမူစိတ်သည် အသင်္ခါရိကစိတ်	
မဖြစ်နိုင်ကြောင်း	၂၁
မောဟမူစိတ်သည် သသင်္ခါရိကစိတ်	
မဖြစ်နိုင်ကြောင်း	၂၁
မောဟမူစိတ်ကို နောက်ဆုံးထားဆို	၂၁
မောဟမူစိတ်ကို မောဟသဟဂတ	
စိတ္တာနိ နာမ-ဟုဆိုရ	၂၁
မောဟမူစိတ်သည်သောမနဿ	
ဝေဒနာ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း	၂၁
မောဟမူစိတ်သည်ဝေါမနဿ	
ဝေဒနာ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း	၂၁
မောဟမူစိတ် ၂-ပါးပြားရကြောင်း	၂၂
မြတ်စွာဘုရားနှင့်တူသူမရှိကြောင်း	၂
မြတ်စွာဘုရားသည် စိတ်ကိုသာ	
ရှေ့တန်းတင်၍ မနော--	၈
ယထာရဟမေကမ္မိဒိက စိတ္တာနိ-	၁၀၁
ယေဘုယျ ကာမာဝစရစိတ်	၁၀
ယေဝါပနကစေတသိက်	၈၂
ယေဘုယျေန ဘဝန္တရေ-	၁၀၆

ယောဂဘောဒစိတ်	၂၂
ရတနာသုံးပါးကို ရှိခိုးရကျိုး	၁
ရတနတ္ထယ ပမာဏ-အရ	၅
ရသာရမ္မဏ-ရသာရုံ	၁၀၃
ရဟန္တာ၏ အာဝေဏီက(သီးခြားစိတ်)- ကြိယာဇော-၁၈၊ (ဟသိတုပ္ပါင်-၁၊ မဟာကြိယာဇော-၈၊မဟဂ္ဂုတ်ကြိ ယာဇော-၉)၊ အရဟတ္တဖိုလ်-၁။	
ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်သော အသော ဘဏစိတ်-	၁၃
ရဟန္တာတို့၏ အိပ်ချင်မှုကို မိစ္ဆ-ဟု မဆိုသင့်ကြောင်း	၆၈
ရုပ်မည်ပုံ	၈
ရုပ်မိစ္ဆ-ဟု မရှိနိုင်ကြောင်း	၆၇
ရုပ်မြင်သံကြားကို ကြည့်ရှုနားထောင် သူအား မြင်မှု ကြားမှု-	၁၁၇
ရူပတိတိ ရူပံ-၌ ရုပ်တရားတို့ ဖောက်ပြန်ပုံ	၈
ရူပန သရုပ်	၉
ရူပတိ-ဖောက်ပြန်မှုဟူသည်	၉
ရူပ-အရူပစိတ်တို့ မဟဂ္ဂုတ်မည်-	၅၂
ရူပကာယသမ္ပစါမည်ပုံ	၃
ရူပစိတ်တို့ ပညတ်ကိုအာရုံပြုရာ	၁၁၃
ရူပဗြဟ္မာ-အရူပဗြဟ္မာကြီးများ စိတ် ဆိုးမှု အမျက်ထွက်မှုမရှိ-	၁၁၅
ရူပဗြဟ္မာတုံ၌ဖြစ်သော ရုပ်၏-	၉
ရူပဗြဟ္မာပြည်ရှိ ရုပ်တရားများကို ရုပ်ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ကြောင်း	၉
ရူပတုံ၌ ယာနာဗိတ္တယ မရှိ-	၁၁၄
ရူပတုံသား ဗြာဟ္မာများ၌ ယာန-	

စသော ပသာဒရုပ်များမရှိ	၁၁၄
ရူပဘုံ/ရူပဗြဟ္မာများ၌ စက္ခုသောတ ဝတ္ထုရုပ် ရနိုင်ကြောင်း	၁၁၄
ရူပဘုံ-အရူပဘုံ၌ ဒေါသမူစိတ် မဖြစ်နိုင်ကြောင်း	၁၁၅
ရူပဘုံ၌ဖြစ်သော လောဘမူ မောဟမူ တို့ကို ရူပစိတ်ဟု မခေါ်ရ	၁၁
ရူပဘုံ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော ကာမစိတ် ကို ရူပ-အရူပစိတ်ဟုမဆို	၁၀/၅၆
ရူပါဝစရစိတ်မည်ပုံ	၁၁
ရူပါဝစရစိတ် ၁- ပါးပြားရကြောင်း	၃၈
ရူပါဝစရစိတ် ၂- ချ/ယေဘုယျခွဲ	၃၈
ရူပါရမ္မဏ-၌ ရူပ/အာရမ္မဏမည်ပုံ	၁၀၂
ရွာသူတို့၏လက်နှင့်တူသော စေတသိက်-	၆၅
လက္ခဏုပနိဇ္ဈာန်မည်ပုံ/အရ	၄၁
လောကီကုသိုလ်တို့ လောကုတ္တရာ အမည် မရနိုင်-	၁၂
လောကီစိတ် လောကုတ္တရာစိတ်တို့ ၌ ဝိရတိယှဉ်ပုံ	၈၀
လောကီဝိရတိတို့ ဧကန်ကုသိုလ် သဘောရှိပုံကို သိနိုင်-	၈၉
လောကုတ္တရံ-၌ လောက-အရ	၁၂
လောကုတ္တရာစိတ်၌ ရံခါ သမ္မာ--	၇၉
လောကုတ္တရာစိတ်၌ အပ္ပမညာ ကြည်ရကြောင်း	၈၆
လောကုတ္တရာနယ်ပယ်၌ သနားမှု ဝမ်းမြောက်မှု မရှိကြောင်း	၈၆
လောကုတ္တရာစိတ် ၄၀-ရှိပါလျက် သင်္ဂဟနည်း ၅-ပါးသာရှိ	၈၇

လောကုတ္တရာဝိရတီတို့ကို ကေန္တ ၈၉
 လောကုတ္တရာစိတ်၌ ကြိယာမရှိ- ၅၅
 လောကုတ္တရာ ၄၀-ပြားရကြောင်း ၅၈
 လောကုတ္တရာစိတ်ကို အကျယ်-
 ၄၀-ရေတွက်ရာ၌ မူလမဂ်စိတ်
 ဖိုလ်စိတ်တို့ကို မထည့်ရ ၅၈
 လောဘမည်ပုံ/လက္ခဏာ ၆၆
 လောဘသည်.လောဘမူစိတ် ၈-ပါး
 လုံး၌ ယှဉ်ရကြောင်း ၇၈
 လောဘ-စသောဟိတ်တို့ကို မူလ-ဟု
 ဆိုရကြောင်း ၉၄
 လောဘမူ သောမနဿဖြစ်- ၁၆
 လောဘမူ ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်း ၁၆
 လောဘမူ အသင်္ခါရိကဖြစ် ၁၆
 လောဘမူ သသင်္ခါရိကဖြစ်- ၁၆
 လောဘမူစိတ်တို့တွင် သမ္ပယုတ်
 စိတ်ကို ရှေ့ထားဆိုရ ၁၆
 လောဘမူစိတ်တို့တွင် အသင်္ခါရိက
 စိတ်ကို ရှေ့ထားဆိုရ ၁၆
 လောဘမူစိတ်ကို ရှေးဦးစွာ ဆိုရ- ၁၃
 လောဘမူစိတ်နောင် ဒေါသမူစိတ်
 ကို ဆိုရကြောင်း ၁၃
 လောဘမူစိတ်၌ ဖဿသမ္ပယုတ္တံ-ဟု
 မဆိုဘဲ သောမနဿ-ဆိုရ ၁၅
 လောဘမူစိတ်နိဂုံး၌ မောဟသဟဂတ
 ဟု မဆိုဘဲ လောဘ- ၁၆
 လောဘ-စသည်တို့ ဟေတုမည်- ၉၄
 လောဘမူစိတ် ၈-ပါးဖြစ်စဉ် ၁၆
 လောဘမူ ပထမ အကုသိုလ်စိတ် ၁၆
 လောဘမူ ဒုတိယ အကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ ၁၇

လောဘမူ တတိယ အကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ ၁၇
 လောဘမူစတုတ္ထ အကုသိုလ်ဖြစ်ပုံ ၁၇
 လောဘ-၏ မူလမည်ကြောင်း ၂၂
 လောဘမူလမည်ပုံ ၂၂
 လောဘမူစိတ် ၈-ပါးပြားရကြောင်း ၂၂
 ဝတ္ထုသင်္ဂဟ ၁၁၃
 ဝိစာရမည်ပုံ/လက္ခဏာ ၃၉
 ဝိစာရသည် ဝိစိကိစ္ဆာ ဆန့်ကျင်ဘက်
 ဟု ဆိုရကြောင်း ၄၂
 ဝိစာရ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရား ၄၂
 ဝိစိကိစ္ဆာမည်ပုံ ၁၉
 ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တမည်ပုံ ၂၀
 ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်၌
 အဓိမောက္ခ မယှဉ်နိုင်- ၉၀
 ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်၏ ကာမ-
 စသည်ကို အာရုံပြုရာအခါ ၁၀၉
 ဝိညာဏဉ္စာယတန ၄၆/၄၇
 ဝိတက်မည်ပုံ/လက္ခဏာ ၃၈
 ဝိတက်မရှိသော ဒုတိယဈာန်စသည်
 နှင့် ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်တို့-- ၃၈
 ဝိတက်ကို ထိန မိဒ္ဓ၏ ဆန့်ကျင်
 ဘက်ဟု ဆိုရကြောင်း ၄၂
 ဝိတက်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရား ၄၂
 ဝိတက်သည် ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ်၌
 မယှဉ်နိုင်ကြောင်း ၇၇
 ဝိတက်စသည်တို့ မဟဂ္ဂုတ်-- ၉၀
 ဝိပါက-ဝိပါကမည်ပုံ /အရ ၂၅
 ဝိပါကဟူသော အမည်သည်- ၂၅
 ဝိရတီမည်ပုံ/ ဝိရတီ ၃-မျိုး ၇၄
 ဝိရတီယော ပန စသောစကားဆို ၇၉

၇-၂

ဝိရတိစေတသိက်တို့ လောကုတ္တရာ		ဝေဒနာမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၆၀
စိတ်၌ အမြဲယှဉ်ရာ-	၇၉	ဝေဒနာကိုသာ အာရုံ၏အရသာကို	
ဝိရတိတို့ လောကီမဟာကုသိုလ်-	၇၉	ခံစားခြင်း--	၆၁
ဝိရတိတို့ မဟာကုသိုလ်၌ ရံခါယှဉ်	၇၉	သံယုဂ်ပါဠိတော်၌ ဒွေမာ ဘိက္ခဝေ	၉၂
ဝိရတိတို့ လောကုတ္တရာစိတ်၌		သကဒါဂါမ်၏ အာဝေဏိက (သီးခြား)	
တပေါင်းတည်း/တပြိုင်နက်-	၈၁	စိတ်- သကဒါဂါမ်ဖိုလ်စိတ်။	
ဝိရတိတို့ ရံခါမျှမယှဉ်နိုင်သည့်		သကဒါဂါမ်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်	
ကာမကုသိုလ်စိတ်	၈၁	ဉာဏသမ္ပယုတ်လော-	၁၁၀
ဝိရတိတို့ မဟာကုသိုလ်စိတ်၌ ဝိသု		သကဒါဂါမ် ၅-မျိုး	၅၂
ဝိသု(အသီးအသီး)ဖြစ်ရ	၈၂	သကဒါဂါမ်မဂ္ဂစိတ္တံ-	၅၂
ဝိရတိတို့ မဟာကုသိုလ်စိတ်၌		သင်္ခါရမည်ပုံ/အရ	၁၄
ကဒါမ်(တရံတခါ) ဖြစ်ရာ	၈၂	သင်္ခါရဘောဒဖြစ်ပုံ	၃၂
ဝိရတိကရုဏာဒယော-	၈၄	သင်္ခါရဘောဒစိတ်	၂၂
ဝိရတိ ၃-ပါး၏ နာနာဖြစ်ပုံ	၈၅	သင်္ဂဟကျမ်း၏ ဝုဏ်ပုဂံများ	၁
ဝိရတိ ၃-ပါး၏ ကဒါမ်ဖြစ်ပုံ	၈၅	၁။ အလွန်မြတ်သော ဆန်းကြယ်	
ဝိရုဠမူလပါဒပဓမ္မ	၉၄	သော နည်းတို့ဖြင့်ပြည့်စုံခြင်း၊ ၂။	
ဝိသု ဝိသု-ဟုမိန့်ဆိုရကြောင်း	၈၂	မိမိအယူ သူတစ်ပါးတို့၏ အယူ	
ဝိထိပိုင်း စိတ္တုပ္ပါဒါနမိစ္ဆေဝံ-	၇၆	တည်းဟူသော တောဇာပုသိ ဉာဏ်	
ဝိထိပဋိပါဒက မနသိကာရ	၆၂	ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်း၊	
ဝိရိယမည်ပုံ/လက္ခဏာ/အရ	၆၃	၃။ အလွန်အညစ် အကြေးကင်း	
ဝိရိယ၏ ထောက်ပံ့ခြင်း		သော ပြန်ပြောသောပညာကို ဖြစ်	
လက္ခဏာရှိပုံ	၆၃	စေနိုင်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။	
ဝုဋ္ဌော ၂-ဌာန	၉၆	သညာမည်ပုံ/ဥပမာ	၆၁
ဝုဋ္ဌောကိစ္စတပ်သော မနောဒွါရာ		သညာသည် နေဝသညာနာသညာ-	၄၈
ဝဇ္ဇန်းသည် ပရိတ္တာရုံဝိထိ၌	၉၈	သတိမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၆၈
ဝုဋ္ဌောစိတ်၏အလုံးစုံကို အာရုံပြုရာ	၁၁၂	သတ္တဝီသ ဝိမံ ပုညံ--	၅၉
ဝေဒနာသင်္ဂဟ	၉၂	သတ္တုပကာရသမ္ပဒါ ၂-ပါး	၂
ဝေဒနာ ၃-မျိုးပြားရကြောင်း	၉၂	သဒ္ဓါရမ္ပဏံ-သဒ္ဓါရုံ	၁၀၂
ဝေဒနာ ၅-ပါးပြားရကြောင်း	၉၃	သဒ္ဓမ္မ	၃
ဝေဒနာဉာဏသင်္ခါရ--	၃၂	သဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ--	၄

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ

သဒ္ဓါမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၆၈	သမ္မာကမ္မန္တ	၇၃
သဒ္ဓါစသော စေတသိက်တို့ သောဘန		သမ္မာအာဇီဝ	၇၃/၇၄/၈၀
သာဓာရဏမည်ကြောင်း	၇၃	သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂါထာဖြင့် ပြဆို--	၂
သန္တိရဏ ၁-၄၁န	၉၆	သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ+အတုလံဖြင့် --	၃
သန္တိရဏချင်းတူပါလျက် ဥပေက္ခာ		သသင်္ခါရိကမည်ပုံ	၁၅
သဟဂုတ်စိတ်သာ ပဋိသန္ဓေ	၉၈	သာမံ ဗုဒ္ဓနဉာဏ်တော်-အရ	၅
သန္တိရဏ မဟာဝိပါကိတို့ အရူပဘုံ		သုခ မည်ပုံ /လက္ခဏာ	၂၆/၄၀
၌ မဖြစ်နိုင်ကြောင်း	၁၁၆	သုခသည် ဥဗ္ဗစ္စ ကုက္ကုစ္စ၏ ဆန့်ကျင်	
သန္တိရဏစသောစိတ်များ ဟဒယ		ဘက်ဟု ဆိုရကြောင်း	၄၂
ဝတ္ထုကို ကေနိမ္မိရကြောင်း	၁၁၆	သုခ-၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရား	၄၂
သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏမည်ပုံ	၆၃	သုခဝေဒနာ၏လက္ခဏာ	၉၃
သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏ-ဟုဆိုပြီး		သုခိတ ကြိယတော အဋ္ဌ	၁၁၈
နောက် သဗ္ဗေသုပိစသည်ကို-	၇၈	သေသာနိယတယောဂိနော-	၈၆
သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏမည်ပုံ	၇၈	သေသာနိ သဗ္ဗာနိပိ ပဉ္စပညာသ-	၉၃
သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့်အလားတူ	၁၁၂	သေဝါလသဒိသဓမ္မစိတ်	၉၄
သဗ္ဗထာပိ နိယတာဧကတောဝ-	၈၀/၈၁	သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရဟန္တာတို့၏ အရ	
သဗ္ဗထာပိ ကာမာဝစရာ-	၁၀၇	ဟတ္ထမဂ်/ဖိုလ်ကို-	၁၁၀
သဗ္ဗထာပိ သဗ္ဗာရမ္မဏာနိ-	၁၁၂	သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ အရဟတ္တမဂ်/ဖိုလ်	
သဗ္ဗထာပိ ပဉ္စဒ္ဓါရေ	၁၀၀	ကြည့် လောကုတ္တရာကိုအာရုံ	
သဗ္ဗထာပိ-၌ ပိသဒ္ဓါဖြင့်ပြအပ်-	၁၁၃	ပြုနိုင်ရာအခါ	၁၁၁
သဗ္ဗထာပိ ပဉ္စဒ္ဓါရေ စတုပညာသ-	၁၀၁	သောတ, ယာနစသည်တို့ စကျ-	
သဘာဝအဝိတက္ကစိတ်	၇၇	မမည်ကြောင်း	၂၃
သမ္ပင်္ဂါတိုင်းမည်ပုံ	၂၅	သောတဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်ကြောင်း	၂၄
သမ္ပင်္ဂါတိုင်းရွေးသည် ဥပေက္ခာသဟ		သောတာပန်၏ အာဝေဏိက(သီးခြား)	
ဂုတ်သာ ဖြစ်ရကြောင်း	၂၇	စိတ်- သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ်။	
သမ္ပယုတ္တံ-၌-	၁၄	သောတာပန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ်	
သမာဓိကို ကာမစ္ဆန္ဒ၏ဆန့်ကျင်-	၄၂	ဉာဏသမ္ပယုတ်လော--	၁၁၁
သမာဓိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရား	၄၂	သောတာပတ္တိမဂ်၏ အရူပဘုံ၌	
သမ္ပသိတဈာန်-	၅၇	မဖြစ်ကြောင်း	၁၁၆
သမ္မာဝါစာ	၇၃	သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ-၌	၅၁

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ

သောတာပတ္တိမဂ် (၁၀၀၀) ရေတွက်	၅၃	ဟသိတုပ္ပိဒ်၏ ရူပါရုံကိုအာရုံပြုရာ	၁၀၈
သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ်မည်ပုံ	၅၃	ဟသိတုပ္ပိဒ်၏ သဒ္ဓါရုံကိုအာရုံပြုရာ	၁၀၈
သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်သည်	၁-ပါး	ဟသိတုပ္ပိဒ်၏ ဂန္ဓာရုံကိုအာရုံပြုရာ	၁၀၈
တည်းဖြစ်ပါလျက်--	၅၆	ဟသိတုပ္ပိဒ်၏ ရသာရုံကိုအာရုံပြု	၁၀၈
သောဘနစိတ်	၅၉/၉၁ဖြစ်ရ	ဟသိတုပ္ပိဒ်၏ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကိုအာရုံ	၁၀၈
သောမနဿ	၁၃/၁၄	ဟသိတုပ္ပိဒ်၏ ဓမ္မာရုံကိုအာရုံပြုရာ	၁၀၈
သောမနဿဟူသောအမည်သည်-	၁၃	ဟိရိမည်ပုံ/လက္ခဏာ	၆၉
သောမနဿစသောတရားတို့ အချို့		ဟိရိသည် အမျိုးကောင်းချွေးမနှင့်	
စိတ်၌ယှဉ်၍--	၁၅	တူပုံ	၆၉
သောမနဿဖြစ်ကြောင်း	၁၆/၃၂	ဟိရိ ဩတ္တပ္ပ ထင်မှတ်တတ်သော	၇၀
သောမနဿဝေဒနာ၏ လက္ခဏာ	၉၃	ဟိတ်မည်ပုံ	၉၄
ဟသိတုပ္ပိဒ်စိတ်မည်ပုံ/အရ	၃၀	ဟိတ်တရားတို့ သစ်မြစ်နှင့်တူပုံ	၉၄
ဟသိတုပ္ပိဒ်စိတ်သည် သောမနဿ		ဟိနစိတ်	၁၀
ဖြစ်ရကြောင်း-	၃၀	ဟေတုသင်္ဂဟ	၉၄
ဟသိတုပ္ပိဒ်စိတ်၏ ကာလသုံးပါး-	၁၀၄	ဟေတုသမ္ပဒါ	၂
ဟသိတုပ္ပိဒ်စိတ်၏ ကာမကိုအာရုံ-	၁၀၈		

မှတ်သားဖွယ်ရာ ခေါင်းစဉ် မာတိကာ

ပြီး၏။

အဘိဓမ္မာအောင်ပန်း

(ပထမတွဲ)

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သပ္ပာသပ္ပန္နဿ

စိတ်ပိုင်း ငိုကာကျော် အဓိပ္ပါယ်များ

➢ ကျမ်း၏အစဉ် ရတနတ္ထယ ပဏာမကို ပြုရခြင်းအကျိုး / ရတနာသုံးဝါးကို ရှိစိုးရခြင်းအကျိုး ။ ။ အားထုတ်အပ်သော ကျမ်း၏ အန္တရာယ် မရှိဘဲ ပြီးစီးခြင်းအကျိုး စာသင်သားတို့၏လည်း ရှိခိုးခြင်း ရှေ့သွားရှိသော အကျင့်ကြောင့် အန္တရာယ်မရှိဘဲ သင်ယူခြင်း၊ ဆောင်ရွက်မှတ်သားခြင်း-စသော ကိစ္စ၏ ပြီးစီးခြင်းအကျိုး ရှိပါသည်။

➢ ကျမ်း၏အစဉ် အဘိဓမ္မာကို ပြုရခြင်းအကျိုး ။ ။ အဘိဓမ္မာကို ပြုခြင်းသည် ထိုအနက်ကို အလိုရှိသော စာသင်သားတို့၏ သင်ရခြင်းစသော အကျိုးရှိပါသည်။

➢ ကျမ်း၏အစဉ် ကရုဏာပဋိပက္ခပုဒ်ကို ပြုရခြင်းအကျိုး ။ ။ သောတုလန တို့ကို အားတက်သရော ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးရှိပါသည်။

➢ အဘိဓမ္မာ (ကျမ်းအမည်) ကို ဆိုရခြင်းအကျိုး ။ ။ ကျမ်းအမည်ကို ဆိုခြင်းသည် ခေါ်ဝေါ်လွယ်ခြင်း အကျိုးရှိပါသည်။

➢ သင်္ဂဟကျမ်း၏ ဂုဏ်ပုဒ်များ ။ ။ (၁) ပရမဝိစိတ္တနယ သမန္တာဂတဂုဏ်- အလွန်မြတ်သော ဆန်းကြယ်သော နည်းတို့ဖြင့် ပြည့်စုံခြင်း။ (၂) သကသမယ သမယန္တရ ဂဟဏ ဝိဂ္ဂဟဏ သမတ္တဂုဏ်- မိမိအယူ၊ သူတစ်ပါးတို့၏ အယူတည်းဟူသော တော အုပ်သို့ ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်း။ (၃) သုဝိမလ ဝိပုလ ပညာဝေယျတ္တိယ ဇနနဂုဏ်- အလွန်အညစ်အကြေးကင်းသော ပြန့်ပြောသော ပညာကို ဖြစ်စေနိုင်ခြင်း တို့ ဖြစ်ပါသည်။

➢ ရတနတ္ထယ ပဏာမမြဝါထာန္တိ- ဘုရားရှင်၏ ဂုဏ်တော်ကား ။

ဝိသုဒ္ဓကရုဏာဉာဏဂုဏ်- အထူးသဖြင့် ကိလေသာတို့မှ စင်ကြယ်သော မဟာ ကရုဏာ-ကဲ့သို့သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှိတော်မူခြင်းဂုဏ် ဖြစ်ပါသည်။

➢ တရားတော်၏ ဂုဏ်တော်ကား- သမ္ပုဒ္ဓပူဇိတဂုဏ်- မြတ်စွာဘုရားသည် ပွားများခြင်း၊ မျက်မှောက်ပြုခြင်း စသည်တို့ဖြင့် ပူဇော်အပ်သော ဂုဏ် ဖြစ်ပါသည်။

➢ သံဃာတော်၏ ဂုဏ်တော်ကား- သဒ္ဓမ္မသမ္ဘူတဂုဏ်- သုံးပါးသော သဒ္ဓမ္မ ကြောင့် အရိယာဇာတ်အားဖြင့် ကောင်းစွာဖြစ်တော်မူခြင်းဟူသော ဂုဏ်၊ နိရင်္ဂဏဂုဏ်- ရာဂစသည် ကိလေသာအင်္ဂါ ရှိတော် မမူခြင်းဟူသော ဂုဏ်-တို့ဖြစ်ပါသည်။

စိတ်ပိုင်း အဓိပ္ပာယ်များ

* သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ ဂါထာဖြင့် ပြဆိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ် ။ ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂါထာဖြင့် ရတနတ္ထယပဏာမ- ရတနာသုံးပါးအပေါင်းအား ရှိခိုးခြင်း၊ အဘိဓလေ့-ကျမ်း၏ဟောနက်၊ ကရုဏပူကာရ-ကျမ်းပြုပုံ အခြင်းအရာ၊ ပကရဏာဘိဝဇ္ဇာ-ကျမ်း၏အနက်အမည်၊ ပယောဇန-ကျမ်းကို သင်ယူရခြင်းကြောင့် ရရှိလာသော အကျိုးတို့ကို ပြပါသည်။

* သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ မဖောက်မပြန် ကိုယ်တော်တိုင်သာ အလုံးစုံသော တရားတို့ကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူသောကြောင့် “သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ” မည်ပါသည်။

* တုလ မည်ပုံ ။ ။ ချိန်ခွင်နှင့်တူသော ဉာဏ်ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်အပ်သောကြောင့် “တုလ” မည်ပါသည်။

* အတုလံ-ဟူသော ဂုဏ်ပုဒ်ဖြင့် အထူးပြုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သဒ္ဓါသည် ဘုရားအပေါ်၌ ဂုဏ်အားဖြင့်မဖြစ်ဘဲ နာမည်အားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် “အတုလံ”ဟူသော ဂုဏ်ပုဒ်ဖြင့် အထူးပြုရပါသည်။

* အတုလမည်ပုံ ။ ။ သီလ၊စသော ဂုဏ်တို့ကြောင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် တူတော်မမူသောကြောင့် “အတုလ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) မြတ်စွာဘုရားအား တူသော ပုဂ္ဂိုလ် မရှိသောကြောင့် “အတုလ” မည်ပါသည်။

* ဘုရားရှင်သည် အတုလ မည်တော်မူခြင်းအကြောင်း ။ ။

* မြတ်စွာဘုရားနှင့် တူသူ မရှိခြင်းအကြောင်း ။ ။ နတ်နှင့်တကွသော လောက၌ အမြတ်ဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တော်မူသောကြောင့်-- တည်း။

* သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ+ အတုလ နှစ်ပုဒ်ဖြင့် ဘုရားရှင်ကို ချီးမွမ်းရာ၌ သမ္မဒါသုံးပါး ၁။ ဟေတုသမ္မဒါ၊ ၂။ ဖလသမ္မဒါ၊ ၃။ သတ္တုပကာရသမ္မဒါ တို့ဖြစ်ပါသည်။

* ဟေတုသမ္မဒါ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ မဟာကရုဏာဉာဏ်တော်နှင့် ယှဉ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ် သဗ္ဗညုတဉာဏ်တို့၏ အဆောက်အအုံဖြစ်သော ပါရမီတော် စုဆောင်းတော်မူခြင်းသည်လည်းကောင်း “ဟေတုသမ္မဒါ” မည်ပါသည်။

* ဖလသမ္မဒါ (အကျိုး၏ ပြည့်စုံခြင်း) ၄-ပါး ။ ။ ၁။ ဉာဏသမ္မဒါ၊ ၂။ ပဟာနသမ္မဒါ၊ ၃။ အာနုဘာဝသမ္မဒါ၊ ၄။ ရူပကာယသမ္မဒါ တို့ဖြစ်ပါသည်။

* ဉာဏသမ္မဒါ မည်ပုံ ။ ။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်၏ နီးစွာသော အကြောင်းဖြစ်သော အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်သည်၎င်း၊ ထိုအရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်လျှင် အကြောင်းရှိသော ဒသဗလဉာဏ်၊စသော ဉာဏ်တော်တို့သည်၎င်း “ဉာဏသမ္မဒါ” မည်ပါသည်။

* ပဟာနသမ္မဒါ မည်ပုံ ။ ။ ဝါသနာနှင့်တကွ အလုံးစုံသော သံကိလေသတို့၏ စင်စစ်ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိခြင်းသို့ ရောက်စေခြင်းသည် “ပဟာနသမ္မဒါ” မည်ပါသည်။

* အာနုဘာဝသမ္မဒါ မည်ပုံ ။ ။ အလိုရှိအပ်သော အကျိုးကို ပြီးစေခြင်း၌

အကြီးအကဲ၏ အဖြစ်သည် “အာနုဘာဝသမ္ပဒါ” မည်ပါသည်။

* ရူပကာယသမ္ပဒါ မည်ပုံ ။ ။ အလုံးစုံသော သတ္တဝါတို့၏ မျက်စိကို စွဲဆောင်နိုင်သော သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော လက္ခဏာတော်၊ ရှစ်ဆယ်သော လက္ခဏာတော်ငယ်တို့ဖြင့် တန်ဆာဆင်အပ်သော အတ္တဘော၏ ပြည့်စုံတော်မူခြင်းသည် “ရူပကာယသမ္ပဒါ” မည်၏။

* သတ္တုပကာရ သမ္ပဒါအပြား ၂-ပါး ။ ။ ၁။ အာသယသတ္တုပကာရသမ္ပဒါ၊ ၂။ ပယောဂသတ္တုပကာရသမ္ပဒါအားဖြင့် နှစ်ပါးပြားပါသည်။

* အာသယသတ္တုပကာရ သမ္ပဒါ မည်ပုံ ။ ။ ဒေဝဒတ်၊ အစရှိကုန်သော ဝိရောဓိသတ္တဝါတို့အပေါ်၌ အမြဲအကျိုးစီးပွားကို အလိုရှိသည်၏အဖြစ် မရင့်သော ဣန္ဒြေရှိသော သတ္တဝါတို့၏ ဣန္ဒြေရင့်ခြင်းကို ငဲ့တော်မူခြင်းသည် “အာသယ သတ္တုပကာရ သမ္ပဒါ” မည်ပါသည်။

* ပယောဂ သတ္တုပကာရ သမ္ပဒါ မည်ပုံ ။ ။ ဒေဝဒတ်စသော ဝိရောဓိသတ္တဝါတို့မှ တစ်ပါးသော သတ္တဝါတို့အား လာဘ်အထူး ပူဇော်ခြင်းကိုငဲ့သောစိတ် ကင်းလျက် လက္ခဏာယာဉ်သုံးပါးကို အကြောင်းပြု၍ အလုံးစုံသော သံသရာဝင်ဆင်းရဲမှ ထွက်မြောက်စေတတ်သော တရားကို ဟောခြင်းသည် “ပယောဂ သတ္တုပကာရ သမ္ပဒါ” မည်၏။

* သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓံ ပါဠိဖြင့် - ဉာဏသမ္ပဒါနှင့် ပဟာနသမ္ပဒါတို့ကို ပြပါသည်။

* အတုလံ ပါဠိဖြင့် - အာနုဘာဝသမ္ပဒါနှင့် ရူပကာယ-ဟူသော ဖလသမ္ပဒါ၊ သတ္တုပကာရ သမ္ပဒါတို့ကို ပြပါသည်။

* သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓံ + အတုလံ နှစ်ပုဒ်တို့ဖြင့် - ဟေတုသမ္ပဒါကို ပြပါသည်။

* သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓံ + အတုလံ နှစ်ပုဒ်တို့ဖြင့် ဟေတုသမ္ပဒါကို ပြရခြင်းအကြောင်း ထိုသို့သဘောရှိသော မဟာကရုဏာ သမာယောဂ ဗောဓိသမ္ဘာရ သမ္ဘာရဏ-ဟုဆိုအပ်သော အကြောင်းကင်းသဖြင့် ဖလသမ္ပဒါ သတ္တုပကာရသမ္ပဒါနှစ်ပါး မပြည့်စုံနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ အကြောင်းမရှိသော် ခပ်သိမ်းသော သတ္တဝါတို့၏ ထိုဖလသမ္ပဒါ သတ္တုပကာရ သမ္ပဒါတို့ ဖြစ်သင့်ခြင်း၏ လျဉ်းပါးဖွယ်ရှိသောကြောင့်၎င်း --တည်း။

* သဒ္ဓမ္မ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ သူတော်ကောင်းဖြစ်ကုန်သော အနိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တရားသည် “သဒ္ဓမ္မ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော တရားသည် “သဒ္ဓမ္မ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) သွားကွာတတာ စသောဂုဏ်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ခိုးမွမ်းအပ်သော တရားသည် “သဒ္ဓမ္မ” မည်ပါသည်။

* ဂဏုတ္တမ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ အနိယာသံယာတော်သည် ရှစ်ယောက်သော အနိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အပေါင်းဖြစ်သောကြောင့် “ဂဏ” မည်ပါသည်။ သုပ္ပဋိပဒ္ဓတာ၊ စသော ဂုဏ်အထူးနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် “ဥတ္တမ” မည်ပါသည်။ ထိုနှစ်ပါးသော သတ္တိကြောင့် “ဂဏုတ္တ

မ” မည်ပါသည်။

(တနည်း) နတ်,လူစသော အပေါင်းတို့ထက် မြတ်သောကြောင့် “ဂဏုတ္တမ” မည်ပါသည်။

(တနည်း) နတ်,လူစသော အပေါင်းတို့၌ မြတ်သောကြောင့် “ဂဏုတ္တမ” မည်ပါသည်။

* သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ ပုဒ်ကို ထပ်၍ဆိုခြင်းအကျိုး ။ ။ ဘုရားရတနာမူကြွင်းသော တရား, သံဃာရတနာတို့အားလည်း ရှိခိုးခြင်း ပဏာမကိုပြုခြင်း အကျိုးရှိပါသည်။

* သသဒ္ဓမ္မ ဂဏုတ္တမံ၌ ဓမ္မ မည်ပုံ ။ ။ မိမိတည်းဟူသောတရားကို ဆောင်သော သူတို့ကို အပါယ်လေးပါးတို့၌၎င်း၊ ဝဋ်ဆင်းရဲတို့၌၎င်း မကျအောင် ဆောင်ထားတတ် သောကြောင့် “ဓမ္မ” မည်ပါသည်။

* ဓမ္မ မည်သော တရားများတား ။ ။ မဂ် ၄-ပါး၊ ဖိုလ် ၄-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်အားဖြင့် ၉- ပါး။ (တနည်း) မဂ် ၄-ပါး၊ ဖိုလ် ၄-ပါး၊ နိဗ္ဗာန်, ပရိယတ်အားဖြင့် ၁၀-ပါး ရှိပါသည်။

* သသဒ္ဓမ္မဂဏုတ္တမံ၌ ဓမ္မ- အရ ။ ။ မုဗ္ဗအားဖြင့် မဂ်လေးပါးနှင့် နိဗ္ဗာန်တို့ကို ယူရပါမည်။ ဥပစာအားဖြင့် ဖိုလ်လေးပါးနှင့် ပရိယတ်တို့ကို ယူရပါမည်။

* မဂ်လေးပါးတို့ ဓမ္မ မည်ခြင်းအကြောင်း/ ဓမ္မ-အရ ယူရခြင်းအကြောင်း မဂ်လေးပါးသည် ကိလေသာကို အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်တတ်သောကြောင့် ဓမ္မ မည်ပါသည်။

* နိဗ္ဗာန်-၏ ဓမ္မမည်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ နိဗ္ဗာန်သည် အာရုံ၏အဖြစ်ဖြင့် ထိုမဂ် လေးပါး၏ ကိလေသာကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ရာ၌ အကျိုးပြီးခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် “ဓမ္မ” မည်ပါသည်။

* ဖိုလ် ၄-ပါး၏ ဓမ္မ မည်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဖိုလ်လေးပါးသည် ကိလေသာတို့ကို တစ်ဖန်ငြိမ်းစေသည်၏ အစွမ်းဖြင့် မဂ်အားလျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းကြောင့် ကာရဏူပစာအား ဖြင့် “ဓမ္မ” မည်ပါသည်။

* ပရိယတ်-၏ ဓမ္မမည်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပရိယတ်သည် အရိယာမဂ်ကို ရခြင်း ၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဖလူပစာရအားဖြင့် “ဓမ္မ” မည်ပါသည်။

* အဘိဝါဒိယ (အထူးရှိခိုးခြင်း) ဟူသည် ။ ။ ကြောက်ခြင်း, လာဘ်, အမျိုးတို့၏ အကျင့်စသည်ကို ကြဉ်၍ ရှိသေစွာ ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရ မနောဒွါရသုံးပါးဖြင့် ရှိခိုးသည်ကို အထူးရှိခိုးသည်ဟု ဆိုပါသည်။

* အရှင်အနုရုဒ္ဓါ၏ ရှိခိုးနည်း ။ ။ လောကရှိခိုးကြရာ၌ ကြောက်ခြင်း (သို့မဟုတ်) တစ်စုံတစ်ရာလာဘ်ကို တောင်တခြင်း (သို့မဟုတ်) အမျိုး၏ထုံးစံမှာ တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက်တွေ့လျှင် ရှိခိုး၍ နှုတ်ဆက်ခြင်းဟူသော အကျင့်ရှိခြင်း၊ ရှိမခိုးလျှင် သူတစ်ပါး ကဲ့ရဲ့ထုတ်၍ ကဲ့ရဲ့မှာကို စိုးရိမ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ရှိခိုးခြင်းမျိုး မဟုတ် ဘဲ ရှိသေစွာ ကာယ, ဝစီ, မနောဒွါရသုံးပါးတို့ဖြင့် အထူးရှိခိုးခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

* ဘုရားရှိခိုးခြင်း ကုသိုလ်၏ တရားတိုယ် ။ ။ သောမနဿ သဟဂုတ် ဉာဏ သမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စေတနာ ဖြစ်ပါသည်။

* ရတနတ္ထယ ပဏာမ-အရ / အဘိဝါဒီယ၌ ဝန္တဇာတ်-အရ

ရှိခိုးခြင်း အမူအရာ ကြိုယာကိုပြီးစေတတ်သော သောမနဿ သဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက ကာမာဝစရ ကုသိုလ်စေတနာကို ယူရပါမည်။

မေး ။ ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ၌ သမ္မာဗုဒ္ဓနာကာရ၊ သာမံဗုဒ္ဓနာကာရတို့ကို ရေးသားပြု၍၊ သာမံဗုဒ္ဓနဉာဏ်တော်အရကို တိကျစွာကောက်ပြပြီး ထိုဉာဏ်တော်၏ ဝေဒနာ၊ ဟိတ်၊ အာရုံတို့ကို ဖော်ပြပါ။ (၁၃၅၃-ခု၊ သကျဟိလာ)

ဖြေ။ ။ ဟုတ်မှန်သော မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိတော်မူခြင်းသည် “သာမံဗုဒ္ဓနာကာရ-မဖောက်မပြန်သိပုံ” မည်ပါသည်။

ကိုယ်တော်တိုင် စူးစမ်းအပ် ဆည်းပူးအပ်သော ပါရမီတော်တို့ကြောင့် ကောင်းစွာဖြစ်သော (သယမ္ဘ) ဉာဏ်တော်ဖြင့် သိတော်မူခြင်းသည် “သာမံဗုဒ္ဓနာကာရ-ကိုယ်တော်တိုင် သိပုံ” မည်ပါသည်။

* သာမံ ဗုဒ္ဓနဉာဏ်တော်-အရ = အရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်ကို ယူရပါမည်။

ထိုအရဟတ္တမဂ်ဉာဏ်တော်သည် ပ-ဒု-တ-စတုတ္ထဈာန်တို့က သောမနဿဝေဒနာ၊ ပဉ္စမဈာန်က ဥပေက္ခာဝေဒနာ၊ တိဟိတ်၊နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ဓမ္မာရုံ ဖြစ်ပါသည်။

* အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံပုဒ်၌ - အဘိဓမ္မ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ ပညတ်မှ အသီးအခြားထုတ်ယူအပ်သော ပရမတ္ထဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ထူးကုန်သော တရားတို့ကို ဟောအပ်ရာဖြစ်သောကြောင့် ဓမ္မသင်္ဂဟီ၊စသော ၇-ကျမ်းတို့သည် “အဘိဓမ္မ” မည်ပါသည်။

* အဘိဓမ္မတ္ထ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်း၌ ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော စိတ်၊စေတသိက်စသော အနက်တို့သည် “အဘိဓမ္မတ္ထ” မည်ပါသည်။

* အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ မည်ပုံ ။ ။ ထိုအဘိဓမ္မာ ၇-ပကျမ်းတို့၌ အကျယ်အားဖြင့် ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော စိတ်၊စေတသိက်စသော အနက်တို့ကို အကျဉ်းပေါင်းနုံး၍ ယူရာ ယူကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းသည် “အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ” မည်ပါသည်။

* အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟံ-၌ အဘိ-အရ ။ ။ လွန်ကဲထူးမြတ်သော ဘောဂုဏ်ရ၏။

* ဓမ္မ-အရ ။ ။ ပါဠိဓမ္မ (ဝါ) ပရမတ္ထ သဘာဝဓမ္မကို ယူရပါမည်။

* အတ္ထ-အရ ။ ။ စိတ်၊စသော ပရမတ္ထသဘာဝဓမ္မ ၄-ပါးကို ယူရပါမည်။

* သင်္ဂဟ-အရ ။ ။ သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ယူရပါမည်။

* အဘိဓမ္မ-အရ ။ ။ ဓမ္မသင်္ဂဟီ အစရှိသော အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်းကို ယူရပါမည်။

* အဘိဓမ္မတ္ထ-အရ ။ ။ လွန်ကဲထူးမြတ်သော ပါဠိဓမ္မ (ဝါ) အဘိဓမ္မာ ၇-ကျမ်း၌

ဟောတော်မူအပ်ကုန်သော စိတ်အစရှိကုန်သော ပရမတ္ထ သဘာဝဓမ္မ ၄-ပါးကို ယူရမည်။

* အဘိဓမ္မတ္ထသင်္ဂဟ-အရ ။ စိတ်အစရှိသော ပရမတ္ထ သဘာဝဓမ္မ ၄-ပါးတို့ကို အကျဉ်းပေါင်းရုံး၍ ယူထားသောကြောင့် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းကို ယူရပါမည်။

စာပိုဒ် - ၂။ ပရမတ္ထတရား ၄-ပါးအဖွင့်

* နိဗ္ဗာနစိတ် သဗ္ဗထာ၌ သဗ္ဗထာ-အရ / သဗ္ဗပကာရ-အရ ။ ကုသိုလ်,စသော အပြား ခန္ဓာအစရှိသော အပြားတို့ကို ယူရပါမည်။

* တတ္ထ ဝုတ္တာ ဘိဓမ္မတ္တာ-၌ အဘိဓမ္မတ္ထ-အရ ။ ပရမတ္ထတရားကို ပြဆိုသော အရာဖြစ်သောကြောင့် အဘိဓမ္မတ္ထ-အရ စိတ်, ဧတသိက်, ရုပ်, နိဗ္ဗာန်ဟူသော ပရမတ္ထ တရား ၄-ပါးတို့ကို ယူရပါမည်။ (တတ္ထ ဝုတ္တာ (ပ) သဗ္ဗထာ-ကိုထောက်ပါ။)

* (တနည်း) အဘိဓမ္မတ္ထ-အရ ။ စိတ်,ဧတသိက်,ရုပ်,နိဗ္ဗာန် (အဝသေသာ ပညတ္တိ ပန စသည်ဖြင့် ပစ္စည်းပိုင်း၌ ဆိုလတုံသော) ပညတ်နှင့်တကွ ငါးမျိုးကို ယူရပါမည်။

* ပရမတ္ထ-အရ ။ စိတ်,ဧတသိက်,ရုပ်,နိဗ္ဗာန် လေးမျိုးကို ယူရပါမည်။ (ထို့ ကြောင့် အဘိဓမ္မတ္ထ-အရနှင့် ပရမတ္ထ-အရ ထူးသည်ဟု မှတ်ပါ။)

* ပရမတ္ထ မည်ပုံ ။ မိမိသဘောမှ မဖောက်မပြန် မှန်ကန်တည့်မတ် မြတ်သော ကြောင့် “ပရမတ္ထ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) မြတ်သော သဗ္ဗညုတဉာဏ်၏ ကျက်စားရာ အာရုံဖြစ်သောကြောင့် “ပရမတ္ထ” မည်ပါသည်။

* ပရမ- အရ ။ အဝိပရိတဂုဏ်ကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် ကို ယူရပါမည်။

* ပရမတ်၏ မဖောက်ပြန်ပုံ ။ အကြောင်းတရားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော မာနသည် ဥပါဒ်,ဋီ,ဘင် ခဏတ္တယသုံးပါးတို့၏ တက်ကြွခြင်းလက္ခဏာမှ နှိမ့်ချခြင်း လက္ခဏာသို့ ပြောင်းလဲ ဖောက်ပြန်မှုမရှိ၊ လူ့နတ်,ဗြဟ္မာ, တိရစ္ဆာန်တို့၏ သန္တာန်၌ရှိသော မာနတို့သည်လည်း တက်ကြွထောင်လွှားခြင်း လက္ခဏာကို ဘယ်အခါမျှ မခွန်ကြ၊ မပြောင်းလဲကြ၊ မဖောက်ပြန်ကြ၊ လူ့မာနသာ ထောင်လွှား၍ နတ်မာန-က မထောင်လွှားနှင့်ဟု သူတစ်ပါးကခိုင်းသော်လည်း ပြောင်လဲဖော်ပြန်မှုမရှိ၊ ထိုသို့ ဘလောင်းဘလဲ ပြောင်းလဲ မှု မရှိ၊ မှန်ကန်တည့်မတ်ခြင်း သဘောကိုပင် “မဖောက်မပြန်”ဟု ဆိုပါသည်။(အနုဋီကာ)

* ပရမတ်၏ မြတ်ပုံ ။ ဘလောင်းဘလဲ ပြောင်းလဲမှုမရှိဘဲ ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့် မှန်ကန်တည့်မတ်သောကြောင့် မြတ်သည်ဟု ဆိုရပါသည်။

ရှင်းလင်းချက်/ လောဘသည် လူ့သန္တာန်၌ဖြစ်စေ, ခွေသန္တာန်၌ဖြစ်စေ, နတ်ဗြဟ္မာ သန္တာန်၌ဖြစ်စေ အမြဲတမ်း လိုချင်ခြင်းသဘောရှိ၏။ ယင်းလောဘသည် ခွေးသန္တာန်၌ ဖြစ်ခိုက် လိုချင်တတ်သော သဘောရှိပြီး လူ့နတ် ဗြဟ္မာတို့သန္တာန်၌ဖြစ်ခိုက် မလိုချင်တတ်

သော သဘောရှိသည်ဟု ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်မသွားပေ၊ ယင်းသို့ ပြောင်းလဲဖောက်ပြန်မှုမျိုး မရှိခြင်းကိုပင် “ပရမတ္ထ-မြတ်သောတရား”ဟု ခေါ်ပါသည်။

* ပရမတ္ထတရားတို့တွင် ဒေါသ-၏ မဖောက်ပြန်ပုံ ။ ။ ဒေါသသည် ကြမ်းတမ်းခြင်းသဘောရှိ၏။ ထိုဒေါသသည် လူ့၊ ခွေး၊ မြင်း၊ ဆင်မှစ၍ မည်သူ့သန္တာန်မှာပဲ ဖြစ်ဖြစ် ကြမ်းတမ်းခြင်းသဘောမှ မဖောက်ပြန်တတ်ချေ။ ထိုသို့ မဖောက်ပြန်တတ်သောကြောင့် ပရမတ္ထဟူသော အမည်ကို ရပါသည်။

* ပညတ်၏ ဖောက်ပြန်ပုံ ။ ။ ပိတ်ကို ဖြူနေခိုက် ပိတ်ဖြူခေါ်၍ အနီ အညို အဝါ အနက် အစိမ်းဆိုးလိုက်က ပိတ်ဖြူဟူသော ပညတ်မှ ပိတ်နီ ပိတ်ညို ပိတ်ဝါ ပိတ်နက် ပိတ်စိမ်းဟူသော ပညတ်သို့ ဖောက်ပြန်ပြောင်းလဲသွားပါသည်။ ဤကား ပညတ်၏ ဖောက်ပြန်ပုံ ဖြစ်ပါသည်။

* စိန္တေတိ-၌ စိန္တာသရုပ် ။ ။ ၁။ ဦဟနစိန္တာ-(ပိတက်)၊ ၂။ ဝိဇာနနစိန္တာ- ပိညာဏ်၊ ၃။ ပဇာနနစိန္တာ- (ပညာ) ဤ၌- ဝိဇာနနစိန္တာကို ယူရပါမည်။

* စိတ်တို့ အာရမ္မဏဝိဇာနန လက္ခဏာရှိ၏ဟု ဆိုခြင်းအကြောင်း စိတ်ဖြစ်ပေါ်ဘို့အတွက် အာရုံမှတစ်ပါး နိဿယပစ္စည်း သမနန္တရပစ္စည်း စသော အကြောင်းများရှိသော်လည်း စိတ်သည် အာရုံနှင့် ကင်း၍ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် “စိတ်ကို အာရမ္မဏဝိဇာနနလက္ခဏာ ရှိ၏”ဟု ဆိုရပါသည်။

* စိတ်ဖြစ်ပေါ်ဘို့အတွက် လိုအပ်သော အကြောင်းများ ။ ။ ၁။ အာရုံ ၊ နိဿယပစ္စည်း သမနန္တရပစ္စည်းစသော အကြောင်းများဖြစ်ပါသည်။

* စိတ်မည်ပုံ ။ ။ အာရုံကို သိတတ်သောကြောင့် “စိတ်” မည်ပါသည်။ (တနည်း) မဿ၊ စသော သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ အာရုံကို သိကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် “စိတ်” မည်ပါသည်။

(တနည်း) ဆန်းကြယ်သော ပန်းချီရုပ် စသည်ကို ပြုတတ်သောကြောင့် “စိတ်” မည်ပါသည်။ (ဤအလို- စိတ္တ-အရ- ကာယဝိညတ်ကို ဖြစ်စေတတ်သော ဝုဋ္ဌော ကာမဇော ၂၉ -ခု အဘိညာဏ်ဋ္ဌေးတို့ကို ယူရပါမည်။)

(တနည်း) ဆန်းကြယ်သော ဂတိ၊ စသည်ကို ပြုတတ်သောကြောင့် “စိတ်” မည်ပါသည်။ (ဤအလို- စိတ္တ-အရ- လောကီကုသိုလ် အကုသိုလ်တို့ကို ယူရပါမည်။)

(တနည်း) မိမိကိုယ်ကို ဆန်းကြယ်သောကြောင့် “စိတ်” မည်ပါသည်။ (ဤအလို- စိတ္တ-အရ- စိတ် ၈၉-ခုကို ယူရပါမည်။)

(တနည်း) ကံ ကိလေသာတို့သည် ဆည်းပူးအပ်သောကြောင့် “စိတ်” မည်ပါသည်။ (ဤအလို စိတ္တ-အရ- ဝိပါကံစိတ်ကို ယူရပါမည်။)

စိတ်ပိုင်း အဓိပ္ပာယ်များ

(တနည်း) ကံ ကိလေသာတို့သည် ဆည်းပူးအပ်သော အတ္တဘောကို စောင့်တတ်သောကြောင့် “စိတ်” မည်ပါသည်။ (ဤအလို စိတ္တ-အရ- ဘဝင်စိတ်ကို ယူရမည်။)

(တနည်း) အတ္တဘောဟုဆိုအပ်သော ဇောစိတ်အစဉ်ကို ပွားစေတတ်သောကြောင့် “စိတ်” မည်ပါသည်။ (ဤအလို စိတ္တ-အရ- ဇောစိတ်ကို ယူရပါမည်။)

(တနည်း) ဆန်းကြယ်သော အထူးထူးသော အာရုံရှိသောကြောင့် “စိတ်” မည်ပါသည်။ (ဤအလို စိတ္တ-အရ- စိတ်အားလုံးကို ယူရပါမည်။)

• စိတ်၏ လက္ခဏာ ။ စိတ်သည် ဝိသယဝိဇယန (အာရုံကို အထူးအားဖြင့် သိခြင်း) လက္ခဏာရှိပါသည်။

• အာရုံနှင့်ကင်း၍ စိတ်မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ စိတ်သည် အာရုံကို တမျိုးတည်းသိခြင်း လက္ခဏာရှိ၏ဟု ဆိုသောကြောင့် အာရုံနှင့်ကင်း၍ စိတ်မဖြစ်နိုင်ပါ။

• စေတသိက်မည်ပုံ ။ စိတ်နှင့်ကင်း၍ ဖြစ်ခြင်းသဘော မရှိသောကြောင့် “စေတသိက်” မည်ပါသည်။ (တနည်း) စိတ်၌ အမြဲယှဉ်သောကြောင့် “စေတသိက်” မည်၏။

• စေတသိက်သည် စိတ်နှင့်ကင်း၍ အာရုံကို မယူနိုင်ခြင်းအကြောင်း စိတ်မဖြစ်လျှင် အခါခပ်သိမ်း စေတသိက်တို့ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် စေတသိက်သည် စိတ်နှင့်ကင်း၍ အာရုံကို မယူနိုင်ပါ။

• စေတသိက်ကိုသာ စိတ္တာယတ္တဝုတ္တိက (စိတ်၌စပ်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသည်)ဟု ခေါ်ခြင်းအကြောင်း / စိတ်ကို စေတသိကာယတ္တဝုတ္တိက-ဟု မဆိုရခြင်းအကြောင်း

စေတသိက်သည် စိတ်မရှိသော် အချင်းခပ်သိမ်း မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် စိတ်နှင့် ကင်း၍ အာရုံကို ယူခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်စိတ်ကား ဝိတက်၊စသော အချို့သော စေတသိက်များနှင့် ကင်း၍လည်း အာရုံ၌ ဖြစ်နိုင် အာရုံကို ယူနိုင်သောကြောင့် စေတသိက်ကိုသာ စိတ်ယတ္တဝုတ္တိက-ဟု ဆိုရပါသည်။ စိတ်ကို စေတသိကာယတ္တဝုတ္တိကဟု မဆိုရပါ။

• မြတ်စွာဘုရားသည် စိတ်ကိုသာ ရှေ့တန်းတင်၍ “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ”ဟု ဟောတော်မူရခြင်းအကြောင်း ။ (လောက၌ သဒ္ဓါတရားကောင်းသည် စေတနာကောင်းသည်ဟု ဆိုသော်လည်း) သဒ္ဓါ၊ စေတနာ၊စသော စေတသိက်တို့သည် စိတ်မရှိသော် အချင်းခပ်သိမ်း မဖြစ်သောကြောင့် စိတ်နှင့်ကင်း၍ အာရုံကို ယူခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော စိတ်သည်ကား တစုံတခုသော စေတသိက်နှင့်ကင်း၍လည်း အာရုံ၌ဖြစ်နိုင်၏။ လှုံ့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားသည် စိတ်ကိုသာ ရှေ့တန်းတင်၍ “မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ”ဟု ဟောတော်မူပါသည်။

• ရုပ်မည်ပုံ ။ ဖောက်ပြန်တတ်သောကြောင့် “ရုပ်” မည်ပါသည်။ (တနည်း) အအေး၊ အပူ၊စသော ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖောက်ပြတ်တတ်သော

သဘောတရားသည် “ရုပ်” မည်ပါသည်။ (တနည်း) အချမ်း အပူ့စသော ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းတို့သည် ဖောက်ပြန်စေအပ်သောကြောင့် “ရုပ်” မည်ပါသည်။

* ရူပတိတိ ခွပ်၌ ရုပ်တရားတို့ ဖောက်ပြန်ပုံ / ရူပတိ၌ ရူပန (ဖောက်ပြန်) သည် ။ အအေး အပူ့စသော ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်းတို့ အညီအမျှဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ရုပ်အစဉ်နှင့် နောက်ရုပ်အစဉ် မတူခြင်းကို “ရုပ်တရားတို့ ဖောက်ပြန်သည်” ဟု ဆိုသည်။

* နာမ်တရားများကို ရုပ်ဟု မဆိုသင့်ခြင်းအကြောင်း ။ သီတ၊ ဥက္က၊ စသော သဒ္ဒါဖြင့် အထူးထင်ရှားသော ဖောက်ပြန်မှုမျိုးကိုသာ အလိုရှိသောကြောင့် မဆိုသင့်ပါ။

* ရူပဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ဖြစ်သော ရုပ်၏ ရုပ်မည်ပုံ

* ရူပဗြဟ္မာ့ပြည်ရှိ ရုပ်တရားများကို “ရုပ်” ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ခြင်းအကြောင်း

ရူပဗြဟ္မာ့ပြည်ရှိ ရုပ်တရားများသည် အအေး အပူ့စသည်တို့နှင့် တွေ့ရလျှင် ဖောက်ပြန်နိုင်၏။ ထိုသို့ဖောက်ပြန်ခြင်း သဘောကို မလွန်ဆန်နိုင်သောကြောင့် “ရုပ်” ဟု ခေါ်ဆိုနိုင်ပါသည်။

* ရူပတိတိ ခွပ်၌ ရူပနသရုပ် ။ ၁။ ဝိဘူတတရရူပန- ရုပ်တရား၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း၊ ၂။ အဝိဘူတတရရူပန- စိတ်၊ စေတသိက်ဟူသော နာမ်တရား၏ ဖောက်ပြန်ခြင်း၊

မေး ။ ပရမတ္ထ၏ “အဝိပရိတသဘော” နှင့် ရုပ်၏ “ရူပနသဘော” တို့ကို သိသာ ထင်ရှားအောင် ရှင်းပြပါ။ (၁၃၃၁-၃ ကြီး)

ဖြေ ။ (အဝိပရိတနှင့် ရူပန အထူး) ပင်ကိုယ်သဘော၏ မဖောက်ပြန်ခြင်းသည် အဝိပရိတ မည်၏။ သန္တတိပညတ်၏ ဖောက်ပြန်ခြင်းသည် ရူပနမည်၏။

ရှင်းလင်းချက် / အပူ့ရုပ်အစဉ်ဟူသော သန္တတိပညတ်တစ်ခုမှ အအေးရုပ် အစဉ်ဟူသော သန္တတိပညတ်တစ်ခုသို့ ပြောင်းလွဲသွားမှုကို “ရူပန-ဖောက်ပြန်သည်” ဟု ခေါ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ ပြောင်းလွဲသော်လည်း ပင်ကိုယ်သဘောမှာကား မပြောင်းလွဲကြ။ အပူ့ရုပ် အစဉ်မှာပါသော ပထဝီဓာတ်သည်လည်း ကက္ခဋသဘောရှိ၏။ အအေးရုပ်အစဉ်မှာပါသည့် ပထဝီဓာတ်သည်လည်း ကက္ခဋသဘောပင်ရှိ၍ ပင်ကိုယ်သဘောလက္ခဏာမှ မပြောင်း လွဲသည်ကို “အဝိပရိတ-မဖောက်ပြန်” ဟု ဆိုပါသည်။

* နိဗ္ဗာန်မည်ပုံ ။ ဘဝကြီး ဘဝငယ်ကို ချုပ်စပ်တတ်သည့်အတွက် ဝါနဟု ဆိုအပ်သော တဏှာမှ ထွက်မြောက်တတ်သောကြောင့် “နိဗ္ဗာန်” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ရာဝစသော မီးအပေါင်း၏ ငြိမ်းအေးကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် “နိဗ္ဗာန်” မည်ပါသည်။

ဘုံစိတ်အပြား ၄-ပါးအပွင့်

* ကာမာဝစရံ ရူပါဝစရံ အရူပါဝစရံ လောကုတ္တရံ-ဟု စဉ်ရခြင်းအကြောင်း ဘုံလေးပါး၌ဖြစ်သော တရားတို့သည် အစဉ်အတိုင်းမြတ်သောကြောင့် အယုတ်၊

အမြတ်, အထူးမြတ်, အမြတ်ဆုံးဟူသော အစဉ်ဖြင့် ညွှန်ပြလိုသောကြောင့် စဉ်ရပါသည်။

- * ဟိနစိတ်ကား - ကာမာဝစရစိတ် ဖြစ်ပါသည်။
- * ဥတ္တဋ္ဌစိတ် ကား - ရူပါဝစရစိတ် ဖြစ်ပါသည်။
- * ဥတ္တဋ္ဌတရစိတ် ကား - အရူပါဝစရစိတ် ဖြစ်ပါသည်။
- * ဥတ္တဋ္ဌတမစိတ် ကား - လောကုတ္တရာစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

* တာမ မည်ပုံ ။ ။ ဝတ္ထုအာရုံ ကာမဂုဏ်တို့ကို လိုလားတောင့်တတတ်သေးကြောင့် ကာမတဏှာသည် ကာမ မည်ပါသည်။ (တနည်း) ကာမတဏှာသည် လိုလားတောင့်တအပ်သောကြောင့် ကာမ ၁၁-ဘုံသည် "ကာမ" မည်ပါသည်။

* တာမ-အရ ။ ။ ကာမတဏှာကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) ကာမ ၁၁-ဘုံကိုယူပေါမည်။

* အဝစရ -အရ ။ ။ ကာမစိတ် ၅၄-ပါးကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) မုချအားဖြင့် ကာမ ၁၁-ဘုံကို ယူရပါမည်။ ဥပစာ (ဌာနပစာ) အားဖြင့် ကာမစိတ် ၅၄-ပါးကို ယူရမည်။

* ဟာမာဝစရ- အရ ။ ။ ကာမစိတ် ၅၄-ပါးကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) မုချအားဖြင့် ကာမ ၁၁-ဘုံကို ယူရပါမည်။ ဥပစာ (ဌာနပစာ) အားဖြင့် ကာမစိတ် ၅၄-ပါးကို ယူရမည်။

* တာမာဝစရ မည်ပုံ ။ ။ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ကာမတဏှာ၏ သက်ဝင်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် ကာမစိတ် ၅၄-ပါးသည် ကာမာဝစရ မည်ပါသည်။

(တနည်း) ကာမ ၁၁-ဘုံ၌ များသောအားဖြင့် သက်ဝင်၍ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ကာမစိတ် ၅၄-ပါးသည် ကာမာဝစရ မည်ပါသည်။

* မုချ ကာမာဝစရစိတ် ။ ။ ကာမစိတ် ၅၄-ပါးတို့တွင် ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါး၊ ယာနဝိညာဉ်-၂ ဇိဝှိဝိညာဉ် -၂ ကာယဝိညာဉ် -၂ မဟာဝိပါက် -၈၊ ပေါင်း ၁၆-ပါးသောစိတ်တို့သည် ကာမဘုံ၌သာ ဖြစ်သောကြောင့် မုချကာမာဝစရစိတ်မည်ပါသည်။

* ယေဘုယျကာမာဝစရစိတ် ။ ။ လောဘမူ-၈၊ မောဟမူ-၂၊ ကျွပ်ညာဉ်-၂ သောတဝိညာဉ်-၂၊ သမ္ပဋိဋ္ဌိင်း-၂၊ သန္တရဏ-၃၊ အဟိတ်ကြိယာ-၃၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊ မဟာကြိယာ-၈၊ ပေါင်း ၃၈-ပါးသည် ကာမဘုံ၌ များသောအားဖြင့်သာဖြစ်ပြီး ရူပဘုံ အရူပဘုံတို့၌ လည်း ဖြစ်နိုင်သေးသောကြောင့် ယေဘုယျကာမာဝစရစိတ် မည်ပါသည်။

(သင်္ဂဟသာကေ) ဝိထိစာပုဒ်- ၄၉၊ ၅၀၊ ၅၁၊ ၅၂။

* ရူပဘုံ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော ကာမစိတ်ကို ရူပစိတ် အရူပစိတ်ဟု မခေါ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ရူပဘုံ အရူပဘုံ၌ များသောအားဖြင့် ဖြစ်မှသာ ရူပစိတ် အရူပစိတ်ဟု ခေါ်နိုင်ပါသည်။ ကာမစိတ်ကား ထိုဘုံတို့၌ အနည်းငယ်သာ ဖြစ်သောကြောင့် ရူပဘုံအရူပဘုံတို့၌ဖြစ်သော ကာမစိတ်ကို ရူပစိတ် အရူပစိတ်ဟု မခေါ်နိုင်ပါ။

* ကာမဘုံ၌ဖြစ်သော ရူပစိတ် အရူပစိတ်များကို ကာမစိတ်ဟု မခေါ်နိုင်ခြင်း အကြောင်း ။ ။ ရူပစိတ် အရူပစိတ်များကား များသောအားဖြင့် ရူပဘုံ အရူပဘုံ၌သာ ဖြစ်ပါသည်။ ကာမဘုံ၌ အနည်းငယ်သာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် မခေါ်နိုင်ပါ။

* ရူပဘုံ၌ဖြစ်သော လောဘမူ မောဟမူစိတ်တို့ကို ရူပစိတ်-ဟု မဆိုသင့်ခြင်း အကြောင်း ။ ။ လောဘမူ မောဟမူစိတ်တို့သည် ကာမတဏှာ၏ အာရုံအဖြစ်ဖြင့် ကာမဘဝ၌ အကျုံးဝင်သောစိတ် ဖြစ်သောကြောင့် မဆိုသင့်ပါ။ (ကာမာဝစရစိတ်ဟုသာ ဆိုသင့်ပါသည်။) * ဥပမာ- လူမိန်းမဝမ်းမှ မွေးဖွားသော တိရစ္ဆာန်ကို တိရစ္ဆာန်အမျိုး၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် “တိရစ္ဆာန်”ဟုသာ ခေါ်ရသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

* ရူပါဝစရစိတ် မည်ပုံ ။ ။ အသည်သတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံ၌ များသောအား ဖြင့် ကျင်လည်တတ်သောကြောင့် “ရူပါဝစရစိတ်” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ရူပတဏှာ၏ အာရုံပြုသောအားဖြင့် ဖြစ်ရာဖြစ်သောကြောင့် “ရူပါဝစရစိတ်” မည်ပါသည်။

* အရူပါဝစရစိတ်မည်ပုံ ။ ။ အရူပ ၄-ဘုံ၌ များသောအားဖြင့် ကျင်လည် တတ်သောကြောင့် အရူပါဝစရစိတ် မည်ပါသည်။ (တနည်း) အရူပတဏှာ၏ အာရုံပြု သောအားဖြင့် ဖြစ်ရာဖြစ်သောကြောင့် အရူပါဝစရစိတ် မည်ပါသည်။

မေး ။ လောကုတ္တရာစိတ်သည် အဘယ်လောကမှ အဘယ်သို့ ထွက်မြောက်နိုင်ပါ သနည်း။ ဋီကာဆရာအလိုကျ ဖြေဆိုပါ။ (၁၃၃၁-၃ ကြီး)

ဖြေ ။ လောကုတ္တရာစိတ်သည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော လောကမှ အနာသဝအဖြစ်ဖြင့် ထွက်မြောက်ပါသည်။

* မဂ်စိတ်၏ လောကုတ္တရာမည်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟုဆိုအပ်သော သင်္ခါရလောကမှ အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံမဟုတ်သည်၏အဖြစ်ဖြင့် လွန်မြောက် ဆဲ ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်စိတ်သည် လောကုတ္တရာ မည်ပါသည်။

* ဤအလို- လောကုတ္တရာ-အရ ။ ။ မဂ်စိတ် ၄-ပါးကို ယူရပါမည်။

* ဖိုလ်စိတ်၏ လောကုတ္တရာ မည်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ဆိုအပ် သော သင်္ခါရလောကမှ လွန်မြောက်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဖိုလ်စိတ်သည် လောကုတ္တရာ မည်ပါသည်။ * ဤအလို- လောကုတ္တရာ-အရ = ဖိုလ်စိတ် ၄-ပါးကို ယူရပါမည်။

* မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်တို့၏ လောကုတ္တရာ မည်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟု ဆိုအပ်သော သင်္ခါရလောကထက် အနာသဝဘာဝဂုဏ်၏ အစွမ်းဖြင့် လွန်ကဲ၍ ဖြစ်သောကြောင့် မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်သည် လောကုတ္တရာ မည်ပါသည်။

* ဤအလို- လောကုတ္တရာ-အရ = မဂ်စိတ် ၄-ပါး၊ ဖိုလ်စိတ် ၄-ပါးတို့ကို ယူရပါမည်။

မေး ။ လောကုတ္တရံ၌ လောက-အရကို ကောက်ပြု၍ မဂ်, ဖိုလ်, နိဗ္ဗာန်တရားတို့၏

လောကုတ္တရာအမည်ရပုံနှင့် လောကီကုသိုလ်တို့၏ လောကုတ္တရာအမည် မရပုံတို့ကို လည်း ရှင်းလင်း၍ ဖြေဆိုပါ။

ဖြေ ။ * လောကုတ္တရံ၌ လောက-အရ = ဥပါဒါနက္ခန္ဓာကို ယူရပါမည်။(တနည်း) ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ဆိုအပ်သော သဒါရလောကကို ယူရပါမည်။

* ဥတ္တရ-အရ ။ ။ ထွက်မြောက်ဆဲဖြစ်သော မဂ်စိတ်ကို ယူရပါမည်။(တစ်နည်း) မဂ်စိတ်၊ ဖိုလ်စိတ်၊ နိဗ္ဗာန်တို့ကို ယူရပါမည်။

* လောကုတ္တရ -အရ ။ ။ မဂ်စိတ် ၄-ပါးကိုပင် ယူရပါမည်။

* မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်တို့၏ လောကုတ္တရာ အမည်ရပုံ ။ ။ မဂ်စိတ်သည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာ ဟု ဆိုအပ်သော လောကမှ အနာသဝအဖြစ်ဖြင့် လွန်မြောက်တတ်သောကြောင့် လောကုတ္တရာ မည်ပါသည်။

ဖိုလ်စိတ်သည် ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟု ဆိုအပ်သော လောကမှ အနာသဝအဖြစ်ဖြင့် လွန်မြောက်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် လောကုတ္တရာ မည်ပါသည်။

နိဗ္ဗာန်သည် အနာသဝဂုဏ်အားဖြင့် လောကထက် လွန်ကဲသောကြောင့် လောကုတ္တရာ မည်ပါသည်။

* လောကီကုသိုလ်တို့၏ လောကုတ္တရာအမည် မရနိုင်ပုံ ။ ။ လောကီကုသိုလ်တို့သည် အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံပြုရာဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော လောကမှ အနာသဝအဖြစ်ဖြင့် မလွန်မြောက်သောကြောင့်၎င်း လောကုတ္တရာအမည် မရနိုင်ပါ။

* ဥပါဒါနက္ခန္ဓာဟူသော သဒါရလောကမှ လွန်မြောက်ပုံ ။ ။ လောကုတ္တရာဘုရားတို့သည် သာသဝဖြစ်သော ဥပါဒါနက္ခန္ဓာတို့၌ အကျုံးမဝင်သောကြောင့် အာသဝေါတရားတို့၏ အာရုံပြုမှု မခံရခြင်းကိုပင် “လွန်မြောက်”သည်ဟု ဆိုပါသည်။

* အကုသိုလ်စိတ်+ ကာမာဝစရစိတ်+ ဓူပါဝစရစိတ်+ အဓူပါဝစရစိတ်+ လောကုတ္တရာစိတ်-ဟု အစဉ်ထား၍ ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ယုတ်သောကြောင့် အကုသိုလ်စိတ်ကို နှေးဦးစွာ မိန့်ဆိုရပါသည်။ မြတ်သောကြောင့် ကာမာဝစရစိတ်ကို၊ အလွန်မြတ်သောကြောင့် ဓူပါဝစရစိတ်၊ အဓူပါဝစရစိတ်ကို၊ အလွန်အလွန်မြတ်သောကြောင့် လောကုတ္တရာစိတ်ကို အစဉ်ထား၍ ဆိုရပါသည်။

* အကုသိုလ်စိတ် + အဟိတ်စိတ်တို့ကို နှေးဦးစွာ ဆိုရခြင်းအကြောင်း

အကုသိုလ်စိတ် အဟိတ်စိတ်တို့မှကြွင်းသော တစ်ခုယုတ်ခြောက်ဆယ်သောစိတ် (၀၁) ကိုးဆယ့်တစ်ပါးသော စိတ်တို့ကို သောဘဏနာမည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလိုသော ကြောင့် နှေးဦးစွာ ဆိုရပါသည်။

* အကုသိုလ်စိတ်ကို ရှေးဦးစွာ ပြုခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဘဝတို့၌ ပဋိသန္ဓေနေသော သတ္တဝါတို့အား ဝိထိစိတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဘဝနိကန္တိက လောဘဇောဟု ဆိုအပ်သော အကုသိုလ်စိတ်သာ ရှေးဦးစွာဖြစ်သောကြောင့် အကုသိုလ်စိတ်ကို ရှေးဦးစွာ ဆိုရပါသည်။

*** လောဘမူစိတ် အမွှင်**

* လောဘမူစိတ်ကို ရှေးဦးစွာ မိန့်ဆိုခြင်းအကြောင်း

* ဒေါသမူ မောဟမူတို့ကို ရှေးဦးစွာ မဆိုခြင်းအကြောင်း

ဘဝတို့၌ ယူအပ်ပြီးသော ပဋိသန္ဓေရှိသော သတ္တဝါတို့အား အစ၌ ဝိထိစိတ်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် လောဘသဟဂုတ်စိတ္တုပ္ပါဒ်သည်သာ ဖြစ်သောကြောင့် လောဘမူစိတ်ကို ရှေးဦးစွာ မိန့်ဆိုရပါသည်။

* စာဖြေရှင်၏ သန္တာန်၌ အစဆုံးဖြစ်သောစိတ် - လောဘမူစိတ် ဖြစ်ပါသည်။ (တနည်း) ဒီပနီဆရာတော်အလို- မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်ဖြစ်ပါသည်။

* လောဘမူစိတ်နောင် ဒေါသမူစိတ်ကို ဆိုခြင်းအကြောင်း

လောဘမူစိတ်နှင့် ဒေါသမူစိတ်တို့သည် ဒွိဟိတ်ဆင်း တူသောကြောင့် ဆိုရသည်။

* မောဟမူစိတ်ကို နောက်ဆုံးထား၍ ဆိုခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဧကဟိတ်စိတ်ကို ပြလိုသောကြောင့် (ဝါ) ဧကဟိတ်စိတ်ဖြစ်သောကြောင့် မောဟမူစိတ်ကို နောက်ဆုံးထား၍ ဆိုရပါသည်။

* သောမနဿံ-၌ သုမန-အရ ။ ။ သုန္ဓရံ မနော သုမနော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကောင်းသောစိတ်ကို ယူရပါမည်။(တနည်း) သုန္ဓရံ မနော ဧတဿ အတ္ထိတိ သုမနော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကောင်းသောစိတ်ရှိသူကို ယူရပါမည်။

* သုမန မည်ပုံ ။ ။ ကောင်းမြတ်တင့်တယ်သောစိတ်သည် သုမန မည်ပါသည်။

* သောမနဿ မည်ပုံ ။ ။ ကောင်းမြတ်တင့်တယ်သော စိတ်ရှိသောသူ၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် “သောမနဿ” မည်ပါသည်။

* သောမနဿ -အရ ။ ။ သုမနဿ ဘာဝေါ သောမနဿံ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ မာနသိက သုခဝေဒနာကို ယူရပါမည်။

* သောမနဿ-ဟူသော အမည်သည် ။ ။ စိတ်၌ဖြစ်သော ‘သုခဝေဒနာ၏ အမည် ဖြစ်ပါသည်။

* သောမနဿသဟဂတ မည်ပုံ ။ ။ သောမနဿဝေဒနာနှင့် ဧကုပ္ပါဒ အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် နှီးနှောသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုသောမနဿဝေဒနာနှင့် အတူတကွ ဧကုပ္ပါဒ အစရှိသော အဖြစ်သို့ရောက်သောကြောင့်လည်းကောင်း “သောမနဿ သဟ

F-3

ဂတ" မည်ပါသည်။

• သောမနဿ သဟဂတ-အရ ။ သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်ကို ယူရပါမည်။

• ဒိဋ္ဌိ မည်ပုံ ။ မှားသောအားဖြင့် မြင်တတ်သောကြောင့် "ဒိဋ္ဌိ" မည်ပါသည်။ (တနည်း) ငါ့အယူသာမှန်၏၊ အခြားအယူသည် အချည်းနှီးသာတည်းဟု ငါ ငါ့ဥစ္စာ၊ စသည်ဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်းသည် "ဒိဋ္ဌိ" မည်ပါသည်။

• ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ၌ ဒိဋ္ဌိ-အရ ။ အကုသိုလ်အရာဖြစ်သောကြောင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတို့ကို ယူရပါမည်။

• ဒိဋ္ဌိဂတ မည်ပုံ ။ မိစ္ဆာအယူဖြစ်ရာ၌ သိထိုက်သော အတ္တ၊စသော တစုံတခု သော တရားမရှိသောကြောင့် "ဒိဋ္ဌိဂတ" မည်ပါသည်။ (တနည်း) ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါးသော ဒိဋ္ဌိတို့၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် "ဒိဋ္ဌိဂတ" မည်ပါသည်။

• ဒိဋ္ဌိဂတ-အရ ။ ငါ့အယူသာမှန်၏၊ အခြားသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အယူသည် အချည်း နှီးသာဟူ၍ဖြစ်သော ငါ ငါ့ဥစ္စာ အစရှိသောအားဖြင့် မှားမှားယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်း ကို ယူရပါမည်။

• ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တ မည်ပုံ ။ ဒိဋ္ဌိနှင့် အညီအမျှ ဧကုပ္ပါဒ် အစရှိတုန်သော အပြားတို့နှင့် ယှဉ်တတ်သောကြောင့် "ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တ" မည်ပါသည်။

• သမ္ပယုတ္တံ-၌ သံ-အရ / ပကာရ-အရ ။ ဧကုပ္ပါဒ်တာစသော လေးပါးအပြား ကို ယူရပါမည်။

• သင်္ခါရ မည်ပုံ ။ တွန့်ဆုတ်နေသောစိတ်ကို ထက်မြက်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တန်ဆာအထူးဖြင့် ပြုပြင်စီရင်တတ်သောကြောင့် "သင်္ခါရ" မည်ပါသည်။ (တနည်း) တွန့်ဆုတ် နေသောစိတ်ကို ထက်မြက်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော တန်ဆာအထူးဖြင့် ပြုပြင်စီရင်အပ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် "သင်္ခါရ" မည်ပါသည်။

• သင်္ခါရ -အရ ။ ထိုထိုဒါန ပါဏာတိပါတစသော ကိစ္စတို့၌ တွန့်ဆုတ်သော ကိစ္စကို ထောက်ပံ့သည်၏အစွမ်းဖြင့် မိမိသန္တာန် သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ဖြစ်သော ပုဗ္ဗပယောဂ ကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) စေတနာစေတသိက်နှင့် ဝိဇိယစေတသိက်ကို ယူရပါမည်။

မေး ။ သသင်္ခါရိကံ၌ သဟသဒ္ဓါ၏ အနက်အားလျော်စွာ သင်္ခါရ-အရကို မုချောပစာ အားဖြင့် ခွဲခြားကောက်ပြပါ။

ဖြေ ။ သသင်္ခါရိကံ၌ သဟသဒ္ဓါသည် တုလယောဂတ္ထကို ဟောခိုက် သင်္ခါရ-အရ ပုဗ္ဗပယောဂကြောင့်ဖြစ်သော စိတ်၏ ထက်မြက်သည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော သတ္တိထူး တန်ဆာထူးကို ကာရကူပစာအားဖြင့် ယူရပါမည်။ သဟသဒ္ဓါသည် ဝိဇ္ဇမာနတ္ထကို ဟော ခိုက် သင်္ခါရ-အရ မုချအားဖြင့် ပုဗ္ဗပယောဂကို ယူရပါမည်။

* သသင်္ခါရိတ မည်ပုံ ။ စိတ်၏ ထက်သည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော တန်ဆာ အထူးနှင့် တကွဖြစ်သောကြောင့် “သသင်္ခါရိတ” မည်ပါသည်။

* အသင်္ခါရိတ မည်ပုံ ။ စိတ်၏ ထက်သည်၏ အဖြစ်ဟုဆိုအပ်သော တန်ဆာ အထူးနှင့်တကွ မဖြစ်သောကြောင့် “အသင်္ခါရိက” မည်ပါသည်။

* ဥပေက္ခာ မည်ပုံ ။ သုခ ဒုက္ခတို့နှင့် မဆန့်ကျင်သောအားဖြင့် အာရုံအရသာ ကို ခံစားပါသော်လည်း လျစ်လျူရှုခြင်းဟူသော အခြင်းအရာ၌ ကောင်းစွာတည်သည့် အတွက် အာရုံကို အသင့်အတင့် ခံစားတတ်သောကြောင့် “ဥပေက္ခာ” မည်ပါသည်။

(တနည်း) သုခ ဒုက္ခတို့၏ အနီး၌ဖြစ်သော ခံစားခြင်းသည် (ဝါ) သုခ ဒုက္ခတို့နှင့် မဆန့်ကျင်သော ခံစားခြင်းသည် “ဥပေက္ခာ” မည်ပါသည်။

* လောဘမူစိတ်၌ အခြားသော ဖဿ၊စသော သမ္ပယုတ်တရားများ ရှိပါလျက် “ဖဿသမ္ပယုတ္တံ” ဟု မဆိုဘဲ ဝေဒနာဖြင့် အထူးပြု၍ “သောမနဿသဟဂတံ” ဟု ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ သောမနဿ အစရှိသည်တို့သည်သာ လျှင် (ဝါ) ဝေဒနာ ဒိဋ္ဌိ သင်္ခါရတို့သည်သာလျှင် အခြားသောစိတ်တို့နှင့် မဆက်ဆံသော ကြောင့်--တည်း။

(အကျယ်) ဖဿ၊စသော စေတသိက်အချို့ကား စိတ်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံ၏။ “ဖဿ သဟဂတံ” ဟု ဆိုလျှင် အလုံးစုံသော ကုသိုလ်စိတ် အကုသိုလ်စိတ် စသည်များကို ရနေ မည်ဖြစ်သောကြောင်း၎င်း၊ ဝိတက်စသော စေတသိက်အချို့သည် ကုသိုလ် အကုသိုလ်စိတ် စသည်တို့နှင့် ပြီးပြွမ်းဆက်ဆံ၏။ “ဝိတက္ကသဟဂတံ” ဟု ဆိုလိုက်လျှင် ကုသိုလ် အကုသိုလ်စိတ် စသည်များ ပြီးပြွမ်းနေရမည်ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ မောဟ-စသော စေတသိက်အချို့သည် အကုသိုလ်စိတ်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံ၏။ “မောဟသဟဂတံ” ဟု ဆိုလိုက်လျှင် အကုသိုလ်စိတ်အားလုံး ရနေမည်ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ယင်း ဖဿ၊စသော ဝိတက်စသော မောဟစသော သမ္ပယုတ်တရားတို့ဖြင့် “ဖဿသဟဂတံ ဝိတက္ကသဟဂတံ မောဟသဟဂတံ” ဟု အထူးမပြုဘဲ သောမနဿ စသည်တို့သည်သာ (ဝါ) ဝေဒနာ ဒိဋ္ဌိ သင်္ခါရတို့သည်သာ အချို့စိတ်၌ ယှဉ်၍ အချို့စိတ်၌ မယှဉ်သည့်အတွက် စိတ္တပုဒ်၏ ဝိသေသနအဖြစ် ထင်ရှားသောကြောင့် “သောမနဿသဟဂတံ” စသည်ဖြင့် အထူးပြု၍ ဆိုရပါသည်။

* သောမနဿ၊စသော တရားတို့သည် အချို့စိတ်၌ ယှဉ်၍ အချို့စိတ်၌ မယှဉ် ခြင်းအကြောင်း ။ ။ သောမနဿ-စသော တရားတို့သည် (ဝါ) ဝေဒနာ ဒိဋ္ဌိ သင်္ခါရတို့ သည် မိမိအားသင့်လျော်သော အကြောင်းတရား၏ အနီး၌ တည်ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် အချို့စိတ်၌ ယှဉ်ပါသည်။ အကြောင်းတရား၏ အနီး၌ မတည်ရှိသောကြောင့် အချို့ စိတ်၌ မယှဉ်ပါ။

* သောမနဿ ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း ၃-ပါး ။ ။ ၁။ သဘာဝက္ကဋ္ဌာရုံ ပရိကပ္ပိတ က္ကဋ္ဌာရုံတို့တွင် တစ်ပါးပါးနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း၊ ၂။ သောမနဿနှင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သူဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ မနက်နဲသော သဘောရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

* ဥပေက္ခာဖြစ်ခြင်းအကြောင်း ၃-ပါး ။ ။ ၁။ ဣဋ္ဌမဗ္ဗတ္တာရုံနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း၊ ၂။ ဥပေက္ခာနှင့် ပဋိသန္ဓေနေခဲ့သူ ဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ နက်နဲသော သဘောရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

* ဝိဋ္ဌိဖြစ်ကြောင်း / ဝိစ္စာဝိဋ္ဌိဖြစ်ကြောင်း / ဝိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း

၁။ အယူဖောက်ပြန်သူကို မှီဝဲခြင်း၊ ၂။ သဿတဝိဋ္ဌိ ဥစ္ဆေဒဝိဋ္ဌိအယူရှိခြင်း။

* ဝိဋ္ဌိဂတဝိပဿယုတ် ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း ၂-ပါး ။ ။ ၁။ အယူမှန်သူကို မှီဝဲခြင်း၊

၂။ သဿတအယူ ဥစ္ဆေဒအယူ မရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

* အသင်္ခါရိတဖြစ်ကြောင်းများ ။ ။ ၁။ ဥတုသပ္ပာယ်ဖြစ်ခြင်း၊ ၂။ ဘောဇနသပ္ပာယ် ဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ ကျောင်း၊အိပ်ရာ နေရာ သပ္ပာယ်ဖြစ်ခြင်း၊ ၄။ ခန္ဓာကိုယ် ခန့်ကျန်းခြင်း။

* သသင်္ခါရိတ ဖြစ်ခြင်းအကြောင်းများ ။ ။ ၁။ ဥတုသပ္ပာယ်မဖြစ်ခြင်း၊ ၂။ ဘောဇနသပ္ပာယ် မဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ ကျောင်း၊အိပ်ရာ နေရာ သပ္ပာယ်မဖြစ်ခြင်း၊ ၄။ ခန္ဓာကိုယ် မခန့်ကျန်းခြင်း။

* သမ္ပယုတ်စိတ်ကို ရှေ့ထားဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဝိဋ္ဌိ ရှိ/မရှိတို့တွင် အရှိကို ပြသဖြင့် မရှိကိုလည်းသိရသောကြောင့်- သမ္ပယုတ်စိတ်ကို ရှေ့ထား၍ ဆိုရပါသည်။

* အသင်္ခါရိတတို့ ရှေ့ထားဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ အနံ့ အထက် နှစ်ပါးတို့တွင် အထက်ကိုပြသဖြင့် အနံ့ကို သိစေခြင်းငှာ အသင်္ခါရိတကို ရှေ့ထား၍ ဆိုရပါသည်။

* လောဘမူစိတ်နိဂုံး၌ မောဟသဟဂတစိတ္တာနိနာမ-ဟု မဆိုဘဲ လောဘ သဟဂတ စိတ္တာနိနာမ-ဟု ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ လောဘမူစိတ် ၈-ပါး၌ မောဟသည် ဟိတ်တစ်ပါးအဖြစ်ဖြင့် ပါရှိသော်လည်း (ဝါ) ယှဉ်သော်လည်း ယင်းမောဟကား အကုသိုလ် စိတ် ၁၂-ပါးလုံးနှင့် ဆက်ဆံနေသောကြောင့် လောဘမူစိတ်၏ နိဂုံး၌ “မောဟသဟဂတ စိတ္တာနိ နာမ”ဟု မဆိုဘဲ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးလုံးနှင့် မဆက်ဆံသောကြောင့် လောဘ မူစိတ်၏ နိဂုံး၌ “လောဘသဟဂတစိတ္တာနိ နာမ”ဟုသာ ဆိုရပါသည်။

* လောဘမူစိတ် ၈-ပါး ဖြစ်စဉ် (ဝါ) ဖြစ်ရာအခါ

* လောဘမူ ပထမအကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပုံ

၁။ ကာမဂုဏ်ခံစားမှုသည် အပြစ်မရှိသားသမီး မရသော မိဘတို့သည် ငရဲ၌ဖြစ်၍ သားသမီးရသော မိဘတို့သည် နတ်ပြည်၌ဖြစ်ကုန်၏- စသည်ဖြင့် မိစ္ဆာဝိဋ္ဌိကို ရှေ့သွား ပြု၍ (ဝိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ဖြစ်ပုံ) ရွှင်လန်းနှစ်သက်စွာ (သောမနဿဖြစ်ပုံ) ပင်ကိုယ်သဘော အားဖြင့် ထက်သန်သော မတိုက်တွန်းအပ်သောစိတ်ဖြင့် (အသင်္ခါရိတဖြစ်ပုံ) ကာမဂုဏ်

ခံစားခြင်း ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာ အစရှိသည်တို့ကို အနှစ်သာရအားဖြင့် ယုံကြည်ရာအခါ၌ “လောဘ
မူ ပထမ အကုသိုလ်စိတ်” (ဝါ) သောမနဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိစိတ်”
ဖြစ်ပါသည်။

* လောဘမူ ဒုတိယ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ပုံ ။ ။ ၂။ ကာမဂုဏ်ခံစားမှုသည် အပြစ်
မရှိသားသမီး မရသော မိဘတို့သည် ငရဲ၌ဖြစ်၍ သားသမီးရသော မိဘတို့သည် နတ်ပြည်၌
ဖြစ်ကုန်၏- စသည်ဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွား ပြု၍ (ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်ဖြစ်ပုံ) ရွှင်လန်းနှစ်သက်
စွာ (သောမနဿဖြစ်ပုံ) ပင်ကိုယ်သဘော အားဖြင့် နုံ့သော တိုက်တွန်းအပ်သောစိတ်ဖြင့်
(သင်္ခါရိကဖြစ်ပုံ) ကာမဂုဏ် ခံစားခြင်း ဒိဋ္ဌမင်္ဂလာ အစရှိသည်တို့ကို အနှစ်သာရအားဖြင့်
ယုံကြည်ရာအခါ၌ “လောဘ မူ ဒုတိယ အကုသိုလ်စိတ်” (ဝါ) သောမနဿသဟဂုတ်
ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် သသင်္ခါရိစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။

* လောဘမူ တတိယ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ပုံ ။ ။ ၃။ ကာမဂုဏ်ခံစားမှုသည် အပြစ်
မရှိသားသမီး မရသော မိဘတို့သည် ငရဲ၌ဖြစ်၍ သားသမီးရသော မိဘတို့သည် နတ်ပြည်၌
ဖြစ်ကုန်၏- စသည်ဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွား မပြုဘဲ (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ်ဖြစ်ပုံ) ရွှင်လန်း
နှစ်သက်စွာ (သောမနဿဖြစ်ပုံ) ပင်ကိုယ်သဘော အားဖြင့် ထက်သန်သော မတိုက်တွန်း
အပ်သောစိတ်ဖြင့် (အသင်္ခါရိကဖြစ်ပုံ) မေထုန်မှီဝဲသော အခါ၌ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးဥစ္စာ
ဘဏ္ဍာကို ခိုးယူသော အခါ၌ဖြစ်စေ “လောဘမူ တတိယ အကုသိုလ်စိတ်” (ဝါ) သောမန
ဿသဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ် အသင်္ခါရိစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။

* လောဘမူ စတုတ္ထ အကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ပုံ ။ ။ ၄။ ကာမဂုဏ်ခံစားမှုသည် အပြစ်
မရှိသားသမီး မရသော မိဘတို့သည် ငရဲ၌ဖြစ်၍ သားသမီးရသော မိဘတို့သည် နတ်ပြည်၌
ဖြစ်ကုန်၏- စသည်ဖြင့် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို ရှေ့သွား မပြုဘဲ (ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ်ဖြစ်ပုံ) ရွှင်လန်း
နှစ်သက်စွာ (သောမနဿဖြစ်ပုံ) ပင်ကိုယ်သဘော အားဖြင့် နုံ့သောတိုက်တွန်း အပ်သော
စိတ်ဖြင့် (သသင်္ခါရိကဖြစ်ပုံ) မေထုန်မှီဝဲသော အခါ၌ဖြစ်စေ၊ သူတစ်ပါးဥစ္စာ ဘဏ္ဍာကို
ခိုးယူသော အခါ၌ဖြစ်စေ “လောဘမူ စတုတ္ထ အကုသိုလ်စိတ်” (ဝါ) သောမနဿ
သဟဂုတ် ဒိဋ္ဌိဂတဝိပွယုတ် သသင်္ခါရိစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။

* ဣမာနိ အဋ္ဌပိ၌ ဝိသဒ္ဓါ၏အနက်နှင့် ဝိ-သဒ္ဓါဖြင့် ပေါင်းယူအပ်သော အရာ
များ ။ ။ အဋ္ဌပိ၌ ဝိသဒ္ဓါသည် သမ္ပိဏ္ဏအနက်ရှိပါသည်။ ယင်းအဝိသဒ္ဓါဖြင့် အကုသလကမ္မ
ပထတရား ဆယ်ပါးတို့တွင် ရသင့်သော ကမ္မပထအားလျော်စွာ ဖြစ်ပုံကို၎င်း၊ ကာလ၊ ဧသ
သန္တာန၊ အာရုံ၊ အဓိပတိတို့၏ အပြားအားဖြင့် မြောက်ပွားပါက များသောအပြားရှိပုံကို
၎င်း ပေါင်းယူပါသည်။

* လောဘမူစိတ် (၆၀၄၈) ဖြစ်ပုံ ။ ။ လောဘမူစိတ် ၈-ပါးကိုတည်းပါဏာတိပါ

စိတ်ပိုင်း အဓိပ္ပာယ်များ

တ၊ ဖရုသဝါစာ၊ ဗျာပါဒကြည်သော အကုသလကမ္မပထတရား ၇-ပါးနှင့်မြှောက် (၈x၇-၅၆) ဖြစ်၏။ ယင်း ၅၆-ကိုတည်ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ်ဟူသော ကာလသုံးပါးနှင့် မြှောက် (၅၆x၃= ၁၆၈) ဖြစ်၏။ ယင်း ၁၆၈-ကိုတည် အဇ္ဈတ္တ ဝဟိဒ္ဓဟူသော သန္တာန် နှစ်ပါးနှင့်မြှောက် (၁၆၈x၂= ၃၃၆) ဖြစ်၏။ ယင်း ၃၃၆-ကိုတည် အာရုံ ၆-ပါးနှင့် မြှောက် (၃၃၆x၆= ၂၀၁၆) ဖြစ်၏။ ယင်း ၂၀၁၆-ကိုတည် ဆန္ဒ စိတ္တ ဝီရိယဟူသော အစိပတိ သုံး ပါးနှင့်မြှောက် (၂၀၁၆x၃= ၆၀၄၈) ဖြစ်၏။

• ဝေါသမ္မုစိတ် ၂-ပါးအဖွင့်

* ဒုဗ္ဗန မည်ပုံ ။ သာယာဖွယ်မကောင်းသောစိတ်သည် “ဒုဗ္ဗန” မည်ပါသည်။

* ဒုဗ္ဗန-အရ ။ ဒုဗ္ဗ မနော ဒုဗ္ဗနော-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ မကောင်းသောစိတ်ကို ယူရပါမည်။

* ဝေါမနဿ မည်ပုံ ။ ထိုမကောင်းသောစိတ်ရှိသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဝေဒနာသည် “ဝေါမနဿ” မည်ပါသည်။

* ဝေါမနဿ -အရ ။ ဒုဗ္ဗနဿ ဘာဝေါ ဝေါမနဿ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ မာနသိက ဝုက္ခဝေဒနာကို ယူရပါမည်။

* ဝေါမနဿ-ဟူသောအမည် ။ ဝေါမနဿ-ဟူသော အမည်သည်စိတ်၌ဖြစ်သော ဝုက္ခဝေဒနာ၏ အမည်ဖြစ်ပါသည်။

* ဝေါမနဿသဟဂတ မည်ပုံ ။ ထိုဝေါမနဿဝေဒနာနှင့် တကွဖြစ်ခြင်းကြောင့် စိတ်သည် “ဝေါမန သသဟဂတ” မည်ပါသည်။

* ဝေါမနဿသဟဂတ-အရ ။ ဝေါမနဿသဟဂတစိတ်ကို ယူရပါမည်။

* ပဋိယ မည်ပုံ ။ အာရုံ၌ ထိပါးတတ်သောကြောင့် ဝေါသသည် “ပဋိယ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) အာရုံ၌ ထိခိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သော သဘောတရားသည် “ပဋိယ” မည်ပါသည်။

* ပဋိယ- အရ ။ ဝေါသစေတသိက်ကို ယူရပါမည်။

* ပဋိယသည် အာရုံကို ထိပါးတတ်သည်ဟု ဆိုရခြင်းအကြောင်း

ပဋိယသည် ကြမ်းတမ်းခြင်းသဘောရှိသဖြင့် အာရုံ၌ ထိပါးသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် “ထိပါးတတ်သည်”ဟု ဆိုရပါသည်။

* ဝေါသ-သည် နာမ်တရားဖြစ်ပါလျက် အာရုံကို ထိခိုက်သည်ဟု ဆိုရခြင်း အကြောင်း ။ ။ ဝေါသသည် နာမ်တရားဖြစ်သော်လည်း ကြမ်းတမ်းသော သဘောရှိ သောကြောင့် အာရုံကို တကယ်ထိခိုက်သော်လည်း ထိခိုက်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းသို့ ဖြစ်ခြင်းကိုပင် “အာရုံကို ထိခိုက်သည်”ဟု ဆိုပါသည်။

*** ဒေါသ-၏ ပဋိယဖြစ်ပုံ / ဒေါသ-၏ ထိပါးသတုံသို့ ဖြစ်ပုံ**

ဒေါသဖြစ်သောအခါ တစ်ဖက်သားကို စားမတတ် ဝါးမတတ် ကြည့်ရှုတတ် ကြိမ်းမောင်းဆဲဆိုတတ် ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးလွန်စော်ကားတတ်သည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ရခြင်းသည် ဒေါသအရင်းခံကြောင့် ဖြစ်ရသည့်အတွက် ဒေါသကိုလည်း ဌာနူပစာအားဖြင့် ပဋိယ (ထိခိုက်တတ်) သည်ဟု ဆိုပါသည်။

*** ဒေါမနဿသဟဂတံ-ဟု ဝိသေသန ကုမ-ရခြင်းအကြောင်း**

*** ဒေါမနဿသဟဂတံ-ဟု အထူးပြု၍ ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။** (ဒေါသမူစိတ်နှစ်ပါး၌ ဝေဒနာကွဲပြားမှု မရှိသော်လည်း) အခြားသောစိတ်တို့နှင့် မဆက်ဆံသော ဒေါမနဿ ဝေဒနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဒေါသမူစိတ်ကို မှတ်ခြင်းအကျိုးငှာ (ဝါ) မှတ်သားစေလိုသောကြောင့် “ဒေါမနဿသဟဂတံ”ဟု အထူးပြု၍ ဆိုရပါသည်။

*** ပဋိယသမ္ပယုတ္တံ-ဟု ဝိသေသန ကုမ-ရခြင်းအကြောင်း**

*** ဒေါသမူစိတ်၌ ဒေါမနဿသဟဂတံဖြင့် ပြီးတောင်းပါလျက် “ပဋိယသမ္ပယုတ္တံ” ဟု ဆိုပြန်ရခြင်းအကြောင်း ။** ဒေါမနဿနှင့် ပဋိယနှစ်ပါးတို့သည် စင်စစ်အတူတကွ ဖြစ်လေ့ရှိသည်၏ အဖြစ်တို ပြခြင်းအကျိုးငှာ (ဝါ) ပြလိုသောကြောင့်--ပဋိယသမ္ပယုတ္တံ ဟု ဆိုပြန်ရပါသည်။

*** ဒေါမနဿနှင့် ပဋိယအထူး ။** ဒေါမနဿသည် အနိဋ္ဌာရုံ၌ ခံစားခြင်းလက္ခဏာရှိ၍ ဝေဒနာကွဲပြား၍ အကျိုးဝင်သော တစ်ခုသောတရားဖြစ်ပါသည်။ ပဋိယကား ကြမ်းတမ်းခြင်း သဘောရှိ၍ သင်္ခါရကွဲပြား၍ အကျိုးဝင်သော တစ်ခုသော တရားဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

*** ဒေါမနဿ (ဝါ) ပဋိယဖြစ်ကြောင်း ၂-ပါး ။** ၁။ အလုံးစုံသော အနိဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ကြုံခြင်း။ ၂။ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း ၉-ပါး တို့ဖြစ်ပါသည်။

*** ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါးဖြစ်ရာအခါ ။** ၁။ သူ့အသက်ကို သတ်ရာ၌ အထူးမတိုက်တွန်းရဘဲ ထက်ထက်သန်သန် ပြုရာအခါ၌ “ဒေါသမူ အသင်္ခါရိကစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။

၂။ သူတစ်ပါးကတိုက်တွန်း၍ (သို့မဟုတ်) မိမိစိတ်ကို မိမိဘာသာ တိုက်တွန်း၍ မထက်သန်ရာအခါ၌ “ဒေါသမူ သသင်္ခါရိကစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။

*** ဓမ္မာဟမူစိတ် ၂-ပါးအပွင့်**

*** ဝိစိကိစ္ဆာမည်ပုံ ။** ထင်ရှားရှိသော သဘောကို ဇူးစမ်းရှာဖွေသောသူသည် သို့သဘောတရားဖြင့် ပင်ပန်းရသောကြောင့် “ဝိစိကိစ္ဆာ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ဉာဏ်ဖြင့် ကုစားခြင်းငှာ ခဲယဉ်းသည့်အတွက် ဉာဏ်တည်းဟူသော ဆေးကုခြင်းမှ ကင်းသောကြောင့် “ဝိစိကိစ္ဆာ” မည်ပါသည်။ (ဝိစိကိစ္ဆာစေတသိက်ရ၏။)

• **ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တ မည်ပုံ ။** ဝိစိကိစ္ဆာနှင့် အညီအညွတ် ဧကုပ္ပါဒ အစရှိသော အပြားတို့ဖြင့် ယှဉ်သောစိတ်သည် “ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တ” မည်ပါသည်။

• **ဥဒ္ဓစ္စ မည်ပုံ ။** ပျံ့လွင့်သောစိတ် (ဝါ) ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဖြစ်သော ကြောင့် “ဥဒ္ဓစ္စ” မည်ပါသည်။

• **နောက်ဆုံး အကုသိုလ်စိတ်ကို “ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တ” ဟု အထူးပြု၍ ဆိုခြင်း အကြောင်း ။** ဥဒ္ဓစ္စသည် နောက်ဆုံးအကုသိုလ်စိတ်၌ ယှဉ်ဘက်တရားတို့ အပေါ်ဝယ် ထင်ရှားပြဋ္ဌာန်းသောကြောင့် (ဝါ) နောက်ဆုံးအကုသိုလ်စိတ်၌ အားရှိသောကြောင့် “ဥဒ္ဓစ္စ သမ္ပယုတ္တ” ဟု အထူးပြု၍ ဆိုရပါသည်။

• **ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တံ-၌ “ဥပေက္ခာသဟဂတံ” ဟု အထူးပြု၍ ဆိုခြင်းအကြောင်း / ဝိသေသန မ၍ ဆိုခြင်းအကြောင်း ။** မူလတစ်ပါးကင်း သဖြင့် အလွန်တွေဝေသောကြောင့်၎င်း၊ ပျံ့လွင့်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ်သော ‘ဥဒ္ဓစ္စ’ နှင့် ယှဉ်သည့်အတွက် အလွန်တုန်လှုပ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ တပ်ခြင်းပြစ်မှားခြင်း ကင်းသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဥပေက္ခာသဟဂတံ” ဟု အထူးပြု၍ ဆိုရပါသည်။

• **ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တံ-၌ “ဥပေက္ခာသဟဂတံ” ဟု အထူးပြု၍ ဆိုခြင်းအကြောင်း / ဝိသေသန မ၍ ဆိုခြင်းအကြောင်း ။** မူလတစ်ပါးကင်း သဖြင့် အလွန်တွေဝေသောကြောင့်၎င်း၊ အာရုံကို မဆုံးဖြတ်နိုင်ခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်ဖြစ် သော ‘ဝိစိကိစ္ဆာ’ နှင့် ယှဉ်သည့်အတွက် အလွန်တုန်လှုပ်ခြင်းကြောင့်၎င်း၊ တပ်ခြင်းပြစ်မှား ခြင်း ကင်းသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဥပေက္ခာသဟဂတံ” ဟု အထူးပြု၍ ဆိုရပါသည်။

• **မောဟမူ (တွေဝေမိန်းမောသော) စိတ်သည် “ဥပေက္ခာသဟဂတံစိတ်” သာ ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း ။** မောဟမူစိတ်တို့သည် လောဘ ဝေါသဟူသော အခြားမူလတို့ မှ ကင်းသည့်အတွက် အလွန်တွေဝေသောကြောင့်၎င်း၊ ထက်ဝန်းကျင်ရွေ့ရှားခြင်း ပျံ့လွင့် ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ဝိစိကိစ္ဆာ ဥဒ္ဓစ္စတို့နှင့် ယှဉ်သည့်အတွက် အလွန်တုန်လှုပ်သော ကြောင့်၎င်း၊ ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံ၌ တပ်မက်ခြင်း စိတ်ပျက်ခြင်းတို့မှ ကင်းသောကြောင့်၎င်း ဥပေက္ခာသဟဂတံစိတ်သာ ဖြစ်ရပါသည်။

• **မောဟမူစိတ်သည် “ဥပေက္ခာဝေဒနာ” တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း**
မောဟမူစိတ်၌ လောဘဟိတ် ဝေါသဟိတ်နှစ်ပါးနှင့် မယှဉ်ဘဲ မောဟဟိတ်တစ်ပါး နှင့်သာ ယှဉ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဥဒ္ဓစ္စယှဉ်သောကြောင့်၎င်း၊ အလွန်အလွန်တွေဝေရကား ဣဋ္ဌာရုံ၌လည်း သောမနဿ မဖြစ်နိုင်၊ အနိဋ္ဌာရုံ၌လည်း ဝေါမနဿ မဖြစ်နိုင်သော ကြောင့် အမြဲ “ဥပေက္ခာဝေဒနာ” တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ရပါသည်။

• **မောဟမူစိတ်၌ သင်္ခါရကွဲပြားမှု မရှိခြင်းအကြောင်း ။** ထက်ဝန်းကျင် ရွေ့

ရှားခြင်း ပျံ့လွင့်ခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သည့်အတွက် ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့် ထက်မြက်သည်၏အဖြစ် တိုက်တွန်းထိုက်သည်၏အဖြစ် မရှိသောကြောင့် မောဟမူစိတ်၌ သင်္ခါရကွဲပြားမှု မရှိပါ။

* မောဟမူစိတ်ကို သင်္ခါရအားဖြင့် “အသင်္ခါရိက” ဟု ဆိုခြင်းအကြောင်း

မောဟမူစိတ်သည် ဝိစိကိစ္ဆာ ဥဒ္ဓစ္စတို့နှင့် ယှဉ်သဖြင့် အလွန်တုန်လှုပ်ချောက်ချား၍ ဘိုက်တွန်းခြင်း မရှိသောကြောင့် “အသင်္ခါရိက” ဟု ဆိုရပါသည်။

* မောဟမူစိတ်သည် “အသင်္ခါရိကစိတ်” မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

မောဟမူစိတ်သည် ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့် ထက်မြက်သော သဘောမရှိသောကြောင့် အသင်္ခါရိကစိတ် မဖြစ်နိုင်ပါ။

* မောဟမူစိတ်သည် သသင်္ခါရိကစိတ် မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

မောဟမူစိတ်သည် အားတက်စေထိုက်သော သဘောမရှိသောကြောင့် “သသင်္ခါရိကစိတ်” မဖြစ်နိုင်ပါ။

* မောဟမူစိတ် ၂-ပါးကို နောက်ဆုံးထား ပြဆိုရခြင်းအကြောင်း

မောဟမူဒွေးသည် နောက်ဆုံးအကုသိုလ်စိတ်၌သာ အားရှိပြဋ္ဌာန်းသောကြောင့် နောက်ဆုံးထား၍ ပြဆိုရပါသည်။ (အဖြေစုံ)

* မောဟမူစိတ် ၂-ပါးကို မောဟသဟဂတစိတ္တာနိနာမ-ဟု မဆိုဘဲ “မောမူဟစိတ္တာနိ” ဟု ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ မောဟ-ဟုဆိုအပ်သော ဟိတ်တစ်ပါးသာ ရှိသောကြောင့် “မောဟသဟဂတစိတ္တာနိ” ဟု မဆိုဘဲ အလွန်တွေဝေသောကြောင့် “မောမူဟစိတ္တာနိ” ဟု ဆိုရပါသည်။ (အဖြေစုံ)

* မောဟမူစိတ် မည်ပုံ ။ လောဘ၊ ဒေါသဟူသော အခြားမူလ ကင်းသည်အတွက် မောဟဖြင့် အလွန်အကဲ တွေဝေတတ်သောကြောင့် “မောဟမူစိတ်” မည်၏။

* မောဟမူစိတ်သည် “သောမနဿဝေဒနာ” မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။

မောဟမူစိတ်သည် တပ်မက်ခြင်း မရှိသောကြောင့် -- မဖြစ်နိုင်ပါ။

* မောဟမူစိတ်သည် “ဒေါမနဿဝေဒနာ” မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

မောဟမူစိတ်သည် ပြစ်မှားခြင်းသဘော မရှိသောကြောင့် -- မဖြစ်နိုင်ပါ။

* သဗ္ဗထား - အရ ။ သောမနဿ၊ ဥပေက္ခာ၊ ဝိဒ္ဓိ၊ သမ္ပယောဂ-စသောအပြား၊ ၂၄ ယသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိက၊ သသင်္ခါရိက-စသောအပြား၊ ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ် ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ် စသော အပြားများကို ယူရပါမည်။ (ဝါ) သဗ္ဗထား-ဟု ခေါ်သည်။

* အကုသိုလ် မည်ပုံ ။ မိတ်ဆွေ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ရန်သူသည် အဓိတ္တမည်သကဲ့သို့ ကုသိုလ်၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့် “အကုသိုလ်” မည်ပါသည်။

* ကုသိုလ်နှင့် အတူသိုလ် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ပုံ ။ ။ လောက၌ ရန်သူနှစ်ဦးတို့သည် အချင်းချင်း ဖျက်ဆီးသောအားဖြင့် ဆန့်ကျင်သကဲ့သို့ ဆန့်ကျင်ခြင်းမျိုးမဟုတ်။ ကုသိုလ်က ပဟာယက-ပယ်တတ်သောတရား၊ အကုသိုလ်က ပဟာတဗ္ဗ-ပယ်အပ်သောတရား ဤသို့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ပါသည်။

* အတူသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးတို့တွင် (က) ဝေဒနာဘေဒစိတ်ကား- လောဘမူစိတ် ၈-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) သင်္ခါရဘေဒစိတ် ကား- လောဘမူစိတ် ၈-ပါး၊ ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ယောဂဘေဒစိတ်ကား - လောဘမူစိတ် ၈-ပါး၊ မောဟမူစိတ် ၂-ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

* လောဘ-၏ မူလ မည်ခြင်းအကြောင်း ။ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ကောင်းစွာ တည်ရာ၏အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သည့်အတွက် ရေသောက်မြစ်နှင့် တူသောကြောင့် လောဘသည် “မူလ” မည်ပါသည်။

* လောဘမူလ မည်ပုံ ။ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ကောင်းစွာတည်သည်၏ အဖြစ်ကို ဖြုတ်တတ်သောကြောင့် လောဘ မည်၏။ ရေသောက်မြစ်နှင့် တူသောကြောင့် မူလ မည်၏။ ထို့ကြောင့် လောဘမူလ မည်ပါသည်။

* လောဘမူစိတ် ၈-ပါးပြားရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဝေဒနာအပြား ယောဂအပြား သင်္ခါရအပြားအားဖြင့် ၈-ပါးပြားသောကြောင့် လောဘမူစိတ် ၈-ပါးပြားရပါသည်။

* ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါးပြားရခြင်းအကြောင်း ။ ။ သင်္ခါရအားဖြင့် နှစ်ပါးပြားသောကြောင့် ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါးပြားရပါသည်။

* မောဟမူစိတ် ၂-ပါးပြားရခြင်းအကြောင်း ။ ။ သမ္ပယုတ်စိတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့် နှစ်ပါးပြားသောကြောင့် မောဟမူစိတ် ၂-ပါးပြားရပါသည်။

မေး ။ လောဘမူ၌ယှဉ်သော မောဟနှင့် မောဟမူ၌ယှဉ်သော မောဟတို့၏ ထူးခြားဟန်ကို ဖြေဆိုပါ။

ဖြေ ။ လောဘမူ၌ယှဉ်သော မောဟသည် လောဘဟူသော ဟိတ်တစ်ပါးသာရှိ၍ လွတ်လွတ်လပ်လပ် တွေဝေခွင့်မရ၊ တွေဝေရုံမျှသာ ဖြစ်၏။ မောဟမူ၌ယှဉ်သော မောဟ-ကား ယှဉ်ဘက်ဟိတ်တစ်ပါး မရှိ၍ လွတ်လွတ်လပ်လပ်အားဖြင့် အလွန် တွေဝေသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* အပိတိစိတ် ၁၈-ပါး

* အကုသလဗိပါက်စိတ် ၇-ပါးအဖွင့်

* အတူသလဗိပါက် ၇-ပါးပြားရခြင်းအကြောင်း ။ ။ စကျ-စသောမှီရာ၊ သမ္ပုဋ်

ရွှင်း-စသော ကိစ္စတို့၏ အပြားအားဖြင့် ၇-ပါးပြားသောကြောင့် အကုသလဝိပါက် ၇-ပါး ပြားရပါသည်။

* စက္ခု မည်ပုံ ။ ။ ဝိညာဉ်၏ တည်ရာဖြစ်၍ ညီညွတ် မညီညွတ်သည်ကို ပြောကြားသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ပသာဒရုပ်သည် “စက္ခု” မည်ပါသည်။

(တနည်း) ရူပါရုံကို သာယာသကဲ့သို့ ဖြစ်သောကြောင့် ပသာဒရုပ်သည် “စက္ခု” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ရူပါရုံကို ထင်ရှားစွာ ဖော်ပြတတ်သောကြောင့် “စက္ခု” မည်၏။

* စက္ခု - အရ ။ ။ မုချအားဖြင့် စက္ခုပသာဒရုပ်ကို ယူရပါမည်။ ဥပစာ (ဌာနျူပစာ) အားဖြင့် ထိုစက္ခုပသာဒရုပ်နှင့် တကွဖြစ်သောကြောင့် မျက်မှောင်ရိုးဖြင့် ပိုင်းခြားထားသော အသားစိုင်ကို ယူရပါမည်။

မေး ။ ရူပါရုံကို သာယာတတ်သောကြောင့် စက္ခုမည်၏ဟု ဆိုလျှင် “သောတံ ခေါ မာဂဏ္ဍိယ သဒ္ဓါရာမံ စသည်ကိုထောက်၍ သောတ၊ ယာန စသောရုပ်တို့သည်လည်း ဆိုင်ရာ သဒ္ဓါရုံ ဝဇ္ဇာနွံတို့ကို သာယာတတ်သောကြောင့် စက္ခုမည်ခဲ့ရာသည် မဟုတ်ပါလော။ (သောတ ယာန-စသည်တို့ “စက္ခု” မမည်ခြင်းအကြောင်း)

ဖြေ ။ စက္ခုသဒ္ဓါသည် စက္ခုပသာဒရုပ်၌သာ ထင်ရှားသောကြောင့် သောတ ယာန-စသည်တို့ကား သာယာတတ်သော်လည်း စက္ခု မမည်ပါ။

(အကျယ်) မဟိယံ ရဝတီတိ မယူရော ဝစနတ္ထအရ မြေကြီး၌တွန့်တတ်သော သတ္တဝါအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်နေသော်လည်း မယူရသဒ္ဓါသည် ယင်းသတ္တဝါအားလုံးကို မဟောဘဲ ဥဒေါင်းငှက်တစ်မျိုးတည်းကိုသာ ဟောသကဲ့သို့ ထိုအတူ စက္ခုသဒ္ဓါသည် မြင်ခြင်းငှာအလိုရှိသောသူ၏ အဖြစ်တည်းဟူသော ကာမတဏှာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ကံကြောင့်ဖြစ်သော ဘူတရုပ်တို့ကို ကြည်လင်စေခြင်း လက္ခဏာရှိသော စက္ခုပသာဒရုပ်ကိုသာ ရူပီနည်းအားဖြင့်ဟောသည်ထို့ကြောင့် သောတ ယာန-စသည်တို့ သာယာတတ်သော်လည်း စက္ခု မမည်ပါ။

* စက္ခုဝိညာဉ် မည်ပုံ ။ ။ စက္ခုပသာဒ၌ မှီ၍ဖြစ်သောကြောင့် “စက္ခုဝိညာဉ်” မည်ပါသည်။

* စက္ခုဝိညာဉ်-၏ လက္ခဏာ ။ ။ စက္ခုပသာဒကို မှီ၍ဖြစ်သော ရူပါရုံကို သိခြင်း လက္ခဏာ ဖြစ်ပါသည်။

* စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်ဖြစ်ကြောင်း ၄-ပါး ။ ၁။ စက္ခုပသာဒ၊ ၂။ အာလောက(အလင်း) ၃။ ရူပါရုံ၊ ၄။ မနသိကာရ (နှလုံးသွင်းခြင်း)။

* သောတ မည်ပုံ ။ ။ ဝိညာဉ်၏ တည်ရာဖြစ်၍ အသံကိုကြားတတ်သောကြောင့် သောတပသာဒရုပ်သည် “သောတ” မည်ပါသည်။

စိတ်ပိုင်း အဓိပ္ပာယ်များ

* သောတဝိညာဉ်စိတ် ဖြစ်ကြောင်း ၄-ပါး ။ ။ ၁။ သောတပသာဒ၊ ၂။ အာကာသ (အကြား)၊ ၃။ သဋ္ဌာရုံ၊ ၄။ မနသိကာရ။

* ယာန မည်ပုံ ။ ။ ဂန္ဓာရုံကို ယူတတ်သောကြောင့် ယာနပသာဒရုပ်သည် “ယာန” မည်ပါသည်။

* ယာနဝိညာဉ်စိတ် ဖြစ်ကြောင်း ၄-ပါး ။ ။ ၁။ ယာနပသာဒ၊ ၂။ ဝါယောဓာတ် (လေ)၊ ၃။ ဂန္ဓာရုံ၊ ၄။ မနသိကာရ။

* ဇီဝိတ မည်ပုံ ။ ။ အသက်၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ရသာရုံသည် “ဇီဝိတ” မည်ပါသည်။

* ဇီဝိတ - အရ ။ ။ မုချအားဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေကို ယူရပါမည်။ ဖလူပစာအားဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေ တည်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော အာဟာရရသ (ရသာရုံ) ကို ယူရပါမည်။

* ဇိဝှါ မည်ပုံ ။ ။ ရသာရုံ၌ ကိုင်းညွတ်တတ်သည့်အတွက် ရသာရုံကို ခေါ်ဝေါ်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် “ဇိဝှါ” မည်ပါသည်။

* ဇိဝှါဝိညာဉ်စိတ် ဖြစ်ကြောင်း ၄-ပါး ။ ။ ၁။ ဇိဝှါပသာဒ၊ ၂။ အာပေါဓာတ် (ရေ)၊ ၃။ ရသာရုံ၊ ၄။ မနသိကာရ။

* အဝှါ-အရ ။ ။ ဇိဝှါပသာဒကို ယူရပါမည်။

* ကာယ မည်ပုံ ။ ။ စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် ကာယပသာဒရုပ်သည် “ကာယ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ကာယပသာဒနှင့်တကွဖြစ်သော ရူပကာယသည်လည်း စပ်ဆုပ်အပ်သော ဆံ၊ အစရှိသည်တို့၏ တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် “ကာယ” မည်ပါသည်။

* ကာယဝိညာဉ်စိတ် ဖြစ်ကြောင်း ၄-ပါး ။ ။ ၁။ ကာယပသာဒ၊ ၂။ ပထဝီဓာတ်၊ ၃။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ၊ ၄။ မနသိကာရ။

* ကာယ-၌ ကု-အရ ။ ။ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) စက်ဆုပ်အပ်သော ဆံပင် မွေးညှင်းအစရှိသော ၃၂-ကောဋ္ဌာသကို ယူရပါမည်။

* အာယ-အရ / ကာယ-အရ ။ ။ ကာယပသာဒရုပ်ကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) သသမ္ဘာရကာယ(ကာယပသာဒရုပ်)၏ တည်ရာဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ခြင် တစ်ခုလုံးကို မုချအားဖြင့် ယူရပါမည်။ ကာယပသာဒရုပ်ကို သဟစရဏနည်း ဌာနူပစာအားဖြင့် ယူရပါမည်။

* ပသာဒရုပ် ငါးပါးတို့တွင် “ပါပဓမ္မဝိသေသကာရဏရုပ် = ကာယပသာဒရုပ် ဖြစ်ပါသည်။

မေး ။ အကုသိုလ်တရားတို့သည် ဟဒယဝတ္ထုကို မှီသောကြောင့် ဟဒယဝတ္ထုသည်သာ

အကုသိုလ်တရားတို့၏ ဖြစ်ရာဌာနဖြစ်သင့်ပါလျက် ကာယပသာဒကို အဘယ်ကြောင့် အကုသိုလ်တရားတို့၏ ဖြစ်ရာဌာနဟု ဆိုပါသနည်း? ရှင်းပြပါ။

မေး ။ ကာယဒွါရ၌ ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာအားဖြင့် ကာယဒွါရိကစိတ် ၄၆-ပါးဖြစ်ပါလျက် ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာတို့၏ ဖြစ်ရာဌာနဟု မဆိုဘဲ အကုသိုလ်၏သာ ဖြစ်ရာဌာနဟု ဆိုခြင်းအကြောင်း ရှင်းပြပါ။

ဖြေ ။ ကာယိန္ဒြေ (ကာယပသာဒ)သည် ဖောဋ္ဌဌာရုံကို ယူတတ်သော သဘောရှိသည့် အတွက် ဖောဋ္ဌဌာရုံကို သာယာသည်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော မေထုနစသော အကုသိုလ်နှင့် ထိုဖောဋ္ဌဌာတဏှာလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော အဓိန္ဒာဒါနစသော အကုသိုလ်တို့၏ ထူးကဲသောအကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ကာယပသာဒကို အကုသိုလ်တရားတို့၏ ဖြစ်ရာဌာန-ဟု ဆိုရပါသည်။

• ဒုက္ခ မည်ပုံ ။ ။ စက်ဆုပ်ဖွယ်ဖြစ်၍ ကာယိကသုခကို တူးဖျိဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် “ဒုက္ခ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ဆင်းရဲသဖြင့် သည်းခံအပ်သောကြောင့် “ဒုက္ခ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ခဲယဉ်းစွာပြုအပ်သော အခွင့်ပေးခြင်းရှိသောကြောင့် “ဒုက္ခ” မည်ပါသည်။

• သမ္ပဋိဋ္ဌိန်း မည်ပုံ ။ ။ ပဉ္စဝိညာဉ်သည် ယူအပ်ပြီးသော ရူပါရုံစသော အာရုံငါးပါးကို လက်ခံသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် “သမ္ပဋိဋ္ဌိန်း” မည်ပါသည်။

• သန္တိရဏ မည်ပုံ ။ ။ သမ္ပဋိဋ္ဌိန်းသည် ခံယူပြီးသောအာရုံငါးပါးကို ကောင်းစွာ စုံစမ်းတတ်သောကြောင့် “သန္တိရဏ” မည်ပါသည်။

• ဝိပါတ - ဝိပါတ် မည်ပုံ ။ ။ အချင်းချင်းဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ်တို့၏ အကျိုးဖြစ်သောကြောင့် “ဝိပါတ- ဝိပါတ်” မည်ပါသည်။

• ဝိပါတ-၌ ဝိ-အရ ။ ။ ဝိရုဒ္ဓဘောဂုဏ်ကို အကြောင်းပြု၍ဖြစ်သော ကုသိုလ်အကုသိုလ်ကံကို ယူရပါမည်။

• ပါက/ ဝိပါတ-အရ ။ ။ ဝိပါက်စိတ်များကို ယူရပါမည်။

• ဝိပါတ- ဝိပါတ်ဟူသော အမည်သည် ။ ။ ရင့်ကျက်ခြင်းသဘောသို့ ရောက်သော နာမ်တရားတို့၏ အမည်ဖြစ်ပါသည်။

မေး ။ ကမ္မဇရုပ်တရားတို့သည်လည်း ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်ကံတို့ကြောင့် ဖြစ်ရကား ဝိပါတ်-ဟု အမည်ရထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော? ရှင်းလင်းဖြေဆိုပါ။ (၃၉-ခု ကြီး)

• ကမ္မဇရုပ် (ဝါ) ကဋတ္တာရုပ်တို့ “ဝိပါတ်”ဟု အမည် မရထိုက်ခြင်းအကြောင်း ဝိပါတ်ဟူသောအမည်သည် ရင့်ကျက်ခြင်းသဘောသို့ရောက်သော နာမ်တရားတို့၏ အမည်သာဖြစ်သောကြောင့်-- ကမ္မဇရုပ် (ဝါ) ကဋတ္တာရုပ်တို့သည် ကုသိုလ်ကံ အကုသိုလ်

ကံကြောင့် ဖြစ်သော်လည်း “ဝိပါက” အမည် မရထိုက်ပါ။

*** အဟိတ်ကုသလဝိပါကစိတ် ၈-ပါး အဖွင့်**

*** သုခ မည်ပုံ ။ ။** ကိုယ်စိတ်ကို ချမ်းသာစေတတ်သောကြောင့် ဝေဒနာသည် “သုခ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ကောင်းစွာ ကိုယ်စိတ်၏ ကြင်နာခြင်းကို တူးဖွဲ့တတ်သောကြောင့် ဝေဒနာသည် “သုခ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ချမ်းသာသဖြင့် သည်းခံအပ်သောကြောင့် ဝေဒနာသည် “သုခ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) လွယ်ကူစွာပြုအပ်သော အခွင့်ပေးမှု ရှိသောကြောင့် “သုခ” မည်ပါသည်။

*** သုခ ၂-ခု အထူး ။ ။** သုခ သဟဂတံ ကာယဝိညာဏံ-၌ သုခ-အရ ကာယိက သုခဝေဒနာကို ယူရမည်။ သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဏံ၌သာ ယှဉ်ပါသည်။ သုခေကဂ္ဂတာ-၌ ပါသော သုခ-ကား - စေတသိက သုခဝေဒနာကို ယူရမည်။ ရူပစိတ်နှင့်ယှဉ်သော သောမနဿဝေဒနာဖြစ်သည်။ သောမနဿိန္ဒြေလည်းဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

*** အဟိတ်ကုသလဝိပါက သန္တီရဏစိတ်သည် “သောမနဿ+ဥပေက္ခာ” နှစ်မျိုး ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း**

*** ကုသလဝိပါက သန္တီရဏနှစ်ပါး ပြားခြင်းအကြောင်း / ဆိုခြင်းအကြောင်း**
ဣဋ္ဌာရုံ၌ သောမနဿဝေဒနာ၊ ဣဋ္ဌမဗ္ဗတ္တာရုံ၌ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၊ ဤသို့ ဣဋ္ဌာရုံ ဣဋ္ဌမဗ္ဗတ္တာရုံတို့၏ အပြားအားဖြင့် သောမနဿ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာအပြား ဖြစ်သင့်သောကြောင့်--ကုသလဝိပါက သန္တီရဏနှစ်ပါး ပြားရပါသည်။

*** အကုသလဝိပါက သန္တီရဏစိတ်၌ အနိဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌမဗ္ဗတ္တာရုံတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဝေဒနာ မပြားသင့်ခြင်းအကြောင်း ။ ။**

*** အကုသလဝိပါကစိတ်၌ “ဒေါမနဿ သန္တီရဏ”-ဟု မရှိနိုင်ခြင်းအကြောင်း**
အနိဋ္ဌာရုံ၌ဖြစ်သော ဒေါမနဿ၏ ပဋိယနှင့် ကင်း၍ မဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ စင်စစ် အကုသိုလ်သဘောရှိသော ပဋိယ၏လည်း အဗျာကတတို့၌ မဖြစ်သောကြောင့်၎င်း (ဒေါမနဿသန္တီရဏ ဥပေက္ခာသန္တီရဏ-ဟု) ဝေဒနာ မပြားသင့်ပါ။

*** အကုသလဝိပါက သန္တီရဏစိတ်သည် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်သာ ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း ။ ။** အားရှိသော ယောက်ျား၏ အထောင်းအထွကို ခံရသော အားနည်းသော ယောက်ျားသည် တစ်ဖန်ပြန်လည်ပုတ်ခတ်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သည်ဖြစ်၍ ထိုအားကြီးသော ယောက်ျား၌ လျစ်လျူရှုရသကဲ့သို့ အကုသလဝိပါကစိတ်တို့သည် ထက်ဝန်းကျင် အားနည်းသည့်အတွက် အားကြီးသော အနိဋ္ဌာရုံ၌သော်လည်း ဒေါမနဿ ဝေဒနာ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အကုသလဝိပါက သန္တီရဏစိတ်သည် “ဥပေက္ခာသဟဂုတ်”သာ ဖြစ်ရပါသည်။ (ဝါ) ဥပေက္ခာဝေဒနာ တစ်မျိုးသာ ဖြစ်ရပါသည်။

*** စကျွပ်ညာဉ် စသည်တို့၏ ဥပေက္ခာဝေဒနာ တစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်ခြင်း အကြောင်း /**

*** စကျွပ်ညာဉ်စသော ၄-ပါးတို့ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်သာ ဖြစ်ကြောင်း**

စကျွပ်ညာဉ်စသည်တို့သည် ဝတ္ထုအာရုံတို့၏ ထိခိုက်မှုအားနည်းသောကြောင့် ဣဋ္ဌာရုံ၌ဖြစ်စေ၊ အနိဋ္ဌာရုံ၌ဖြစ်စေ “ဥပေက္ခာသဟဂုတ်” သာ ဖြစ်ရပါသည်။

ရှင်းလင်းချက် / စကျွပ်ညာဉ်စသည်တို့၏ မှီရာဖြစ်သော စက္ခု၊ သောတ၊ ယာနု၊ ဇိဝါပသာဒရုပ်တို့သည် ဥပါဒါရုပ်တို့သာ ဖြစ်ကြသည်။ အာရုံဖြစ်သော ရူပါရုံ သဒ္ဓါရုံ ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံတို့သည်လည်း ဥပါဒါရုပ်ချည်းသာ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းသို့ မှီရာဥပါဒါရုပ်နှင့် အာရုံလေးပါး ဥပါဒါရုပ်တို့၏ ထိခိုက်မှုသည် ဝါဂွမ်းနှစ်ခုထိခိုက်သကဲ့သို့ အလွန်အားနည်းသောကြောင့် ဣဋ္ဌာရုံ၌ဖြစ်စေ၊ အနိဋ္ဌာရုံ၌ဖြစ်စေ ဥပေက္ခာဝေဒနာ တစ်မျိုးတည်းသာ ဖြစ်ရပါသည်။ (သုခဝေဒနာ ဒုက္ခဝေဒနာများ မဖြစ်နိုင်ပါ။)

*** ကာယဝိညာဉ်ဋ္ဌေး၏ သုခ - ဒုက္ခ ဝေဒနာနှစ်မျိုး ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း**

ကာယဝိညာဉ်စိတ်၏ အာရုံကား ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတည်းဟူသော မဟာဘုတ်ဖြစ်သည်။ မှီရာ ကာယပသာဒရုပ်ကား ဥပါဒါရုပ်ဖြစ်သည်။ အာရုံဖြစ်သော မဟာဘုတ်သည် မှီရာဖြစ်သော ဥပါဒါရုပ်ကို ထိခိုက်သောအခါ ဥပါဒါရုပ်ကို ကျော်လွန်၍ ယင်းဥပါဒါရုပ်၏ မှီရာဖြစ်သော မဟာဘုတ်တို့ကိုပင် ထိခိုက်မိ၏။ ယင်းသို့ မဟာဘုတ်အချင်းချင်း ထိခိုက်မှုသည် အလွန်အားကောင်းသောကြောင့် “ကာယဝိညာဉ်စိတ်သည် အနိဋ္ဌာရုံ၌ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဣဋ္ဌာရုံ၌ သုခဝေဒနာ” ဖြစ်ရပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် ပေပေါ်၌ ဝါဂွမ်းစိုင်ကိုတင်၍ ထုလိုက်သောအခါ သံတူသည် ဝါဂွမ်းစိုင်ကို ကျော်လွန်၍ ပေကို ထုမိသကဲ့သို့ အာရုံ မဟာဘုတ်သည် မှီရာဥပါဒါရုပ်ကို ထိခိုက်သောအခါ ယင်းဥပါဒါရုပ်ကို ကျော်လွန်၍ ဥပါဒါရုပ်၏ မှီရာမဟာဘုတ်ကိုပင် ထိခိုက်သကဲ့သို့ မှတ်ရပါမည်။

*** ကာယဝိညာဉ်စိတ်သည် ဒုက္ခသဟဂုတ် သုခသဟဂုတ် ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း**

ဝတ္ထုအာရုံ ထိခိုက်ပုံ အားကောင်းသောကြောင့် ကာယဝိညာဉ်စိတ်သည် အနိဋ္ဌာရုံ၌ ဒုက္ခသဟဂုတ်၊ ဣဋ္ဌာရုံ၌ သုခသဟဂုတ် ဖြစ်ရပါသည်။ (ဥပမာ) ပေထိပ်၌ ဝါဂွမ်းစိုင်ကို တင်၍ တူဖြင့်ထုခိုက်လိုက်သောအခါ တူသည် ဝါဂွမ်းစိုင်ကို လွန်၍ ဝါဂွမ်းစိုင်တွင် မဝင်ဘဲ ပေထိပ်ကို ခိုက်မိသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

*** သမ္ပင်္ဂုဏ်ဦးဋ္ဌေးသည် “ဥပေက္ခာသဟဂုတ်” သာ ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း**

သမ္ပင်္ဂုဏ်ဦးဋ္ဌေးသည် အလွန်အားနည်းသည့်အတွက် အာရုံ၏အရသာကို မခံစားနိုင်သောကြောင့် “ဥပေက္ခာသဟဂုတ်” သာ ဖြစ်ရပါသည်။ (ဥပမာ) သဘောတူသော

စသော ကိစ္စ အာဝဇ္ဇန်းစသောကိစ္စ ပြားသောကြောင့် “အဟိတ်စိတ် ၁၈-ပါး”ပြားရသည်။

* ကုသလဝိပါက်ဖြစ်လျက် အဟိတ်မည်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဖြစ်စေတတ်သော ဇနကဟိတ်၏အစွမ်းဖြင့် ပြီးကုန်သော်လည်း ထိုစိတ်တို့သည် ဖြစ်လာသောအခါ ယှဉ်သော ဟိတ် မရှိသောကြောင့် အဟိတ်အမည်ရပါသည်။

မေး ။ အဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ် ရှစ်ခုတို့သည် သဟိတ်ဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံ၏ အကျိုးတရားများသာဖြစ်၍ “သဟိတ်ကုသလဝိပါက်”ဟု ဆိုသင့်သည် မဟုတ်ပါ လော။ (၁၃၃၉-ခုကြီး)

ဖြေ ။ ကာမာဝစရ မဟာဝိပါက်စိတ်တို့နှင့် ဤအဟိတ်ကုသလဝိပါက်စိတ်တို့၏ ထူးခြားမှု မဖြစ်သောကြောင့် “သဟိတ်ကုသလဝိပါက်”ဟု မဆိုသင့်ပါ။

* အကုသလဝိပါက်၏ နိဂုံး၌ “အဟေတုက”သဒ္ဓါ မထည့်ရခြင်းအကြောင်း အကုသလဝိပါက်စိတ်သည် အဟိတ်တစ်မျိုးတည်းသာရှိ၍ အဟိတ်လေလော သဟိတ် လေလောဟု ယုံမှားဘွယ်မရှိသောကြောင့် “အဟေတုက” သဒ္ဓါ မထည့်ရပါ။

* (အကျယ်) အကုသလဝိပါက်စိတ်များသည် လောဘ၊စသော သာဝဇ္ဇမဗ္ဗတို့၏ အကျိုးဖြစ်သည့်အတွက် ထိုလောဘ၊စသော မိမိတို့၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အလောဘ စသော ဟိတ်တို့နှင့် ယှဉ်ဘို့ရန် မဖြစ်သင့်သောကြောင့်၎င်း၊ မိမိဟူသောအကုသလဝိပါက် တို့က အဗျာကတသဘော နိရာဝဇ္ဇသဘောရှိသည်ဖြစ်၍ ဇာတ်ခြင်းမတူသည့် အကုသိုလ် ဟူသော သာဝဇ္ဇသဘောမရှိသော လောဘစသောဟိတ်တို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကြောင့်၎င်း၊ တရံတခါမျှ သဟိတ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်းမရှိ ထိုသို့ သဟေတုကဖြစ်ခြင်းဟူ သော သမ္ဘဝမရှိသည့်အတွက် သဟိတ်စိတ်တို့ ပါလာဘို့ရန် ဗျာဘိစာရလည်း မရှိသော ကြောင့် “အဟေတုက”ဟု ဝိသေသန မကူဘဲ “အကုသလဝိပါကစိတ္တာနိ နာမ”ဟု ဆိုရ ပါသည်။

* အဟိတ်ကြိယာ ၃-ပါးပြားရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပဉ္စဒ္ဓါရ၌ ဆင်ခြင်းကိစ္စ မနောဒ္ဓါရ၌ ဆင်ခြင်ခြင်းကိစ္စ ဟသနကိစ္စအားဖြင့် ၃-ပါးပြားသောကြောင့် အဟိတ်ကြိယာစိတ် သုံးပါးပြားရပါသည်။

* ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းမည်ပုံ ။ ။ စက္ခုစသော ငါးဒ္ဓါရ၌ ထိဒိုက်လာသော အာရုံကို ဆင်ခြင်တတ်၊ ထိုအာရုံ၌ နှလုံးသွင်းမှုကို ပြုတတ်သောကြောင့် ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း မည်ပါသည် (တနည်း) စက္ခုစသော ငါးဒ္ဓါရ၌ စိတ်အစဉ်ကို ဘဝင်အားဖြင့် ဖြစ်ခွင့်မပေးဘဲ ဝိထိစိတ် ဖြစ်ခြင်းငှာ ညွတ်စေတတ်သောကြောင့် ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်း မည်ပါသည်။

- * ပဉ္စဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန-အရ ။ ။ အဟိတ်စိတ်ကြိယာ မနောဓာတ်ကို ယူရပါမည်။
- * မနောဒ္ဓါရ မည်ပုံ ။ ။ မနောဒ္ဓါရာဝဇ္ဇန်းအစရှိသော ဝိထိစိတ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း

F-41

ဖြစ်သောကြောင့် မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၏ အနန္တရပစ္စည်းဖြစ်သော ဘဝဂုံပစ္ဆေဒ ၁၉-ခုသည် မနောဒွါရ မည်ပါသည်။

* မနောဒွါရ -အရ ။ ။ ဝိထိစိတ်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဘဝင်စိတ် ၁၉-ပါး (၀၁) ဘဝဂုံပစ္ဆေဒ ၁၉-ခုကို ယူရပါမည်။(သာဓက) မနောဒွါရ ပန ဘဝဂုံပစ္စိ ပဝုစ္စတိ။

* မနောဒွါရ်-၌ မန-အရ ။ ။ အာဝဇ္ဇန်းစသော ဝိထိစိတ်တို့ကို ယူရပါမည်။

* မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း မည်ပုံ /မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းဟု ခေါ်ဆိုခြင်းအကြောင်း
မနောဒွါရ၌ ဒိဋ္ဌ၊ သုတ၊ မုတ၊ ဝိညာတ၏ အစွမ်းဖြင့် ထင်လာသောအာရုံကို ဆင်ခြင်တတ်သောကြောင့် “မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း” မည်ပါသည်။ (တနည်း) မနောဒွါရ၌ စိတ်အစဉ်ကို ဘဝင်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ခြင်းငှာ မပေးမူ၍ ဝိထိစိတ်ဖြစ်စေခြင်းငှာ ညွှတ်စေတတ်သောကြောင့် “မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း” မည်ပါသည်။

* မနောဒွါရာဝဇ္ဇန-အရ ။ ။ ကြိယာအဟိတ် မနောဝိညာဏဓာတ် ဥပေက္ခာ သဟဂုတ်စိတ်ကို ယူရပါမည်။

* မနောဒွါဝဇ္ဇန်းစိတ်တို့ ဝုဋ္ဌော-ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပဉ္စဒွါရဝိထိ၌ သန္တိရဏသည် စုံစမ်းပြီးသော အာရုံကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ် ဆုံးဖြတ်တတ်သောကြောင့် (ပဉ္စဒွါရ၌ဖြစ်နိုင်) ဝုဋ္ဌော-ဟုလည်း ခေါ်ပါသေးသည်။ (သာဓက) မနောဒွါရာဝဇ္ဇနမေဝ ပဉ္စဒွါရေ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနကိစ္စံ သာဓေတိ။

* အဟိတ်စိတ်တို့တွင် ဝတ္ထုဘေဒစိတ် ဒွါရဘေဒစိတ် - ငွေးပဉ္စဝိညာဉ် တစ်ဆယ်ဖြစ်ပါသည်။

* ကိစ္စဘေဒစိတ်ကား - ငွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀။ သမ္ပုဋ်စွန်းငွေးဟုသိတုပ္ပါဒ်စိတ်တို့ဖြစ်ပါသည်။

* ကိစ္စ ဒွါရဘေဒစိတ်ကား - အာဝဇ္ဇန်းငွေး ဖြစ်ပါသည်။

* ကိစ္စဝေဒနာဘေဒစိတ်ကား - သန္တိရဏ ၃-ပါးဖြစ်ပါသည်။

* ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် မည်ပုံ ။ ။ ပြုံးခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် ဟသိတုပ္ပါဒ် မည်ပါသည်။

* ဟသိတုပ္ပါဒ်-အရ ။ ။ ရဟန္တာဘို့၏ သိမ်မွေ့သောအာရုံ၌ ပြုံးခြင်း၏ အကြောင်း ဖြစ်သော အဟိတ်ကြိယာ မနောဝိညာဏဓာတ် သောမနဿသဟဂုတ်စိတ်ကို ယူရမည်။

* ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် “သောမနဿ သဟဂုတ်” ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း

ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်ကား သောမနဿစိတ်ဖြင့်သာ ရယ်ရွှင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် “သောမနဿသဟဂုတ်” ဖြစ်ရပါသည်။

* ရဟန္တာသန္တာန်၌ဖြစ်သော အသောဘဏစိတ် ။ ။ သောမနဿ ဟင်္သိကုပ္ပိင် စိတ် ဖြစ်ပါသည်။

* အဟိတ်စိတ်တို့တွင် အားနည်းသောစိတ် ။ ။ အကုသလဝိပါက်စိတ် ၇-ပါး။

* ကြိယာဖြစ်လျှင် လောမထိုက်သောစိတ် ။ ။ အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခြင်း မရှိသောကြောင့် ကြိယာဖြစ်လျက် လောမထိုက်သောစိတ်ကား အာဝဇ္ဇန်းဌေး ဖြစ်ပါသည်။

* ဣစ္စေဝံ သဗ္ဗထာပိ အဋ္ဌာရသာဟေတုကစိတ္တာနိ-၌ သဗ္ဗထာ-အရ/သဗ္ဗပကာရ အရ - အကုသလဝိပါက် ကုသလဝိပါက် အဟိတ်ကြိယာဟူသော အပြားတို့ကိုယူရမည်။

■ သောဘနစိတ် ၅၉-ပါးအဖွင့်

* သောဘနစိတ် အကျဉ်း ၅၉၊ အကျယ် ၉၁-ပါး ပြားခြင်းအကြောင်း

သောဘနစိတ်အကျဉ်းမှာပါသော လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါးတို့တွင် တပါးပါးသည် ဈာန်အင်္ဂါတို့နှင့်ယှဉ်ပုံ အပြားအားဖြင့် ငါးပါး ငါးပါးစီ ပြားသောကြောင့် အကျဉ်း ၅၉-ပါး၊ အကျယ် ၉၁-ပါး ပြားရပါသည်။

* ပါပ မည်ပုံ ။ ။ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးသည် ကိန်းအပ်သော သတ္တဝါကို အပါယ်စသော ဆင်းရဲသို့ ရောက်စေတတ်သောကြောင့် “ပါပ” မည်ပါသည်။

* အကုသိုလ်စိတ် အဟိတ်စိတ်တို့ “အသောဘဏ” အမည်ရခြင်းအကြောင်း

အကုသိုလ်စိတ်သည် အပြစ်ရှိသော လောဘဟိတ်, ဒေါသဟိတ်, မောဟဟိတ်သုံးပါး တို့နှင့်ယှဉ်သဖြင့် မတင့်တယ်သောကြောင့် “အသောဘဏ” မည်ပါသည်။

အဟိတ်စိတ်သည် ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်ဟိတ်မရှိ၍ မတင့်တယ်သောကြောင့် “အသောဘဏ” မည်ပါသည်။

* မဟာကုသိုလ်စိတ် စသည်တို့ကို “သောဘဏ”စိတ်ဟု ဆိုရခြင်းအကြောင်း

တင့်တယ်သောဂုဏ်ကို ဆောင်ထားနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ အလောဘ,စသော အနဝဇ္ဇဟိတ်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့်၎င်း (ကာမသောဘနစိတ် ၂၄-ပါး၊မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇-ပါး၊ လောကုတ္တရာစိတ် ၈-ပါးတို့ကို) သောဘဏစိတ်ဟု ဆိုရပါသည်။

* မဟာကုသိုလ်ကို ရှေးဦးစွာ ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဝိပါက် ကြိယာဟု ဆိုအပ်

သော အဗျာကတစိတ်တို့သည် ကုသိုလ်လျှင် ရှေးသွားရှိသောကြောင့် “မဟာကုသိုလ်” ကို ရှေးဦးစွာ ဆိုရပါသည်။

* မဟာကုသိုလ်နောင် မဟာဝိပါက်ကို ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ကုသိုလ်၏

အကျိုးဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ အကြောင်း၏ အခြားမဲ့၌ အကျိုးကိုပြုခြင်းသည် သင့်လျော်သော ဖြစ်ခြင်းရှိသောကြောင့်၎င်း မဟာကုသိုလ်နောင် မဟာဝိပါက်ကို ဆိုရပါသည်။

* မဟာဝိပါက်နောင် မဟာကြိယာကို ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ကုသိုလ်ဝိပါက်

နှင့်တူသော ကာမာဝစရဘုံ၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် မဟာဝိပါက်နောင် မဟာကြိယာကို ဆိုရပါသည်။

* ကြိယာကို နောက်ဆုံးထား၍ ဆိုခြင်းအကြောင်း ။ ။ ကုသိုလ်သတ္တိ အရှိန်ကင်း သောကြောင့်၎င်း၊ အကျိုးမပေးသော တရားမျိုးဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ကြိယာကို နောက် ဆုံးထား၍ ဆိုရပါသည်။

* ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာ-ဟု အစဉ်ထား၍ ဆိုခြင်းအကြောင်း ။ ။ အဗျာကတ တရားတို့သည် ကုသိုလ်သာလျှင် ရှေ့သွားရှိသောကြောင့် ကုသိုလ်ကို ရှေးဦးစွာ ပြသည်၊ ကုသိုလ်၏အကျိုးဖြစ်သောကြောင့် ကုသိုလ်နောင် ဝိပါက်ကို ပြသည်၊ ဝိပါက်နှင့် ဘုံတူ သောကြောင့် ဝိပါက်နောင် ကြိယာကို ပြပါသည်။

* ဝေဒနာဉာဏသင်္ခါရဘေဒန-၌ ဝေဒနာဘေဒဖြစ်ပုံ ။ ။ ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာသုံးပါး၌ သောမနဿ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာနှစ်ပါးစီ ပြားသောကြောင့် ၆-ပါး ဖြစ်ရ ပါသည်။ (ဤကား ဝေဒနာဘေဒဖြစ်ပုံတည်း)

* ဉာဏဘေဒဖြစ်ပုံ ။ ။ ထို ၆-ပါး၌ ဉာဏသမ္ပယုတ် ဉာဏဝိပယုတ် ၂-ပါးစီပြား သောကြောင့် ၁၂-ပါးစီဖြစ်ရပါသည်။ (ဤကား ဉာဏဘေဒဖြစ်ပုံတည်း)

* သင်္ခါရဘေဒဖြစ်ပုံ ။ ။ ထို ၁၂-ပါး၌ အသင်္ခါရိက သင်္ခါရိက ၂-ပါးစီပြားသော ကြောင့် ၂၄-ပါး ဖြစ်ရပါသည်။ (ဤကား သင်္ခါရဘေဒဖြစ်ပုံတည်း)

* ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာတို့ ၈-ပါးစီပြားခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဝေဒနာ ဉာဏ သင်္ခါရတို့၏ အပြားအားဖြင့် ၈-ပါးပြားသောကြောင့် ၈-ပါးပြားရပါသည်။

* ကာမသောဘနစိတ် ၂၄-ပါးပြားခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဝေဒနာအားဖြင့် နှစ်ပါး ပြားသောကြောင့်၎င်း၊ ဉာဏ်အားဖြင့် လေးပါးပြားသောကြောင့်၎င်း၊ သင်္ခါရအားဖြင့် ရှစ်ပါး ပြားသောကြောင့်၎င်း ၂၄-ပါး ပြားရပါသည်။

* ဉာဏ - ဉာဏ် မည်ပုံ ။ ။ ဟုတ်မှန်သော သဘောကို ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သော ကြောင့် "ဉာဏ- ဉာဏ်" မည်ပါသည်။

* မဟာကုသိုလ်သောမနဿ ဖြစ်ကြောင်း ၃-ပါး ။ ။ ၁။ သဒ္ဓါတရားအားကောင်း ခြင်း၊ ၂။ ပညာအမြော်အမြင်နှင့် မပြည့်စုံခြင်း၊ ၃။ ပစ္စည်းနှင့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်မပြည့်စုံခြင်း။

* မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်း ၃-ပါး ။ ။ ၁။ သဒ္ဓါတရားမရှိခြင်း၊ ၂။ ပညာအမြော်အမြင်နှင့် မပြည့်စုံခြင်း၊ ၃။ ပစ္စည်းနှင့် အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် မပြည့်စုံခြင်း။

* မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း ၄-ပါး

* (ပညာရှိ တဝိတစ်ဆူဖြစ်ရန် လိုအပ်ချက် အင်္ဂါရပ်များ)
၁။ ပညာကိုဖြစ်စေတတ်သောကံရှိခြင်း (တရားဟောခြင်း စာချခြင်းတို့ကို ဆိုလိုသည်)

၂။ ဒေါသဗျာပါဒကင်းသော ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ ပဋိသန္ဓေနေခဲ့ဘူးခြင်း၊ ၃။ ပညိန္ဒြေရင့်ကျက်ခြင်း (အသက် ၅၀-မှ ရင့်ကျက်) ၄။ ကိလေသာတို့မှ ကင်းဝေးခြင်း။

* မဟာကုသိုလ် ဉာဏဝိပူယုတ်ဖြစ်ကြောင်း ၄-ပါး ။ ၁။ ပညာကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံမရှိခြင်း၊ ၂။ ဗြဟ္မာ့ဘုံ၌ မဖြစ်ခဲ့ဘူးခြင်း၊ ၃။ ပညိန္ဒြေ မရင့်ကျက်ခြင်း၊ ၄။ ကိလေသာတို့နှင့် နီးခြင်း။

* မဟာကုသိုလ် အသင်္ခါရိကဖြစ်ကြောင်း ၂-ပါး ။ ၁။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ကျောင်း အိမ် အာဝါသ စသည်အစွမ်းဖြင့် ကိုယ်စိတ်တို့၏ ခွဲကျန်းခြင်း၊ ၂။ ရှေးက ဒါန စသော ပုညကြိယာဝတ္ထု ၁၀-ပါးတို့၌ အလေ့အကျင့်ရှိခြင်း။ (သသင်္ခါရိကဖြစ်ကြောင်းကို ပြန်လှန်၍ သိပါလေ။)

* မဟာကုသိုလ်စိတ် ၈-ပါးဖြစ်ပုံ

* အလှူဒါနပြုရာ၌ သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကကုသိုလ် ဖြစ်ပုံ ။ ၁။ အကြင်သူသည် အကြင်အခါ၌ လှူဖွယ်ဝတ္ထုပြည့်စုံခြင်း၊ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်၏ ပြည့်စုံခြင်း အစရှိသည်ကို၎င်း၊ တစ်ပါးသော ဝမ်းမြောက်ဖွယ် သောမနဿ အကြောင်းကို၎င်း အကြောင်းပြု၍ ရွှင်ရွှင်ပျပျလှသော အလှူ၏ အကျိုးသည်ရှိ၏။ ဤသို့ စသော နည်းဖြင့် သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူကို ရှေ့သွားပြု၍ လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲခြင်း အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် မတွန့်တို မဆုတ်နစ်မှု၌ သူတစ်ပါးတို့သည် မတိုက်တွန်းအပ်ဘဲ ဒါန၊စသော ကုသိုလ်ကောင်းမှုတို့ကို ပြု၏။ ထိုအခါ ထိုသူအား “မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ရွှင်ရွှင်ပျပျ ကောင်သောသမ္မာဒိဋ္ဌိအယူကို ရှေ့သွားပြုသော်လည်း မလွတ်မကျွတ် စွန့်လွတ်လှူဒါန်းသည်၏အစွမ်းဖြင့် တွန့်တိုဆုတ်နစ်လျက် သူတစ်ပါးတို့ကလည်း တိုက်တွန်းအပ်မှသာ ဒါန၊စသော ကုသိုလ်တို့ကို ပြု၏။ ထိုအခါ၌ ထိုသူအား “မဟာကုသိုလ် သောမနဿသဟဂုတ် ဉာဏသမ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။

၃။ အကြင်အခါ၌ ဆွေမျိုးများ၏အကျင့်ကို မြင်သဖြင့် အလိုလိုဖြစ်သော အလေ့အကျင့်ရှိကုန်သော သူငယ်တို့သည် ရဟန်းတို့ကိုမြင်၍ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်၍ အဆောတလျင် တစုံတခုသော လက်၌ရှိသော ပစ္စည်းကို ပေးမှုလည်း ပေးလှူတတ်၏။ ရှိခိုးမှုလည်း ရှိခိုးတတ်ကုန်၏။ ထိုအခါ ထိုသူငယ်တို့အား “မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ် ဉာဏ ဝိပူယုတ် အသင်္ခါရိကစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။

၄။ အကြင်အခါ၌ “လှူကုန်လော့ ရှိခိုးကုန်လော့”ဟု ဆွေမျိုးတို့သည် တိုက်တွန်းအပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ ရှိခိုးခြင်း စသည်ကိုပြု၏။ ထိုအခါ “မဟာကုသိုလ် သောမနဿ သဟဂုတ် ဉာဏ ဝိပူယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။

* အဋ္ဌပိဋံ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ပေါင်းဆည်းအပ်သော ကာမာဝစရကုသိုလ် ရေတွက်ပုံ
* ကာမာဝစရကုသိုလ်အကျယ် (၁၅၁၂၀) ရေတွက်ပုံ

ကာမကုသိုလ် ၈-ပါးကိုတည်းပုညကြိယာဝတ္ထု ၁၀-ပါးနှင့်မြှောက်၊ (၈၀)ဖြစ်၏။ ၎င်းကို အာရုံ ၆-ပါးနှင့်မြှောက် (၄၈၀) ဖြစ်၏။ ၎င်းကို ဉာဏသမ္ပယုတ်(၂၄၀) ဉာဏဝိပဿယုတ် (၂၄၀)စီခွဲ၊ ဉာဏဝိပဿယုတ် (၂၄၀)ကို ဝိမံသာဓိပတိ မရ၍ အဓိပတိ ၃-ပါးနှင့်မြှောက် (၇၂၀) ဖြစ်၏။ ဉာဏသမ္ပယုတ် (၂၄၀)ကို ဝိမံသာဓိပတိရ၍ အဓိပတိ ၄-ပါးနှင့်မြှောက် (၉၆၀) ဖြစ်၏။ နှစ်ရပ်ပေါင်းသော် (၉၆၀+၇၂၀= ၁၆၈၀) ဖြစ်၏။ ၎င်းကို ကံ ၃-ပါးနှင့်မြှောက် (၁၆၈၀x၃ = ၅၀၄၀) ဖြစ်၏။ ၎င်း ဟိနစသည် ၃-ပါးနှင့်မြှောက် (၅၀၄၀x ၃= ၁၅၁၂၀) ဖြစ်ပါသည်။ (ဤတား ဋီကာကျော်ဆရာအလို ဖြစ်သည်။)

(တနည်း) အာစရိယဗုဒ္ဓဒတ္တမထေရ်အလို- မဟာကုသိုလ်စိတ်ပေါင်း = (၁၇၂၈၀) ဖြစ်ပါသည်။

* ကုသိုလ် မည်ပုံ ။ ။ စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို တုန်လှုပ်စေတတ်၊ ဖျက်ဆီးတတ်၊ ကင်းစေတတ်သောကြောင့် “ကုသိုလ်” မည်ပါသည်။ (တနည်း) စက်အပ်သောအခြင်းအရာအားဖြင့် သတ္တဝါတို့သန္တာန်၊ စိတ်သန္တာန်၌ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် ‘ကုသ’ဟု ဆိုအပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ပယ်ဖြတ်တတ်သောကြောင့် “ကုသိုလ်” မည်ပါသည်။ (တနည်း) စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို ခေါင်းပါး အောင် ဆုံးအောင် ပြုတတ်သောကြောင့် ‘ကုသ’ဟု ဆိုအပ်သော ဉာဏ်သည် (ဝါ) သဒ္ဓါစသော တရားအပေါင်းသည် သဟဇာတ၊ ဥပနိဿယပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် ထိုက်သည် အားလျော်စွာ ယူအပ် ဖြစ်စေအပ်သောကြောင့် “ကုသိုလ်” မည်ပါသည်။

* ကုသလ-အရ ။ ။ (၁) သလယန္တိတိ သလ၊ ကုန္တိတေ သလ၊ ကုသလာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကု-အရ = စက်ဆုပ်အပ်ကုန်သော အကုသိုလ်တရားတရားတို့ကို ယူရမည်။ သလ-အရ / ကုသလ-အရ = စတုဘူမက ကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူရပါမည်။

(၂) သယန္တိ ပဝတ္တန္တိတိ သာ၊ ကုန္တိတေန သာ ကုသ၊ လုနန္တိ ဆိန္တန္တိတိ လာနိ ကုသေ လာနိ ကုသလာနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကုသ-အရ = အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူပပါမည်။ လ-အရ / ကုသလ-အရ = ကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူရပါမည်။

(၃) သာတိ တနံ ကရောတိ ဩသာနံ ဝါ ကရောတိတိ သံ၊ ကုန္တိတေ သံ ကုသံ လာတဗ္ဗာနိတိ လာနိ၊ ကုသေန လာနိ ကုသလာနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကု-အရ အကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူရမည်။ သ-အရ / ကုသလ-အရ = ဉာဏ် (ဝါ) သဒ္ဓါစသော တရားအပေါင်းကို ယူရပါမည်။ လ-အရ = ကုသိုလ်တရားတို့ကို ယူရပါမည်။

(တနည်း) ၁။ သလယန္တိ ကမ္မေန္တိတိ သလာနိ၊ ကုန္တိတေ သလာနိ ကုသလာနိ-ဟု

ဝစနတ္ထပြု၍ ကုသလ-အရ မဟာကုသိုလ်ကို ယူရပါမည်။

၂။ သလန္တိ ဝိဒ္ဓိသေန္တိတိ သလာနိ၊ ကုန္တိတေ သလာနိ ကုသလာနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကုသလ-အရ မဟာဂုဏ်ကုသိုလ်ကို ယူရပါမည်။

၃။ သလယန္တိ အပဂမေန္တိတိ သလာနိ၊ ကုန္တိတေ သလာနိ ကုသလာနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ကုသလ-အရ- မဂ်ကုသိုလ်ကို ယူရပါမည်။

* မဟာဝိပါက်စိတ် (၁၄၄) ရေတွက်ပုံ

မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးကိုတည်း၊ အာရုံ ၆-ပါးနှင့်မြှောက် (၈x၆ = ၄၈) ဖြစ်၏။
ယင်း (၄၈)ပါးကို ဟိန ပဏိတ မဇ္ဈိမ ၃-ပါးဖြင့်မြှောက် (၄၈x၃= ၁၄၄) ဖြစ်ပါသည်။

* မဟာဝိပါက်စိတ် ၈-ပါးကို မဟာကုသိုလ်စိတ်ကဲ့သို့ ပုညကြိုယဝတ္ထု ၁၀-ပါးဖြင့် မမြောက်ပွားရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဒါန,စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် မဖြစ်သောကြောင့် -- မမြောက်ပွားရပါ။

* ကမ္မဒွါရ၏ အစွမ်းဖြင့် မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

* ကာယကမ္မဒွါရ ဝစီကမ္မဒွါရဖြင့်လည်း မမြောက်ရခြင်းအကြောင်း
ကာယဝိညာတ် ဝစီဝိညာတ်ကို ဖြစ်စေခြင်းသဘော မရှိသောကြောင့် --တည်း။
(ဝေါဋ္ဌဗုဒ္ဓ ကာမာဝစရဇဝနာဘိညာ ပန ဝိညတ္တိဗ္ဗိ သမုဒ္ဓာပေန္တိ-ကိုထောက်)

* မဟာဝိပါက်စိတ်တို့၏ ကံ၏အစွမ်းဖြင့် မဖြစ်ခြင်းအကြောင်း

* မဟာဝိပါက်စိတ်များကို တံသုံပါးဖြင့်လည်း မမြောက်ရခြင်းအကြောင်း
အကျိုးကိုဖြစ်စေခြင်းသဘော မရှိသောကြောင့်-- တည်း။

* မဟာဝိပါက်စိတ်တို့၏ အဝိပတိအစွမ်းဖြင့် မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

* မဟာဝိပါက်စိတ်များကို အဝိပတိ ၄-ပါးဖြင့်လည်း မမြောက်ရခြင်းအကြောင်း
ဆန္ဒစသည်တို့ကို ရှေ့သွားပြု၍ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် -- တည်း။

* မဟာဝိပါက်သောမနဿ ဖြစ်ကြောင်းကား ။ ။ ဣဋ္ဌာရုံဖြစ်ခြင်း။

(တနည်း) အတိဣဋ္ဌေ ပန သောမနဿသဟဂတာနေဝ သန္တိရဏတဒါရမ္မဏာနိ-ကို ထောက်၍ အတိဣဋ္ဌာရုံ ဖြစ်ပါသည်။

* မဟာဝိပါက် ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်းကား - ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံဖြစ်ခြင်း။

* မဟာဝိပါက် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း ၃-ပါး ။ ။ ၁။ ပဋိသန္ဓေ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သောအခါ ပဋိသန္ဓေကို ဖြစ်စေတတ်သောကံသည် တိဟိတ်ဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်ကံဖြစ်ခြင်း၊ ၂။ တဒါရုံဖြစ်သောအခါ ဉာဏသမ္ပယုတ်လောနေောင် ဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ ပဝတ္တိအကျိုးကို ပေးသောကံသည် အာကြီးခြင်း။

* ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စတပ်ခိုက် မဟာဝိပိက် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဖြစ်ကြောင်း ကား ။ ။ တတ္ထာပီ တိဟေတုကမုက္ကဋ္ဌ ကုသလံ တိဟေတုကံ ပဋိသန္ဓိ ဒတွာ-ကိုထောက်၍ ပဋိသန္ဓေကိုဖြစ်စေတတ်သောက်၏ အားကောင်းခြင်း (ဝါ) တိဟိတံဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်ကံ ဖြစ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

* တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက် မဟာဝိပိက် ဉာဏသမ္ပယုတ် ဖြစ်ကြောင်းများကား

၁။ မိမိဟူသော တဒါရုံ၏ ရှေ့၌ ဉာဏသမ္ပယုတ်လောဂ်ရှိခြင်း၊ ၂။ ပဝတ္တိကံ အားကောင်းခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

* မဟာဝိပိက် ဉာဏဝိပွယုတ် ဖြစ်ကြောင်း ၃-ပါး ။ ။ ၁။ ပဋိသန္ဓေ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သောအခါ ပဋိသန္ဓေကိုဖြစ်စေသောက်သည် တိဟိတံဩမက ဒွိဟိတံဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်ကံဖြစ်ခြင်း၊ ၂။ တဒါရုံဖြစ်သောအခါ ဉာဏဝိပွယုတ်လောနောင်ဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ ပဝတ္တိအကျိုးကို ပေးသောက်သည် အားနည်းခြင်း။

* ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စတပ်ခိုက် မဟာဝိပိက် ဉာဏဝိပွယုတ်ဖြစ်ကြောင်း ကား ။ ။ တိဟေတုကမောမကံ ဒွိဟေတုကမုက္ကဋ္ဌ ကုသလံ ဒွါဟေတုကံ ပဋိသန္ဓိ ဒတွာ-ကိုထောက်၍ ပဋိသန္ဓေကိုဖြစ်စေတတ်သောက်၏ အားမကောင်းခြင်း (ဝါ)တိဟိတံဩမက ဒွါဟိတံဥက္ကဋ္ဌကုသိုလ်ကံဖြစ်ခြင်းတည်း။

* တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက် မဟာဝိပိက် ဉာဏဝိပွယုတ် ဖြစ်ကြောင်းများကား

၁။ မိမိဟူသော တဒါရုံ၏ ရှေ့၌ ဉာဏဝိပွယုတ်လောဂ်ရှိခြင်း၊ ၂။ ပဝတ္တိကံ အားမကောင်းခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

* မဟာဝိပိက် အသင်္ခါရိတဖြစ်ကြောင်း ၂-ပါး ။ ။ ၂။ (ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စတပ်ခိုက်) မိမိလုံလပယောဂ သူတစ်ပါးလုံလပယောဂနှင့်ကင်း၍ သေခါနီးကာလ၌ ထင်လာသော ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးဖြစ်ခြင်း၊ ၂။ (တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက်) ဥတု ဘောဇဉ် စသည်တို့၏ လျောက်ပတ်စွာဖြစ်ခြင်း။

* မဟာဝိပိက် သသင်္ခါရိတဖြစ်ကြောင်း ၂-ပါး ။ ။ ၁။ (ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စတပ်ခိုက်) မိမိလုံလပယောဂ သူတစ်ပါးလုံလပယောဂနှင့်တကွ သေခါနီးကာလ၌ ထင်လာသော ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်တို့တွင် တစ်ပါးပါးဖြစ်ခြင်း၊ ၂။ (တဒါရုံကိစ္စတပ်ခိုက်) ဥတု ဘောဇဉ်တို့၏ မလျောက်ပတ်ခြင်း။

* မဟာကြိယာ သောမနဿ ဖြစ်ကြောင်း ၅ -ပါး ။ ။ ၁။ မဂ်ဖြင့်လာသောကြောင့် အစလသဒ္ဓါဟု ဆိုအပ်သော အားကြီးသောသဒ္ဓါရှိခြင်း၊ ၂။ စင်စစ်ဧကန် သောတာပတ္တိမဂ် ဉာဏ်အမြင်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ၃။ ဣဋ္ဌာရုံနှင့် တွေ့ကြုံခြင်း၊ ၄။ သောမနဿနှင့် ပဋိသန္ဓေ တည်နေခြင်း၊ ၅။ မနက်နဲသော သဘောရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

* မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာဖြစ်ကြောင်း ၃-ပါး ။ ။ ၁။ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရုံနှင့် တွေ့ကြုံခြင်း၊ ၂။ ဥပေက္ခာနှင့် ပင့်သန္ဓေတည်နေခြင်း၊ ၃။ နက်နဲသော သဘောရှိခြင်း။

* မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပဿနာဖြစ်ကြောင်း ၃-ပါး ။ ။ ပညာကို ဖြစ်စေတတ်သော ကံကို ဆည်းပူးခဲ့ခြင်း၊ ၂။ ပညိန္ဒြေရင့်ကျက်ခြင်း၊ ၃။ မဂ်လေးပါးတို့ဖြင့် ကိလေသာအားလုံးကို အကုန်အစင် ပယ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ကိလေသာတို့မှ ဝေးကွာပြီးဖြစ်ခြင်း။

* မဟာကြိယာ ဉာဏဝိပဿနာ ၂-ပါး ။ ။ ၁။ ပညာကို ဖြစ်စေတတ်သောကံကို မဆည်းပူးခဲ့ခြင်း၊ ၂။ ပညိန္ဒြေ မရင့်ကျက်ခြင်း။

* မဟာကြိယာ အသင်္ခါရိက ဖြစ်ကြောင်း ။ ။ လျှောက်ပတ်သော ဥတု၊ ဘောဇဉ် စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ခန့်ကျန်းခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

* မဟာကြိယာ သသင်္ခါရိကဖြစ်ကြောင်း ။ ။ မလျှောက်ပတ်သော ဥတု၊ ဘောဇဉ် စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ကိုယ်စိတ်တို့၏ မခန့်ကျန်းခြင်း။

* မဟာကုသိုလ်နိဂုံး၌ “သဟေတုက” သဒ္ဓါ မထည့်ခြင်းအကြောင်း ကုသိုလ်စိတ်ကား သဟိတ်ဂေဓ်ဖြစ်သောကြောင့် “သဟေတုက” သဒ္ဓါ မထည့်ရပါ။

* မဟာဝိပါက မဟာကြိယာစိတ်များ၌ “သဟေတုက” သဒ္ဓါ ထည့်၍ ဆိုရခြင်း အကြောင်း ။ ။ ဝိပါက ကြိယာစိတ်များသည် အဟိတ် သဟိတ် နှစ်မျိုးပြားသဖြင့် အဟိတ် ဝိပါက အဟိတ်ကြိယာကို နှစ်စေခြင်းငှာ မဟာဝိပါက မဟာကြိယာစိတ်များ၌ “သဟေတုက” သဒ္ဓါ ထည့်၍ ဆိုရပါသည်။

မေး ။ ဝေဒနာသည် သောမနဿ၊ ဥပေက္ခာဟူ၍ နှစ်မျိုးကွဲပြားသောကြောင့် “ဝေဒနာဘေဒ” ဟု ဆိုခြင်းသည် သင့်တန်စေ၊ ဉာဏ် သင်္ခါရတို့ကား နဂိုက တစ်ပါးတည်းရှိသောကြောင့် “ဉာဏဘေဒ၊ သင်္ခါရဘေဒ” ဟု ဆိုခြင်းသည် အဘယ်သို့ သင့်နိုင်ပါမည်နည်း၊? ရှင်းလင်းပြပါ။

ဖြေ ။ မိုးတစ်ခုတည်းက အချိန်မှန်မှန်ရွာခဲ့လျှင် သုဘိက္ခ၊ လုံးဝ မရွာခဲ့လျှင် ဝုဋ္ဌိက္ခဟု နှစ်မျိုးကွဲပြားအောင်ပြုနိုင်သကဲ့သို့ ဉာဏ်သည် နဂိုက တစ်ခုတည်းဖြစ်သော်လည်း အချို့စိတ်၌ ရှိခြင်း (ယှဉ်ခြင်း) ဉာဏသမ္ပယုတ်၊ အချို့စိတ်၌ မရှိခြင်း (မယှဉ်ခြင်း) ဉာဏဝိပဿနာဟု နှစ်မျိုးကွဲပြားအောင် ပြုနိုင်သောကြောင့် “ဉာဏဘေဒ” ဟု ဆိုခြင်းသည် သင့်ပါသည်။

သင်္ခါရသည် နဂိုက တစ်ခုတည်းဖြစ်သော်လည်း အချို့စိတ်၌ ရှိခြင်း၊ သသင်္ခါရက၊ အချို့စိတ်၌ မရှိခြင်း အသင်္ခါရကဟု နှစ်မျိုးကွဲပြားအောင် ပြုနိုင်သောကြောင့် “သင်္ခါရဘေဒ” ဟု ဆိုခြင်းသည် သင့်ပါသည်။

* ကုသိုလ် အကုသိုလ် ဝိပိက် ကြိယာတို့၏ အတွင်း၌ဝင်သော ဝေဒနာ ဉာဏ် သင်္ခါရ စသော အပြားတို့ကို ယူရပါမည်။

* ရူပါဝစရစိတ် ၁၅-ပါး အဖွင့်

* ရူပါဝစရစိတ် ၁၅-ပါး ပြားရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိသော ပထမဈာန်စိတ်၊ ဈာန်အင်္ဂါ ၄-ပါးရှိသော ဒုတိယဈာန်စိတ်၊ ဈာန်အင်္ဂါ ၃-ပါးရှိသော တတိယဈာန်စိတ်၊ ဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးရှိသော စတုတ္ထဈာန်စိတ်၊ ဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးရှိသော ပဉ္စမဈာန်စိတ်ဟု ဈာန်အင်္ဂါတို့နှင့်ယှဉ်ပုံ ၅-မျိုးကွဲပြားသောကြောင့် ရူပါဝစရစိတ် ၅-မျိုး ပြားရပါသည်။ တဖန် ကုသိုလ် ဝိပိက် ကြိယာအားဖြင့် ၃-ပါးထပ်၍ ကွဲပြားပြန်သော ကြောင့် ရူပါဝစရစိတ် ၁၅-ပါး ပြားရပါသည်။

* ရူပါဝစရစိတ်ကို မုချ-ယေဘုယျခွဲပုံ ။ ။ ရူပါဝစရစိတ် ၁၅-ပါးတို့တွင် ရူပဝိပိက် ၅-ပါးသည် ရူပဘုံ၌သာဖြစ်သောကြောင့် “မုချရူပါဝစရစိတ်” မည်ပါသည်။ ရူပကုသိုလ် ၅-ပါး၊ ရူပကြိယာ ၅-ပါးတို့သည် ရူပဘုံ၌ များသောအားဖြင့်သာဖြစ်ပြီး ကာမဘုံ၌လည်း ဖြစ်နိုင်သေးသောကြောင့် “ယေဘုယျရူပါဝစရစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။ (ဝိစိတပိုဒ်-၄၉၊၅၀)

* ဝိတက် အဓိပ္ပါယ် ။ ။ အာရုံကို ကြံစည်တတ်၊ အာရုံ၌ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ရှေးရှုတင်ပေးတတ်သောကြောင့် “ဝိတက်” မည်ပါသည်။

* ဝိတက်-၏ လက္ခဏာ ။ ။ ဝိတက်သည် သမ္ပယုတ်တရားများကို အာရုံပေါ်သို့ ရောက်အောင် (ဝါ) အာရုံသစ် တစ်ခုပြီးတစ်ခုရအောင် ရှေးရှုတင်ပေးခြင်း လက္ခဏာ ရှိပါသည်။ (ဥပမာ) ကျေးတောသားတစ်ယောက်သည် (နန်းတော်သို့ မိမိအလိုအလျောက် မဝင်နိုင်ဘဲ) မင်းနှင့် အကျွမ်းဝင်သော မိမိ၏ဆွေမျိုး သို့မဟုတ် မိတ်ဆွေကို အမှီပြု၍ နန်းတော်သို့ ဝင်ရသကဲ့သို့ ထို့အတူ မင်္ဂလာဝင်သူနှင့်တူသော ဝိတက်ကိုမှီ၍ ကျေးတောသားနှင့်တူသော သမ္ပယုတ်တရားသည် (စိတ်သည်) အာရုံတည်းဟူသော နန်းတော်သို့ သက်ရောက်ရပါသည်။

မေး ။ စိတ်သည် ဝိတက်ကိုမှီ၍ အာရုံသို့ တက်ရောက်ရလျှင် အဝိတက္ကစိတ် ၆၆-ခု သည် အဘယ်သို့ အာရုံသို့ တက်ရောက်ပါမည်နည်း?

* အဝိတက္ကစိတ်၏ ဝိတက်မပါဘဲ အာရုံသို့ တက်ရောက်နိုင်ပုံ

* ဝိတက်မရှိသော ဒုတိယဈာန် စသည်နှင့် ငွေးပစ္စုပ္ပန်တို့ အာရုံသို့ တက်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ထိုအဝိတက္ကစိတ်များသည် ဝိတက်၏ အစွမ်းကြောင့်ပင် အာရုံသို့ တက်ရောက်နိုင်ပါသည်။

ဥပမာအားဖြင့် •ကျေးတောသားသည် နန်းတော်သို့ ဝင်ဖန်များသဖြင့် အလေ့

အကျက်ဟူသော ပရိစ္ဆယကြောင့် မင်းကျွမ်းဝင်သော ဆွေမျိုး သို့မဟုတ် မိတ်ဆွေနှင့် ကင်း၍ တစ်ယောက်တည်း ယုံမှားခြင်းမရှိဘဲ နန်းတော်သို့ ဝင်နိုင်သကဲ့သို့ ထို့အတူ အဝိ တက္ကစိတ်များသည်လည်း ပရိစ္ဆယကြောင့် ဝိတက်နှင့်ကင်း၍လည်း အာရုံသို့ တက်ရောက် နိုင်ပါသည်။

* ခွေးပဉ္စဝိညာဉ်သည် ဝိတက်နှင့်ကင်း၍ အာရုံသို့ တက်ရောက်နိုင်ခြင်း အကြောင်း ။ ။ ပဉ္စဝတ္ထု ပဉ္စာရုံတို့၏ ထိခိုက်ခြင်း၏ အစွမ်းသတ္တိကြောင့် အာရုံသို့ တက်ရောက်နိုင်ပါသည်။

* ဒုတိယဈာန် စသည်တို့ ဝိတက်နှင့်ကင်း၍ အာရုံသို့ တက်ရောက်နိုင်ခြင်း အကြောင်း ။ ။ အောက်အောက်၌ဖြစ်သော ဥပစာရဘာဝနာ၏ အစွမ်းကြောင့် အာရုံ သို့ တက်ရောက်နိုင်ပါသည်။

* ဝိစာရ မည်ပုံ ။ ။ အာရုံ၌ စိတ်ကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တတ်သောကြောင့် “ဝိစာရ” မည်ပါသည်။

* ဝိစာရ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ ဝိစာရသည် အာရုံကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်တတ်သော လက္ခဏာရှိပါသည်။

* ဝိတက်နှင့် ဝိစာရ အထူး ။ ။ ဝိတက်သည် ဝိစာရထက် ကြမ်းတမ်းထင်ရှားရှိ သော အနက်သဘောကြောင့်၎င်း၊ ထိုဝိစာရထက်ပင် ရှေ့သွားဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ခေါင်း လောင်း ထိုးရာ၌ ပထမမည်သော အသံကဲ့သို့ စိတ်၏ ရှေးဦးစွာ အာရုံသို့ တက်ရောက်ခြင်း သဘောသည် ဝိတက် မည်ပါသည်။

ဝိတက်အောက် သိမ်မွေ့သောအနက် သဘောကြောင့်၎င်း၊ အာရုံကို အဖန်ဖန် သုံး သပ် ဆင်ခြင်တတ်သော အနက်သဘောကြောင့်၎င်း၊ ခေါင်းလောင်း၏ နောက်ထပ် အဆင့်ဆင့်မည်သော အသံကဲ့သို့ အာရုံသစ်ပေါ်၌ လက်မလွတ်အောင် အစဉ်မပြတ် ဖွဲ့ပြုထားတတ်သော သဘောသည် “ဝိစာရ” မည်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

(တနည်း) ဝိတက်သည် အာရုံကို ယူခြင်း၌ တုန်လှုပ်ခြင်း သဘောရှိ၏။ ဥပမာအား ဖြင့် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက်လိုသော ငှက်၏ အတောင်ခတ်ခြင်းနှင့်လည်းတူ၏။ အနံ့ အာသာဖြင့် ဖွဲ့စပ်အပ်သောစိတ်ရှိသော ပိတုန်း၏ ပခုပ္ပာကြာတောသို့ ရှေးရှုပျံသွားခြင်း နှင့်လည်း တူပါသည်။

ဝိစာရသည် ငြိမ်သက်သော ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ ဥပမာအားဖြင့် ကောင်းကင်သို့ ပျံတက် ပြီးသော ငှက်၏ အတောင်ဆန့်တန်းထားသည်နှင့်တူ၏။ ပခုပ္ပာကြာတောသို့ ပျံသွားပြီး သော ပိတုန်း၏ အထက်သို့ ရစ်ဝဲနေခြင်းနှင့်လည်း တူပါသည်။

* ပီတိ မည်ပုံ ။ ။ ကိုယ်၊စိတ်ကို နှစ်သက်စေတတ်သောကြောင့်၎င်း၊ တိုးပွားစေ

တတ်သောကြောင့်၎င်း “ပီတိ” မည်ပါသည်။

* ပီတိ-၏ လက္ခဏာ ။ ပီတိသည် အာရုံကို နှစ်သက်စေခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* သုခ မည်ပုံ ။ သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ချမ်းသာစေတတ်သောကြောင့် “သုခ” မည်ပါသည်။

* သုခ- ၏ လက္ခဏာ ။ သုခသည် ကောင်းသောဘောဇဉ်၏ အရသာကို သာယာခံစားသော မင်းကဲ့သို့ ဣဋ္ဌာရုံကို ခံစားခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* ပီတိနှင့် သုခအထူး ။ အာရုံကို ရရာအခါ၌ နှေးဦးစွာဖြစ်သော နှစ်သက်မှုသည် “ပီတိ” မည်၏။ ဥပမာအားဖြင့် ခရီးတော၌ ပင်ပန်းသောသူ၏ တောအုပ်ထဲ၌ ရေကိုမြင်သောအခါ နှေးဦးစွာ နှစ်သက်မှု ဖြစ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

ရပြီးသော ဣဋ္ဌာရုံကို ခံစားရာ၌ဖြစ်သော ချမ်းသာမှုသည် “သုခ” မည်၏။ ဥပမာ အားဖြင့် တောအုပ်၌ မြင်ပြီးသောရေကို သောက်ခြင်း ချိုးခြင်း အစရှိသည်ဖြင့် သုံးဆောင်ရာအခါ ချမ်းသာမှုဖြစ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* ဧတဂ္ဂ မည်ပုံ ။ အထူးထူးသောအာရုံ၌ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် စိတ်သည် “ဧတဂ္ဂ” မည်ပါသည်။

* ဧတဂ္ဂတာ-၌ ဧတ-အရ - တစ်ခုတည်းအဖြစ်တည်းဟူသော သင်္ချာဂုဏ်ရ၏။

* အဂ္ဂ- အရ - အာရုံရ၏။

* ဧတဂ္ဂ -အရ - စိတ်ရ၏။

* တာပစ္စည်း-အရ / ဧတဂ္ဂတာ-အရ = သမာဓိရ၏။

* ဧတဂ္ဂတာ မည်ပုံ ။ တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိသောစိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် သမာဓိစေတသိက်သည် “ဧတဂ္ဂတာ” မည်ပါသည်။

* ဧတဂ္ဂတာ / သမာဓိ-၏ လက္ခဏာ ။ သမာဓိ၏အစွမ်းဖြင့် စိတ် စေတသိက်ဟူသော သမ္ပယုတ်တရားများ မယုံလွင့်သောကြောင့် ဧတဂ္ဂတာ/သမာဓိ-သည် အဝိက္ခေပ လက္ခဏာရှိပါသည်။

* ပဌမဇ္ဈာန်-၌ ပဌမ မည်ပုံ ။ ဘုရားရှေးဦးစွာ ဟောအပ်သောကြောင့် ပဌမ မည်ပါသည်။ (တနည်း) ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရှေးဦးစွာ ရအပ်သောကြောင့် ပဌမ မည်၏။

* ပဌမဇ္ဈာန်-အရ ။ ဝိတက်စသော ငါးပါးအပေါင်းကို ယူရပါမည်။

* ပဌမဇ္ဈာန်-၌ ပဌမ, ဈာန် မည်ခြင်းအကြောင်း ။ ဒေသနာက္ခမ, ဥပ္ပတ္တိက္ခမ အားဖြင့် ရှေးဦးစွာဖြစ်သောကြောင့် “ပဌမ” မည်ပါသည်။ ကသိုဏ်းစသော အာရုံကို ကပ်၍ရွတ်တတ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက်နိဝရဏတရားတို့ကို လောင်ကျွမ်းစေတတ်သောကြောင့် “ဈာန်” မည်ပါသည်။

* **ဈာန်ခေါ်ခြင်းအကြောင်း / ဈာန်မည်ပုံ** ။ ။ ကသိုဏ်းစသော အာရုံကို ကပ်၍ ရှုတတ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဆန့်ကျင်ဘက်နိဝရဏတရားတို့ကို လောင်ကျွမ်းစေတတ်သောကြောင့်၎င်း “ဈာန်” မည်ပါသည်။

* **ဈာန်- ဈာနင်- ဈာန်အင်္ဂါ ခွဲခြားပုံ** ။ ။ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာ ၅-ပါးအပေါင်းသည် ဈာန်မည်၏။ ဝိတက်၊ ဝိစာရ၊ ပီတိ၊ သုခ၊ ဧကဂ္ဂတာဟူသော အစိတ်အစိတ်သည် ဈာနင်/ဈာန်အင်္ဂါ မည်ပါသည်။

* **ဈာနင်မည်ပုံ** ။ ။ ဝိတက်၊ ဝိစာရ-စသော တရားများကား ဈာန်၏အစိတ်ဖြစ်သောကြောင့် “ဈာနင်” မည်ပါသည်။

* **ဈာန်နှင့် ဈာန်အင်္ဂါ အထူး** ။ ။ ဝိတက်၊ ဝိစာရ-စသော အစိတ် အစိတ်သည် ဈာနင် (ဝါ) ဈာန်အင်္ဂါ မည်ပါသည်။ ဝိတက် အစရှိသော ဈာန်အင်္ဂါ ငါးပါးအပေါင်းသည် ဈာန်မည်ပါသည်။ ဤသို့ အစိတ်အပေါင်းမျှသာ ထူးပါသည်။ (ဥပမာ) အကွပ် အကန့် စသော အင်္ဂါအပေါင်းသည်သာ လှည်းအမည် ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

* **ဈာန် ၂-မျိုး** ။ ။ ၁။ အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်၊ ၂။ လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်။

* **အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန် မည်ပုံ** ။ ။ သမာပတ် ၈-ပါး (ဝါ) သမာပတ် ၉-ပါးသည် ပထဝီကသိုဏ်းစသော အာရုံကို ကပ်၍ ရှုတတ်သောကြောင့် “အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်” မည်ပါသည်။ (အာရမ္မဏူပနိဇ္ဈာန်-အရ - မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်သမာပတ် ၈-ပါးကို ယူရမည်။)

* **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန် မည်ပုံ** ။ ။ ဝိပဿနာ မဂ်၊ ဖိုလ်တို့သည် အနိစ္စ၊ ဝုဒ္ဓု၊ အနတ္တ စသော လက္ခဏာကို ကပ်၍ ရှုတတ်သောကြောင့် “လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်” မည်ပါသည်။

* **လက္ခဏူပနိဇ္ဈာန်-အရ** ။ ။ ကာမာဝစရဝိပဿနာနှင့် မဂ်ဖိုလ်ကို ယူရပါမည်။

* **ဇယ-စသော တရားများကို “ဈာန်အင်္ဂါ” ဟု မဆိုခြင်းအကြောင်း**

ဇယ-စသော တရားများသည် နိဝရဏတရားတို့ကို မပယ်ဖျက်နိုင်သောကြောင့် ဈာန်အင်္ဂါ-ဟု မဆိုရပါ။

* **ဇယ-စသော သမ္ပယုတ်တရားများ ရှိပါလျှင် ဝိတတ်-စသော တရား ၅-ပါးကိုသာ “ဈာန်အင်္ဂါ” ဟု ဆိုခြင်းအကြောင်း** ။ ။ ဝိတက်-စသော တရားငါးပါးတို့သာ ကသိုဏ်းစသော အာရုံကို ကပ်၍ ရှုတတ်သောကြောင့်၎င်း၊ ကာမဗ္ဗန္တစသော နိဝရဏတရားတို့၏ ဖြောင်ဖြောင့်ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း “ဈာန်အင်္ဂါ” ဟု ဆိုရသည်။

* **ဈာနင် ၅-ပါးတို့၏ ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စများ** ။ ။

၁။ ဝိတက်သည် - အာရုံ၌ စိတ်ကို ရှေးရှုတင်ပေးမှု ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စ၊

၂။ ဝိစာရသည် - အာရုံ၌ သမ္ပယုတ်တရားများကို အဖန်ဖန်ဖွဲ့စပ်မှု ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စ၊

၃။ ပီတိသည် - စိတ်၏နှစ်သက်ခြင်းကို ပြုမှု ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စ၊

၄။ သုခသည် - စိတ်၏တိုးပွားခြင်းကို ပြုမှု ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စ။

၅။ ဧကဂ္ဂတာသည် - စိတ်ကို အာရုံ၌ အညီအမျှကောင်းစွာထားမှု ဥပနိဇ္ဈာနကိစ္စ။

* ဧကဂ္ဂတာ-က စိတ်ကို သမံ အာဓာန- အညီအမျှ ထားပုံ

သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေငါးပါးတို့၏ (သဒ္ဓါနှင့်ပညာ၊ သမာဓိနှင့် ဝီရိယဟူသော ဣန္ဒြေတို့၏) ညီညွတ်အောင် ထားမှုသည် “သမံ အာဓာန- အညီအမျှထားခြင်း” မည်၏။

* ဧကဂ္ဂတာ-က သမ္မာ အာဓာန- စိတ်ကို ကောင်းစွာထားပုံ

ဆန့်ကျင်ဘက်နိဝရဏတရားတို့မှ ဝေးကွာသောကြောင့် တွန့်ဆုတ်ခြင်း ယုံလွင့်ခြင်း မရှိအောင် ထားခြင်းသည် “သမ္မာ အာဓာန-ကောင်းစွာထားခြင်း” မည်ပါသည်။

* သမာဓိ (ဧကဂ္ဂတာ) ကို ကာမစ္ဆန္ဒ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဟု ဆိုခြင်းအကြောင်း

* သမာဓိ (ဧကဂ္ဂတာ)၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကား ။ ။ ဧကဂ္ဂတာဟု ဆိုအပ်သော သမာဓိသည် ကာမဂုဏ်အာရုံတို့၌ တောင့်တတတ်သော ရာဂ၏ ဖြောင့်ဖြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သောကြောင့်-- ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏ ဖြစ်ပါသည်။

* ပီတိကို ဗျာပါဒ(ဒေါသ)၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဟု ဆိုရကြောင်း

* ပီတိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကား ။ ။ ပီတိသည် ဝမ်းမြောက်ခြင်း သဘောရှိသောကြောင့် ဗျာပါဒနိဝရဏ ဖြစ်ပါသည်။

* ပီတိတက်ကို ထိန မိဒ္ဓ-၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဟု ဆိုခြင်းအကြောင်း

* ပီတိတက်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကား ။ ။ ပီတိတက်သည် သင့်လျော်သော အကြောင်းအားဖြင့် ကြံစည်လှုပ်ရှားခြင်းနှင့် တကွဖြစ်သောကြောင့်-- “ထိန မိဒ္ဓနိဝရဏ” ဖြစ်ပါသည်။

* သုခ-သည် ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ-၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဟု ဆိုခြင်းအကြောင်း

* သုခ (ဥပေက္ခာ)-၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကား ။ ။ သုခသည် ငြိမ်သက်ခြင်း သဘော အေးမြခြင်းသဘောရှိသောကြောင့် --ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စနိဝရဏ ဖြစ်ပါသည်။

* ဝိစာရ-သည် ဝိစိတိစ္ဆာ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဟု ဆိုခြင်းအကြောင်း

* ဝိစာရ-၏ ဆန့်ကျင်ဘက် တရားကား ။ ။ ဝိစာရသည် အဖန်ဖန်ပွတ်တိုက်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ပညာနှင့်တူသော သဘောရှိသောကြောင့် ဝိစိတိစ္ဆာနိဝရဏ ဖြစ်ပါသည်။

မေး ။ ဥပေက္ခာဈာနင်-သည် အဘယ်ကြောင့် အဘယ်နိဝရဏ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည်ကို ဖြေဆိုပါ။

ဖြေ ။ ဥပေက္ခာဈာနင်သည် ငြိမ်သက်ခြင်းသဘော အအေးမြခြင်းသဘော ရှိသောကြောင့် မငြိမ်းအေးခြင်းသဘော နောင်တပူပန်ခြင်းသဘောရှိသော “ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စ နိဝရဏ”၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ပါသည်။

* ဥပေက္ခာ-၏ ဆန့်ကျင်ဘက်တရားကား ။ ။ ဥပေက္ခာသည် ငြိမ်သက်သော ဖြစ်ခြင်းသဘော ရှိသည့်အတွက် သုခ၌ အတွင်းဝင်သောကြောင့် ဥဒ္ဓစ္စ ကုက္ကုစ္စနိဝရက ဖြစ်ပါသည်။

မေး ။ ဥပေက္ခာသည် ဈာန် ၅-ပါးတို့တွင် မည်သည့်ဈာန်အတွင်း၌ ဝင်သည်ကို အကြောင်းပြုပြောဆိုပါ။

ဖြေ ။ ဥပေက္ခာသည် ငြိမ်သက်သော သဘောရှိသည်ဖြစ်၍ သုခ၌ အတွင်းဝင်သော ကြောင့် သုခဈာန်အတွင်း၌ ဝင်ပါသည်။

* ဥပေက္ခာကို သုခ၌ သွင်းယူခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဥပေက္ခာသည် ငြိမ်သက်သော ဖြစ်ခြင်းသဘောရှိသောကြောင့် သုခ၌ သွင်းယူရပါသည်။

မေး ။ ရူပါဝစရစိတ်၌ အသင်္ခါရိက၊ သသင်္ခါရိကနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဋီကာဆရာ၏ အဆို ကို စုံလင်စွာ ရှင်းလင်းပြပါ။

ဖြေ ။ ရူပါဝစရကုသိုလ်ဈာန်သည် မဂ္ဂါဓိဂမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သော်လည်း နောင် အခါ ဝင်စားလိုသော် ပရိကံပြုခြင်းဟူသော ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရ ရှိမှသာဖြစ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် မဂ္ဂါဓိဂမ၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သောဈာန်ဖြစ်စေ၊ သမထနုယောဂကြောင့် ရအပ်သော ဈာန် ဖြစ်စေ ထိုဈာန်အလုံးစုံသည် ပရိကံပြုခြင်းဟူသော ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရနှင့်ကင်း၍ အဓိကာရ သက်သက်ဖြင့် မရနိုင် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် "အသင်္ခါရိက" ဟု မဆိုပါ။ အဓိကာရနှင့် ကင်း၍ ပရိကံပြုခြင်းဟူသော ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရသက်သက်ဖြင့်လည်း မရနိုင် မဖြစ်နိုင်သော ကြောင့် "သသင်္ခါရိက" ဟု မဆိုပါ။

မှတ်ချက်/ ဤအလို ဋီကာကျော်ဆရာသည် ရူပါဝစရစိတ်ကို "သင်္ခါရဝိမုတ်စိတ်" ဟု ယူ စေ လိုသည်။

(တနည်း) ရူပဈာန်သည် ပုဗ္ဗာဘိသင်္ခါရဟု ဆိုအပ်သော ရှေ့အဘို့၌ဖြစ်သော အား ထုတ်ခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်သာလျှင် ဖြစ်ရသောကြောင့် တရံတခါမျှ အသင်္ခါရိက မဖြစ် သင့်၍ "အသင်္ခါရိက" ဟူ၍ အထူးမဆိုပါ။ သသင်္ခါရိက ဧကန်ဖြစ်နေ၍ သသင်္ခါရိကအဖြစ် လျှင်းပါးဘွယ်မရှိသောကြောင့် "သသင်္ခါရက" ဟူ၍လည်း အထူးမဆိုပါ။

မှတ်ချက်/ ဤအလို ရူပါဝစရစိတ်ကို "သသင်္ခါရိက" ဟု ရေတွက်ယူရမည်။

* ဣမာနိ ပဉ္စပိ ခူပါဝစရ--စသည်ဝယ် ပဉ္စပိ၌ ဝိသဒ္ဓါဖြင့် သိမ်းယူအပ်သော အရာများ ။ ။ ဝိသဒ္ဓါဖြင့် စတုက္ကနည်း၊ ပဉ္စကနည်းတို့၏ အစွမ်းဖြင့် သုဒ္ဓိကနဝက ၁-ခု ထိုသုဒ္ဓိကနဝကကို ပဋိပဒါ ၄-ပါးနှင့်ယှဉ်စေ၍ ဟောတော်မူအပ်သော နဝက ၄-ခု၊ ပရိတ္တံ ပရိတ္တာရမ္မဏံ စသည်ဖြင့် အာရုံ ၄-ပါးနှင့်ယှဉ်စေ၍ ဟောတော်မူအပ်သော နဝက ၄-ခု အာရုံ ၄-ပါး ပဋိပဒါ ၄-ပါးရောသော မိဿကနည်း၏အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော

နတ်က ၁၆-ခုအားဖြင့် နဝက ၂၅-ပါးစသော အပြားကို ပေါင်းပါသည်။

* ရူပါဝစရစိတ်၏စိတ်ကို တုသိုလ်နှင့်တူစွာ ၅-ပါး ပြဆိုခြင်းအကြောင်း

ရူပါဝစရကုသိုလ်ဈာန်အထူးသည် ဖြစ်စေအပ်သော အကျိုးဝိပါက်သည် ဧကန်အားဖြင့် ထိုထိုအကြောင်းကုသိုလ်ဈာန်နှင့် တူသောကြောင့်--တည်း။

ဥပမာအားဖြင့် ဆင်ရိပ်၊ မြင်းရိပ်များသည် ပကတိဆင်၊မြင်းတို့နှင့် လုံးဝတူသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

*** အရူပါဝစရစိတ် ၁၂-ပါး အဖွင့်**

* အရူပစိတ် ၄-ပါး ၁၂-ပါးပြားခြင်းအကြောင်း ။ ။ ကောင်းကင်ပညတ်အာရုံ စသည်ဖြင့် အာရုံ ၄-မျိုးပြားသောကြောင့် အရူပါဝစရစိတ် ၄-ပါးပြားရပါသည်။ တဖန် ကုသိုလ် ဝိပါက် ကြိယာအားဖြင့် ၃-ပါးထပ်၍ ကွဲပြားပြန်သောကြောင့် ၁၂-ပါး ပြားရပါသည်။

* အရူပစိတ်သည် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်သာ ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း

ရူပါဝစရပစ္စုဈာန်နှင့် အလားတူစွာ ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးနှင့်ယှဉ်သောကြောင့် “ဥပေက္ခာသဟဂုတ်”သာ ဖြစ်ရပါသည်။

* အရူပစိတ်ကို ပဉ္စမဈာန်၌ သွင်းယူခြင်းအကြောင်း ။ ။ အရူပစိတ်သည် ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာနှင့် ယှဉ်သဖြင့် အင်္ဂါတူသောကြောင့် ပဉ္စမဈာန်၌ သွင်းယူရပါသည်။ (သာဓက) အာရုပ္ပဉ္စာဝိ ပဉ္စမေ။

* အရူပါဝစရစိတ်ကို မုချ+ ယေဘုယျ ခွဲပုံ ။ ။ အရူပဝိပါက် ၄-ပါးသည် အရူပဘုံ၌သာ ဖြစ်သောကြောင့် “မုချအရူပါဝစရစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။ အရူပကုသိုလ် ၄-ပါး၊ အရူပကြိယာ ၄-ပါးတို့သည် အရူပဘုံ၌ များသောအားဖြင့်သာဖြစ်ပြီး ကာမဘုံ၊ ရူပဘုံတို့၌လည်း ဖြစ်နိုင်သေးသောကြောင့် ယေဘုယျ ကာမာဝစရစိတ်” ဖြစ်ပါသည်။

(သင်္ဂဟသာဓက) ဝိထိစာပိုဒ်- ၄၉၊ ၅၀၊ ၅၁။

မေး ။ အရူပကုသိုလ် ၄-ပါးသည် အဘယ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ကုန်သနည်း။

ဖြေ ။ အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်သည် ကောင်းကင်ပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပါသည်။ ဝိညာနဉ္စာယတနကုသိုလ်သည် ပဌမာရုပ္ပဝိညာဉ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပါသည်။ အာကိစ္ဆညာယတနကုသိုလ်သည် နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပါသည်။ နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်သည် တတိယာရုပ္ပဝိညာဉ်ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်ပါသည်။

* အနန္တ မည်ပုံ ။ ။ ကောင်းကင်ပညတ်သည် ဥပါဒ်၊ ဋီ၊ ဘင်ဟူသော အပိုင်းအခြား မရှိသောကြောင့် “အနန္တ” မည်ပါသည်။

* အနန္တ-အရ ။ ။ ကသိက္ခာဂြိုဟ်မာကာသကို ယူရပါမည်။

* အာကာသာနန္တ မည်ပုံ ။ ဥပါဒ်အစရှိသော အပိုင်းအခြားကင်းသည့်အတွက် ဥပါဒ်၊ ဦး၊ ဘင်အားဖြင့် အပိုင်းအခြားမရှိသောကြောင့် ကောင်းကင်ပညတ်သည် “အာကာသာနန္တ” မည်ပါသည်။

* အာတာသ/အာကာသာနန္တ-အရ ။ ။ ကသိုဏ်းကိုးပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ခွဲခြင်းကြောင့် ရအပ်သော ကောင်းကင်ပညတ်ကို ယူရပါမည်။

* အာကာသာနန္တ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ ဥပါဒ်၊ ဦး၊ ဘင် အပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်သည် “အာကာသာနန္တ” မည်ပါသည်။

* အာတာသာနန္တ-အရ ။ ။ မုချအားဖြင့် ကောင်းကင်ပညတ်အာရုံကိုသာ ယူရပါမည်။ ဌာနပုစာ ကာရဏူပစာအားဖြင့် ပဌမအဓ္မပဇာနိကို ယူရပါမည်။

* အာကာသာနန္တယတန မည်ပုံ ။ ။ နတ်တို့၏ တည်ရာ နတ်ကွန်းသည် ‘ဒေဝိယတန’ မည်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ကောင်းကင်ပညတ်သည်ပင် သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွသော ဇာန်၏တည်ရာဖြစ်သောအနက်ကြောင့် အာယတန မည်ရကား “အာကာသာနန္တယတန” မည်ပါသည်။

* ဤအလို- အာကာသာနန္တယတန-အရ ။ ။ မုချအားဖြင့် ဥပါဒ်၊ ဦး၊ ဘင် အပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်ကို ယူရပါမည်။ ဌာနပုစာ ကာရဏူပစာအားဖြင့် ပထဝီကသိုဏ်းလျှင် အာရုံရှိသောဇာန်ကို “ပထဝီကသိဏ်” ဟု ဆိုအပ်သကဲ့သို့ ကောင်းကင်ပညတ်တည်းဟူသော တည်ရာအာရုံ၌ အပ္ပနာသို့ရောက်သော သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော ပဌမာရူပဇာန်ကို ယူရပါမည်။

* (တနည်း) အာကာသာနန္တယတန မည်ပုံ ။ ။ ဥပါဒ်၊ ဦး၊ ဘင် အပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်တည်းဟူသော တည်ရာအာရုံရှိသောကြောင့် သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော ပဌမာရူပဇာန်သည် “အာကာသာနန္တယတန” မည်ပါသည်။

* ဤအလို- အာကာသာနန္တယတန-အရ ။ ။ သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော ပဌမာရူပဇာန်ကိုပင် မုချအားဖြင့် ယူရပါမည်။

* အာကာသာနန္တယတနကုသိုလ်စိတ် မည်ပုံ ။ ။ ဥပါဒ်၊ ဦး၊ ဘင် အပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်တည်းဟူသော တည်ရာအာရုံ၌ အပ္ပနာသို့ရောက်သော သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော ပဌမာရူပဇာန်နှင့်ယှဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်သည် “အာကာသာနန္တယတနကုသိုလ်စိတ်” မည်ပါသည်။

* (တနည်း) ဥပါဒ်၊ ဦး၊ ဘင် အပိုင်းအခြားမရှိသော ကောင်းကင်ပညတ်တည်းဟူသော တည်ရာအာရုံရှိသော သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော ပဌမာရူပဇာန်နှင့်ယှဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်သည် “အာကာသာနန္တယတနကုသိုလ်စိတ်” မည်ပါသည်။

C-1

* **ဝိညာဏ မည်ပုံ** ။ ။ ဒုတိယာရူပဝိညာဉ်သည် အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်ထိုက်သောကြောင့် “ဝိညာဏ” မည်ပါသည်။

* **ဝိညာဏ-အရ** ။ ။ ပဌမာရူပဝိညာဉ်ကို ယူရပါမည်။

* **ဝိညာဏဉ္စ မည်ပုံ** ။ ။ ပဌမာရူပဝိညာဉ်သည်ပင်လျှင် ဥပါဒ်အစရှိသော အပိုင်းအခြားမရှိသောကြောင့် အနန္တမည်ရကား ဝိညာဏန္တမည်ပါသည်။ ထိုဝိညာဏန္တသည်ပင်လျှင် “ဝိညာဏဉ္စ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ဒုတိယာရူပဝိညာဉ်သည် အာရုံပြုသောအားဖြင့် ရောက်အပ်သောကြောင့် ဥပါဒ်၊ ဦးဘင် အပိုင်းအခြားမရှိသော ပဌမာရူပဝိညာဉ်သည် “ဝိညာဏဉ္စ” မည်ပါသည်။

* **ဝိညာဏဉ္စ - အရ** ။ ။ ပဌမာရူပဝိညာဉ်ကို ယူရပါမည်။

* **ပဌမာရူပဝိညာဉ်ကို “အနန္တ” ဟု ဆိုခြင်းအကြောင်း** ။ ။ (ပဌမာရူပဝိညာဉ်သည် ဥပါဒ်စသော အပိုင်းအခြားရှိ၍ အနန္တ မမည်သင့်သော်လည်း) ဥပါဒ်စသော အပိုင်းအခြားမရှိသော ကောက်ကင်းကင်အာရုံ၌ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ မိမိ(ပဌမာရူပဝိညာဉ်)ကို အာရုံပြုသော ဒုတိယာရူပဝိညာဉ်ဘာဝနာ၏ ဥပါဒ်စသော အပိုင်းအခြားကို မယူမူ၍ “အနန္တ ဝိညာဏ် အနန္တ ဝိညာဏ်” ဟု ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်းခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ယင်းပဌမာရူပဝိညာဉ်သည် “အနန္တ” မည်ပါသည်။

* **ဝိညာဏဉ္စာယတန မည်ပုံ** ။ ။ ဥပါဒ်အစရှိသော အပိုင်းအခြားမရှိသော ပဌမာရူပဝိညာဉ်သည်ပင်လျှင် ဒုတိယာရူပဝိညာဉ်၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် အာယတနမည်ရကား “ဝိညာဏဉ္စာယတန” မည်ပါသည်။

* **ဤအလို- ဝိညာဏဉ္စာယတန-အရ** ။ ။ မုချအားဖြင့် ပဌမာရူပဝိညာဉ်ကို ယူရပါမည်။ ဌာနပုစာ ကာရဏပုစာအားဖြင့် ထိုပဌမာရူပဝိညာဉ်၌ အပူနာသို့ရောက်သော သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော ဒုတိယာရူပဈာန်ကို ယူရပါမည်။

(တနည်း) ဥပါဒ်အစရှိသော အပိုင်းအခြားမရှိသော ပဌမာရူပဝိညာဉ်တည်းဟူသော တည်ရာအာရုံရှိသောကြောင့် သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော ဒုတိယာရူပဈာန်သည် “ဝိညာဏဉ္စာယတန” မည်ပါသည်။

* **ဤအလို- ဝိညာဏဉ္စာယတန-အရ** ။ ။ သမ္ပယုတ်တရားနှင့်တကွဖြစ်သော ဒုတိယာရူပဈာန်ကို မုချအားဖြင့် ယူရပါမည်။

* **ဝိညာဏဉ္စာယတန-၌ အနန္တ-အရ** ။ ။ မုချအားဖြင့်- ကောင်းကင်ပညတ်ကို ယူရပါမည်။ ဌာနပုစာ ကာရဏပုစာအားဖြင့်- ပဌမာရူပဝိညာဉ်ကို ယူရပါမည်။

(တနည်း) မုချအားဖြင့်- ကာမာဝစရဘာဝနာကို ယူရပါမည်။ ဌာနပုစာ ဖလူပစာအားဖြင့်- ပဌမာရူပဝိညာဉ်ကို ယူရပါမည်။

* ဝိညာဏဉ္စာယတန-၌ ဝိညာဏဉ္စာတို့ ဝိညာဏ+အဉ္စ-ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ယူခဲ့သော်

(တ) ဝိညာဏ-အရ ။ ။ ဝုတိယာရူပဝိညာဉ်ကို ယူရပါမည်။

(ခ) အဉ္စ-အရ ။ ။ ပဌမာရူပဝိညာဉ်ကို ယူရပါမည်။

(ဂ) ဝိညာဏဉ္စာ-အရ ။ ။ ပဌမာရူပဝိညာဉ်ကိုပင် ယူရပါမည်။

* ဝိညာဏဉ္စာယတန ကုသလစိတ္တံ၊ ဝိပါကစိတ္တံ၊ ကိရိယစိတ္တံ တို့၌ ပါဝင်သော ဝိညာဏ ၃-ခုတို့၏ အထူး ။ ။ ၁။ ကုသလစိတ္တံ-၌ပါသော ဝိညာဏ-အရ ဤဘဝ နှော့ဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်စိတ်ရ၏။

၂။ ဝိပါကစိတ္တံ-၌ ပါသော ဝိညာဏ-အရ- နှော့ဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်စိတ်ရ၏။

၃။ ကိရိယစိတ္တံ-၌ပါသော ဝိညာဏ-အရ- ဤဘဝ နှော့ဘဝ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ် ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကုသိုလ်နှင့် ဤဘဝအဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ ဖြစ်ဘူးသော အာကာသာနဉ္စာယတနကြိယာစိတ် ရ၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* အကိဉ္စန မည်ပုံ ။ ။ စိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် ဘင်ခဏမျှ လည်း အကြွင်းအကျန်မရှိသောကြောင့် ပဌမာရူပဝိညာဉ်သည် “အကိဉ္စန” မည်ပါသည်။

* အကိဉ္စန-အရ ။ ။ ပထမာရူပဝိညာဉ်ကို ယူရပါမည်။

* အာကိဉ္စန / အာကိဉ္စည မည်ပုံ ။ ။ ထိုစိုးစဉ်းအနည်းငယ်မျှ အကြွင်းအကျန် မရှိသော ပဌမာရူပဝိညာဉ်၏ ဖြစ်ကြောင်းသည် “အာကိဉ္စန/ အာကိဉ္စည” မည်ပါသည်။

* အာကိဉ္စန / အာကိဉ္စည-အရ ။ ။ ပဌမာရူပဝိညာဉ်၏ မရှိခြင်းတည်းဟူသော နတ္ထိဘောပညတ်ကို ယူရပါမည်။

* အာကိဉ္စညာယတန မည်ပုံ ။ ။ ပဌမာရူပဝိညာဉ်၏ မရှိခြင်းဟူသော နတ္ထိဘော ပညတ်သည်ပင်လျှင် တတိယာရူပဝိညာဉ်၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် အာယတန မည်ရ ကား “အာကိဉ္စညာယတန” မည်ပါသည်။

* ဤအလို- အာကိဉ္စညာယတန-အရ ။ ။ မုချအားဖြင့် အာရုံဖြစ်သော နတ္ထိဘော ပညတ်ကို ယူရပါမည်။ ဌာနူပစာ ကာရဏူပစာအားဖြင့် အာရမ္မဏိကဖြစ်သော တတိယာ ရူပဈာန်ကို ယူရပါမည်။

* (တနည်း) နတ္ထိဘောပညတ်တည်းဟူသော တည်ရာအာရုံရှိသောကြောင့် သမ္ပယုတ် တရားနှင့်တကွဖြစ်သော တတိယာရူပဈာန်သည် “အာကိဉ္စညာယတန” မည်ပါသည်။

* ဤအလို- အာကိဉ္စညာယတန-အရ ။ ။ တတိယာရူပဈာန်ကို ယူရပါမည်။

* နေဝသည မည်ပုံ ။ ။ ရှုန်ရင်းသော သညာမရှိသောကြောင့် စတုတ္ထာရူပဈာန် သည် “နေဝသည” မည်ပါသည်။ (တနည်း) သညာသည်ပင် ဝိပဿနာပညာ၏ အာရုံ

အဖြစ်သို့ရောက်၍ သင်္ခါရတရားတို့၌ ငြီးငွေ့ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ထင်ရှားသော သညာကိစ္စ မရှိသောကြောင့် “နေဝသညာ” မည်ပါသည်။

* နာသညာ မည်ပုံ ။ ။ အဝိဇ္ဇမာန သညာမရှိသည် မဟုတ်သောကြောင့် စတုတ္ထာရူပဈာန်သည် “နာသညာ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ရေနှေး၌ သီတတောဇောသည် သိမ်မွေ့စွာ ထင်ရှားသကဲ့သို့ ရုန့်ရင်းသော သင်္ခါရတို့မှ ကြွင်းသော သိမ်မွေ့သော သင်္ခါရအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် “နာသညာ” မည်ပါသည်။

* နာသညာ-အရ ။ ။ စတုတ္ထာရူပဈာန်ကို ယူရပါမည်။

* အသညာ -အရ ။ ။ သညာမရှိသောဈာန်ကို ယူရပါမည်။

* စတုတ္ထ အရူပဈာန်သည် “နေဝသညာနာသညာ” မည်ခြင်းအကြောင်း

ရုန့်ရင်းသော သညာမရှိသောကြောင့်၎င်း၊ သိမ်မွေ့သောသညာ ရှိသောကြောင့်၎င်း၊ သမ္ပယုတ်တရားနှင့်တကွဖြစ်သော ဈာန်အား ရုန့်ရင်းသော သညာမရှိသိမ်မွေ့သော သညာသည် မရှိသည်လည်း မဟုတ်သောကြောင့် စတုတ္ထ အာရူပဈာန်သည် “နေဝသညာ နာသညာ” မည်ပါသည်။

* ဤအလို- နေဝသညာနာသညာ-အရ ။ ။ စတုတ္ထာရူပဈာန်ကို ယူရပါမည်။

* သညာသည် နေဝသညာနာသညာ မည်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ သညာသည်ပင် ဝိပဿနာပညာ၏ အာရုံ အဖြစ်သို့ရောက်၍ သင်္ခါရတရားတို့၌ ငြီးငွေ့ခြင်းကို ဖြစ်စေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ထင်ရှားသော သညာကိစ္စ မရှိသောကြောင့် “နေဝသညာ” မည်ပါသည်။ ရေနှေး၌ သီတတောဇောသည် သိမ်မွေ့စွာ ထင်ရှားသကဲ့သို့ ရုန့်ရင်းသော သင်္ခါရတို့မှ ကြွင်းသော သိမ်မွေ့သော သင်္ခါရအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားရှိသောကြောင့် “နာသညာ” မည်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် “နေဝသညာနာသညာ” မည်ပါသည်။

* နေဝသညာ နာသညာ မည်ပုံ ။ ။ ရုန့်ရင်း ထင်ရှားသော သညာကားမရှိသိမ်မွေ့သော သညာ မရှိသည်မဟုတ် ရှိသောကြောင့် သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော စတုတ္ထာရူပဈာန်သည် “နေဝသညာနာသညာ” မည်ပါသည်။

(တနည်း) ရုန့်ရင်းသော သညာလည်းမဟုတ်၊ သိမ်မွေ့သော သညာ မဟုတ်သည်လည်း မဟုတ်သော သညာသည် “နေဝသညာနာသညာ” မည်ပါသည်။

* နေဝသညာနာသညာယတန မည်ပုံ ။ ။ နေဝသညာနာသညာမည်သော သမ္ပယုတ်တရားနှင့်တကွဖြစ်သော စတုတ္ထာရူပဈာန်သည်ပင် မနာယတန၊ ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်သောကြောင့် အာယတနမည်ရကား “နေဝသညာနာသညာယတန” မည်ပါသည်။

* ဤအလို- နေဝသညာနာသညာယတန-အရ ။ ။ နေဝသညာနာသညာမည်သော သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွဖြစ်သော စတုတ္ထာရူပဈာန်ကို ယူရပါမည်။

(တနည်း) နေဝသညာနာသညာမည်သော သညာသည်ပင် သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွ ဖြစ်သော စတုတ္ထာရူပဗျာန်၏ နိဿယပစ္စည်းဖြစ်၍ တည်ရာမှီရာဖြစ်သောကြောင့် ကာယတနမည်ရကား “နေဝသညာနာသညာယတန” မည်ပါသည်။

* ဤအလို- နေဝသညာနာသညာယတန-အရ ။ ။ နေဝသညာနာသညာ မည် သော သညာကို ယူရပါမည်။

* နေဝသညာနာသညာယတန-၌ သညာနှစ်ပါးအထူး ။ ။ နေဝသညာ၌ သညာကား- ရှန်ရင်းသော သညာ၊ နာသညာ၌ သညာကား- သိမ်မွေ့သော သညာ၊ ဤ သို့ ထူးပါသည်။

* စတုတ္ထာရူပပိညာဉ်စိတ်ကို “နေဝဇဿနာဇဿာယတနစိတ်” ဟု၎င်း၊ “နေဝ ခေဒနာ နာဝေဒနာယတနစိတ်” ဟု၎င်း ခေါ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ စတုတ္ထာရူပ ဗျာန်၌ သညာဖြင့် ဗျာန်ကိုမှတ်သားခြင်းသည် (ဝါ) နေဝသညာနာသညာဟူသော စကား သည် နိဒဿနနည်း ဧကဒေသုပစအားဖြင့် ဆိုထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် (ဇဿ၊ ခေဒနာ စသည်တို့သည်လည်း ထိုဗျာန်၏ အလွန်သိမ်မွေ့သော သဘောရှိရကား) “နေဝ ခဿ နာဇဿ၊ နေဝခေဒနာ နာဝေဒနာ” ဟု ခေါ်နိုင်ပါသည်။

* နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်စိတ် မည်ပုံ ။ ။ သမ္ပယုတ်တရားနှင့် တကွ ဖြစ်သော စတုတ္ထာရူပဗျာန်၏ တည်ရာဖြစ်သော နေဝသညာနာသညာနှင့်ယှဉ်သော ကုသိုလ်စိတ်သည် “နေဝသညာနာသညာယတနကုသိုလ်စိတ်” မည်ပါသည်။

* အာယတနသဒ္ဓါ ၄-မျိုးအထူး ။ ။ ၁။ အာကာသာနဉ္စာယတန၌ အာယတနကား သမ္ပယုတ်တရားနှင့်တကွသော ဗျာန်၏တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် “အာယတန” မည်ပါသည် ။ ။ ပိညာဏဉ္စာယတန-၌ အာယတန-ကား ဒုတိယာရူပပိညာဉ်၏ တည်ရာဖြစ်သော ကြောင့် “အာယတန” မည်ပါသည်။

၃။ အာကိဉ္စညာယတန-၌ အာယတန-ကား တတိယာရူပပိညာဉ်၏ တည်ရာဖြစ်သော ကြောင့် “အာယတန” မည်ပါသည်။

၄။ နေဝသညာနာသညာယတန-၌ အာယတန-ကား ဓမ္မာယတန၌ အကျုံးဝင်သော ကြောင့် “အာယတန” မည်ပါသည်။

* ဣမာနိ စတုတ္ထာရိပိ-၌ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ပေါင်းယူအပ်သောအရာများ ပိသဒ္ဓါဖြင့် အာရုံ ပဋိပဒါရောနှောသော နည်း၏အစွမ်းဖြင့် ၁၆-ကြိမ်ဟောတော်မူအပ် သော ဒေသနာတော်ကို၎င်း၊ ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်လာ အခြားသော နည်းအပြားကို၎င်း ပေါင်းယူပါသည်။

* အာလမ္ပဏပုဒေန-၌ အာလမ္ပဏပုဒေဒ-အရ ။ ။ ၁။ ကောင်းကင်ပညတ်

စိတ်ပိုင်း အဓိပ္ပာယ်များ

အာရုံ ၂။ ပထမာရူပပညာဏ်အာရုံ ၃။ နတ္ထိဘောပညတ်အာရုံ ၄။ တတိယာရူပပညာဏ် အာရုံတို့ကို ယူရပါမည်။ (ကမ္မဋ္ဌာန်းစာပိုဒ်- ၃၆၊ ၃၇၊ ၃၈၊ ၃၉-တို့ကို ထောက်လေ။)

■ အာရမ္မဏပဿောဒေန-၌ အာရမ္မဏ-အရ ■ အတိက္ကမိတဗ္ဗ-လွန်မြောက်အပ်ပြီး သော အာရုံ ၄-ပါး၊ အာလမ္ဘိတဗ္ဗ-ပြုဆဲအာရုံ ၄-ပါးတို့ကို ယူရပါမည်။

■ အဗ္ဗပစိတ် ၄-ပါး၏ အတိက္ကမိတဗ္ဗ အာရုံများ ■ ■ ၁။ ကသိုဏ်းနိမိတ်၊ ၂။ ကောင်းကင်ပညတ်၊ ၃။ ပဌမာရူပပညာဉ်၊ ၄။ နတ္ထိဘော ပညတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

■ အဗ္ဗပစိတ် ၄-ပါး၏ အာလမ္ဘိတဗ္ဗအာရုံများ ■ ■ ၁။ ကောင်းကင်ပညတ်၊ ၂။ ပဌမာရူပပညာဉ်၊ ၃။ နတ္ထိဘောပညတ်၊ ၄။ တတိယာရူပပညာဉ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

■ အတိက္ကမိတဗ္ဗနှင့် အာလမ္ဘိတဗ္ဗ တွဲပုံ

■ အဗ္ဗပဝစရစိတ် ၄-ပါးတို့၏ လွန်ပြီးအာရုံနှင့် အာရုံပြုဆဲ အာရုံများ

၁။ အာကာသာနဉ္စာယတနစိတ်သည် ရူပပဉ္စမဈာန်၏ အာရုံဖြစ်သော ကသိုဏ်း ပဋိဘာဝနိမိတ်ကို လွန်၍ ကသိုဏ်းအာရုံကို ခွါခြင်းကြောင့် ရလာသော ကောင်းကင် ပညတ်ကို အာရုံပြုပါသည်။

၂။ ဝိညာဏဉ္စာယတနသည် ကသိက္ခာဂြိုဟ်မာကာသပညတ်ကို လွန်၍ ပဌမာရူပ ပညာဉ်ကို အာရုံပြုပါသည်။

၃။ အာကိဉ္စညာယတနစိတ်သည် ပဌမာရူပပညာဉ်ကိုလွန်၍ နတ္ထိဘောပညတ်ကို အာရုံပြုပါသည်။

၄။ နေဝသညာနာသညာယတနစိတ်သည် နတ္ထိဘောပညတ်ကိုလွန်၍ တတိယာရူပ ပညာဉ်ကို အာရုံပြုပါသည်။

■ ရူပဈာန်နှင့် အဗ္ဗပဈာန်အထူး ■ ■ ရူပဈာန်သည် ဈာန်အင်္ဂါအပြားအားဖြင့် ပြားရသောကြောင့် ဈာန်အင်္ဂါလွန်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော အင်္ဂါတိက္ကမဈာန်မျိုး ဖြစ်ပါ သည်။ အဗ္ဗပဈာန်သည် အာရုံအားဖြင့် ပြားရသောကြောင့် အာရုံကိုလွန်ကြောင်းဖြစ် သော အာရမ္မဏာတိက္ကမဈာန်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

(သင်္ဂဟသာဝက) ပဉ္စမာ ဈာနဘောဒေန၊ ရူပဝစရမာနသံ၊

အာလမ္ဘဏပဿောဒေန၊ စတုတရူပမာနသံ။

■ တာမာဝစရဝိပင်္ဂါနှင့် ရူပဝစရဝသော ဝိပင်္ဂါများအထူး ■ ■ ကာမာဝစရ ဝိပင်္ဂါများကား နိဝရဏတရားတို့သည် လှုပ်ချောက်ခြားအပ်သောကြောင့် တူသောအကျိုး ကို မပေးနိုင်၊ ရူပဝစရ-ဝသော ဝိပင်္ဂါများသည် အပ္ပနာသို့ရောက်သဖြင့် နိဝရဏတရား တို့သည် မချောက်ခြားနိုင်သောကြောင့် ကုသိုလ်နှင့်တူသော အကျိုးကို ပေးနိုင်ပါသည်။

*** ရူပါဝစရစိတ်နှင့် အရူပါဝစရစိတ်တို့ မဟာဂ္ဂုတ်မည်ခြင်းအကြောင်း**

ရူပါဝစရစိတ်နှင့် အရူပါဝစရစိတ် ၂၇-ပါးတို့သည် ကိလေသာတို့ကို ပယ်ဖျက်နိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ကြီးကျယ်သောအကျိုးကို ပေးနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ အသက်ခန္ဓာ ရှည်မြင့်စွာ တည်နေနိုင်သောကြောင့်၎င်း ကြီးမြတ်သောအဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်ရကား “မဟာဂ္ဂုတ်” မည်ပါသည်။ (တနည်း) မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ်သောကြောင့် “မဟာဂ္ဂုတ်” မည်ပါသည်။

*** ဓလောက္ခတ္တရာစိတ် ၈-ပါး အဖွင့်**

*** သောတ မည်ပုံ ။ ။** နိဗ္ဗာန်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သောကြောင့် အရိယအဋ္ဌဂီကမဂ်သည် “သောတ” မည်ပါသည်။

(တနည်း) နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော သမုဒ္ဒရာသို့ ညွတ်တတ်သည့်အတွက် ရေအလျဉ်နှင့် တူသောကြောင့် အရိယအဋ္ဌဂီကမဂ်သည် “သောတ” မည်ပါသည်။

မေး ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တံ-၌ သောတ-အရကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဋီကာလာအတိုင်း ကောက်ပြပါ။

ဖြေ ။ နိဗ္ဗာန်သို့ ကပ်ရောက်တတ်သောကြောင့်၎င်း၊ နိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော မဟာသမုဒ္ဒရာသို့ ညွတ်တတ်သည့်အတွက် ရေအလျဉ်နှင့် တူသောကြောင့်၎င်း သောတ-အရ အရိယ အဋ္ဌဂီကမဂ်ကို ယူရပါမည်။

*** သောတာပတ္တိ-၌ ပတ္တိ-အရ ။ ။** ရောက်ခြင်းကြိယာကို ယူရပါမည်။

*** အာပတ္တိ-အရ ။ ။** သကဒါဂါမိမဂ် စသည်တို့သို့ ရောက်ခြင်းမှ ရှေးဦးအစ၌ ရောက် ခြင်းကြိယာကို ယူရပါမည်။

*** သောတာပတ္တိ-အရ ။ ။** အရိယအဋ္ဌဂီကမဂ်သို့ အစဦးစွာ ရောက်ခြင်းကြိယာကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရပါမည်။

*** သောတာပတ္တိ မည်ပုံ ။ ။** အရိယ အဋ္ဌဂီကမဂ်တည်းဟူသော သောတသို့ ရှေးဦးအစ၌ ရောက်ခြင်း၊ သောတနှင့် ရှေးဦးစွာ ပြည့်စုံခြင်းသည် “သောတာပတ္တိ” မည်ပါသည်။

*** မဂ္ဂ-မဂ်မည်ပုံ ။ ။** နိဗ္ဗာန်ကို ရှာမှီးတတ်သောကြောင့် “မဂ္ဂ-မဂ် မည်ပါသည်။

(တနည်း) နိဗ္ဗာန်ကို အလိုရှိသောသူတို့သည် ရှာမှီးအပ်သောကြောင့် “မဂ္ဂ-မဂ်” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ကိလေသာတို့ကို သတ်ဖြတ်ပယ်ရှားလျက် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားတတ်သောကြောင့် “မဂ္ဂ-မဂ်” မည်ပါသည်။

*** မဂ္ဂ-အရ ။ ။** အရိယ အဋ္ဌဂီကမဂ်ကို ယူရပါမည်။

*** သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တ မည်ပုံ ။ ။** အရိယမဂ်သို့ ရှေးဦးစွာရောက်ခြင်းဖြင့် ရအပ်သော မဂ်စိတ်သည် “သောတာပတ္တိမဂ္ဂစိတ္တ” မည်ပါသည်။

* သကဒါဂါမိ မည်ပုံ ။ ။ ပဋိသန္ဓေနေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် နတ်ပြည်မှ လူ့ပြည်သို့ တစ်ကြိမ်သာ ပြန်လာတတ်သောကြောင့် “သကဒါဂါမိ” မည်ပါသည်။

မှတ်ချက် / ပဝတ္တိ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ကား ဘုရားဖူးခြင်း တရားနာခြင်း စသည်အကျိုးငှာ အကြိမ်များစွာ လာတတ်သေး၏။

* သကဒါဂါမိ ၅-မျိုး ။ ။ ၁။ ဤလူ့ဘုံ၌ သကဒါဂါမိအဖြစ်သို့ ရောက်၍ ဤလူ့ဘုံမှာ ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုမည် - ဣပပတွာ ဣပ ပရိနိဗ္ဗာယိသကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်။

၂။ ထိုနတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ဤလူ့ပြည်၌ပင် ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုမည် - တတ္ထ ပတွာ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယိသကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်။

၃။ ဤလူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ထိုနတ်ပြည်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော - ဣပပတွာ တတ္ထ ပရိနိဗ္ဗာယိသကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်။

၄။ ထိုနတ်ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ဤလူ့ပြည်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော - တတ္ထ ပတွာ ဣပ ပရိနိဗ္ဗာယိသကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်။

၅။ ဤလူ့ပြည်၌ သကဒါဂါမိဖိုလ်သို့ ရောက်၍ ထိုနတ်ပြည်၌ဖြစ်၍ ဤလူ့ပြည်၌ ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုသော - ဣပပတွာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဣပ ပရိနိဗ္ဗာယိသကဒါဂါမိပုဂ္ဂိုလ်။

* သကဒါဂါမိမဂ္ဂစိတ္တံ-၌ ယူရမည့် သကဒါဂါမိ ။ ။ ဣပပတွာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဣပ ပရိနိဗ္ဗာယိ သကဒါဂါမိကို ယူရပါမည်။ အကြောင်းကား-ဣပပတွာ တတ္ထ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဣပ ပရိနိဗ္ဗာယိ သကဒါဂါမိသည် လူ့ပြည်မှ နတ်ပြည်သို့ သွား၍ တဖန် တစ်ကြိမ် လူ့ပြည်သို့ လာတတ်သောကြောင့်တည်း။ (ကြွင်းသကဒါဂါမိ ၄-ယောက်တို့ကို ရှဋ်နည်း သဒိသုပစာအားဖြင့် လိုအပ်သည်။)

* ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် အထူးပြု၍ “သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ” ဟု ဆိုခြင်းအကြောင်း

(မဂ်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်ကြိမ်ပဋိသန္ဓေ ယူသောအားဖြင့် ဤလူ့ပြည်သို့ မလာနိုင်သောကြောင့် ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၏သာလျှင် မုချသကဒါဂါမိ မည်သော်လည်း) ထိုသကဒါဂါမိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ အကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ဖိုလ်၏ရှေးအဖို့၌ဖြစ်သော သကဒါဂါမိမဂ်ကိုလည်း တစ်ပါးသောမဂ်ကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ ဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြင့် အထူးပြု၍ “သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ”ဟု ဆိုရပါသည်။ (မဂ္ဂေါပုဂ်ကို အထူးပြု၍ “သကဒါဂါမိမဂ္ဂေါ”ဟု ဆိုထားခြင်းမှာ အခြားသောမဂ်များကို တားမြစ်ခြင်းအကျိုးငှာ (ဝါ) အခြားသော မဂ်တို့မှ ကွဲပြား ထူးခြားစိန်သောငှာ ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။)

မှတ်ချက် / အနာဂါမိမဂ္ဂေါ-ဟု ဆိုခြင်းအကြောင်းကိုလည်း နည်းတူမှတ်ပါ။

* အနာဂါမိ - အနာဂါမိ မည်ပုံ ။ ။ ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းဖြင့် ဤကာမဘုံသို့ တစ်ကြိမ်မျှ ပြန်မလာတတ်သောကြောင့် “အနာဂါမိ-အနာဂါမိ” မည်ပါသည်။

• အနာဂါမိမဂ် မည်ပုံ ။ ။ အနာဂါမိပုဂ္ဂိုလ်၏မဂ်သည် “အနာဂါမိမဂ်” မည်ပါသည်။

• အနာဂါမိမဂ်စိတ်မည်ပုံ ။ ။ အနာဂါမိမဂ်နှင့် ယှဉ်သောစိတ်သည် “အနာဂါမိမဂ်စိတ်” မည်ပါသည်။

• အရဟာ မည်ပုံ ။ ။ မြတ်သော အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည့်အတွက် ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်သောကြောင့် “အရဟာ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ကိလေသာတည်းဟူသော ရန်သူတို့ကို သတ်ဖြတ်တတ်သောကြောင့် “အရဟာ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) သံသရာ စက်၏ အကန့်ဖြစ်ကုန်သော ကိလေသာတို့ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် “အရဟာ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) မကောင်းမှုကို ပြုခြင်း၌ ဆိတ်ကွယ်ရာ အရပ်မရှိသောကြောင့် “အရဟာ” မည်ပါသည်။

• အရဟတ္တမည်ပုံ ။ ။ အရဟမည်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းသည် “အရဟတ္တ” မည်ပါသည်။

• အရဟတ္တ-ဟူသောအမည်သည် - စတုတ္ထဖိုလ်ဖြစ်သော အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်၏ အမည်ဖြစ်ပါသည်။

• အရဟတ္တမဂ် မည်ပုံ ။ ။ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သောမဂ်သည် “အရဟတ္တမဂ်” မည်ပါသည်။

• ဣမာနိ စတ္တာရိပိ လောတုတ္ထရ-၌ ပိ-သဒ္ဓါဖြင့် ပေါင်းယူရမည့်အရာများ ပိ-သဒ္ဓါဖြင့် မဂ်တစ်ပါးလျှင် (၁၀၀၀)၏ အစွမ်းဖြင့် မဂ် ၄-ပါးအတွက် (၄၀၀၀)ရှိသော နည်းကို၎င်း၊ သစ္စဝိဘင်း၌လာသော (၆၀၀၀၀) ၆-သောင်း အပြားရှိသော နည်းကို၎င်း၊ ကာလ၊ဒေသ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် များသောအပြားရှိသည်ကို၎င်း ပေါင်းယူသည်။

• သောတာပတ္တိမဂ် (၁၀၀၀)ဖြစ်ပုံ / ရေတွက်ပုံ

သောတာပတ္တိမဂ်ကို သုညတ အပ္ပဏီဟိတ ၂-ပါးနှင့်မြောက် ၂-ပါးဖြစ်၏၊ ၎င်း ၂-ပါးကို ပဋိပဒါ ၄-ပါးနှင့်မြောက် ၈-ပါးဖြစ်၏၊ ၎င်း ၈-ပါးကို မူလ သုညတ အပ္ပဏီဟိတ နှင့် ပြန်ပေါင်း ၁၀-ပါးဖြစ်၏၊ ၎င်း ၁၀-ပါးကို သတိပဋ္ဌာန်၊ သမ္မပ္ပဓာန်၊ ဣဒ္ဓိပါဏ်၊ ဣန္ဒြေ၊ ဗိုလ်၊ ဇောဇ္ဈင်၊ မဂ္ဂင်၊ သစ္စာ၊ သမထ၊ ဝိပဿနာ၊ ခန္ဓာ၊ အာယတန၊ ဓာတ်၊ အာဟာရ၊ ဖဿ၊ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ စေတနာ၊ စိတ္တ၊ ဈာန်-ဟူသော ၂၀-နှင့်မြောက်သော် ၂၀၀-ဖြစ်၏၊ ၎င်း ၂၀၀-ကို အဓိပတိ ၄-ပါးနှင့်မြောက် ၈၀၀-ဖြစ်၏၊ ၎င်း ၈၀၀-ကို အဓိပတိ မယှဉ်သော ၂၀၀-နှင့် ပြန်ပေါင်းသော် သောတာပတ္တိမဂ် (၁၀၀၀) ဖြစ်ပါသည်။

• မဂ် ၄-ပါးပြားရခြင်းအကြောင်း ။ ။ သံယောဇဉ် ပယ်ခွါခြင်းကိစ္စ ၄-မျိုးပြားသောကြောင့် မဂ် ၄-ပါးပြားရပါသည်။

(အကျယ်) သဒ္ဓါ-စသော ဣန္ဒြေတို့၏ မထက်မြက်သည်၏အဖြစ် ထက်မြက်သည်၏

အဖြစ် အထူးသဖြင့်ထက်မြက်သည်၏အဖြစ် အလွန်အကျွံ ထက်မြက်သည်၏အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော အပြားအားဖြင့် အစွမ်းသတ္တိကွဲပြားသောကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်း (သောတာပတ္တိမဂ်၏သတ္တိပြု) ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို ခေါင်းပါးအောင်ပြုခြင်း (သကဒါဂါမိမဂ်၏ သတ္တိပြု) ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်း (အနာဂါမိမဂ်၏ သတ္တိပြု) ရူပရာဂ၊ အရူပရာဂ၊ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာ တို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်း (အရဟတ္တမဂ်၏ သတ္တိပြု) ဟူသော သံယောဇဉ်တို့ကို ပယ်ခြင်း ကိစ္စ လေးမျိုးပြားရသည်။ ယင်းသို့ သံယောဇနပုဗ္ဗဟာန ကိစ္စဝိသေသ လေးမျိုးကွဲပြားသော ကြောင့် အဋ္ဌဂီကမဂ် လေးမျိုး လေးဆင့်ကွဲပြားသည်။ ယင်းသို့ အဋ္ဌဂီကမဂ် လေးမျိုး လေးဆင့် ကွဲပြားသောကြောင့် မဂ်စိတ် ၄-ပါးပြားရပါသည်။

*** မဂ် ၄-ပါးတ ပယ်သတ်နိုင်သော သံယောဇဉ်များ**

၁။ ဣန္ဒြေနဲ့ သောသောတာပတ္တိမဂ်သည် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသ သံယောဇဉ်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ပါသည်။

၂။ ဣန္ဒြေထက်သော သကဒါဂါမိမဂ်သည် ကာမရာဂ ဗျာပါဒ သံယောဇဉ်တို့ကို ခေါင်းပါးစေပါသည်။

၃။ ဣန္ဒြေအထူးထက်သော အနာဂါမိမဂ်သည် ကာမရာဂ ဗျာပါဒသံယောဇဉ်တို့ ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ပါသည်။

၄။ ဣန္ဒြေ အလွန်အထူးထက်သော အရဟတ္တမဂ်သည် ရူပရာဂ အရူပရာဂ မာန ဥဒ္ဓစ္စ အဝိဇ္ဇာသံယောဇဉ်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်ပါသည်။

*** မဂ်စိတ်သည် သံယောဇဉ်ပယ်ပုံအားဖြင့် ၄-မျိုးပြားရခြင်းအကြောင်း**

ကိလေသာကို ပယ်ရာ၌ သဒ္ဓါစသော ဣန္ဒြေတို့၏ မထက်သည်၏အဖြစ် ထက်သည် ၏အဖြစ် အထူးသဖြင့် ထက်သည်၏အဖြစ် အလွန်အကျွံ ထက်သည်၏အဖြစ်ဟုဆိုအပ် သော သတ္တိပြား၍ ကိလေသာတို့ကို အသီးသီးပယ်ခြင်းကိစ္စ ထူးသောကြောင့် -တည်း။

မေး ။ အဋ္ဌဂီကမဂ်၏ “သံယောဇနပုဗ္ဗဟာနဝိသေသ ၄-ပါး”ကို ဖော်ပြ၍ ယင်းတို့ ၄- မျိုး ကွဲပြားခြင်းကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

ဖြေ ။ (အဋ္ဌဂီကမဂ်၏ သံယောဇနပုဗ္ဗဟာနဝိသေသ ၄-ပါးကား) ၁။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သီလဗ္ဗတပရာမာသတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်း (သောတာပတ္တိမဂ်၏သတ္တိပြု) ၂။ ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို ခေါင်းပါးအောင်ပြုခြင်း (သကဒါဂါမိမဂ်၏ သတ္တိပြု) ၃။ ကာမရာဂ၊ ဗျာပါဒတို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်း (အနာဂါမိမဂ်၏ သတ္တိပြု) ၄။ ရူပရာဂ၊ အရူပ ရာဂ၊ မာန၊ ဥဒ္ဓစ္စ၊ အဝိဇ္ဇာ တို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ခြင်း (အရဟတ္တမဂ်၏ သတ္တိပြု)

(ယင်း ၄-မျိုးကွဲပြားခြင်းအကြောင်းကား) အပါဝေ-သဒ္ဓါ စသော ဣန္ဒြေတို့၏

မထက်မြက်သည်၏အဖြစ်၊ပါဝင်-ထက်မြက်သည်၏အဖြစ်၊ပါဝင်တရ-အထူးသဖြင့် ထက်မြက်သည်၏အဖြစ်၊ပါဝင်တမ-အလွန်းအကျူး ထက် မြက်သည်အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော အပြားအားဖြင့် အစွမ်းသတ္တိ ကွဲပြားရပါသည်။

• ဖိုလ် မည်ပုံ ။ ။ အကြောင်းတရားဖြစ်သော မဂ်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားသည် “ဖိုလ်” မည်ပါသည်။

• သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ် မည်ပုံ ။ ။ အဓိယာမဂ်သို့ နှေးဦးစွာရောက်ခြင်းကြောင့် ရအပ်သော အကျိုးဖြစ်သောစိတ်သည် “သောတာပတ္တိဖိုလ်စိတ်” မည်ပါသည်။

• အရဟတ္တဖိုလ်စိတ် မည်ပုံ ။ ။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥစ္စာလည်းဖြစ် ဖိုလ်စိတ်လည်း ဖြစ်သောစိတ်သည် “အရဟတ္တဖိုလ်စိတ်” မည်ပါသည်။

• ဖိုလ်စိတ် ၄-မျိုးပြားခြင်းအကြောင်း ။ ။ ကိလေသာတို့ကို တဖန်ငြိမ်းအေးစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် မဂ်အားလျော်စွာ ဖြစ်သောကြောင့် ဖိုလ်စိတ် ၄-မျိုးပြားရပါသည်။

• လောကုတ္တရာစိတ်၌ ကြိယာစိတ် မရှိခြင်းအကြောင်း ။ ။ မဂ်စိတ်သည် တစ်ကြိမ်တည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် လောကုတ္တရာစိတ်၌ ကြိယာစိတ် မရှိပါ။ (အကယ်၍ မဂ်စိတ်သည် ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ် စသည်ဖြစ်ခဲ့သော် လောကုတ္တရာကြိယာစိတ်ဟူ၍ ရှိနိုင်ပါသည်။)

• အရူပစိတ်ကဲ့သို့ လောကုတ္တရာစိတ် ၁၂-ပါး မဆိုခြင်းအကြောင်း ။ ။

လောကုတ္တရာ ကြိယာစိတ် မဖြစ်သင့်သောကြောင့် မဆိုရပါ။

• မဂ်စိတ်သည် တစ်ကြိမ်သာ ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ မဂ်စိတ်သည် ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်သာ (ဝါ) သမုစ္ဆေဒပဟာန်၏ အစွမ်းဖြင့်သာ ရအပ်သောကြောင့်၎င်း (ဒုရ-ဝေသောအကြောင်း) မိုးကြိုးတစ်ကြိမ်ပစ်ခြင်းဖြင့် သစ်ပင်များကို အမြစ်ပါမကျန် ဖျက်ဆီးနိုင်သကဲ့သို့ မဂ်စိတ်တစ်ကြိမ်ဖြစ်ရုံမျှဖြင့် ဆိုင်ရာကိလေသာများကို ဖျက်ဆီးခြင်းကိစ္စ ပြီးစီးနိုင်သည့်အတွက် တဖန်ထပ်ဖြစ်သော်လည်း ကိလေသာပဟာနကိစ္စ မရှိသောကြောင့်၎င်း (အာသန္ဒ-နီးသောအကြောင်း) (မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာ နေခြင်းအကျိုးငှာ ဖလသမာပတ်သည်သာလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း) မဂ်စိတ်သည် တစ်ကြိမ်သာ ဖြစ်ရပါသည်။

• ဖိုလ်စိတ် အဖန်ဖန်ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာနေရခြင်းအကျိုးငှာ (ဝါ) မျက်မှောက်ဘဝ၌ ချမ်းသာစွာနေလိုသောကြောင့် ဖလသမာပတ်သည်သာ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြု၍ အဖန်ဖန်ဖြစ်ရပါသည်။

• အနုတ္တရ မည်ပုံ ။ ။ မိမိထက်လွန်သော စိတ်မရှိသောကြောင့် “အနုတ္တရ” မည်ပါသည်။

* အနုတ္တရ-အရ ။ ။ မဂ် ၄-ပါး ဖိုလ် ၄-ပါး နိဗ္ဗာန်တို့ကို ယူရပါမည်။

* စတုပညာသမာ ကာမေ-စသောဂါထာ၌ ကာမ-အရ ။ ။ ကာမ ၁၁-ဘုံကို ယူရမည်။ (တနည်း) ကာမစိတ် ၅၄-ပါးကို ယူရပါမည်။

* ရူပ-အရ ။ ။ အသညသတ်ကြဉ်သော ရူပ ၁၅-ဘုံကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) ရူပစိတ် ၁၅-ပါးကို ယူရပါမည်။

* အရူပ-အရ ။ ။ အရူပ ၄-ဘုံကို ယူရပါမည်။ (တနည်း) အရူပစိတ် ၁၂-ပါးကို ယူရပါမည်။

* ရူပဘုံ အရူပဘုံတို့၌ဖြစ်သော ကာမာဝစရစိတ်တို့ကို ရူပစိတ် အရူပစိတ်-ဟု မဆိုခြင်းအကြောင်း / ကာမစိတ်-ဟုသာ ဆိုခြင်းအကြောင်း

လူမိန်းမဝမ်း၌ဖြစ်သော်လည်း တိရစ္ဆာန်မျိုး၌ အကုန်းဝင်သောကြောင့် တိရစ္ဆာန်ကို တိရစ္ဆာန် ဟူ၍သာ ဆိုရသကဲ့သို့ ထိုအတူ ကာမာဝစရစိတ်တို့သည် မိမိဘုံမှတစ်ပါးသော ရူပ, အရူပဘုံတို့၌ ဖြစ်သော်လည်း ကာမတဏှာ၏ အာရုံဖြစ်၍ ကာမဘုံ၌ အကုန်းဝင်သောကြောင့် “ရူပစိတ် အရူပစိတ်”ဟု မဆိုရပါ။ “ကာမစိတ်”ဟု ဆိုရပါသည်။

* သောတာပတ္တိမဂ်စိတ်သည် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်ပါလျှင် ၅-ပါးပြားခြင်း အကြောင်း ။ ။ ဈာန်အင်္ဂါတို့နှင့် ယှဉ်သောအပြားကြောင့် (ဝါ) ဈာန် ၅-မျိုးပြားသောကြောင့် သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၅-ပါးပြားရပါသည်။ (သင်္ဂဟသာဓက) ဈာန်ဂယောဂ ဘေဒေန၊ ကတွေကေကံ တု ပဉ္စမာ။

* ပဌမဈာန် ၁၁-ပါးတို့ မုဗ္ဗ / ဥပစာ ခွဲပုံ ။ ။ ရူပါဝစရဈာန် (ပဌမဈာန်) ၃-ပါးသာ မုဗ္ဗအားဖြင့် ပဌမဈာန်မည်၏။ လောကုတ္တရာ ပဌမဈာန် ၈-ပါးကား ရူပပဌမဈာန်နှင့် ဈာန်အင်္ဂါ ၄-ပါးရှိသည်၏အစွမ်းဖြင့် တူသောကြောင့် သဒိဿပစာရအားဖြင့် ပဌမဈာန် မည်ပါသည်။

* ပါဒကဈာန် အဓိပ္ပာယ် ။ ။ လောကီဈာန်ရရှိပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဝိပဿနာ မရွှံ့မီမိနစ်သက်ရာဈာန်ကို ဝင်စားပြီး ထိုဈာန်မှထ၍ သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု ရှုဆင်ခြင် သုံးသပ်သောအခါ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဤကဲ့သို့ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ရှေးဦးစွာ အခြေခံဝင်စားခဲ့သော လောကီဈာန်သည် “ပါဒကဈာန်” မည်ပါသည်။ (ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာဖြစ်ပေါ်ရန် အခြေခံဝင်စားအပ်သော ဈာန်သည် “ပါဒကဈာန်” မည်ပါသည်။)

* သမ္မုသိတဈာန် အဓိပ္ပာယ် ။ ။ လောကီဈာန်ရပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိရပြီးသော ဈာန်ကို ပါဒကဗြူ မဝင်စားတော့ဘဲ ယင်းဈာန်ကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် သုံးသပ် ရှုဆင်ခြင် လိုက်သောအခါ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဤသို့ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ရှေးဦး

စွာ သုံးသပ်ခဲ့သော လောကီဈာန်သည် “သမ္မသိတဈာန်” မည်ပါသည်။

■ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ အဓိပ္ပာယ် ■ ■ ငါ့အားလောကီပဌမဈာန်နှင့်တူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိသော မဂ်ဖြစ်လျှင် ကောင်းလေစွ၊ လောကီဒုတိယဈာန်နှင့်တူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၄-ပါးရှိသော မဂ်ဖြစ်လျှင် ကောင်းလေစွ၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သန္တာန်၌ ဖြစ်သော အလိုဆန္ဒသည် “ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ” မည်ပါသည်။

■ ပါဒကဈာန်နှင့် တူစွာ မဂ်ဖြစ်ပုံ ■ ■ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိရပြီးသော လောကီဈာန်တစ်ခုခုကို အခြေခံဝင်စား၍ ထပြီး ယင်းပါဒကဈာန်မှ တခြားသော လောကီသံဒါရတရား တစ်ခုခုကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ-ဟု ဆင်ခြင်သုံးသပ်သောအခါ မဂ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ထိုမဂ်သည် ပါဒကဈာန်နှင့်တူစွာ ဖြစ်ရပါသည်။ ဤကား ပါဒကဈာန်နှင့်တူစွာ မဂ်ဖြစ်ပုံတည်း။

■ သမ္မသိတဈာန်နှင့်တူစွာ မဂ်ဖြစ်ပုံ ■ ■ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိရပြီးသော လောကီဈာန်ကို ပါဒကပြု၍ မဝင်စားဘဲ ထိုရပြီးသောဈာန်ကို အနိစ္စ စသည်ဖြင့် သုံးသပ်လိုက်သောအခါ မဂ်ဖြစ်ပေါ်လာ၏။ ဤကား သမ္မသိဈာန်နှင့်တူစွာ မဂ်ဖြစ်ပုံတည်း။

■ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယနှင့် တူစွာ မဂ်ဖြစ်ပုံ ■ ■ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဌမဈာန်စသည်ကို အခြေခံဝင်စား၍ ထိုဈာန်မှထပြီး ဒုတိယဈာန်စသည်၊ အနိစ္စစသည်ဖြင့် သုံးသပ်၍ ယင်းသို့ ပါဒကဈာန် သမ္မသိတဈာန် နှစ်မျိုးရှိနေရာ၌ ဖြစ်ပေါ်လာသောမဂ်သည် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။ (ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က ပါဒကဈာန်နှင့် တူခြင်လျှင် ပါဒကဈာန်နှင့်တူသော မဂ် (သို့မဟုတ်) သမ္မသိတဈာန်နှင့် တူခြင်လျှင် သမ္မသိတ ဈာန်နှင့် တူသောမဂ် ဖြစ်သည်) ဤကား ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယနှင့်တူစွာ မဂ်ဖြစ်ပုံတည်း။

မေး ■ ပါဒကဈာန် သမ္မသိတဈာန် နှစ်ပါးစုံရှိ၍ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ မရှိရာ၌ မဂ်ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို အကြောင်းသွင်း၍ ရှင်းပြပါ။

ဖြေ ■ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား မည်သည့်ဈာန်နှင့်တူသော မဂ်ဖြစ်ပါစေဟူသော အဇ္ဈာသယ မရှိငြားအံ့၊ အောက်အောက်ဈာန်ကို ပါဒကဈာန် ဝင်စားပြီး ထ၍ အထက် အထက်ဈာန်သို့ သုံးသပ်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသောမဂ်သည် ပါဒကဖြစ်သော အောက်ဈာန်ကို မဝင်ဘဲ သမ္မသိတဈာန်နှင့်တူစွာ ဖြစ်ပေါ်လာရပါသည်။ အကြောင်းကား- အောက်အောက်ဈာန်ထက် အထက်အထက်ဈာန်က သာ၍ အားကောင်းသောကြောင့်တည်း။

အထက် အထက်ဈာန်ကို ပါဒကပြု ဝင်စား၍ ထပြီး အောက်အောက်ဈာန်ကို သုံးသပ်သောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာသောမဂ်သည် သမ္မသိတဈာန်ကို မဝင်ဘဲ ပါဒကဈာန်နှင့်တူစွာ ဖြစ်ပေါ်လာရသည်။ အကြောင်းကား - အောက်အောက်ဈာန်ထက် အထက် အထက်ဈာန်က သာ၍ အားကောင်းသောကြောင့်တည်း။

မေး ။ ဒုတိယဈာန်ကို အခြေပြုဝင်စားပြီးမှ ပဌမဈာန်ကို သုံးသပ်သဖြင့် ရလာသော မဂ်စိတ်၌ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယ မရှိခဲ့သော် ဈာန်အင်္ဂါမည်မျှ ရှိရမည်ကို အကြောင်းပြနှင့် တကွ ဆုံးဖြတ်ပါ။ (၁၃၃၆-ခု ကြီး)

ဖြေ ။ အောက်အောက်ဈာန်ထက် အထက်အထက်ဈာန်က အားကြီးသောကြောင့် ပါဝင်ကဖြစ်သော ဒုတိယဈာန်နှင့်တူစွာ ဈာန်အင်္ဂါ ၄-ပါးရှိရပါမည်။

• သုက္ခဝိပဿက အဓိပ္ပာယ် ။ သမထဝိပဿနာ ဘာဝနာဟုဆိုအပ်သော အစေ မရှိသည့်အတွက် ခြောက်ကပ်သော ဝိပဿနာရှိသောကြောင့် ဈာန်မရဘဲ သင်္ခါရတရာ သက်သက်ကို သုံးသပ်ပြီး မဂ်ရသောပုဂ္ဂိုလ်ကို "သုက္ခဝိပဿက" ဟု ခေါ်သည်။

မေး ။ ပဉ္စဂီကမဂ် (ဝါ) ပဌမဈာန်မဂ်ကိုသာ ရနိုင်သော ယောဂီတို့ကို ရပ်နှင့်တကွ ရှင်းပြပါ။

ဖြေ ။ သုက္ခဝိပဿကပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာအတိုင်း ဈာန်အင်္ဂါသတ် မှတ်ရမည်။ ထို့ကြောင့် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာမည်သော မဟာကုသိုလ်ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် သည် ဝိတက် ဝိစာရ ဝိတိ သုခ ဧကဂ္ဂတာဟူသော ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့်ယှဉ်ရကား ဖြစ် ပေါ်လာမည့်မဂ်သည်လည်းဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့်ယှဉ်သော ပဉ္စဂီကမဂ် (ဝါ) ပဌမဈာန်မဂ် သာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ်များသည်လည်း မိမိရပြီးသောဈာန်ကို အခြေခံ မဝင်စာ မသုံးသပ်ဘဲ ပက်ဏှကသင်္ခါရတို့ကို သုံးသပ်၍ မဂ်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သော် ယင်းမဂ်ကို ဝုဋ္ဌာန ဂါမိနိဝိပဿနာအတိုင်း ဈာန်အင်္ဂါသတ်မှတ်ရမည်။ ထို့ကြောင့် ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာသည် ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် ယှဉ်ရကား ဖြစ်ပေါ်လာမည့်မဂ်သည်လည်း ပဉ္စဂီကမဂ် (ဝါ) ပဌမ ဈာန်မဂ်သာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

• လောကုတ္တ ၄၀-ပြားခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ ယှဉ်ပုံအပြားအာ ဖြင့် တပါး တပါးသော လောကုတ္တရာစိတ်သည် ၅-ပါးစီပြားသောကြောင့် ၄၀-ပြားရပုံ သည်။

မေး ။ လောကုတ္တရာစိတ်ကို အကျယ်လေးဆယ် ရေတွက်ရာ၌ ဈာန်အင်္ဂါတို့ကိုသာ စုပေါင်း၍ အကျယ်လေးဆယ် ဖြစ်လာရသည်။ မူလမဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ်တို့ကို အဘယ် ကြောင့် မထည့်သွင်းရသည်ကို ဖော်ပြပါ။ (၁၃၃၇-ခု ကြီး)

(လောကုတ္တရာစိတ်ကို အကျယ်လေးဆယ် ရေတွက်ရာ၌ မူလ-မဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ် တို့ကို မထည့်သွင်းခြင်းအကြောင်း)

ဖြေ ။ မူလမဂ်စိတ် ဖိုလ်စိတ် အကျဉ်း ၈-ပါးသည်ပင် ဈာန်အင်္ဂါတို့နှင့်ယှဉ်သော အပြား အားဖြင့် အကျယ်လေးဆယ်ပွားလာရသောကြောင့် (၈-ကို ၅-ဖြင့်မြှောက်၍ ၄၀-ဖြစ်ရ

၌ မူလတည်သော ၈-သည် ရလဒ် ၄၀-၌ ပါဝင်ပြီးဖြစ်သကဲ့သို့) မူလအကျဉ်း ၈-ပါးကို မထည့်သွင်းရပါ။

* ပဌမဈာန်-စသည် ၁၁-ပါးပြားခြင်းအကြောင်း ။ ။ ရူပစိတ်ကို ပဌမဈာန်စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်သကဲ့သို့ လောကုတ္တရာစိတ်ကိုလည်း ပဌမဈာန် အစရှိသော ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် ပဌမဈာန်စသည် ၁၁-ပါးပြားရပါသည်။

* မဟဇ္ဇတ လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၂၃-ပါး ပြားခြင်းအကြောင်း ရူပစိတ်ကို ပဌမဈာန်စသော ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်သကဲ့သို့ လောကုတ္တရာစိတ်ကိုလည်း ပဌမဈာန်အစရှိသော ဈာန်အင်္ဂါတို့၏ အပြားအားဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် ၎င်း၊ ပဉ္စမဈာန်စိတ်ကိုလည်း ဥပေက္ခာ၊ ဧကဂ္ဂတာ ဈာန်အင်္ဂါနှစ်ပါး ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ပဉ္စမဈာန်၏အဖြစ်ဖြင့် ဆိုအပ်သောကြောင့် ၎င်း “ပဉ္စမဈာန် ၂၃-ပါး” ပြားရပါသည်။

* သတ္တဝီသဝိဓ ပုည-စသောဝါထာတွင် စိတ် ၁၂၁-ပါးကို ရေတွက်ရာ၌ ကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက်စိတ်အပြားကိုသာ ပြုခြင်းအကြောင်း / အကုသိုလ်နှင့် ကိရိယာစိတ်တို့၏ အပြားကို မပြုခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပါဒကဈာန် အစရှိသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် အရေအတွက် တိုးပွားခြင်းသည် ကုသိုလ် ဝိပါက်တို့၌သာ ဖြစ်သင့်သောကြောင့် ကုသိုလ်နှင့် ဝိပါက်စိတ်တို့၏ အပြားကိုသာ ပြုရပါသည်။ / အကုသိုလ်နှင့် ကိရိယာစိတ်တို့၏အပြားကို မပြုရပါ။

စိတ်ပိုင်း ဒီကာကျော် အဓိပ္ပာယ်များ ပြီး၏။

စေတသိက်ပိုင်း ဒီကာကျော် အဓိပ္ပာယ်များ

* စေတသိက်ပိုင်း၏ ပိဏ္ဏတ္ထ ၄-မျိုး ။ ။ ၁။ ဧကုပ္ပါဒတာစသော စေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းလက္ခဏာ ၄-ပါး၊ ၂။ ရာသီသုံးခုတို့ဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ၃။ ထိုစေတသိက် ၅၂-ပါးတို့၏ သမ္ပယောဂနည်း ၁၆-ပါး၊ ၄။ ထိုစေတသိက် ၅၂-ပါးတို့၏ သင်္ဂဟနည်း ၃၃-ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

* စေတသိက်ပိုင်း၏ ဝေဒဏ္ဍာန် ၄-မျိုး ။ ။ ၁။ စေတသိက်လက္ခဏာတို့ကို ထားခြင်း၊ ၂။ ရာသီသုံးခုတို့ဖြင့် ထိုစေတသိက်တရားတို့ကို ပြခြင်း၊ ၃။ ထိုစေတသိက်တို့၏ ၁၆-ပါးသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် သမ္ပယောဂနည်းကိုပြခြင်း၊ ၄။ ထိုစေတသိက်တို့၏

၃၃-ပါးသော သင်္ဂဟနည်းကို ပြခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

■ ကေုပ္ပါဒနိရောဓမည်ပုံ ။ စိတ်နှင့်အတူတကွဖြစ်ခြင်း ချုပ်ခြင်းရှိသောကြောင့် “ကေုပ္ပါဒနိရောဓ” မည်ပါသည်။

■ ကောလမ္ပဏဝတ္ထုက မည်ပုံ ။ စိတ်နှင့်တစ်ခုတည်းသော အာရုံရှိရာရှိသော ကြောင့် “ကောလမ္ပဏဝတ္ထုက” မည်ပါသည်။

■ ဓမ္မတို့ စေတသိက်ဟု ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ မိမိ၏သဘောကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် ဓမ္မတို့ စေတသိက်-ဟု ဆိုရပါသည်။

■ ကေုပ္ပါဒနိရောဓသဒ္ဓါတို့ တဖန်ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ကမ္မဇရုပ် စိတ္တဇရုပ်တို့၏ စိတ်နှင့်ယှဉ်သည်၏အဖြစ်ကို တားမြစ်လိုသောကြောင့် ကေုပ္ပါဒနိရောဓသဒ္ဓါတို့ တဖန်ဆိုရပါသည်။

■ ကောလမ္ပဏသဒ္ဓါတို့ တဖန်ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ ဝိညတ်ဋ္ဌေးသည် အာရုံကို မယူတတ်သည့်အတွက် ယင်းဝိညတ်ဋ္ဌေး၏ စေတောယုတ္တအဖြစ်ကို တားမြစ်လိုသောကြောင့် ကောလမ္ပဏသဒ္ဓါတို့ တဖန် ဆိုရပါသည်။

■ ကေဝတ္ထုကသဒ္ဓါတို့ တဖန်ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ စေတသိက်တို့သည် စင်စစ်အားဖြင့် တူသောမှီရာရှိ၏ဟူသော အနက်ကို ပြလိုသောကြောင့် တဖန်ဆိုရပါသည်။

■ စိတ်နှင့် ကေုပ္ပါဒသာဖြစ်၍ ကေုပ္ပါဒနိရောဓ မဖြစ်သောတရား ။ စိတ်နှင့်တကွဖြစ်သော စိတ္တဇရုပ်များ ဖြစ်ပါသည်။

■ ကေုပ္ပါဒ ကေုပ္ပါဒနိရောဓနှစ်ပါးဖြစ်၍ ကောလမ္ပဏ မဖြစ်သောတရား ဝိညတ်ဋ္ဌေး၊ ဇ္ဈေး၊ ဇ္ဈေးစိတ်နှင့်အတူ ဥပါဒ်ပြီး နောက်နောက်စိတ်နှင့် ပြိုင်တူချုပ်သော ကမ္မဇရုပ် စိတ္တဇရုပ်များ ဖြစ်ပါသည်။

■ ဖဿ မည်ပုံ ။ အာရုံကို တွေ့ထိတတ်သောကြောင့် “ဖဿ” မည်ပါသည်။

■ ဖဿ-၏ လက္ခဏာ ။ ဖဿသည် အာရုံကို တွေ့ထိခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

■ ဖဿ-၏ အာရုံ၌ တွေ့ထိမှုကို ဥပမာအားဖြင့် သိရပုံ ။ ချဉ်သီးစားနေသူကို တွေ့မြင်ရသောအခါ တစ်ယောက်သောသူ၏ တံတွေးဖြစ်ခြင်းကဲ့သို့ သိရပါသည်။

■ ဖဿသည် နာမ်တရားဖြစ်ပါလျှင် အာရုံကို တွေ့ထိနိုင်ခြင်းအကြောင်း

■ ဖဿသည် နာမ်တရားဖြစ်ပါလျှင် ဖုသနလက္ခဏာရှိသည်ဟု ဆိုရကြောင်း ချဉ်သီးစားနေသည်ကို မြင်ရ၍ သွားရည်ယိုသကဲ့သို့ ဖဿသည် (နာမ်တရားဖြစ်၍ မတွေ့ထိတတ်သော်လည်း) အာရုံ၌ တွေ့ထိသောအခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံကို တွေ့ထိသည်ဟု ဆိုရပါသည်။ (ဝါ) ဖုသနလက္ခဏာရှိသည်ဟု ဆိုရပါသည်။

■ ဝေဒနာ မည်ပုံ ။ အာရုံ၏အရသာကို အစဉ်ခံစားတတ်သောကြောင့် “ဝေဒနာ”

မည်ပါသည်။

* ဝေဒနာ၏ လက္ခဏာ ။ ။ ဝေဒနာသည် အာရုံကို ခံစားခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* ဝေဒနာတို့သာ အာရုံ၏ အရသာတို့ ခံစားခြင်း (ဝေဒယိတ) လက္ခဏာ ရှိ၏ဟု ဆိုရခြင်း အကြောင်း ။ ။ ဝေဒနာမှကြွင်းသော သမ္ပယုတ်တရားတို့သည် အာရုံ၏အရသာကို တစ်စိတ် တစ်ဒေသမျှသာ ခံစားနိုင်၏။ ဝေဒနာကား အာရုံ၏အရသာကို ပိုင်စိုးပိုင်းနင်းအားဖြင့် ခံစားနိုင်သောကြောင့် ဝေဒနာကဲ့သို့ အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခြင်း ရှိသည်ဟု ဆိုရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဝေဒနာသည် ကောင်းသောဘောဇဉ်၏ အရသာကို ခံစားသော ရှင်ဘုရင်နှင့် တူပါသည်။

* သညာ မည်ပုံ ။ ။ အညီစသည်ဖြင့် အာရုံကို အမှတ်အသားပြု၍ သိတတ်သောကြောင့် “သညာ” မည်ပါသည်။

* သညာ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ သညာသည် အမှတ်အသားပြု၍ သိခြင်း (သဗ္ဗာနန) လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* သညာ-၏ ဥပမာ ။ ။ သညာသည် သစ်သားစသည်တို့၌ လက်သမားစသည်တို့၏ အမှတ်အသားပြုခြင်းနှင့် တူပါသည်။

* သညာ-၏ အမှတ်အသားပြု၍ သိတတ်ပုံ ။ ။ လက်သမားဆရာသည် သစ်သားကို ခဲတ်ခြစ်၍ အမှတ်အသားပြု၏။ သုံးစွဲသောအခါ ထိုအမှတ်ကိုကြည့်၍ မည်သည့်နေရာ၌ သုံးစွဲရမည်ကို သိ၏။ ဤသို့ လက်သမားသည် အမှတ်အသားလည်းပြုတတ် သိလည်း သိတတ်သကဲ့သို့ သညာသည် အမှတ်အသားလည်းပြုတတ် သိလည်းသိတတ်ပါသည်။

* စေတနာ မည်ပုံ ။ ။ မိမိနှင့် ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက်ဖြစ်သော တရားတို့ကို အာရုံ၌ စေ့ဆော်တတ် ကောင်းစွာထားတတ်သောကြောင့် “စေတနာ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ပြုပြင်အပ်ကုန်သော သင်္ခတတရားတို့ကို ပြုပြင်ခြင်း၌ အလွန်အားထုတ်ခြင်းသို့ ရောက်တတ်သောကြောင့် “စေတနာ” မည်ပါသည်။

* စေတနာ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ စေတနာသည် စေ့ဆော်ခြင်း (စေတယိတ) လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* စေတနာ-၏ ဥပမာ ။ ။ ဥပမာအားဖြင့် စေတနာသည် မိမိကိစ္စ သူတစ်ပါးကိစ္စတို့ကို ပြီးစေတတ်သော တပည့်ကြီး လက်သမားကြီး-အစရှိသော သူတို့နှင့် တူပါသည်။

* စေတနာကို စေတယိတ (စေ့ဆော်ခြင်း) လက္ခဏာရှိသည်ဟု ဆိုရကြောင်း စေတနာသည် တပည့်ကြီး လက်သမားကြီး စသည်တို့ကဲ့သို့ မိမိကိစ္စ သူတစ်ပါးကိစ္စတို့ကို ပြီးစေတတ်သောကြောင့် -- တည်း။

* ဇီဝိတ မည်ပုံ ။ ။ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ အသက်ရှင်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်

1-01

“ဇီဝိတ” မည်ပါသည်။

* ကျွန်ုပ်တို့ မည်ပုံ ။ ။ ဇီဝိတသည်ပင် သဟဇာတ်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း၌ အကြီးအကဲအဖြစ်နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် “ကျွန်ုပ်” မည်ပါသည်။

* ဇီဝိတိန္ဒြေ မည်ပုံ ။ ။ သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ အသက်ရှင်ကြောင်း တည်တံ့ကြောင်း ဖြစ်သော သဘောတရားသည်ပင် သဟဇာတ်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း၌ အကြီးအကဲ အဖြစ်နှင့်ယှဉ်ရကား ကျွန်ုပ်တို့လည်းမည်သောကြောင့် “ဇီဝိတိန္ဒြေ” မည်ပါသည်။

* ဇီဝိတိန္ဒြေ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ ဇီဝိတိန္ဒြေသည် သဟဇာတ်တရားတို့ကို စောင့်ရှောက်ခြင်း (အနုပါလန) လက္ခဏာရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကြာစသည်တို့ကို စောင့်ရှောက်တတ်သော ရေနှင့် တူပါသည်။

* မနသိကာရ မည်ပုံ ။ ။ စိတ်၌ အာရုံကို ပြုပေးခြင်းသဘောတရားသည် “မနသိကာရ” မည်ပါသည်။

* မနသိကာရ လက္ခဏာ ။ ။ မနသိကာရသည် စိတ်ကို အာရုံ၌ ရှေ့ရှုဆောင်ခြင်း (သမန္နာဟာရ) လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* မနသိကာရ ၃-မျိုးနှင့် တရားတိုယ် အရတော်

၁။ အာရမ္မဏ ပဋိပါဒက မနသိကာရ - မနသိကာရစေတသိက်၊

၂။ ဝိထိ ပဋိပါဒက မနသိကာရ - ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်၊

၃။ ဇဝန ပဋိပါဒက မနသိကာရ - မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်။

* အာရမ္မဏ ပဋိပါဒက မနသိကာရ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ မနသိကာရစေတသိက်သည် စိတ်၌ အာရုံကို ပြုပေးတတ် ထားတတ်သောကြောင့် “အာရမ္မဏ ပဋိပါဒက မနသိကာရ” မည်ပါသည်။

* ဝိထိ ပဋိပါဒက မနသိကာရ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ရှေ့စိတ်နှင့်မတူသော စက္ခုဝိညာဉ် သမ္ပဋိဋ္ဌိင်း စသော ဝိထိစိတ်တို့ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် “ဝိထိ ပဋိပါဒက မနသိကာရ” မည်ပါသည်။

* ဇဝန ပဋိပါဒက မနသိကာရ မည်ပုံ ။ ။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းသည် ရှေ့စိတ်နှင့်မတူသော ဇောစိတ်အစဉ်ကို ဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် “ဇဝန ပဋိပါဒက မနသိကာရ” မည်၏။

* ဝိတက် + စေတနာ + မနသိကာရ အထူး

၁။ သဟဇာတ်တရားတို့ကို အာရုံ၌ ရှေ့ရှုတင်ပေးတတ်သောကြောင့် သဟဇာတ်တရားတို့ကို အာရုံ၌ ထည့်သွင်း တင်ပို့ပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်သော တရားသည် “ဝိတက်” မည်၏။ ၂။ ဗိုလ်မှူးကဲ့သို့ မိမိကိုယ်တိုင် အာရုံကို ယူခြင်းကိစ္စဖြင့် ဝိတက်က တင်ပို့ပေးလိုက်သော သဟဇာတ်တရားတို့ကိုလည်း ထိုထိုအာရုံ၌ ယှဉ်စေခြင်း ထိုထိုအာရုံကို ယူစေ

ခြင်း ကိစ္စတို့ကို ပြီးစေတတ်သော တရားသည် “စေတနာ” မည်၏။ ၃။ အာဇာနည်မြင်း တို့ကို ဗျာပါရ မစိုက်ရဘဲ ထိန်းကြောင်းရသော ရထားထိန်းကဲ့သို့ အာရုံသို့ ရှေ့ရှုရောက် အောင် ယှဉ်စေခြင်း ထိန်းကြောင်းပေးရခြင်းသဘောသည် “မနသိကာရ” မည်၏။

* ဖဿ စသည်တို့၏ သဘောတရားကို ကောင်းစွာသိဘို့ရန် ဋီကာဆရာ၏ တိုက်တွန်းပုံ ။ ။ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ရှင်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၌ ယုံကြည်သော အားဖြင့် ဖဿစသောတရားတို့သည် ဤသို့ ထူးကြပေ၏ဟု ဩကပ္ပနသဒ္ဓါဖြင့် သက်ဝင် ယုံကြည်၍ သင်ယူခြင်း အဖန်ဖန်မေးမြန်းခြင်းဖြင့် ဖဿစသောတရားတို့၏ သဘောမှန်ကို ကောင်းစွာသိဘို့ရန် အားထုတ်မှုပြုရပါမည်။

* သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ မည်ပုံ ။ ။ စိတ်အားလုံးနှင့် အမြဲယှဉ်သောကြောင့် “သဗ္ဗ စိတ္တသာဓာရဏ” မည်ပါသည်။

* အဓိမောက္ခ မည်ပုံ ။ ။ အာရုံကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် “အဓိမောက္ခ” မည်ပါသည်။

* အဓိမောက္ခ လက္ခဏာ ။ ။ အဓိမောက္ခသည် အာရုံကို ဆုံးဖြတ်ခြင်း (သန္နိဋ္ဌာန) လက္ခဏာ ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အာရုံ၌ တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် မြဲမြံစွာ စိုက်အပ်သော ကျောက်စာတိုင်နှင့် တူပါသည်။

* အဓိမောက္ခနှင့် သဒ္ဓါ အထူး ။ ။ အဓိမောက္ခဖြင့် ဆုံးဖြတ်ခြင်း မရှိသောသူအား ပါဏာတိပါတစသော အကုသိုလ်အမှု၊ ဒါနစသော ကုသိုလ်အမှုများ မဖြစ်နိုင်သော ကြောင့် အဓိမောက္ခကို သန္နိဋ္ဌာနလက္ခဏာ ရှိ၏ဟု ဆိုပါသည်။ ဘုရားစသော ပသာဒနိယ ဝတ္ထုတို့၌ ယုံကြည်သောအားဖြင့် ဆုံးဖြတ်မှုသည် “သဒ္ဓါ” မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* အဓိမောက္ခနှင့် ဝုဋ္ဌော အထူး ။ ။ အဓိမောက္ခသည် အာရုံကို ပိုင်နိုင်စွာ ဆုံးဖြတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိ၏။ ဝုဋ္ဌောကား သန္တိရဏသည် စုံစမ်းအပ်ပြီးသော အာရုံ၌ ဆုံးဖြတ်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်၍ နောက်၌ဖြစ်သော ဇောစိတ်တို့အား မိမိဆုံးဖြတ်သည်အတိုင်း ဖြစ်ဖို့ရာ ကျေးဇူးပြုတတ်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* ဝီရိယ မည်ပုံ ။ ။ ရဲရင့်သောသူတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် “ဝီရိယ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ရဲရင့်သောသူတို့၏ အမှုဖြစ်သောကြောင့် “ဝီရိယ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) လျောက်ပတ်သောအားဖြင့် ဖြစ်စေအပ်သောကြောင့် အားထုတ်ခြင်း လုံ့လသည် “ဝီရိယ” မည်ပါသည်။

* ဝီရိယ-အာရ ။ ။ အားထုတ်ခြင်း လုံ့လကို ယူရပါမည်။

* ဝီရိယ၏ လက္ခဏာ ။ ။ ဝီရိယသည် သဟဇာတ်တရားတို့ကို ထောက်ပံ့ခြင်း (ဥပတ္တမ္ဘန) လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* ဝီရိယ-၏ ထောက်ပံ့ခြင်း လက္ခဏာရှိပုံ ။ ။ ဝီရိယ၏အစွမ်းဖြင့် ထိုသဟဇာတ်

တရားတို့၏ ဆုတ်နစ်မှု မရှိခြင်းသည် ထောက်ပံ့ခြင်း လက္ခဏာရှိပုံ ဖြစ်ပါသည်။

* ဆန္ဒ မည်ပုံ ။ ။ အာရုံကို လိုလားတောင့်တခြင်းသည် “ဆန္ဒ” မည်ပါသည်။

* ဆန္ဒ-အရ ။ ။ အာရုံကို ပြုလိုခြင်း သဘောတရားကို ယူရပါမည်။

* ဆန္ဒ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ ဆန္ဒသည် အာရုံ တစ်ခုခုကို ပြုခြင်းငှာ အလိုရှိခြင်း (တက္ခဏာမတာ) လက္ခဏာ ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ခိုးသူတို့သည် အမိုက်မှောင်ထ၌ ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းငှာ လက်ကို ဆန့်တန်းခြင်းနှင့် တူပါသည်။

* ဆန္ဒ-၏ စွန့်အပ်သော ဝတ္ထုတို့ အလိုရှိရာအခါ ။ ။ ဒါနဝတ္ထုကို စွန့်သောအခါ ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပစ်အပ်သော မြားတို့ကို ကောက်ယူရာ၌ အလိုရှိသော လေးသမားကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

မေး ။ မိမိလှူဒါန်းရန်အတွက် ပစ္စည်းများကို လိုချင်ရာ၌ “လောဘ”ဟု ခေါ်မည်လော ဥပမာဆောင်၍ ရှင်းပြပါ။

ဖြေ ။ ပစ်အပ်သော မြားတို့ကို ကိုင်ခြင်း၌ အလိုရှိသော လေးသမားကဲ့သို့ ဆန္ဒသည် စွန့်လှူထိုက်သော ပစ္စည်းကို လိုလားပါသည်။ ထိုအရာမျိုးကို “လောဘ”ဟု မခေါ်နိုင်ပါ။ “ဆန္ဒ”သာ ဖြစ်ပါသည်။

* ပကိဏ်းစေတသိက် မည်ပုံ ။ ။ ယှဉ်သင့်သောစိတ်နှင့်သာ ယှဉ်၍ မယှဉ်သင့်သော စိတ်နှင့် မယှဉ်၊ ဤသို့ ယှဉ်သင့်သလို အပြားအားဖြင့် ပြီးပြွမ်းယှဉ်သောကြောင့် “ပကိဏ်းစေတသိက်” မည်ပါသည်။

* အညသမာန်း မည်ပုံ ။ ။ ဥစ္စုစ္စသော အကုသိုလ်စေတသိက်တို့ကဲ့သို့ အသောဘဏသဘော သက်သက်လည်းမဟုတ်၊ သဒ္ဓါစသော သောဘဏစေတသိက်တို့ကဲ့သို့ သောဘဏသဘောသက်သက်လည်းမဟုတ် သောဘဏ အသောဘဏစိတ်နှစ်မျိုးလုံးနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် “အညသမာန်း” မည်ပါသည်။

(တနည်း) သောဘဏစိတ်နှင့်ယှဉ်ခိုက် အသောဘဏစိတ်မှတစ်ပါး သောဘဏစိတ်နှင့် တူသည်၏အဖြစ် အသောဘဏစိတ်နှင့်ယှဉ်ခိုက် သောဘဏစိတ်မှတစ်ပါး အသောဘဏစိတ်နှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့် “အညသမာန်း” မည်ပါသည်။

* အညသမာနာ-၌ အည-အရ ။ ။ သောဘဏစိတ်ကိုထောက်လှောင် အကုသိုလ်စိတ် အဟိတ်စိတ်ရ၏။ အသောဘဏစိတ်ကိုထောက်လှောင် သောဘဏစိတ်ရ၏။

* အညအပါဒါန် -အရ ။ ။ သောဘဏစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်ခိုက် အသောဘဏစိတ်တို့သည် အညအပါဒါန်ဖြစ်ပါသည်။ အသောဘဏစိတ်တို့နှင့်ယှဉ်ခိုက် သောဘဏစိတ်တို့သည် အညအပါဒါန်ဖြစ်ပါသည်။

* အဟိတ်စိတ် ရှိသကဲ့သို့ “အဟိတ်စေတသိက်” ဟု မရှိနိုင်ခြင်းအကြောင်း အဟိတ်စိတ်၌ သီးခြားယှဉ်သော စေတသိက် မရှိသောကြောင့် “အဟိတ်စေတသိက်” ဟု မရှိနိုင်ပါ။

* အတုသိုလ်စေတသိက် ၁၄-ပါး အဖွင့်

* မောဟ မည်ပုံ ။ ။ အာရုံ၌ တွေဝေတတ်သောကြောင့် ဉာဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်သော သဘောတရားသည် “မောဟ” မည်ပါသည်။

* မောဟ - အရ ။ ။ ဉာဏ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သဘောတရားရ၏။

* မောဟ၏ - လက္ခဏာ ။ ။ မောဟသည် အာရုံ၏သဘောကို ဖုံးလွှမ်းခြင်း (အာရမ္မဏ သဘာဝစ္ဆာဒန) လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* မောဟ-သည် “အာရမ္မဏ သဘာဝစ္ဆာဒန လက္ခဏာ” ရှိသည်ဟု ဆိုရကြောင်း မောဟသည် အာရုံကို ယူသည်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော်လည်း အာရုံ၏ ဟုတ်မှန်သော သဘောကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည့်အတွက် ယင်းဟုတ်မှန်သော သဘောကို ဖုံးလွှမ်းသောအခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် မောဟကို “အာရမ္မဏ သဘာဝစ္ဆာဒနလက္ခဏာ” ရှိသည်ဟု ဆိုရပါသည်။

* အဟိရိတ မည်ပုံ ။ ။ ကာယဒုစရိုက်စသည်တို့မှ မရှက်ထတ် မစက်ဆုပ်တတ် သောကြောင့် လူ့သည်၎င်း တရားအပေါင်းသည်၎င်း “အဟိရိတ” မည်ပါသည်။

* အဟိရိတ-အရ ။ ။ မရှက်တတ်သော ပုဂ္ဂိုလ် (ဝါ) မရှက်တတ်သော တရား အပေါင်းကို ယူရပါမည်။

* အနောတ္တပ္ပ မည်ပုံ ။ ။ ကာယဒုစရိုက် စသည်တို့မှ မကြောက်တတ်သောကြောင့် “အနောတ္တပ္ပ” မည်ပါသည်။

* အဟိရိတနှင့် အနောတ္တပ္ပ အထူး ။ ။ ရွာသူတို့၏ ဝက်သည် မစင်ကို မစက်ဆုပ် သကဲ့သို့ အဟိရိတသည် ကာယဒုစရိုက် စသည်ကို မစက်ဆုပ်ခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။ မီးကို ပိုးနှံ (ဝါ) ပိုးဖလံသည် မကြောက်မလန့်သကဲ့သို့ အနောတ္တပ္ပသည် ကာယဒုစရိုက် စသည်ကို မကြောက်လန့်ခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* ရွာသူတို့၏ ဝက်နှင့် တူသောစေတသိက် - အဟိရိတစေတသိက် ဖြစ်ပါသည်။

* ပိုးဖလံ (ပိုးနှံ) နှင့် တူသော စေတသိက် - အနောတ္တပ္ပ ဖြစ်ပါသည်။

* ဥဒ္ဓစ္စ မည်ပုံ ။ ။ တုန်လှုပ်တတ်သောပုဂ္ဂိုလ် (ဝါ) တုန်လှုပ်တတ်သောစိတ်၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာဖြစ်သောကြောင့် “ဥဒ္ဓစ္စ” မည်ပါသည်။

* ဥဒ္ဓစ္စလက္ခဏာ ။ ။ ဥဒ္ဓစ္စသည် စိတ်၏ မငြိမ်သက်ခြင်း (စိတ္တဿ အဝုပသမ) လက္ခဏာ ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကျောက်ခဲဖြင့် ခပ်မိ၍ အထက်သို့တက်သော ပြာ

ကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

* လောဘ မည်ပုံ ။ လိုချင်တပ်မက်တတ်သောကြောင့် “လောဘ” မည်ပါသည်။

* လောဘ၏ လက္ခဏာ ။ လောဘသည် အာရုံ၌ မျောက်ဒုံဇေးကဲ့သို့ အလွန်ကပ် ငြိတတ်သော လက္ခဏာရှိပါသည်။

* ဆန္ဒနှင့် လောဘ အထူး ။ အာရုံကို အလိုရှိကာမျှသည် ဆန္ဒမည်၏။ ထိုအာရုံ ၌ အလွန်အလိုရှိခြင်းသည် လောဘ မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* ဒိဋ္ဌိ မည်ပုံ ။ မှားသောအားဖြင့် မြင်တတ်သောကြောင့် “ဒိဋ္ဌိ” မည်ပါသည်။

* ဒိဋ္ဌိ-၏ လက္ခဏာ ။ ဒိဋ္ဌိသည် ငါ့အယူသာလျှင် မှန်၏၊ ငါ့အယူမှတစ်ပါး အခြားသောအယူသည် အချည်းနှီးသာတည်းဟု မှားမှားယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းခြင်း လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* ဉာဏ်နှင့် ဒိဋ္ဌိ အထူး ။ ဉာဏ်သည် အာရုံကို ဟုတ်မှန်သော သဘောအားဖြင့် သိတတ်၏။ ဒိဋ္ဌိကား ဟုတ်မှန်သော သဘောကို စွန့်၍ မဟုတ်မမှန်သောအားဖြင့် ယူတတ် ၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* မာန မည်ပုံ ။ ငါသာလျှင် မြတ်၏ စသည်ဖြင့် မှတ်ထင်တတ်သောကြောင့် “မာန” မည်ပါသည်။

* မာန-၏ လက္ခဏာ ။ မာနသည် ထောင်လွှားတက်ကြွခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။ ပုပမာအားဖြင့် အမြင့်ဆုံး တံခွန်နှင့်တူပါသည်။

* မာန-၏ ပစ္စုပဋ္ဌာန်တား ။ ကေတုကဗျတပစ္စုပဋ္ဌာန်ဖြစ်ပါသည်။

* ဒေါသ မည်ပုံ ။ ပြစ်မှားတတ်သောကြောင့် “ဒေါသ” မည်ပါသည်။

* ဒေါသ-၏ လက္ခဏာ ။ ဒေါသသည် ကြမ်းတမ်းခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

ပုပမာအားဖြင့် တုတ်ဖြင့်ခပ်မိသော မြွေဟောက်နှင့် တူပါသည်။

* ဣဿာ မည်ပုံ ။ ငြိစုတတ်သောကြောင့် “ဣဿာ” မည်ပါသည်။

* ဣဿာ- လက္ခဏာ ။ ဣဿာသည် သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ချမ်းသာကို ငြိစုခြင်း လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* မစ္ဆရိယ မည်ပုံ ။ မိမိစည်းစိမ်ကို လျှို့ဝှက်တတ် ဝန်တိုတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းတရားသည် “မစ္ဆရိယ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ဤ အံ့ဩဖွယ်သည် အခြားသူ တို့အတွက် မဖြစ်ပါစေလင့်၊ ငါ့အတွက်သာဖြစ်ပါစေ-ဟူသော အခြင်းအရာမျိုးဖြင့် မြစ် တတ်သောကြောင့် “မစ္ဆရိယ” မည်ပါသည်။

* မစ္ဆရိယ လက္ခဏာ ။ မစ္ဆရိယသည် မိမိစည်းစိမ်ကို လျှို့ဝှက်ခြင်း လက္ခဏာရှိ ပါသည်။

* ကုဿာနှင့် မစ္ဆရိယ အထူး ။ ကုဿာသည် သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ငြုစုတတ်၏။ မစ္ဆရိယကား မိမိစည်းစိမ်ကို လျှို့ဝှက်တတ်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

ဒီပနီ-အလို - ရလတုံသော စည်းစိမ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဘ။ မိမိ မရစေလိုသော ပုဂ္ဂိုလ် တစ်ယောက် စည်းစိမ်ကိုရ၏ဟုဖြစ်စေ၊ ရလိမ့်မည်ဟုဖြစ်စေ ကြားရ၍ ၎င်းစဉ်းစားမိ၍ ၎င်းစိတ်ပင်ပန်းမှုသဘောသည် ကုဿာမည်၏။ ။ မိမိရချင်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုကို မိမိ မရမှာ စိုး၍ စိတ်ပင်ပန်းမှုသဘောသည် မစ္ဆရိယ မည်၏။

* ကုက္ကုစ္စမည်ပုံ ။ ပြုအပ်ပြီးသော ဒုစရိုက်၊ မပြုခဲ့မိသော သုစရိုက်ကို အကြောင်းပြု၍ ဖြစ်သော နှလုံးမသာယာသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ စေတသိက်သည် “ကုက္ကုစ္စ” မည်ပါသည်။

* ကုက္ကုစ္စ-၏ လက္ခဏာ ။ ကုက္ကုစ္စသည် ပြုအပ်ပြီးသော ဒုစရိုက် မပြုလိုက်မိသော သုစရိုက်တို့ကို အာရုံပြုသောအားဖြင့် အဖန်တလဲလဲ စိုးရိမ်ခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* ကုက္ကုစ္စ-၌ ကုတတ-အရ ။ ပြုအပ်ပြီးသော ဒုစရိုက်၊ မပြုအပ်သေးသော သုစရိုက်ကို မုချအားဖြင့် ယူရပါမည်။ ပြုအပ်ပြီးသော ဒုစရိုက် မပြုအပ်သေးသော သုစရိုက်ကို အာရုံပြု၍ဖြစ်သော ဝိပုဋ်သာရစိတ္တုပ္ပါဒ်ကို ကာရဏုပစာအားဖြင့် ယူရပါမည်။

* ကုက္ကုစ္စ ၃-မျိုးနှင့် အရကောတ် ။ ဘ။ နိဝရဏကုက္ကုစ္စ-ကုက္ကုစ္စစေတသိက်။ ။ အသံယတကုက္ကုစ္စ- ပရိသတ် အစည်းအဝေးစသည်၌ ကိုယ်နှုတ်ကို မစောင့်စည်းဘဲ လက်လှုပ်ခြင်း ခြေလှုပ်ခြင်းစသည်။ တရားကိုယ်အားဖြင့် မောဟပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ဝိနယကုက္ကုစ္စ - ဝိနည်းအရာ၌ “အပ်လေသလား မအပ်လေသလားဟု ယုံမှားသော အခြင်းအရာအားဖြင့်ဖြစ်သော ကုသိုလ် ကြိယာစိတ္တုပ္ပါဒ်။

* ထိန မည်ပုံ ။ စိတ်၏အမှု၌ မခံခြင်းသည် “ထိန” မည်ပါသည်။

* မိဒ္ဒ မည်ပုံ ။ စေတသိက်တို့၏ အမှု၌ မခံခြင်းသည် “မိဒ္ဒ” မည်ပါသည်။

* ထိန-အရ ။ ကားထုတ်မှုမရှိခြင်း တွန့်တိုဆုတ်နစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် နှိပ်စက်ခံရသကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းကို ယူရပါမည်။

* ထိနနှင့် မိဒ္ဒ အထူး ။ ထိနသည် စိတ်၏အမှု၌ မခံခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။ မိဒ္ဒသည် ဝေဒနာစသော ခန္ဓာသုံးပါး၏အမှု၌ မခံခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။ ဤသို့ ထူးသည်။

* မိဒ္ဒကို ရုပ်ဟု မဆိုသင့်ခြင်းအကြောင်း ။ ကာမစ္ဆန္ဒ အစရှိသည်တို့ကဲ့သို့ မိဒ္ဒကိုလည်း မဂ်ဖြင့်ပယ်အပ်ကုန်သော နိဝရဏတရားတို့၌ မြတ်စွာဘုရားသည် ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့် မိဒ္ဒကို ရုပ်ဟု မဆိုသင့်ပါ။

* ရုပ်မိဒ္ဒ-ဟူ၍ မရှိနိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ပဟာတဗ္ဗတရားတို့၌ ထည့်သွင်းဟော

ကြားတော်မူအပ်သောကြောင့်၎င်း။ ထိုထိုသုတ္တန်ပါဠိတော်တို့၌ “မိစ္ဆံ ပဟာယ” ဟု သာမညသာ ဟောတော်မူအပ်သောကြောင့်၎င်း။ သမ္ပယုတ်အဖြစ်ကို ဟောကြားတော်မူအပ်သောကြောင့်၎င်း။ အရူပဘုံ၌ဖြစ်ခြင်းကို ဟောကြားတော်မူအပ်သောကြောင့်၎င်း ရုပ်မိစ္ဆာဟူ၍ မရှိနိုင်ပါ။

* ရဟန္တာတို့၏ အိပ်ချင်မှုကို “မိစ္ဆ” ဟု မဆိုသင့်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ရဟန္တာတို့၏ အိပ်ချင်မှုသည် ခန္ဓာကိုယ်ညှိုးနွမ်းသည့်အတွက် ကျန်းစက်တော်မူခြင်းဖြစ်သောကြောင့် မိစ္ဆ-ဟု မဆိုသင့်ပါ။

*** သောဘနုစစေတသိက်အဖွင့်**

* သဒ္ဓါ မည်ပုံ ။ ။ ဘုရားအစရှိသော အာရုံတို့၌ ကြည်ညိုခြင်းသဘောတရားသည် သဒ္ဓါ မည်ပါသည်။

* သဒ္ဓါ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ သဒ္ဓါသည် သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို ကြည်လင်စေခြင်း လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* ဥပမာအားဖြင့် - ရေနောက်ကိုကြည်စေနိုင်သော စကြာမင်း၏ ပတ္တမြားရတနာနှင့် တူပါသည်။

* သဒ္ဓါ-၏ လက်, ဥစ္စာ, မျိုးစေတို့နှင့် တူပုံ

၁။ လက်မရှိသော လူများသည် ရတနာမျိုးကို မြင်သော်လည်း ယူခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ၂။ ဥစ္စာမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အလုံးစုံသော အသုံးအဆောင်များ မပြည့်စုံနိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ၃။ မျိုးစေ့မရှိခဲ့သော် ကောက်ပင်, စပါးစသည်တို့ မပြည့်စုံနိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း ထို့အတူ သဒ္ဓါ မရှိခဲ့သော် ဒါန, သီလစသော ပုညကြိယာ ဝတ္ထု မပြည့်စုံနိုင်၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဓါသည် လက်, ဥစ္စာ, မျိုးစေတို့နှင့် တူပါသည်။ (ဒီပနီ)

* သတိ မည်ပုံ ။ ။ အောက်မေ့ခြင်း, မမေ့မလျော့ခြင်းသည် “သတိ” မည်ပါသည်။

(တနည်း) မိမိပြုပြီး ပြုလတ္တံ့သော ကောင်းမှုကံများနှင့် ဘုရားဂုဏ်တော် စသည်တို့ကို မမေ့မလျော့သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော သဘောတရားသည် “သတိ” မည်ပါသည်။

* သတိ-အရ ။ ။ အာရုံကို မပျောက်မပျက်စေခြင်းသဘောကို ယူရပါမည်။

* သတိ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ သတိသည် သမ္ပယုတ်တရားတို့ကို အောက်မေ့စေခြင်း လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* သတိ-ဟု ထင်မှတ်တတ်သော အရာများ ။ ။ မိမိပြုလုပ်လိုက်မိသော အကုသိုလ်မှုကို တစ်စိတ်စိတ်တွေး၍ တနေနေမြင်ကာ ပြန်လည်အမှတ်ရနေခြင်းမျိုး/ ကိုယ့်ချစ်သူကို တမ်းတမ်းတတ သတိရနေမှုမျိုးတို့ကား “သတိအစစ်” မဟုတ်၊ မိစ္ဆာသတိခေါ် သတိအတုသာ ဖြစ်သည်။ တရားကိုယ်မှာ သညာပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါယ် ဖြစ်ပါသည်။

* သညာနှင့် သတိ အထူး ။ ။ ရှေး၌ယူအပ်ပြီးသော အာရုံကို အမှတ်အသားမပြု မှု၍ သိမှုသည် သညာ မည်၏။ ရှေးဦးစွာ ယူအပ်ပြီးသော အာရုံကိုဖြစ်စေ၊ မယူအပ်သေး သော အာရုံကိုဖြစ်စေ အမှတ်မပြုဘဲ ပြဋ္ဌာန်းသောအားဖြင့် ထင်မြင်လာမှုသည် သတိ မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* ဟိရီ မည်ပုံ ။ ။ ကာယစုစရိုက်စသည်တို့ကို စက်ဆုပ်တတ်သောကြောင့် "ဟိရီ" မည်ပါသည်။

* ဟိရီ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ ဟိရီသည် မကောင်းမှုစုစရိုက်မှ စက်ဆုပ်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် - အမျိုးကောင်းချွေးမနှင့် တူပါသည်။

* အမျိုးကောင်း ချွေးမနှင့် တူသော စေတသိက် - ဟိရီစေတသိက် ဖြစ်ပါသည်။

* ဟိရီဖြစ်ခြင်း၏ နီးသောအကြောင်း (ပဒဋ္ဌာန်) တား ။ ။ မိမိကိုယ်ကို ရိုသေ လေးစားပင် ဖြစ်ပါသည်။

* ဩတ္တပ္ပ မည်ပုံ ။ ။ ကာယစုစရိုက်စသည်မှ ထိတ်လန့်တတ်သောကြောင့် "ဩတ္တပ္ပ" မည်ပါသည်။

* ဩတ္တပ္ပ -၏ လက္ခဏာ ။ ။ ဩတ္တပ္ပသည် မကောင်းမှုကို ထိတ်လန့်ခြင်း လက္ခဏာ ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြည့်တန်ဆာမနှင့် တူပါသည်။

* ပြည့်တန်ဆာမနှင့် တူသော စေတသိက် - ဩတ္တပ္ပစေတသိက် ဖြစ်ပါသည်။

* ဩတ္တပ္ပ-ဖြစ်ခြင်း၏ နီးသောအကြောင်း (ပဒဋ္ဌာန်) တား ။ ။ သူတစ်ပါးကို ရိုသေလေးစားမှုပင် ဖြစ်ပါသည်။

* ဟိရီသည် အမျိုးကောင်း ချွေးမနှင့်တူပုံ ။ ။ အမျိုးကောင်းချွေးမသည် မိမိ ကိုယ်ကို အလေးပြု၍ မှားသောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းမှ စက်ဆုပ်သကဲ့သို့ ရှက်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် မိမိကိုယ်ကို အလေးပြု၍ မကောင်းမှုမှ စက်ဆုပ်သောကြောင့် ဟိရီသည် အမျိုးကောင်း ချွေးမနှင့် တူပါသည်။

* ဩတ္တပ္ပသည် ပြည့်တန်ဆာမနှင့် တူပုံ ။ ။ ပြည့်တန်ဆာမသည် သူတစ်ပါးကို လေးစားသဖြင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်ခြင်းမှ ထိတ်လန့်သကဲ့သို့ ထိတ်လန့်ခြင်းရှိသော ပုဂ္ဂိုလ် သည် သူတစ်ပါးကို လေးစားသဖြင့် မကောင်းမှုမှ ထိတ်လန့်သောကြောင့် ဩတ္တပ္ပသည် ပြည့်တန်ဆာမနှင့် တူပါသည်။

* ဟိရီနှင့် ဩတ္တပ္ပအထူး ။ ။ အမျိုးကောင်းချွေးမကဲ့သို့ မိမိဂုဏ်ကို အလေးပြု၍ မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် ဟိရီ မည်၏။ ပြည့်တန်ဆာမကဲ့သို့ တစ်ပါးသော ပိတ်ဆွေသင်္ဂဟ စသည်ကို ဝံ့၍ မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် ဩတ္တပ္ပ မည်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* **ဟိရိ** - ဩတ္တပ္ပဟု ထင်မှတ်တတ်သော အရာများ ။ ခုစဉိုက် မဟုတ်ပါဘဲလျက် “ဘုရားသွား ကျောင်းတက်စသော ကုသိုလ်အမှုတို့၌ ရက်ကြောက်ခြင်းကား - ဟိရိ ဩတ္တပ္ပ မဟုတ်၊ မာယာ-သာ ဖြစ်သည်။ တရားကိုယ်အားဖြင့် တဏှာပြဋ္ဌာန်းသော အတုသိုလ် စိတ္တုပ္ပါဒ် ဖြစ်ပါသည်။ (စေတသိက်အမည်- လောဘစေတသိက်ဖြစ်သည်။)

မကောင်းမှု အကုသိုလ်ပြုလုပ်ပြီးနောက် သူတကာသိ၍ ရက်ကြောက်မှုမျိုးကား- ဒေါမနဿဝေဒနာပြဋ္ဌာန်းသော အကုသိုလ်စိတ္တုပ္ပါဒ်ဖြစ်ပါသည်။

* **အလောဘ မည်ပုံ** ။ ။ လောဘ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားသည် “အလောဘ” မည်ပါသည်။

* **အလောဘ-၏ လက္ခဏာ** ။ ။ အလောဘသည် အာရုံ၌ စိတ်ကို မငြိကပ်စေခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကိလေသာမှလွတ်ပြီးသော ရဟန်းနှင့် တူပါသည်။

* **အဒေါသ မည်ပုံ** ။ ။ ဒေါသ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော တရားသည် “အဒေါသ” မည်ပါသည်။

* **အဒေါသ လက္ခဏာ** ။ ။ အဒေါသသည် အာရုံ၌ မကြမ်းတမ်းခြင်း လက္ခဏာ ရှိပါသည်။ဥပမာအားဖြင့် အရာရာကို လိုက်လျောသော မိတ်ဆွေနှင့် တူပါသည်။

* **အဒေါသနှင့် မေတ္တာ အထူး** ။ ။ အဒေါသသည် မကြမ်းတမ်းခြင်း သဘောရှိ၍ သောဘနစိတ်အားလုံးနှင့် ယှဉ်ပါသည်။ မေတ္တာကား သတ္တဝါတို့၏ စီးပွားချမ်းသာကို ဆောင်ခြင်းသဘောရှိ၍ ပဉ္စမဓနုကြဉ် မဟာဂုဏ် ၁၂-ပါး၊မဟာကုသိုလ် ၈-ပါး၊မဟာကြိယာ ၈-ပါး ပေါင်း ၂၈-ပါးသော စိတ်တို့နှင့် ယှဉ်ပါသည်။

* **တတြမဗ္ဗတ္တတာ မည်ပုံ** ။ ။ ထိုထိုတရားတို့၌ လျစ်လျူရှုသည်၏အဖြစ်သည် “တတြမဗ္ဗတ္တတာ” မည်ပါသည်။

* **တတြမဗ္ဗတ္တတာ-၏ လက္ခဏာ** ။ ။ တတြမဗ္ဗတ္တတာသည် စိတ်,စေတသိက်တို့ကို လျစ်လျူရှုခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* **ဥပမာအားဖြင့်** အညီအညွတ်သွားနေသော မြင်းတို့ကို လျစ်လျူရှုတတ်သော ရထားထိန်းနှင့် တူပါသည်။

* **တတြမဗ္ဗတ္တတာနှင့် ဥပေက္ခာ အထူး** ။ ။ တတြမဗ္ဗတ္တတာသည် စိတ်,စေတသိက် တို့ကို လျစ်လျူရှုခြင်း သဘောလက္ခဏာရှိ၍ အညီအမျှပြေးသွားသော အာဇာနည်မြင်း တို့ကို လျစ်လျူရှု၍ လိုက်သွားသော ရထားထိန်းနှင့် တူပါသည်။ ဥပေက္ခာသည် ဣဋ္ဌာရုံ အနိဋ္ဌာရုံတို့၌ မဗ္ဗတ္တကာရအားဖြင့် ရှုခြင်းလက္ခဏာရှိပါသည်။

* **ကာယပဿဒ္ဓိ မည်ပုံ** ။ ။ ဝေဒနာ အစရှိသော စေတသိက်အပေါင်း၏ ငြိမ်းခြင်း သည် “ကာယပဿဒ္ဓိ” မည်ပါသည်။

* တာယပဿန္တိ လက္ခဏာ ။ ။ ကာယပဿန္တိသည် စေတသိက်တို့၏ ပူပန်ခြင်းမှ ငြိမ်းခြင်းလက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* တာယပဿန္တိ-စသည်၌ တာယ-အရ ။ ။ ဝေဒနာ၊ သညာ၊ သင်္ခါရဟူသော စေတသိက် ခန္ဓာ ၃-ပါးကို ယူရပါမည်။

* စိတ္တပဿန္တိ မည်ပုံ ။ ။ စိတ်၏ ငြိမ်းအေးခြင်းသဘောသည် "စိတ္တပဿန္တိ" မည် ပါသည်။

* စိတ္တပဿန္တိ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ စိတ္တပဿန္တိသည် စိတ်တို့၏ ပူပန်ခြင်းမှ ငြိမ်းအေး ခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* စိတ္တပဿန္တိ-စသည်၌ စိတ္တ-အရ ။ ။ သောဘဏစိတ်တို့ကို ယူရပါမည်။

* တာယလဟုတာ မည်ပုံ ။ ။ ဝေဒနာစသော စေတသိက်အပေါင်း၏ ပေါ့ပါးသည် ၎င်း အဖြစ်သည် "တာယလဟုတာ" မည်၏။ (တာယ-အရ ဝေဒနာစသော ခန္ဓာ ၃-ပါး အပေါင်းကိုယူရမည်။)

* တာယလဟုတာ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ ကာယလဟုတာသည် ဝေဒနာစသော ခန္ဓာ ၃-ပါးအပေါင်း၏ လေးလံထိုင်းမှိုင်းမှု ငြိမ်းအေးခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* စိတ္တလဟုတာ မည်ပုံ ။ ။ စိတ်၏ ပေါ့ပါးလျင်မြန်သည်၏ အဖြစ်သဘောသည် "စိတ္တလဟုတာ" မည်ပါသည်။ စိတ္တ-အရ ။ ။ သောဘဏစိတ်တို့ကို ယူရပါမည်။

* စိတ္တလဟုတာ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ စိတ္တလဟုတာသည် စိတ်၏ လေးလံထိုင်းမှိုင်းမှု ငြိမ်းအေးခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* တာယမုရုတာ မည်ပုံ ။ ။ ဝေဒနာစသော စေတသိက်အပေါင်း၏ နူးညံ့သည်၏ အဖြစ်သည် "တာယမုရုတာ" မည်ပါသည်။

* တာယ-အရ ဝေဒနာစသော ခန္ဓာ ၃-ပါး အပေါင်းကိုယူရမည်။

* တာယမုရုတာ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ ကာယမုရုတာသည် ဝေဒနာစသော ခန္ဓာသုံးပါး အပေါင်း၏ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းမှု ငြိမ်းအေးခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* စိတ္တမုရုတာ မည်ပုံ ။ ။ စိတ်၏ နူးညံ့သည်၏အဖြစ်သည် "စိတ္တမုရုတာ" မည်၏။

* စိတ္တမုရုတာ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ စိတ္တမုရုတာသည် စိတ်၏ ခက်ထန်ကြမ်းတမ်းမှု ငြိမ်းအေးခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။ စိတ္တ-အရ ။ ။ သောဘဏစိတ်တို့ကို ယူရပါမည်။

* ကာယကမ္မညတာ မည်ပုံ ။ ။ ဝေဒနာစသော ခန္ဓာသုံးပါးအပေါင်း၏ ကုသိုလ် ကောင်းမှု၌ ကောင်းသည်၏အဖြစ်သဘောသည် "ကာယကမ္မညတာ" မည်ပါသည်။

* ကာယကမ္မညတာ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ ကာယကမ္မတာသည် ဝေဒနာစသော ခန္ဓာ ၃-ပါးအပေါင်း၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မကောင်းသည်၏အဖြစ် ငြိမ်းအေးခြင်း

လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* စိတ္တကမ္မညတာ မည်ပုံ ။ စိတ်၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ ကောင်းသည်၏အဖြစ် သဘောသည် “စိတ္တကမ္မညတာ” မည်၏။

* စိတ္တကမ္မညတာ - လက္ခဏာ ။ စိတ္တကမ္မညတာသည် စိတ်၏ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌ မကောင်းသည်၏အဖြစ် ငြိမ်းအေးခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* ကာယပါဂုညတာ မည်ပုံ ။ ဝေဒနာစသော ခန္ဓာသုံးပါးအပေါင်း၏ ကုသိုလ် ကောင်းမှု၌ ပွန်းတီးလေ့လာ ညောင်နာနာမရှိခြင်း လန်းဆန်းခြင်းသဘောသည် “ကာယ ပါဂုညတာ” မည်ပါသည်။

* ကာယပါဂုညတာ-၏ လက္ခဏာ ။ ကာယပါဂုညတာသည် ဝေဒနာစသော ခန္ဓာ ၃-ပါးအပေါင်း၏ ကျင်နာမှု ငြိမ်းအေးခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* စိတ္တပါဂုညတာ မည်ပုံ ။ စိတ်၏ ကုသိုလ် ကောင်းမှု၌ ပွန်းတီးလေ့လာ ညောင်နာနာမရှိခြင်း လန်းဆန်းခြင်းသဘောသည် “စိတ္တပါဂုညတာ” မည်ပါသည်။

* စိတ္တပါဂုညတာ- ၏ လက္ခဏာ ။ စိတ္တပါဂုညတာသည် စိတ်၏ ကျင်နာမှု ငြိမ်းအေးခြင်း လက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* ကာယုရုတတာ မည်ပုံ ။ ဝေဒနာစသော ခန္ဓာ ၃-ပါးအပေါင်း၏ ဖြောင့်မတ်ခြင်း သဘောသည် “ကာယုရုတတာ” မည်ပါသည်။

* ကာယုရုတတာ-၏ လက္ခဏာ ။ ကာယုရုတတာသည် ဝေဒနာစသော ခန္ဓာ ၃-ပါး အပေါင်း၏ ဖြောင့်မတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* စိတ္တုရုတတာ မည်ပုံ ။ စိတ်၏ ဖြောင့်မတ်ခြင်းသဘောသည် “စိတ္တုရုတတာ” မည်ပါသည်။

* စိတ္တုရုတတာ-၏ လက္ခဏာ ။ စိတ္တုရုတတာသည် စိတ်၏ ဖြောင့်မတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* ကာယပဿဒ္ဓိ-စသည်တို့ကို နှစ်ပါးစုံအားဖြင့် ဟောရခြင်းအကြောင်း

* ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိ-စသည်တို့ကို အစုံ အစုံဖြင့် ဟောရခြင်းအကြောင်း ကာယပဿဒ္ဓိ စိတ္တပဿဒ္ဓိစသည်တို့သည် မိမိဥစ္စာဖြစ်သော ဆန့်ကျင်ဘက်တရား တို့ကို တပေါင်းတည်း ပယ်သတ်နိုင်သောကြောင့် --နှစ်ပါးစုံအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။

(တနည်း) စိတ္တပဿဒ္ဓိ စသည်တို့ဖြင့် စိတ်၏ငြိမ်းခြင်း စသည်သာဖြစ်၏။ ကာယ ပဿဒ္ဓိ စသည်တို့ဖြင့် ရုပ်၏လည်း ငြိမ်းခြင်းစသည်ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် နှစ်ပါးစုံအားဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။

* သဒ္ဓါ-စသော စေတသိက်တို့ သောဘဏသာဓာရဏ မည်ခြင်းအကြောင်း

ခပ်သိမ်းသော သောဘဏစိတ် တစ်ခုယုတ်ခြောက်ဆယ်တို့နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် သဒ္ဓါ-စသော စေတသိက်တို့သည် “သောဘဏသာဓာရဏ” မည်ပါသည်။

* သမ္မာဝါစာ မည်ပုံ ။ ။ အသင့်အားဖြင့် ပြောဆိုကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် “သမ္မာဝါစာ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) အသက်မွေးမှုကို မငဲ့မှု၍ စီဒုစရိုက် ၄-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း သဘောသည် “သမ္မာဝါစာ” မည်ပါသည်။

* သမ္မာဝါစာ-အရ ။ ။ ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသဘောတရားကို ယူရပါမည်။

* သမ္မာဝါစာ ဝိရတီ ၄-မျိုး ။ ။ ၁။ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏီ- ချွတ်လွဲသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ၂။ ပိသုဏဝါစာ ဝေရမဏီ- အချစ်ကို ပျက်စေတတ်သော ကုန်းချောစကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ၃။ ဖရုသဝါစာ ဝေရမဏီ - ရုန့်ရင်းကြမ်းတမ်းသော စကားကို ဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ၄။ သမ္မပ္ပလာပါ ဝေရမဏီ - အကျိုး မရှိသော စကားကို ဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

* သမ္မာတမ္ပန္တ မည်ပုံ ။ ။ အသင့်အားဖြင့် ဖြစ်သောအမှုဖြစ်သောကြောင့် “သမ္မာတမ္ပန္တ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) အသက်မွေးမှုကို မငဲ့မှု၍ ကာယဒုစရိုက်သုံးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် “သမ္မာတမ္ပန္တ” မည်ပါသည်။

* သမ္မာတမ္ပန္တ-အရ ။ ။ ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသဘောတရားကို ယူရပါမည်။

* သမ္မာတမ္ပန္တ ဝိရတီ ၃-မျိုး ။ ။ ၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ- သူ၏အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ၂။ အဓိန္ဒာဒါနာ ဝေရမဏီ- သူတစ်ပါးမပေးသော သူ၏ ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊ ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏီ- သူ့မယားကို လွန်ကြူးခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

* သမ္မာအာဇီဝ မည်ပုံ ။ ။ အသင့်အားဖြင့် အသက်မွေးကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် “သမ္မာအာဇီဝ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) အသက်မွေးမှုကိုငဲ့၍ ဒုစရိုက် ၇-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းသည် “သမ္မာအာဇီဝ” မည်ပါသည်။

* သမ္မာအာဇီဝ-အရ ။ ။ မိစ္ဆာဇီဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဟူသော သဘောတရားကို ယူ ရပါမည်။

* သမ္မာအာဇီဝ ဝိရတီ အပြား ။ ။ သမ္မာအာဇီဝသည် အသက်မွေးခြင်းလျှင် အကြောင်းရင်းရှိသော ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါး၊ ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ၇-ပါးအပြားရှိပါသည်။ (တနည်း) ကုဟန-အံ့ဖွယ်သရဲကို ဖြစ်စေခြင်း၊ လပန-

မိမိကိုယ်ကို အထင်ကြီးအောင် ဂုဏ်ဖော်၍ ပြောဆိုခြင်းစသော မိစ္ဆာဇိဝမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် များစွာပြားပါသည်။

• သမ္မာအာဇီဝ ဝိရတီ ၇-မျိုး ။ ၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏီ- သူ၏အသက်ကို သတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ ၂။ အဓိန္နာဒါနာ ဝေရမဏီ- သူတစ်ပါးမပေးသော သူ၏ ဥစ္စာကို ခိုးယူခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ ၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏီ- သူ့မယားကို လွန်ကြားခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ ၄။ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏီ- ချွတ်လွဲသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ ၅။ ဝိသုဏဝါစာ ဝေရမဏီ- အချစ်ကို ပျက်စေတတ်သော ကုန်းချောစကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ ၆။ ဖရုသဝါစာ ဝေရမဏီ - ရုန့်ရင်း ကြမ်းတမ်းသော စကားကို ဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်း။ ၇။ သမ္ပပ္ပလာပါ ဝေရမဏီ - အကနိုးမရှိသော စကားကို ဆိုခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

• သမ္မာအာဇီဝ ၇-မျိုး ဖြစ်ပုံ ။ အသက်မွေခြင်းလျှင် အကြောင်းရှိသော ပါဏာ တိပါတမှ ရှောင်ကြဉ်လျှင် ပါဏာတိပါတ ဝိရတီဖြစ်၏။ အဓိန္နာဒါနမှ ရှောင်ကြဉ်လျှင် အဓိန္နာဒါန ဝိရတီဖြစ်၏။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရမှ ရှောင်ကြဉ်လျှင် ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ ဝိရတီ ဖြစ်၏။ မုသာဝါဒမှ ရှောင်ကြဉ်လျှင် မုသာဝါဒ ဝိရတီဖြစ်၏။ ဝိသုဏဝါစာမှ ရှောင်ကြဉ်လျှင် ဝိသုဏဝါစာ ဝိရတီဖြစ်၏။ ဖရုသဝါစာမှ ရှောင်ကြဉ်လျှင် ဖရုသဝါစာ ဝိရတီဖြစ်၏။ သမ္ပပ္ပလာပါမှ ရှောင်ကြဉ်လျှင် သမ္ပပ္ပလာပါ ဝိရတီဖြစ်၏။

• ဝိရတီ ၃-မျိုး ။ ၁။ သမ္ပတ္တဝိရတီ၊ ၂။ သမာဒါနဝိရတီ၊ သမုစ္ဆေဒ ဝိရတီ။

• ဝိရတီ မည်ပုံ ။ ဝုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်တတ်သောကြောင့် “ဝိရတီ”မည်၏။

• သောဘဏစေတသိက် မည်ပုံ ။ တင့်တယ်ကောင်းမြတ်သော သဘောတရား များ ဖြစ်သောကြောင့် “သောဘဏစေတသိက်” မည်ပါသည်။

• ကရုဏာ မည်ပုံ ။ သူတစ်ပါးတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကို မြင်ရသော် ပညာရှိသူတော် ကောင်းတို့၏ စိတ်နှလုံးကို ပင်ပန်းစေတတ်သောကြောင့် “ကရုဏာ” မည်ပါသည်။

(တနည်း) သူတစ်ပါးတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ပယ်တတ်သောကြောင့် “ကရုဏာ” မည်၏။

(တနည်း) သူတစ်ပါးတို့၏ ဆင်းရဲဒုက္ခကို ဖျက်ဆီးတတ်သောကြောင့် “ကရုဏာ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ဒုက္ခိတသတ္တဝါတို့၌ အပိုင်းအခြားရှိသောဖြစ်ခြင်း အပိုင်းအခြား မရှိသော ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ဖြန့်အပ်သောကြောင့် “ကရုဏာ” မည်ပါသည်။

• ကရုဏာ-၏ လက္ခဏာ ။ ကရုဏာသည် သူတစ်ပါးတို့၏ ဆင်းရဲကို ပယ်ရှား လိုခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

• ကရုဏာ-၏ အာရုံ ။ ကရုဏာသည် ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုသည်။

• ကရုဏာကို ပရဒုက္ခာပနယနတာ လက္ခဏာရှိသည်ဟု ဆိုရခြင်းအကြောင်း

ကရုဏာသည် သူတစ်ပါးဆင်းရဲကို အမှန်တကယ် ပယ်သည်ဖြစ်စေ၊ မပယ်နိုင်သည် ဖြစ်စေ သူ၏သဘောကား သူတစ်ပါးဆင်းရဲကို ပယ်လိုသောအခြင်းအရာအားဖြင့်သာလျှင် ဖြစ်သောကြောင့် “ကရုဏာကို ပရဒုက္ခပနယနတာ လက္ခဏာ” ရှိသည်ဟု ဆိုရပါသည်။

* မုဒိတာ မည်ပုံ ။ သုဒိတသတ္တဝါကို မြင်လျှင် ဝမ်းမြောက်ကြောင်း တရားဖြစ် သောကြောင့် “မုဒိတာ” မည်ပါသည်။

* မုဒိတာ-၏ လက္ခဏာ ။ မုဒိတာသည် သူတစ်ပါးတို့၏ စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာဖြစ်ခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* မုဒိတာ-၏ အာရုံ ။ မုဒိတာသည် သုဒိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုပါသည်။

* အပ္ပမညာ မည်ပုံ ။ အတိုင်းအရှည်မရှိသော သတ္တဝါပညတ်လျှင် အာရုံရှိသော ကြောင့် “အပ္ပမညာ” မည်ပါသည်။

* အပ္ပမညာ-အရ / အပ္ပမာဏ-အရ ။ ကရုဏာ၊ မုဒိတာတို့ကို ယူရပါမည်။

* ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၌ အပ္ပမညာ ၄-ပါး ဆိုထားပါလျက် စေတသိက်ပိုင်း၌ အပ္ပ မညာ ၂-ပါးသာ ဆိုရခြင်းအကြောင်း ။ အဒေါသစေတသိက်ဖြင့် မေတ္တာကို တကြမဇ္ဈ တ္တတာ စေတသိက်ဖြင့် ဥပေက္ခာကို ယူပြီးဖြစ်သောကြောင့် စေတသိက်ပိုင်း၌ ၂-ပါးသာ ဆိုရပါသည်။

* အဒေါသဖြင့် မေတ္တာကို ယူရခြင်းအကြောင်း ။ သတ္တဝါတို့၌ အကနိုးစီးပွားကို လိုလားသောအားဖြင့်ဖြစ်သော အဒေါသသည်ပင် မေတ္တာမည်သောကြောင့်--တည်း။

* တကြမဇ္ဈတ္တတာဖြင့် “ဥပေက္ခာ” ကို ယူရခြင်းအကြောင်း ။ သတ္တဝါတို့၌ မုန်းခြင်း ချစ်ခြင်း ငြိမ်းပျောက်ကင်ရှင်းခြင်းအားဖြင့် ဖြစ်သော တကြမဇ္ဈတ္တတာသည်ပင် ဥပေက္ခာမည်သောကြောင့် တကြမဇ္ဈတ္တတာဖြင့် “ဥပေက္ခာ” ကို ယူရပါသည်။

* စေတသိက်ပိုင်း၌ “ဒွေ အပ္ပမညာယောနာမ”-ဟု သင်္ချာတပ်၍ မဆိုရခြင်း အကြောင်း ။ ကမ္မဋ္ဌာန်းပိုင်း၌ အပ္ပမညာလေးပါးဟု ပြဆိုထားသောကြောင့်-တည်း။

* ပညိန္ဒြေ-၌ ပညာမည်ခြင်းအကြောင်း ။ အပြားအားဖြင့် သိတတ်, အနိစ္စ စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ထိုးထွင်း၍ သိတတ်သောကြောင့် “ပညာ” မည်ပါသည်။

* ဣန္ဒြေ မည်ခြင်းအကြောင်း ။ ထိုပညာသည်ပင် အနိစ္စ အစရှိသော သာမည သဘောလက္ခဏာကက္ခဋတ္တ, ဖုသန အစရှိသော ဝိသေသ သဘောလက္ခဏာ-ဟူသော ဟုတ်မှန်သော သဘောလက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၌ အကြီးအကဲအဖြစ်နှင့် ယှဉ် သောကြောင့် “ဣန္ဒြေ” မည်ပါသည်။

* ပညိန္ဒြေ မည်ပုံ ။ ပညာသည်ပင် ဟုတ်မှန်သော သဘောကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၌ အကြီးအကဲအဖြစ်နှင့် ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ဣန္ဒြေမည်သောကြောင့် “ပညိန္ဒြေ” မည်

၇၆

ပါသည်။

• ပညီခြေ-၏ လက္ခဏာ ။ ။ ပညာသည် ဟုတ်မှန်သော သဘောကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

• သညာ + ဝိညာဉ် + ပညာ အထူး ။ ။ သညာသည် အညို၊ အရွှေစသောအားဖြင့် အမှတ်ပြု၍သာ သိနိုင်၏။ အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိမှု၊ မဂ်သို့ ရောက်စေသောအားဖြင့် သိမှုမျိုးသို့ မရောက်နိုင်၊ ဝိညာဉ်ကား အမှတ်ပြု၍လည်း သိတတ်၏။ အနိစ္စစသော လက္ခဏာကိုလည်း ထိုးထွင်း၍ သိတတ်၏။ မဂ်သို့ ရောက်စေနိုင်သော သိမှုမျိုးကိုကား ရောက်အောင်မတတ်နိုင်။ ပညာကား အညို အရွှေစသောအားဖြင့် အမှတ်ပြု၍ သိမှု၊ အနိစ္စစသော လက္ခဏာကို ထိုးထွင်း၍ သိမှု၊ မဂ်သို့ ရောက်စေသောအားဖြင့် သိမှုဟူသော သုံးမျိုးသော ကိစ္စကို သိနိုင်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် သူငယ်၊ ရွာ၌နေသောသူ၊ ရွှေပန်းတိမ်သည်တို့၏ ရွှေကို ထိုးထွင်း၍ သိခြင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

• ဉာဏဝိပဿယုတ်စိတ်၌ သညာ၊ ဝိညာဉ် ပြဋ္ဌာန်းပုံ ။ ။ အခြင်းအရာကို ယူသည်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောအခါ သညာသာ ပြဋ္ဌာန်း၏။ ဝိညာဉ်သည် မပြဋ္ဌာန်း။ အခြင်းအရာကို ယူခြင်းမှ ကြွင်းသောအခါ၌ ဝိညာဉ်သည် ပြဋ္ဌာန်း၏။ သညာသည် မပြဋ္ဌာန်းပါ။

• ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်၌ ပညာ-သာ ပြဋ္ဌာန်းပုံ ။ ။ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်၌ ယှဉ်သော သညာ ဝိညာဉ်တို့ကား မပြဋ္ဌာန်း။ ပညာ-သာ ပြဋ္ဌာန်းသည်။

• သမ္ပယောဂနည်းအပွင့်

• စိတ္တာ ဝိယုတ္တ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ စိတ်နှင့်အတူတကွ မယှဉ်ဘဲ မမြန်နိုင်သောကြောင့် စေတသိက်တို့ကို "စိတ္တာဝိယုတ္တ"ဟု ခေါ်ပါသည်။

• စိတ္တာဝိယုတ္တာနံ-၌ အဝိယုတ္တ-အရ ။ ။ န ဝိယုတ္တာ အဝိယုတ္တာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ ယှဉ်တတ်သော စေတသိက်များကို ယူရပါမည်။

• စိတ္တာဝိယုတ္တ-အရ ။ ။ စိတ္တေန သဟ အဝိယုတ္တာ စိတ္တာဝိယုတ္တာ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ စေတသိက်များကိုပင် ယူရပါမည်။

• စိတ္တုပ္ပါဒေသု ပဇ္ဇေတံ-၌ ဥပ္ပါဒ-အရ ။ ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိတိ ဥပ္ပါဒေါ- စိတ်ရ၏။

• စိတ္တုပ္ပါဒ-အရ ။ ။ စိတ္တမေဝ ဥပ္ပါဒေါ စိတ္တုပ္ပါဒေါ-- စိတ် ရ၏။

• ဝီထိပိုင်း စိတ္တုပ္ပါဒါန မိစ္ဆေဝံ-၌ ဥပ္ပါဒ-အရ ။ ။ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စိတ္တံ ဧတေနာတိ ဥပ္ပါဒေါ -- စေတသိက်အပေါင်းရ၏။

• စိတ္တုပ္ပါဒ-အရ ။ ။ စိတ္တဉ္စ ဥပ္ပါဒေါစ စိတ္တုပ္ပါဒေါ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ စိတ်,စေတသိက် နှစ်ပါးကို ယူရပါမည်။

* စိတ္တုပ္ပါဒေသု ပစ္စေကံ / စိတ္တုပ္ပါဒါန ပိစ္ဆေဝံ တိဋ္ဌိ စိတ္တုပ္ပါဒ ၂-ခု အထူး စိတ္တုပ္ပါဒေသု ပစ္စေကံ-၌ စိတ္တုပ္ပါဒ-အရ စိတ်ကိုသာရ၍ စိတ္တုပ္ပါဒါနပိစ္ဆေဝံ-၌ စိတ္တုပ္ပါဒ အရ - စိတ်, စေတသိက် နှစ်မျိုးလုံးရ၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* ဝိတက်သည် ငွေးပစ္စေကံညာဉ် ၁၀-၌ မယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ငွေးပစ္စေကံညာဉ်တစ်ဆယ်သည် သဘောအားဖြင့် ဝိတက်ကင်းသောကြောင့် မယှဉ် နိုင်ပါ။ (ဝါ) ကြဉ်ရပါသည်။

* ဒုတိယဈာန် စသည်၌ ဝိတက်မယှဉ်နိုင်ခြင်း အကြောင်း ။ ။ ဘာဝနာ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဝိတက်ကို ခွါပြီးဖြစ်သောကြောင့် ဒုတိယဈာန်စသည်၌ ဝိတက်မယှဉ်ပါ။

* ပဌမဈာန်၌ ဝိတက်ယှဉ်ရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဥပစာရဘာဝနာက အားသေး သောကြောင့် ပဌမဈာန်၌ ဝိတက်ယှဉ်ရပါသည်။

* သဘာဝ အဝိတက္ကစိတ် = ငွေးပစ္စေကံညာဉ် ၁၀။
* ဘာဝနာဗလ အဝိတက္ကစိတ် = ဒုတိယဈာန် ၁၁-ခု၊ တတိယဈာန်စိတ် ၁၁-ခု၊ စတုတ္ထဈာန်စိတ် ၁၁-ခု၊ ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၂၃-ခု၊ ပေါင်း ၅၆-ပါးဖြစ်ပါသည်။

* ငွေးပစ္စေကံညာဉ်၌ အဓိမောက္ခ မယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ငွေးပစ္စေကံညာဉ်၌ မြင်ရုံ ကြားရုံစသော သဘောမျှသာဖြစ်၍ အလွန်အားနည်းသဖြင့် အာရုံကို မဆုံးဖြတ်နိုင် သောကြောင့် ငွေးပစ္စေကံညာဉ်၌ အဓိမောက္ခ မယှဉ်နိုင်ပါ။

* ပဉ္စမ္မိရာဝဂ္ဂန်း စသည်တို့၌ ဝိရိယ မယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပဉ္စမ္မိရာ ဝဂ္ဂန်းစသော ၁၆-ပါးသည် အားနည်း၍ ဗိုလ်ကိစ္စ မတပ်သောကြောင့် မယှဉ်နိုင်ပါ။

* ဒေါသမူစိတ်၌ ဝီတိ မယှဉ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဝီတိသည် နှစ်သက်ခြင်းသဘော ရှိ၏။ ဒေါသကား ကြမ်းတမ်းသော သဘောရှိ၍ ဆန့်ကျင်သောကြောင့် မယှဉ်နိုင်ပါ။

* ဥပေက္ခာ ၅၅-ပါး၌ ဝီတိ မယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဝီတိသည် သောမနဿ ဝေဒနာနှင့် အမြဲယှဉ်သောကြောင့် ဥပေက္ခာ ၅၅-ပါး၌ မယှဉ်နိုင်ပါ။

* သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်စိတ်၌ ဝီတိ မယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း သုခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်စိတ်ကား ကိုယ်၌ဖြစ်သော ချမ်းသာကို ခံစားသော ကာယိကဖြစ်၍ ဝီတိကား စိတ်ချမ်းသာကို ခံစားသော မနသိကဖြစ်သောကြောင့် မယှဉ်ပါ။

* စတုတ္ထဈာန် ၁၁-ပါး၌ ဝီတိ မယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ စတုတ္ထဈာန် ၁၁- ပါး၌ ဝီတိကို ဘာဝနာအစွမ်းဖြင့် ပယ်ထားသောကြောင့် မယှဉ်ပါ။

* အဟိတ်စိတ် မောဟမူစိတ်တို့၌ ဆန္ဒ မယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဆန္ဒသည် အလိုရှိသော သဘောမျိုးဖြစ်၍ အဟိတ်စိတ် မောဟမူစိတ်တို့ကား အလိုဆန္ဒကင်းသော ကြောင့် မယှဉ်ပါ။

F-7

* သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏာ-ဟု ဆိုပြီးနောက် သဗ္ဗေသုပိ-စသော စကားကို မိန့်ဆိုခြင်းအကြောင်း ။ သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏစေတသိက်ကို ပြီးပြည့်စုံစေခြင်းငှာ “သဗ္ဗေသုပိ” စသော စကားကို မိန့်ဆိုရပါသည်။

* သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏ မည်ပုံ ။ ။ အလုံးစုံသော အကုသိုလ်စိတ်တို့နှင့် ဆက်ဆံသောကြောင့် “သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏ” မည်ပါသည်။

* မောဟ-စသော ၄-ပါးတို့ အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးလုံး၌ ယှဉ်ခြင်းအကြောင်း ပါဏာတိပါတ-စသော ဝုစရိုက်တို့ကို ပြုကျင့်သောသူသည် မောဟဖြင့် ပါဏာတိပါတ စသော ဝုစရိုက်တို့၌ အပြစ်ကို မြင်လေ့မရှိသောကြောင့်၎င်း၊ အဟိရိတဖြင့် မစက်ဆုပ်သောကြောင့်၎င်း၊ အနောတ္တပ္ပဖြင့် မလန့်သောကြောင့်၎င်း၊ ဥဒ္ဓစ္စဖြင့် မငြိမ်သက်သောကြောင့်၎င်း အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါးလုံး၌ ယှဉ်ရပါသည်။

* လောဘ-သည် လောဘမူစိတ် ၈-ပါးလုံး၌ ယှဉ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ လောဘမူစိတ်သည် လောဘလျှင် အကြောင်းရှိသောကြောင့်-- တည်း။

* ဒိဋ္ဌိ-သည် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ်၌သာ ယှဉ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပရမတ္ထအားဖြင့် ထင်ရှားရှိသော ခန္ဓာငါးပါးစသည်တို့၌ အတ္တ-ဟု မှားမှားယွင်းယွင်း နှလုံးသွင်းသော သူသည် ငါဥစ္စာဟု စွဲလမ်းမှုဖြစ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌိသည် ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄-ပါး၌သာ ယှဉ်ရပါသည်။

* မာန-သည် ဒိဋ္ဌိဂတဝိဂ္ဂယုတ် ၄-ပါး၌ ယှဉ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ မာနသည် ဒိဋ္ဌိနှင့် အတူတကွ တစ်ခုတည်းသော စိတ္တုပ္ပါဒ်၌ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ဝေါသမူစိတ် စသည်တို့၌လည်း မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်၎င်း မာနသည် ဒိဋ္ဌိဂတဝိဂ္ဂယုတ် ၄-ပါး၌ ယှဉ်ရပါသည်။

* မာန-သည် ဒိဋ္ဌိနှင့် စိတ်တစ်ခုတည်း၌ အတူမယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း မာနသည် ငါဟူသော မာန၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သည်ဖြစ်၍ ဒိဋ္ဌိနှင့် တူသည်သာဖြစ်သောကြောင့် ဒိဋ္ဌိနှင့်အတူ မယှဉ်ပါ။ (ဥပမာ) ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းသည် အခြားခြင်္သေ့တစ်ကောင်နှင့် လိုက်ဂုတစ်ခုတည်း၌ အတူမအောင်းသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။

* တေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းနှင့်တူသော စေတသိတ်များ ။ ။ ဒိဋ္ဌိနှင့် မာနဖြစ်သည်။

* မာန-သည် ဝေါသမူစိတ် ၂-ပါး၌ မယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ မိမိကိုယ်ကို ချစ်ခြင်း လျှင် မှီရာရှိသည့်အတွက် စင်စစ်လောဘလျှင် နီးစွာသော အကြောင်းရှိသောကြောင့် မာန-သည် ဝေါသမူစိတ်၌ မယှဉ်နိုင်ပါ။

* ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုတ္တုစ္စတို့ ဝေါသမူစိတ်၌သာ ယှဉ်ခြင်းအကြောင်း သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ငြုစုသူ, မိမိစည်းစိမ်ကို သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်ဆံခြင်းကို အလို

မရှိသူ၊ ပြုပြီးဒုစရိုက်၊ မပြုလိုက်မိသော သုစရိုက်တို့ကို အစဉ်လိုက်၍ ဝမ်းနည်းသူတို့အား ထိုထိုအာရုံ၌ ထိပါးချုပ်ချယ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သောကြောင့် ကုဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စတို့သည် ဒေါသမူစိတ်၌သာ ယှဉ်ရပါသည်။

➤ ထိုဒုစရိုက်စေတသိက်တို့သည် ဣန္ဒြိယအကြောင်း ။ ။ အမှု၌ မခံခြင်း၊ ထိုင်းမှိုင်းခြင်း သဘောရှိသော ထိနု မိဗ္ဗ နှစ်ပါးသည် ပင်ကိုယ်သဘောအားဖြင့် ထက်မြက်သော အသင်္ခါ ရိကစိတ်တို့၌ မဖြစ်သင့်သောကြောင့် သသင်္ခါရိကစိတ်၌သာ ယှဉ်ရပါသည်။

သောဘာဏစေတသိက် သမ္ပယောဂနည်းအစွင့်

➤ ဝိရတိယော ပန-စသော စကားရပ်ကို မိန့်ဆိုခြင်းအကြောင်း

လောကုတ္တရာစိတ်တို့၌ ပါဒကဗျာန် စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ရံခါ ဒုတိယဗျာန် စသည်တို့၌ သမ္မာသက်ပွ မယှဉ်နိုင်၊ ဝိရတိတို့သည်ကား အမြဲတမ်း ယှဉ်ကြသည်ဟု ပြလိုသောကြောင့် “ဝိရတိယော ပန” စသော စကားရပ်ကို မိန့်ဆိုရပါသည်။

➤ ဣဿာ မစ္ဆေရ ကုက္ကုစ္စ-သော ဂါထာစကားရပ်ကို မိန့်ဆိုရကျိုး ။ ။ အနိယတစေတသိက် တို့ကို တပေါင်းတည်းပြုပြီး ကြွင်းသော စေတသိက်တို့ကို နိယတအဖြစ် ပြခြင်းအကျိုးငှာ “ကုဿာ မစ္ဆေရ ကုက္ကုစ္စ” စသော ဂါထာစကားရပ်ကို မိန့်ဆိုရပါသည်။

➤ ဝိရတိ စေတသိက်တို့ လောကုတ္တရာစိတ်၌ အမြဲယှဉ်ခြင်းအကြောင်း

မဂ်သည် ကာယဒုစရိုက်စသည်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ဖြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော ကြောင့်၎င်း၊ ဖိုလ်သည်လည်း မဂ်အားလျော်စွာ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဝိရတိစေတသိက် တို့သည် လောကုတ္တရာစိတ်၌ အမြဲယှဉ်ရပါသည်။

➤ လောကုတ္တရာစိတ်၌ ရံခါသမ္မာသက်ပွ ကင်းသကဲ့သို့ ဝိရတိစေတသိက်တို့ လောကုတ္တရာစိတ်၌ ရံခါထင်၍ မြစ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ မဂ်သည် ကာယဒုစရိုက် စသည်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ပယ်ဖြတ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဖိုလ်သည်လည်း မဂ်အားလျော်စွာ ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်း၊ ဝိရတိစေတသိက်တို့သည် လောကုတ္တရာစိတ်၌ ရံခါထင်၍ မဖြစ်ပါ။

➤ ဝိရတိစေတသိက်တို့ လောကုတ္တရာစိတ်၌ မိန့်ဆိုခြင်းအကြောင်း ။ ။ အလုံးစုံသော ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝတို့ကို ထိုထို မဂ်ဖြင့် ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝတို့ကို အချို့ အကြွင်းမဲ့၎င်း၊ အပါယဂမနိယ-စသော အခိုက် အတန့်အားဖြင့်၎င်း၊ ပယ်သည်၏အစွမ်းဖြင့် တပြိုင်နက်သောခန္ဓာ၌ အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်နိုင် သောကြောင့်-- မဖြစ်ပါ။

➤ ဝိရတိစေတသိက်တို့ လောကုတ္တရာစိတ်၌ ရံခါ ယှဉ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ မဟာကုသိုလ်စိတ်သည် ကာယဒုစရိုက် စသည်တို့ကို အကြွင်းမဲ့ မဖြတ်နိုင်၊ တဒဂ်ပဟာန်၏ အစွမ်းအားဖြင့်သာ ပယ်နိုင်သောကြောင့် မဟာကုသိုလ်စိတ်၌ ရံခါယှဉ်ရပါသည်။

*** သဗ္ဗထာပီ + နိယတာ + ဧကတောဝ-ဟု မိန့်ဆိုခြင်းအကြောင်း**

လောကုတ္တရာစိတ်၌ကား အလုံးစုံသော ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝတရားတို့ကို တစ်ပြိုင်နက် သော ခဏ၌ အကြွင်းမဲ့ပယ်နိုင်သောကြောင့် ၎င်းလောကုတ္တရာစိတ်၌ ဝိရတီ အမြဲယှဉ်၏။ ထို့ကြောင့် “နိယတာ”ဟု မိန့်ဆိုရပါသည်။

၎င်းဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝတရားတို့ကို ပယ်သောအခါ၌လည်း တစ်ပါးစီမပယ် တစ်ပြိုင်နက် တစ်ခါတည်း ပယ်သောကြောင့် “ဧကတောဝ”ဟု မိန့်ဆိုရပါသည်။

တစ်ခါတည်း ပယ်ရာ၌လည်း ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝတို့ကို မကြွင်း မကျန်စေမူ၍ ပယ်နိုင် သောကြောင့် “သဗ္ဗထာ”ဟု မိန့်ဆိုရပါသည်။

*** သဗ္ဗထာပီ-၌ သဗ္ဗာကာရ-အရ/ အာတာရသရုပ်ကား ။ ။** ထိုထိုဒုစရိုက် ဒုရာ ဇိဝတို့ကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာတို့ကို ယူရပါမည်။

*** ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်နိုင်ခြင်းဟူသော အနက်သည် “ဧကတော”ပါ၌ဖြင့် ပြီး၏ဟူသော စကား မသင့်ခြင်းအကြောင်း ။ ။**

ဝိရတီသုံးပါးတို့၏ တပေါင်းတည်းဖြစ်ခြင်းကို ပြခြင်းမျှဖြင့် (ဝါ) တပေါင်းတည်းဖြစ်ခြင်း ကို ပြတတ်သော ဧကတောသဒ္ဓါမျှဖြင့် ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးစသည်တို့၏ဆန့်ကျင်ဘက် အခြင်းအရာအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းကို မပြအပ် မပြနိုင်သောကြောင့်-- တည်း။

*** သဗ္ဗထာပီသဒ္ဓါ ဆိုခြင်းအကြောင်း ။ ။** ဝိရတီသုံးပါးတို့၏ တကွဖြစ်ခြင်းကို ပြကာမျှဖြင့် ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါး ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါး မိစ္ဆာဇီဝ ၇-ပါးတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်ခြင်းကို “ဧကတော”ပါ၌ဖြင့် မပြနိုင်သောကြောင့် “သဗ္ဗထာပီ”သဒ္ဓါကို ဆိုရပါသည်။

*** ဝိရတီစေတသိက်တို့ လောကုတ္တရာစိတ်၌ တပေါင်းတည်း/တစ်ပြိုင်နက် ယှဉ် ရခြင်း အကြောင်း ။ ။** ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝအားလုံးကို ဆိုင်ရာမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ပယ်ဖြတ် ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် တပေါင်းတည်း /တစ်ပြိုင်နက် ယှဉ်ရပါသည်။

*** ကာမာဝစရကုသလေသွေဝ-၌ ဧဝသဒ္ဓါ၏ တားမြစ်ချက်**

ကာမာဝစရကုသလေသွေဝ-၌ (အဝဇာရဏအနက်ရှိသော) ဧဝသဒ္ဓါဖြင့် ကာမာ ဝစရဝိပါက်, ကြိယာစိတ်တို့၌၎င်း၊ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့၌၎င်း ဝိရတီစေတသိက်တို့၏ ဖြစ်ခြင်း ကို တားမြစ်ပါသည်။

*** ကာမာဝစရကုသလေသွေဝ-၌ ဧဝသဒ္ဓါ၏ နိဝဇ္ဇေတဗ္ဗတ္တကား**

ကာမာဝစရဝိပါက်, ကြိယာနှင့် မဟဂ္ဂုတ်စိတ်များ ဖြစ်ပါသည်။

*** ဝိရတီစေတသိက်များ ရံခါမျှ မယှဉ်နိုင်သော ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ်ကား** ရူပဘုံ အရူပဘုံ၌ဖြစ်သော ကာမာဝစရကုသိုလ်စိတ် ဖြစ်ပါသည်။(အကြောင်းကား၊ ဗြဟ္မာများသန္တာန်၌ ဝိရတီတဗ္ဗဝတ္ထုဟု ဆိုအပ်သော ကာယဒုစရိုက် ဝစီဒုစရိုက် မရှိသေး

စေတသိက်ပိုင်း - အဓိပ္ပာယ်များ

၈၂

ကြောင့်၎င်း၊ လောကီဝိရတီတို့သည် ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထုကင်းသော ပုဂ္ဂိုလ်များသန္တာန်၌ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်၎င်း-တည်း။ (ဝိပနီ)

• ဝိရတီတို့ မဟာတုသိုလ်စိတ်၌ ဝိသုံ ဝိသုံ (အသိ အသီး) ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း

• တပေါင်းတည်း မယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ လွန်ကြားထိုက်သော ဝတ္ထုဟု ဆိုအပ်သော မိမိ-သူ့အသက်စသော အာရုံတို့၏ ထင်ရှားရှိခြင်းကို ဝေသာကြောင့် “ဝိသုံ ဝိသုံ” (အသိ အသီး) ဖြစ်ရပါသည်။

• တဒါစိ သန္တိဿန္တိ ဝိသုံ ဝိသုံ-၌ “တဒါစိ” ဟု မိန့်ဆိုခြင်းအကြောင်း

လောကီစိတ်၌ကား ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် တစ်ရံတစ်ခါသာ သီလကုသိုလ်ပြု၏။ တစ်ရံတစ်ခါ ဒါနကုသိုလ်ပြု၏။ ဤသို့ ရံခါသာ ဝိရတီဖြစ်သောကြောင့် “တဒါစိ” ဟု မိန့်ဆိုရပါသည်။

• ဝိသုံ ဝိသုံ-ဟု မိန့်ဆိုခြင်းအကြောင်း ။ ။ တစ်ရံတစ်ခါ ဝိရတီဖြစ်ရာ၌လည်း

သမ္မာဝါစာဖြစ်စဉ်က သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ မဖြစ်၊ သမ္မာကမ္မန္တဖြစ်စဉ်က သမ္မာဝါစာ သမ္မာအာဇီဝ မဖြစ်၊ ဤသို့ အသီးသီးသာ ဖြစ်သောကြောင့် “ဝိသုံ ဝိသုံ” ဟု မိန့်ဆိုရပါသည်။

• ဝိရတီ စေတသိတ်တို့ မဟာတုသိုလ်စိတ်၌ တဒါစိ (တရံတခါ) ဖြစ်ရာအခါ

မုသာဝါဒစသော တစ်ပါးပါးသော ဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ရာအခါ၌ တရံတခါ ဖြစ်ပါသည်။

• တာမာဝစရတုသလေသေဝ တဒါစိ သန္တိဿန္တိ ဝိသုံ ဝိသုံ-၌ တဒါစိ-အရ ။ ။

မုသာဝါဒ အစရှိသော တစ်ပါးပါးသော ဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်ရာအခါကို ယူရမည်။

• ယေဝါပနတ စေတသိတ် ။ ။ လောကီ ဝိရတီစေတသိတ် ၃-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

• အပ္ပမညာတို့ မဟဂ္ဂုတ် ပဉ္စမဈာန်၌ မယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ အပ္ပနာသို့

ရောက်သော အပ္ပမညာတို့သည် တရံတခါမျှ သောမနဿနှင့် ကင်း၍ မဖြစ်သောကြောင့် (ဝါ) သောမနဿဈာန် ၄-ပါးနှင့် တကွဖြစ်သောကြောင့် မဟဂ္ဂုတ် ပဉ္စမဈာန်၌ မယှဉ်နိုင်ပါ။

• မဟတ္ထ / မဟန္တ-အရ ။ ။ မဟန္တဘောဂုဏ်ရ၏။

• ဝတ-အရ / မဟဂ္ဂတ-အရ ။ ။ မဟတ္တံ ဂတာနိ မဟဂ္ဂတာနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇-ပါးကို ယူရပါမည်။

(တနည်း) မဟန္တေဟိ ဂတာနိ မဟဂ္ဂတာနိ-ဟု ဝစနတ္ထပြု၍ မဟန္တ-အရ-ဈာယီပုဂ္ဂိုလ်ကို ယူရပါမည်။ မဟဂ္ဂတ-အရ-ဈာယီပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် ယူရပါမည်။

• မဟဂ္ဂုတ်စိတ်-ဟု ခေါ်ဆိုခြင်းအကြောင်း ။ ။ ကင်းသော နိဝရဏရှိသောစိတ်

အစရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် မြတ်သည်၏အဖြစ်သို့ရောက်သော စိတ်တို့ကို “မဟဂ္ဂုတ်

စိတ်” ဟု ခေါ်ဆိုရပါသည်။

(တနည်း) မြတ်ကုန်သော ဈာနလာဘိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရောက်အပ်သော စိတ်တို့ကို “မဟဂ္ဂုတ်စိတ်” ဟု ခေါ်ဆိုရပါသည်။

• အပ္ပမညာတို့ နာနာ (အသီး အသီး) ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း

• ကရုဏာနှင့် မုဒိတာတို့ စိတ်တစ်ခုတည်း၌ အတူလတ်တွဲ၍ မယှဉ်နိုင်ခြင်း အကြောင်း ။ ။ ကရုဏာနှင့် မုဒိတာတို့သည် ဖာရုံကွဲပြားသည့်အတွက် မိမိဖာရုံဖြစ်သော ဗုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်၊ သုခိတသတ္တဝါပညတ်တို့ ရှေ့ရှုကျရောက်ခြင်းကို ဝေဒိယကြောင့် -- အသီး အသီး ယှဉ်ကြပါသည်။

• မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ (ဥပေက္ခာ) ၌ အပ္ပမညာ မယှဉ်ဟူသော ဝါဒတို့ “ကေစီ” ထိုးခြင်းအကြောင်း ။ ။ ကရုဏာဘာဝနာ၊ မုဒိတာဘာဝနာတို့ကို ပွားများရာ အခါဝယ် အပ္ပနာဝီထိ မရောက်မီ ရှေ့ကာမလောဝါရ၌ ပရိဝေယ၏ အစွမ်းဖြင့် သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ်အပြင် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်တို့ဖြင့်လည်း ပရိကမ္မဘာဝနာ ပြုနိုင်၏။

ဥပမာအားဖြင့် ကျေပွန်စွာ လှေလာအပ်ပြီးသော ကျမ်းစာကို သရဇ္ဈာယ်ရာ၌ ရံခါ အာရုံ တစ်ပါးသို့ စိတ်ရောက်နေသော်လည်း မှန်ကန်စွာ သရဇ္ဈာယ်နိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ လှေကျက်အပ်ပြီးသော ဝိပဿနာဖြင့် သင်္ခါရတရားတို့ကို သုံးသပ်သော ယောဂီအား ပရိဝေယ၏အစွမ်းဖြင့် ရံခါ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်အပြင် ဉာဏဝိပယုတ်စိတ်တို့ဖြင့်လည်း သုံးသပ်နိုင်သကဲ့သို့လည်းကောင်း။

ဤသို့ ပရိဝေယ၏အစွမ်းဖြင့် သောမနဿအပြင် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်တို့ဖြင့်လည်း ပရိကမ္မဘာဝနာ ပြုနိုင်သောကြောင့် --မဟာကုသိုလ် ကြိယာဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ် ၈-ပါး၌ ကရုဏာ မုဒိတာ မယှဉ်နိုင်ဟူသော ဝါဒတို့ အောက်တန်းကျ၍ “ကေစီဝါဒ” ဟု အနုရုဒ္ဓါဆရာ ဆိုပါသည်။

• အပ္ပနာဝီထိ၌ ကရုဏာ မုဒိတာတို့သည် မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ သောမနဿ သဟဂုတ်စိတ်၌သာ ယှဉ်ခြင်းအကြောင်း

ပြားသောလတ်ရှိသော စိတ်သည် ပြားသောလတ်ရှိသောစိတ်အား အာသေဝနပစ္စည်း မတပ်သကဲ့သို့ ပြားသော ဝေဝနာရှိသော(မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်) စိတ်သည် ပြားသောဝေဝနာရှိသော မဟဂ္ဂုတ်စိတ်အားလည်း အာသေဝနပစ္စည်း မတပ်နိုင်သောကြောင့်-- တည်း။

• နာနာတဂါမိစေတသိက် ။ ။ အနိယတယောဂီ စေတသိက် ၁၁-ပါးတို့တွင် ဣဿာ၊ မစ္ဆရိယ၊ ကုက္ကုစ္စ၊ လောကီဝိရတိ ၃-ပါး၊ အပ္ပမညာ ၂-ပါးတို့သည် နာနာတဂါမိ စေတသိက် မည်ပါသည်။

• မာန-၏ ကဒါစိ (တရံတခါ) ဖြစ်ရာ အခါ ။ မာနသည် ငါသာလျှင် အမြတ် ဆုံးတည်းဟု စသည်ဖြင့် မိမိကိုယ်ကို ထောင်လွှားရာအခါ “ကဒါစိ” ဖြစ်ပါသည်။

• မာန-သည် ကဒါစိ စေတသိက် မည်ခြင်းအကြောင်း ။ မာနသည် ဒိဋ္ဌိဂတ ဝိပ္ပယုတ်စိတ်၌ သေယျောဟမသို့ အစရှိသည်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ရာအခါ၌သာ ယှဉ်သော ကြောင့် ကဒါစိစေတသိက် မည်ပါသည်။(မယှဉ်သောအခါ မမည်။)

• ထိန မိဒ္ဓ ၂-ပါး၏ “ကဒါစိ” ဖြစ်ရာအခါ ။ ထိနနှင့် မိဒ္ဓတို့သည် နာမက္ခန္ဓာ ၄-ပါးတို့၏ မခန့်သောအခါ၌ “ကဒါစိ” ဖြစ်ပါသည်။

• ထိန မိဒ္ဓ ၂-ပါးသည် “သဟကဒါစိ စေတသိက်” မည်ခြင်းအကြောင်း

ထိန မိဒ္ဓ ၂-ပါးသည် သသင်္ခါရိက ၅-ပါး၌ ငိုက်မျှင်းခြင်း နိစ္စသညာ၏ အစွမ်းဖြင့် အကမ္မညတာအားဖြင့် ဖြစ်ရာအခါ၌သာ အတူပေါင်း၍ ယှဉ်သောကြောင့် “သဟကဒါစိ စေတသိက်” မည်ပါသည်။

• ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ-တို့ နာနာ (အသီး အသီး) ဖြစ်ပုံ

သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ငြုစူသောအခါ ဣဿာဖြစ်၏။ မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ မဖြစ်။ မိမိစည်း စိမ်ကို လျှို့ဝှက်သောအခါ မစ္ဆရိယ ဖြစ်၏။ ဣဿာ, ကုက္ကုစ္စ မဖြစ်။ ပြုအပ်ပြီးသော ဒုစရိုက် မပြုလိုက်မိသော သုစရိုက်တို့၌ စိုးရိမ်သောအခါ ကုက္ကုစ္စ ဖြစ်၏။ ဣဿာ, မစ္ဆ ရိယ မဖြစ်။ ဤကား “နာနာ” ဖြစ်ပုံ ဖြစ်ပါသည်။

• ဣဿာ, မစ္ဆရိယ, ကုက္ကုစ္စ-တို့ ကဒါစိ (တရံတခါ) ဖြစ်ပုံ

သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ငြုစူသောအခါ၌သာ ဣဿာ ဖြစ်၏။ မငြုစူသောအခါ ဣဿာ မဖြစ်။ မိမိစည်းစိမ်ကို လျှို့ဝှက်သောအခါ၌သာ မစ္ဆရိယ ဖြစ်၏။ မလျှို့ဝှက်သောအခါ မစ္ဆရိယ မဖြစ်။ ပြုအပ်ပြီးသော ဒုစရိုက်, မပြုလိုက်မိသော သုစရိုက်တို့၌ စိုးရိမ်သောအခါ၌ သာ ကုက္ကုစ္စ ဖြစ်၏။ မစိုးရိမ်သောအခါ ကုက္ကုစ္စ မဖြစ်။ ဤကား “ကဒါစိ” ဖြစ်ပုံတည်း။

• ဣဿာ-၏ အမြဲ မယှဉ်ပုံ ။ သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို ငြုစူသောအခါ ဣဿာ ယှဉ်၏။ မငြုစူသောအခါ ဣဿာ မယှဉ်ပါ။ ဤကား ဣဿာ-၏ အမြဲ မယှဉ်ပုံတည်း။

• ဝိရတီ ကရုဏာဒယော-၌ ဝိရတီ-အရ ။ လောကုတ္တရာဝိရတီသည် နိယတ ယောဂီဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဝိရတီ ကရုဏာဒယောသည် အနိယတယောဂီကို ပြသော အရာဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဝိရတီ-အရ လောကီ လောကုတ္တရာ နှစ်မျိုးတို့တွင် လောကီ ဝိရတီကိုသာ ယူရပါမည်။ (စေတသိက် စာပိုဒ်- ၂၉၊ ကိုထောက်)

• တရုဏာနှင့် မုဒိတာတို့ “ကဒါစိ” ဖြစ်ပုံ / အမြဲ မယှဉ်ပုံ

အတိုင်းမသိသော ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြု၍ သနားသောအခါ တရုဏာ ဖြစ်၏။ မသနားသောအခါ မဖြစ်။ အတိုင်းမသိသော သုခိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြု

၍ ဝမ်းမြောက်သောအခါ မုဒိတာ ဖြစ်၏။ ဝမ်းမမြောက်သောအခါ မုဒိတာ မဖြစ်၊ ဤကား ကဒါစိ ဖြစ်ပုံ ဖြစ်ပါသည်။

* တရုဏာနှင့် မုဒိတာ-တို့ “နာနာ” ဖြစ်ပုံ ။ ။ ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံ ပြု၍ သနားသောအခါ တရုဏာဖြစ်၏။ မုဒိတာ မဖြစ်။ သုခိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံ ပြု၍ ဝမ်းမြောက်သောအခါ မုဒိတာ ဖြစ်၏။ တရုဏာ မဖြစ်ပါ။ ဤကား နာနာ ဖြစ်ပုံတည်း။

* ထိန မိဒ္ဓ-တို့ “ကဒါစိ သဟ” ဖြစ်ပုံ ။ ။ စိတ်၏ မခန့်သောအခါ ထိနယှဉ်၍ ခန့်သောအခါ ထိန မယှဉ်၊ စေတသိက်တို့၏ မခန့်သောအခါ မိဒ္ဓယှဉ်၍ ခန့်သောအခါ မိဒ္ဓ မယှဉ်၊ ယှဉ်သောအခါ၌လည်း ထိနနှင့် မိဒ္ဓတို့ အတူတကွ ယှဉ်ကြသည်ကို “ကဒါစိ သဟ” ဟု ဆိုပါသည်။

* ထိန မိဒ္ဓ ၂-ပါးတို့၏ “သဟ” ဖြစ်ပုံ ။ ။ ထိန-က စိတ်နာမက္ခန္ဓာကို မခန့်ငြားအောင် ဖိနှိပ်၍ မိဒ္ဓ-က စေတသိက်နာမက္ခန္ဓာ မခန့်ငြားအောင် ဖိနှိပ်သည်အတွက် ခွဲ၍ မရသောကြောင့် ထိနနှင့် မိဒ္ဓတို့သည် “သဟ” ဖြစ်ပါသည်။

* ဝိရတီ ၃-ပါး၏ “နာနာ” ဖြစ်ပုံ ။ ။ အသက်မွေးမှုကို မငဲ့ဘဲ ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်သောအခါ သမ္မာဝါစာ ဖြစ်၏။ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝ မဖြစ်။ အသက်မွေးမှုကို မငဲ့ဘဲ ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်သောအခါ သမ္မာကမ္မန္တ ဖြစ်၏။ သမ္မာဝါစာ သမ္မာအာဇီဝ မဖြစ်။ အသက်မွေးမှုကိုငဲ့၍ ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါး ကာယဒုစရိုက် ၃-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်သောအခါ သမ္မာအာဇီဝ ဖြစ်၏။ သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ မဖြစ်။ ဤကား “နာနာ” ဖြစ်ပုံ ဖြစ်ပါသည်။

* ဝိရတီ ၃-ပါး “ကဒါစိ” ဖြစ်ပုံ ။ ။ အသက်မွေးမှုကို မငဲ့ဘဲ ဝစီဒုစရိုက် ၄-ပါးမှ ရှောင်ကြဉ်သောအခါ သမ္မာဝါစာ ဖြစ်၏။ မရှောင်ကြဉ်လျှင် မဖြစ်။ အသက်မွေးမှုကို မငဲ့ဘဲ ကာယဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်သောအခါ သမ္မာကမ္မန္တ ဖြစ်၏။ မရှောင်ကြဉ်လျှင် မဖြစ်။ အသက်မွေးမှုကို မငဲ့ဘဲ ယခင်ဒုစရိုက်တို့မှ ရှောင်ကြဉ်သောအခါ သမ္မာအာဇီဝ ဖြစ်၏။ မရှောင်ကြဉ်လျှင် မဖြစ်။ ဤကား “ကဒါစိ” ဖြစ်ပုံတည်း။

* မာန-၏ “ကဒါစိ” ဖြစ်ပုံ ။ ။ မိမိကိုယ်ကို ငါသာလျှင်မြတ်၏ဟု ထောင်လွှားသောအခါ၌ မာန ဖြစ်၏။ မထောင်လွှားသောအခါ၌ မဖြစ်။ ဤကား မာန-၏ ကဒါစိ ဖြစ်ပုံတည်း။

* ထိန မိဒ္ဓ-တို့၏ ဣဿာ မစ္ဆရိယ တုတ္တုစ္စ မာန -တို့နှင့် “နာနာ ကဒါစိ သဟ” ဖြစ်ပုံ

ထိန မိဒ္ဓ-သည် ဒေါသမုသသင်္ခါရကစိတ်၌ ဣဿာ မစ္ဆရိယ တုတ္တုစ္စတို့နှင့် သဟ ကဒါစိယှဉ်၍ မာနနှင့် နာနာ ဖြစ်ပါသည်။ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပူယုတ် သသင်္ခါရကစိတ်၌ မာနနှင့်

သဟကဒါစိယျင်၍ ဣဿာ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စတို့နှင့် နာနာ ဖြစ်သည်။ ဝိဠိဂတသမ္ပယုတ် သသင်္ခါရိကစိတ်တို့၌ကား ဣဿာ မစ္ဆရိယ ကုက္ကုစ္စတို့နှင့် နာနာ ဖြစ်ပါသည်။

* သေသာနိယတယောဂီနော-၌ သေသအပါဒါန်-အရတား ။ ။ အနိယတယောဂီ စေတသိက် ၁၁-ပါးရ၏။

* သေသ- အရတား ။ ။ နိယတယောဂီစေတသိက် ၄၁-ပါး ရ၏။

* တေစိဆရာများ အလို သေသအပါဒါန်-အရတား ။ ။ အနိယတ ယေဝါပနက စေတသိက်တို့ကို ယူရပါမည်။ သေသ- အရ ။ ။ နိယတယေဝါပနက စေတသိက်ရ၏။

* တေစိဝါဒ မသင့်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဤသမ္ပယောဂနိဋ္ဌေသ၌ “ယေဝါပနက” ဟူသော နာမည်ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခုသော စေတသိက်ကိုမျှ အရှင်အနုရုဒ္ဓါဆရာ မထုတ်ဆောင် အပ် မဆိုအပ်သောကြောင့် ကေစိဝါဒ မသင့်ပါ။

* အနိယတယောဂီ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ တရံတဒါသာယျင်၍ အမြဲယှဉ်လေ့ မရှိသော ကြောင့် “အနိယတယောဂီ” မည်ပါသည်။

* သမ္ပယောဂနည်းနှင့် သင်္ဂဟနည်းအထူး ။ ။ ဗဿ-အစရှိသော စေတသိက်တို့ တွင် ဤစေတသိက်ကို ဤမျှသောစိတ်တို့၌ ရအပ်၏-ဟု ယှဉ်ရာစိတ်ကို ပိုင်းခြားပြသော နည်းသည် “သမ္ပယောဂနည်း” မည်၏။ ဤစိတ်၌ ဤမျှသော စေတသိက်တို့ ဖြစ်ကုန်၏ ဟု ယှဉ်တတ်သော စေတသိက်အစုကို ပိုင်းခြားပြသောနည်းသည် “သင်္ဂဟနည်း” မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။ (ဋီကာကျော်)

(တနည်း) စေတသိက်တို့၏ စိတ်၌ယှဉ်ဟန်ကို ပြသောနည်းသည် သမ္ပယောဂနည်း မည်၏။ စိတ်တစ်မျိုး တစ်မျိုး၌ ယှဉ်ထိုက်သမျှ စေတသိက်တို့ကို ပေါင်းစုရေတွက်ပြသော နည်းသည် သင်္ဂဟနည်းမည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။ (သင်္ဂဟ)

* လောကုတ္တရာစိတ်၌ “အပ္ပမညာ” ကြည့်ခြင်းအကြောင်း

* လောကုတ္တရာနယ်ပယ်၌ သနားမှုနှင့် ဝမ်းမြောက်မှု မရှိခြင်းအကြောင်း

အပ္ပမညာစေတသိက်တို့သည် သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ လောကုတ္တရာစိတ်တို့သည် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း ဤသို့ အာရုံ ပြုပုံ ကွဲပြားသောကြောင့်-- လောကုတ္တရာစိတ်၌ အပ္ပမညာကို ကြည့်ရပါသည်။

* ပဉ္စတဈာန်အားဖြင့် လောကုတ္တရာစိတ် သင်္ဂဟနည်း ၅-ပါးဆိုရပုံ

ဝိတက် ဝိစာရတို့ကို အသီး အသီး လွန်မြောက်၍ ဘာဝနာပွားသော မန္တပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ သင်္ဂဟနည်း ၅-ပါးဆိုရပါသည်။

* စတုတ္ထဈာန်အားဖြင့် လောကုတ္တရာစိတ် သင်္ဂဟနည်း ၄-ပါး ဆိုရပုံ

ဝိတက် ဝိစာရတို့ကို တပေါင်းမည်းလွန်မြောက်၍ ဘာဝနာပွားသော တိက္ခပုဂ္ဂိုလ်

ကို ရည်ရွယ်၍ စတုတ္ထဈာန်အားဖြင့် သင်္ဂဟနည်း ၄-ပါး ဆိုပါသည်။

မေး ။ လောကုတ္တရာစိတ် သင်္ဂဟနည်း၌ အဘယ်ကြောင့် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ ပဉ္စတနည်း / စတုတ္ထနည်းတို့ကို ဟောတော်မူပါသနည်း။?

ဖြေ ။ ဈာန်အင်္ဂါ ၅-ပါးရှိသော ပဌမဈာန်ရပြီးနောက် ဉာဏ်သိပ် မထက်မြက်သော နာတိတိက္ခဏ ယောဂီသည် ဈာန်အင်္ဂါတစ်ပါးစီကိုသာ ပယ်၍ ဈာန်အင်္ဂါ ၄-ပါးရှိသော ဝုတိယဈာန်၊ ဈာန်အင်္ဂါ ၃-ပါးရှိသော တတိယဈာန်၊ ဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးရှိသော စတုတ္ထဈာန် ပဉ္စမဈာန်ကို ရ၏။ ထို့ကြောင့် နာတိ တိက္ခဏယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ရွယ်၍ ပဉ္စတနည်းဖြင့် ဟောတော်မူပါသည်။ (ဤပဉ္စတနည်းကိုသာ သင်္ဂဟ၌ ပြထားသည်။)

ပဌမဈာန်ရပြီးနောက် ဉာဏ်ထက်မြက်သော တိက္ခဏယောဂီသည် ဝိတက်၊ ဝိစာရနှစ်ပါးကို တပေါင်းတည်းပယ်၍ ဈာန်အင်္ဂါ ၃-ပါးရှိသော ဝုတိယဈာန်၊ ဈာန်အင်္ဂါ ၂-ပါးရှိသော တတိယဈာန်၊ စတုတ္ထဈာန်ကို ရ၏။ ထို့ကြောင့် တိက္ခဏယောဂီကို ရည်ရွယ်၍ စတုတ္ထနည်းဖြင့် ဟောတော်မူသည်။ (ဤစတုတ္ထနည်းကို သင်္ဂဟ၌ မပြ။)

မှတ်ချက် / ယင်းစတုတ္ထနည်း၌ ၁။ ပဌမဈာန်၌- ၃၆-ပါး၊ ၂။ ဝုတိယဈာန်၌ ဝိတက်၊ ဝိစာရကြည့် ၃၄-ပါး၊ ၃။ တတိယဈာန်၌ ဝိတက် ဝိစာရ ဝိတိကြည့် ၃၃-ပါး၊ စတုတ္ထဈာန်၌ သုခဝေဒနာ၊ ဥပေက္ခာဝေဒနာ လဲ၍ ၃၃-ပါးပင်ယှဉ်၏။

■ လောကုတ္တရာစိတ် ၄၀-ရှိပါလျှင် သင်္ဂဟနည်း ၅-မျိုးသာ ရှိခြင်းအကြောင်း ပဉ္စတနည်း၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပေါင်းယူရေတွက်ထားသောကြောင့် သင်္ဂဟနည်း ၅-မျိုးသာ ရှိရပါသည်။

■ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ “ဝိရတီ” ကြည့်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ သီလစင်ကြယ်သည်၏ အစွမ်းဖြင့် ကောင်းစွာ သုတ်သင်ပြီးသော ကာယ ဝစီပယောဂရှိသောသူအား တစ်ပါးသော အကြောင်းမဖက် စိတ်တည်ကြည်ရုံသက်သက်ဖြင့် မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်များ ဖြစ်ကြသည်။

ကာမကုသိုလ်ကဲ့သို့ ကာယကံ ဝစီကံတို့ကို သုတ်သင်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သည် မဟုတ်။ လောကုတ္တရာစိတ်ကဲ့သို့ ဝုစရိုက် ဝုရာဇိဝတို့ကို အကြွင်းမဲ့ဖြတ်ခြင်း တဖန်ငြိမ်းစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သည်မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဝုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်မှုသဘောရှိသော ဝိရတီများ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ မယှဉ်နိုင်ပါ။

(တနည်း) ဝိရတီစေတသိက်တို့သည် ရှောင်ကြဉ်အပ်သော ဝိရမိတဗ္ဗဝတ္ထကို အာရုံပြု၏။ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့ကား ပညတ်ကို အာရုံပြု၏။ ဤသို့ အာရုံပြုပုံ မတူသောကြောင့် ဝိရတီစေတသိက်တို့ကို ကြည့်ရပါသည်။

■ မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ တရုဏာနှင့် မုဒိတာတို့ ပစ္စေတ (တစ်သီး တစ်ခြား တစ်ပါးစီသာ) ယှဉ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ အာရုံကွဲပြားသည့်အတွက် မိမိအာရုံဖြစ်ကုန်သော

ဒုက္ခိတ၊ သုခိတသတ္တဝါတို့၏ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်းကို ငဲ့သောကြောင့် --တည်း။

* မဟဂ္ဂုတ် ပဉ္စမဈာန်စိတ်၌ “အပ္ပမညာ” ကြည့်ရခြင်းအကြောင်း

မဟဂ္ဂုတ်စိတ်တို့သည် အပ္ပနာစိတ်များဖြစ်၍ အပ္ပနာသို့ရောက်သော အပ္ပမညာ စေတသိက်တို့မည်သည် သောမနဿဝေဒနာနှင့် အမြဲဖြစ်လေ့ရှိသောကြောင့် အပ္ပမညာ ကို ကြည့်ရပါသည်။

* မဟဂ္ဂုတ်စိတ် ၂၇-ပါး နှိုပါလျှက် သင်္ဂဟနည်း ၅-မျိုးသာ ရှိကြောင်း

ပဉ္စကဈာန်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပေါင်းယူရေတွက်ထားသောကြောင့် --တည်း။

မေး။ ရူပဒုတိယဈာန် ၃-ပါးသည် အဘယ်အာရုံကို အာရုံပြုသောအခါ အဘယ်မျှ သော စေတသိက်တို့နှင့် ယှဉ်ပါသနည်း။ (၁၃၁၀-ခု သကျသီဟ)

ဖြေ။ မဟဂ္ဂုတ် ဒုတိယဈာန် ၃-ပါးသည် ကသိုဏ်း ၁၀-ပါး၊ အာနာပါနပညတ် မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ-၏ အာရုံဖြစ်သော သတ္တဝါပညတ်အားဖြင့် ၁၄-ပါးသော ပညတ်ကို အာရုံပြုရာ--

၁။ ကရုဏာ၏ အာရုံဖြစ်သော ဒုက္ခိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုခိုက် ဝိတက်ကြည့် အညသမာန်းစေတသိက် ၁၂-ပါး၊ ဝိရတီ မုဒိတာကြည့် သောဘဏစေတသိက် ၂၁-ပါး အားဖြင့် ၃၃-ပါး ယှဉ်ပါသည်။

၂။ မုဒိတာ၏ အာရုံဖြစ်သော သုခိတသတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုခိုက် ဝိတက်ကြည့် အညသမာန်းစေတသိက် ၁၂-ပါး၊ ဝိရတီ ကရုဏာကြည့် သောဘဏစေတသိက် ၂၁-ပါး အားဖြင့် ၃၃-ပါး ယှဉ်ပါသည်။

၃။ ကြွင်းသော ပညတ် ၁၂-ပါးကို အာရုံပြုခိုက် ဝိတက်ကြည့် အညသမာန်းစေတသိက် ၁၂-ပါး၊ ဝိရတီ အပ္ပမညာကြည့် သောဘဏစေတသိက် ၂၀-အားဖြင့် ၃၂-ပါး ယှဉ်ပါသည်။

* အပ္ပမညာနှင့် ဝိရတီတို့ စိတ်တစ်ခုတည်းမှာ အတူယှဉ်တွဲ၍ မဖြစ်နိုင်ခြင်း အကြောင်း / မဟာကုသိုလ်စိတ်၌ အပ္ပမညာနှင့် ဝိရတီတို့ ပစ္စေက (တစ်သီးတစ်ခြား ထစ်ပီးစီသာ) ယှဉ်ကြခြင်းအကြောင်း /

စိတ္တုပ္ပါဒ်တစ်ခုတည်း၌ အတူ မဖြစ်နိုင်ခြင်း အကြောင်း ။

အပ္ပမညာစေတသိက်တို့သည် သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝိရတီစေတသိက်တို့သည် လွန်ကြူးထိုက်သောဝတ္ထုလျှင် အာရုံရှိသောကြောင့်လည်း ကောင်း--စိတ္တုပ္ပါဒ်တစ်ခုတည်း၌ အတူတကွ မဖြစ်နိုင်ပါ။

* မဟာကြိယာစိတ်၌ “ဝိရတီ” ကြည့်ရခြင်းအကြောင်း

လောကီဝိရတီစေတသိက်တို့သည် ဧကန်ကုသိုလ်သဘောရှိသောကြောင့် အဇ္ဈကတ ဖြစ်သော မဟာကြိယာစိတ်၌ ဝိရတီကို ကြည့်ရပါသည်။

* လောကီ ဝိရတီတို့ ဧကန်ကုသိုလ်သဘောရှိပုံကို သိနိုင်ခြင်းအကြောင်း

သိက္ခာပဒဝိဘင်းပါဠိတော်၌ ဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်းဖြစ်သော လောကီဝိရတီ တို့ကို "ပဉ္စ သိက္ခာပဒါ ကုသလာယေဝ"ဟု ဧဝသဒ္ဓါဖြင့် ဘုရားရှင် ဟောထားသော ကြောင့် လောကီဝိရတီတို့ ဧကန်ကုသိုလ်သဘောရှိပုံကို သိနိုင်ပါသည်။

* လောကုတ္တရာ ဝိရတီတို့ကို သိက္ခာပဒဝိဘင်း၌ ဧတန္တကုသိုလ်အဖြစ်ဖြင့် မြတ်စွာ ဘုရား ဟောတော် မမူခြင်းအကြောင်း ။ ။ ဖိုလ်သည် မဂ်နှင့်တူစွာ ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်း၊ ဒုစရိုက် ဒုရာဇိဝတရားတို့ကို ငြိမ်းစေသောကြောင့်၎င်း ဟောတော် မမူပါ။

* လောကုတ္တရာဝိရတီတို့ လောကီဝိရတီတို့တို့သို့ ဧကန်ကုသိုလ်သဘော မရှိ သင့်ခြင်း အကြောင်း ။ ။ ဖိုလ်သည် မဂ်နှင့်တူသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၎င်း၊ ဒုစရိုက်၊ ဒုရာဇိဝတို့ကို တဖန်ငြိမ်းစေခြင်းသဘော ရှိသောကြောင့်၎င်း-- မရှိသင့်ပါ။

* မဟာဝိပါက်စိတ်၌ အပ္ပမညာနှင့် ဝိရတီတို့ကို ကြဉ်ရခြင်းအကြောင်း

မဟာဝိပါက်စိတ်သည် ဧကန်ကာမတရားလျှင် အာရုံရှိသောကြောင့်၎င်း၊ အပ္ပမညာ စေတသိက်တို့သည် သတ္တဝါပညတ်ကို အာရုံပြုသောကြောင့်၎င်း၊ ဝိရတီစေတသိက်တို့သည် ဧကန်ကုသိုလ်သဘောရှိသောကြောင့်၎င်း မဟာဝိပါက်စိတ်၌ အပ္ပမညာနှင့် ဝိရတီတို့ကို ကြဉ်ရပါသည်။

* မဟာဝိပါက်သည် တုသိုလ်နှင့်တူသော အာရုံ မရှိနိုင်ခြင်းအကြောင်း

မဟာဝိပါက်စိတ်သည် ကာမတဏှာနှင့်စပ်သော မဟာကုသိုလ်၏ အကျိုးဖြစ်သော ကြောင့် ကုသိုလ်နှင့်တူသော အာရုံ မရှိနိုင်ပါ။ ဥပမာအားဖြင့် ကျွန်မ၏ သားသည် မိခင် စေခိုင်းသော အမှုကို အလေးထား၍ မလုပ်နိုင်ဘဲ အရှင်သူခင်စေခိုင်းသော အမှု ကိုသာ အလေးထားပြုလုပ်ရသကဲ့သို့ ထို့အတူ ကာမတဏှာနှင့် စပ်သောကြောင့် ကျွန်မ တည်းဟူသော မဟာကုသိုလ်နှင့် သားတည်းဟူသော မဟာဝိပါက်စိတ်သည် မိခင် ကုသိုလ် စိတ်၏ အာရုံကို မယူဘဲ အရှင်သူခင် ကာမတဏှာ၏ အာရုံကိုသာ အာရုံပြုရပါသည်။

* ကာမသောဘဏစိတ် ၂၄-ပါးရှိပါလျက်သင်္ဂဟနည်း ၁၂-ပါးသာ ရှိရခြင်း အကြောင်း ။ ။ အစုံတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပေါင်းယူရေတွက်ထားသောကြောင့်-တည်း။

* အနုတ္တရေ ဈာနဓမ္မာ-၌ ဈာနဓမ္မ-အရ ။ ။ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခတို့ကို ယူ ရပါမည်။

မေး ။ ဝိသေသက စေတသိက်များကို ၎င်းတို့ အထူးပြုအပ်သော စိတ်များနှင့် ယှဉ် တွဲ၍ ဖော်ပြပါ။

ဖြေ ။ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခတို့သည် လောကုတ္တစိတ်၌ အထူးပြုပါသည်။ ဝိတက် ဝိစာရ ပီတိ သုခနှင့် အပ္ပမညာစေတသိက်တို့သည် မဟာဂ္ဂုတ်စိတ်၌ အထူးပြုပါသည်။

အပ္ပမညာ ဝိရတီ ဉာဏ် ဝီတိတို့သည် ကာမာဝစရသောဘဏ္ဍိတိတို့၌ အထူးပြုပါသည်။

• ဝိတက် ဝိစာရ ဝီတီ သုခတို့ မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာစိတ်၌ ဝိသေသကဖြစ်ပုံ

ဝိတက်သည် လောကုတ္တရာ ပဌမဇ္ဈိကသော ယှဉ်၏၊ ဒုတိယဇ္ဈိက စသည်၌ မယှဉ်၊ ဤသို့ ယှဉ် -မယှဉ်အားဖြင့် ဝိတက်သည် ပဌမဇ္ဈိကမှ ဒုတိယ-စသော ဇ္ဈိကတို့ကို အထူး ပြုပါသည်။ (ဝိစာရ-စသည် နည်းတူသိလေ။)

• မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၏ “မဇ္ဈိမ” အမည်ရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ကာမာဝစရစိတ် လောကုတ္တရာစိတ်တို့၏ အလယ်၌ဖြစ်သောကြောင့် “မဇ္ဈိမ” အမည်ရပါသည်။

• မဟဂ္ဂုတ်စိတ်၌ အပ္ပမညာ အထူးပြုပုံ ။ ။ အပ္ပမညာဇွေးသည် ပဌမဇ္ဈိက ဒုတိယဇ္ဈိက တတိယဇ္ဈိက စတုတ္ထဇ္ဈိကတို့၌သာ ယှဉ်၍ ပဌမဇ္ဈိက မယှဉ်၊ ဤသို့ မဟဂ္ဂုတ် စိတ်၌ အပ္ပမညာဇွေးသည် ယှဉ်-မယှဉ်အားဖြင့် အထူးပြုပါသည်။

• ကာမသောဘဏ္ဍိတိတို့၌ အပ္ပမညာ ဝိရတီ ဉာဏ် ဝီတိတို့ အထူးပြုပုံ

၁။ ကာမသောဘဏ္ဍိတိတို့၌ အပ္ပမညာဇွေးသည် ကုသိုလ်စိတ် ကြိယာစိတ်တို့၌သာ ယှဉ်၏၊ ဝိပါကစိတ်တို့၌ မယှဉ်၊ ဤသို့ ကုသိုလ် ကြိယာတို့မှ ဝိပါကစိတ်ကို ယှဉ်-မယှဉ် အားဖြင့် အထူးပြုပါသည်။

၂။ ဝိရတီစေတသိက် ၃-ပါးသည် ကုသိုလ်စိတ်၌သာ ယှဉ်၍ ဝိပါကစိတ် ကြိယာ စိတ်တို့၌ မယှဉ်၊ ဤသို့ ကုသိုလ်စိတ်မှ ဝိပါကစိတ် ကြိယာစိတ်တို့ကို ယှဉ်-မယှဉ်အား ဖြင့် အထူးပြုပါသည်။

၃။ ဉာဏ်သည် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်၌သာ ယှဉ်၍ ဉာဏဝိပုယုတ်စိတ်တို့၌ မယှဉ်၊ ဤသို့ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ်မှ ဉာဏဝိပုယုတ်စိတ်ကို ယှဉ်-မယှဉ်အားဖြင့် အထူးပြုပါသည်။

၄။ ဝီတီ-သည် သောမနဿစိတ်၌သာ ယှဉ်၍ ဥပေက္ခာစိတ်၌ မယှဉ်၊ ဤသို့ သောမ နဿ သဟဂုတ်စိတ်မှ ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်ကို ယှဉ်-မယှဉ်အားဖြင့် အထူးပြုပါသည်။

• ဣဿာ မစ္ဆရိယ ဣက္ခန္ဓာ-တို့ ပစ္စေက (အသီး အသီး) ယှဉ်ရခြင်းအကြောင်း ဣဿာသည် သူတစ်ပါးစည်းစိမ်ကို အာရုံပြု၏၊ မစ္ဆရိယသည် မိမိစည်းစိမ်ကို အာရုံ ပြု၏၊ ကုက္ကုစ္စသည် ပြုလိုက်မိသော ဒုစရိုက် မပြုလိုက်မိသော သုစရိုက်တရားကို အာရုံ ပြု၏၊ ဤသို့ ပြားသောအာရုံရှိသောကြောင့် --အသီး အသီး ယှဉ်ကြပါသည်။

• အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး၌ပါလျက် သင်္ဂဟနည်း ၇-ပါးသာ ရှိရခြင်းအကြောင်း ဂဏန်းသင်္ဂဟတို့၏ အပြားအားဖြင့် ပေါင်းယူရေတွက်ထားသောကြောင့် ၇-ပါးသာ ရှိရပါသည်။

• ဝိစိတိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်၌ အဓိမောက္ခ မယှဉ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

အဓိမောက္ခသည် အာရုံကိုဆုံးဖြတ်ခြင်း လက္ခဏာရှိသောကြောင့် အာရုံကို မဆုံးဖြတ်

နိုင်ခြင်း နှလုံးနှစ်ခွဲဖြစ်ခြင်း သဘောလက္ခဏာရှိသော ဝိစိကိစ္ဆာသဟဇဝင်စိတ်၌ အဓိမောက္ခ မယှဉ်နိုင်ပါ။

* မနောဓာတ် မည်ပုံ ။ မနောဝိညာဏဓာတ်ကိုသို့ ထူးသောကိစ္စနှင့် မယှဉ်သည် ဖြစ်၍ သိကာမျှဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် “မနောဓာတ်” မည်ပါသည်။

* မနောဓာတ်နှင့် မနောဝိညာဏဓာတ် အထူး ။ ပဉ္စဂ္ဂါရာဝဂ္ဂန်းနှင့် သမ္ပင်္ဂိစ္ဆိုင်းဋ္ဌေး တို့သည် အာရုံကို သိကာမျှဓာတ် ဖြစ်သောကြောင့် “မနောဓာတ်” မည်ပါသည်။

ဋ္ဌေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀၊ မနောဓာတ် ၃-ပါးကြည့် ၇၆-ပါးသော စိတ်တို့သည် ထူးသောကိစ္စ နှင့် ယှဉ်သောကြောင့် “မနောဝိညာဏဓာတ်” မည်ပါသည်။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* အယိတ်စိတ် ၁၈-ပါးရှိပါလျှင် သင်္ဂဟနည်း ၄-ပါးသာ ရှိရခြင်းအကြောင်း ဂဏန်းသင်္ချာတို့၏ အပြားအားဖြင့် ပေါင်းယူရေတွက်ထားသောကြောင့် ၄-ပါးသာ ရှိရပါသည်။

* စိတ္တေန သမမုဒ္ဓိသေ- မြင့် သိစေအပ်သော အဓိပ္ပာယ် ။ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ စေတသိက်တို့သည် စိတ် ၈၉-ပါးနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် မဿ ၈၉-ပါး ဝေဒနာ ၈၉-ပါး စသည်ဖြင့် ရေတွက်ရသည်။ ထို့အတူ ဝိတက်သည် စိတ် ၅၅-ပါးနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် ဝိတက်စေတသိက် ၅၅-ပါးဟု ရေတွက်ရမည်။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ယှဉ်ဘက်စိတ်အရေ အတွက် အတိုင်း စေတသိက်တစ်လုံး တစ်လုံး၏ အရေအတွက်ကို သိရပါမည်။

စေတသိက်ပိုင်း ဒိုကာကျော် အဓိပ္ပာယ်များ ပြီး၏။

ပက်ကီးပိုင်း ဒိုကာကျော် အဓိပ္ပာယ်များ

* ပတိဏ္ဏတ- ပတိတ်း မည်ပုံ ။ စိတ်, စေတသိက်တို့ကို ဝေဒနာစသည်ဖြင့် ပြီးပြွမ်း၍ ဝေဖန်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ထိုထိုဝေဒနာစသည် ပြီးပြွမ်းသောအားဖြင့် ပြားသော စိတ်, စေတသိက်တို့ကို ခွဲခြမ်းဝေဖန်သောကြောင့်လည်းကောင်း ပက်ဏ္ဏက- ပက်ကီး မည်ပါသည်။

* တေပညာသသဘာဝတော-၌ တေပညာသ-အရ စိတ်ကို ၁-ပါးတည်းသာ ယူရခြင်းအကြောင်း ။ စိတ်သည် (ဇာတိ ဘူမိ သမ္ပယောဂ-စသော အပြားအားဖြင့် ၈၉-ပါး ရှိသော်လည်း) အာရုံကိုသိခြင်း လက္ခဏာအားဖြင့် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်သော ကြောင့် စိတ်ကို ၁-ပါးတည်းသာ ယူရပါသည်။

* တေပညာသသဘာဝတော-၌ တေပညာ-အရ စေတသိက်ကို ၅၂-ပါး ကောက် ယူခြင်းအကြောင်း ။ ။ စေတသိက် ၅၂-ပါးတို့တွင် ဖဿသည် တွေ့ထိခြင်းသဘောရှိ၏။ ဤသို့ စသည်ဖြင့် စေတသိက် ၁-ပါး ၁-ပါးလျှင် မိမိဆိုင်ရာ လက္ခဏာ ၁-ပါးစီရှိသော အကြောင့် ၅၂-ပါး ကောက်ယူရပါသည်။

* စိတ္တုပ္ပါဒဝသေနေဝ-၌ စိတ္တုပ္ပါဒ-အရ ။ ။ စိတ်ကိုသာ ယူရပါမည်။ (တနည်း) စိတ်, စေတသိက် နှစ်မျိုးလုံးကို ယူရပါမည်။

* ဝေဓနာသင်္ခါဖြင့် = စေတသိက်ကို နှစ်စေပါသည်။

• ဝေဓနာ သင်္ခါဟ

* ဝေဓနာသင်္ခါဟ မည်ပုံ ။ ။ သုခ-ဝသော ဝေဓနာတို့ကို၎င်း၊ ထိုဝေဓနာနှင့် တကွဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို၎င်း၊ ဝေဖန်သောအားဖြင့် သိမ်းယူရာ သိမ်းယူကြောင်း စကားရပ်သည် “ဝေဓနာသင်္ခါဟ” မည်ပါသည်။

* ဝေဓနာသင်္ခါဟ-၌ ဝေဓနာ-အရ ။ ။ သုခ,ဒုက္ခ-ဝသော ဝေဓနာ ၆-ပါးတို့ကို၎င်း၊ ထိုဝေဓနာ ၆-ပါးတို့နှင့် တကွဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို၎င်း ယူရပါမည်။

* အဓုက္ခမသုခါ မည်ပုံ ။ ။ ဒုက္ခဝေဓနာမှ၎င်း၊ သုခဝေဓနာမှ၎င်း တစ်ပါး တစ်ခြားဖြစ် သော ဝေဓနာသည် “အဓုက္ခမသုခါ” မည်ပါသည်။

* အဓုက္ခမသုခါ-၌ အ-သဒ္ဓါ၏အနက် ။ ။ အညအနက်ဖြစ်ပါသည်။

* သံယုဂ်ပါဠိတော်၌ “ဒွေမာ ဘိက္ခဝေ ဝေဓနာ သုခါ ဒုက္ခာ”ဟု ဝေဓနာ ၂- ပါးသာ ဟောတော်မူထားပါလျှက် အရှင်အနုရုဒ္ဓါသည် ဝေဓနာ ၃-ပါး ဆိုရခြင်း အကြောင်း ။ ။ သံယုဂ်ပါဠိတော်၌ အပြစ်မရှိသော အဖို့၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်အဗျာကတ ဥပေက္ခာ ဝေဓနာကို သုခဝေဓနာ၌ထည့်၍၎င်း၊ အပြစ်ရှိသော အဖို့၌ဖြစ်သော အကုသိုလ် ဥပေက္ခာဝေဓနာကို ဒုက္ခဝေဓနာ၌ ထည့်၍၎င်း နေယျတ္ထအားဖြင့် ဟောထားခြင်းဖြစ်ပါ သည်။ ထို့ကြောင့် ဝေဓနာ ၃-ပါး ဆိုရပါသည်။

* သံယုဂ် ပါဠိတော် “ဒွေမာ ဘိက္ခဝေ ဝေဓနာ သုခါ ဒုက္ခာ” ဟူသောစကား နှင့် “တိဿော ဝေဓနာ”ဟူသော သင်္ခါဟစကားတို့ မဆန့်ကျင်ပုံ ။ ။ သံယုဂ်ပါဠိတော်၌ အပြစ်မရှိသော အဖို့၌ဖြစ်သော ကုသိုလ်အဗျာကတ ဥပေက္ခာ ဝေဓနာကို သုခဝေဓနာ၌ ထည့်၍၎င်း၊ အပြစ်ရှိသော အဖို့၌ဖြစ်သော အကုသိုလ် ဥပေက္ခာဝေဓနာကို ဒုက္ခဝေဓနာ၌ ထည့်၍၎င်း နေယျတ္ထအားဖြင့် ဟောထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ယင်းသို့ မထည့်သွင်းဘဲ တိုက်ရိုက် (နိတတ္ထ) အားဖြင့် ဟောခဲ့လျှင် ဝေဓနာ ၃-ပါး သာ ဖြစ်ရကား သံယုဂ်ပါဠိနှင့် သင်္ခါဟစကားတို့ မဆန့်ကျင်ပါ။

* အခြားသူထွန် ပါဠိတော်တို့၌ ဝေဒနာ ၁-ပါးသာ ဆိုပါလျှင် သင်္ဂဟ၌ ၃-ပါး ဆိုခြင်းအကြောင်း ။ သင်္ဂဟဒုက္ခ၏ အဖြစ်အားဖြင့် အလုံးစုံသော ဝေဒနာတို့၏ ဒုက္ခသဘောတူသောကြောင့် သင်္ဂဟ၌ ဝေဒနာ ၃-ပါး ဆိုရပါသည်။

* ဝေဒနာသည် အနုသဝနဘေဒအားဖြင့် ၃-ပါးသာ ပြားပါလျှင် ဣန္ဒြိယဘေဒအားဖြင့် ၅-ပါးပြာခြင်းအကြောင်း

* ဣန္ဒြိယဘေဒနာ၌ ဝေဒနာ ၅-မျိုး ဟောတော်မူခြင်းအကြောင်း

သုခ, ဒုက္ခ, အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ၃-မျိုးတို့တွင် သုခသည် ကာယိကသာတ, မာနသိက သာတ နှစ်မျိုးပါသောကြောင့် သုခဝေဒနာ, သောမနဿဝေဒနာ နှစ်မျိုးဖြစ်လာရသည်။ ဒုက္ခသည် ကာယိကသာတ, မာနသိက အသာတ နှစ်မျိုးပြားသောကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာ, ဝေါမနဿဝေဒနာဟု နှစ်မျိုးဖြစ်လာရသည်။ ဥပေက္ခာကား ကာယိက, မာနသိကဟု ကွဲပြားမှု မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ဣန္ဒြိယဘေဒနာ၌ ဝေဒနာ ၅-မျိုးဟောတော်မူပါသည်။ (ဝါ) ဝေဒနာ ၅-မျိုး ဖြစ်လာရသည်။

* ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် ကာယိက, မာနသိကအားဖြင့် ကွဲပြားမှု မရှိခြင်းအကြောင်း / ဥပေက္ခာဝေဒနာ အပြားမရှိခြင်းအကြောင်း

သုခ, ဒုက္ခတို့သည် ကာယိန္ဒြေနှင့် မနိန္ဒြေကို ခိုးမြှောက်မှု နှိပ်စက်မှုပြုသကဲ့သို့ ထို့အတူ ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် ကိုယ်နှင့်စိတ်ကို ခိုးမြှောက်မှု နှိပ်စက်မှုကို မပြုသောကြောင့် ကာယိက, မာနသိကအားဖြင့် ကွဲပြားမှုမရှိ၊ ထို့ကြောင့် တစ်ပါးတည်းသာ ဖြစ်ရပါသည်။

* သုခဝေဒနာ-၏ လက္ခဏာ ။ သုခဝေဒနာသည် ဣဋ္ဌဖြစ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ခံစားခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* ဒုက္ခဝေဒနာ၏ လက္ခဏာ ။ ဒုက္ခဝေဒနာသည် အနိဋ္ဌဖြစ်သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို ခံစားခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* သောမနဿဝေဒနာ-၏ လက္ခဏာ ။ သောမနဿဝေဒနာသည် သဘာဝဣဋ္ဌ, ပရိကပ္ပဣဋ္ဌအာရုံကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* ဝေါမနဿဝေဒနာ-၏ လက္ခဏာ ။ ဝေါမနဿဝေဒနာသည် သဘာဝအနိဋ္ဌ, ပရိကပ္ပအနိဋ္ဌအာရုံကို ခံစားခြင်း လက္ခဏာရှိပါသည်။

* ဥပေက္ခာဝေဒနာ-၏ လက္ခဏာ ။ ဥပေက္ခာဝေဒနာသည် အလယ်အလတ်၌ တည်သော သဘောရှိသော အာရုံကို ခံစားခြင်းလက္ခဏာ ရှိပါသည်။

* သေသာနိ သဗ္ဗာနိပိ ပဉ္စပညာသစိတ္တာနိ-၌ သေသ-၏ အပါဒါန်ကား ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သုခ, ဒုက္ခ, သောမနဿ, ဝေါမနဿပဟဂုတ်စိတ်များ ဖြစ်ပါသည်။

* သေသ-အရကား ။ ကြွင်းသော အကုသိုလ်စိတ်မှ ၆-ပါး၊ အဟိတ်စိတ်မှ ၁၄-

၈-၂

ပါး၊ကာမာဝစရသောဘနစိတ်မှ ၁၂-ပါး၊ပဉ္စမဈာန်စိတ် ၂၃-ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

*** ဟေတုသင်္ဂဟ**

*** ဟေတုသင်္ဂဟ မည်ပုံ ။** ။ လောဘ-စသော ဟိတ်တို့ကို ဝေဖန်သောအားဖြင့်၎င်း၊ ထိုဟိတ်တို့နှင့် ယှဉ်သောစိတ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း သိမ်းယူရာ စကားရပ်သည် “ဟေတု သင်္ဂဟ” မည်ပါသည်။

*** ဟေတုသင်္ဂဟ-၌ ဟေတု-အရ ။** ။ ဟိတ်၆-ပါးတို့ကို၎င်း၊ထိုဟိတ်၆-ပါးနှင့် ယှဉ်သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့ကို၎င်း ယူရပါမည်။

*** ဟိတ်မည်ပုံ ။** ။ အာရုံ၌ မိမိနှင့် ယှဉ်ဖော်ယှဉ်ဖက် ဖြစ်ကုန်သော အကျိုးတရား တို့ကို ကောင်းစွာ ခိုင်ခံ့ တည်တံ့စေတတ်သော အကြောင်းတရားသည် “ဟိတ်” မည်၏။

*** ဟေတုဘာဝ/ လောဘ-စသော တရားတို့ “ဟေတု” မည်ခြင်းအကြောင်း**
သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ကောင်းစွာတည်တံ့သည်၏ အဖြစ်ကို ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ဟု ဆိုအပ်သော ရေသောက်မြစ်နှင့်တူသောကြောင့် လောဘ-စသော တရားတို့ ဟေတု မည်ပါသည်။

*** ဟိတ်တရားတို့ သစ်မြစ်နှင့်တူပုံ ။** ။ သစ်မြစ်သည် သစ်ပင်ကို ခိုင်ခံ့တည်တံ့အောင် ပြုသကဲ့သို့ ဟိတ်တရားတို့သည်လည်း သမ္ပယုတ်တရားတို့၏ ကောင်းစွာ ထောက်တည်ရာ ကို ဖြစ်စေသောကြောင့် ဟိတ်တရားတို့သည် သစ်မြစ်နှင့် တူပါသည်။

*** လောဘ-စသော ဟိတ်တို့ကို “မူလ”ဟု ဆိုခြင်းအကြောင်း**
ရေသောက်မြစ်နှင့်တူသောကြောင့် --တည်း။

- * (က) ဝိရုဋ္ဌမူလ ပါဒပဓမ္မ - သဟိတ်စိတ် ၇၁-ပါး ဖြစ်ပါသည်။**
- * (ခ) သေဝါလ သဒိသဓမ္မ - အဟိတ်စိတ် ၁၈-ပါး ဖြစ်ပါသည်။**
- * (ဂ) မူလ သဒိသဓမ္မ - ဟိတ် ၆-ပါးဖြစ်ပါသည်။**

*** ကိစ္စသင်္ဂဟ**

*** ကိစ္စသင်္ဂဟမည်ပုံ ။** ။ ပဋိသန္ဓေစသော ကိစ္စတို့ကို ဝေဖန်သောအားဖြင့်၎င်း၊ ထိုကိစ္စရှိ သော စိတ္တုပ္ပါဒ်တို့၏ အပိုင်းအခြားအားဖြင့်၎င်း အကျဉ်းပြရာဖြစ်သောကြောင့် “ကိစ္စ သင်္ဂဟ” မည်ပါသည်။

*** ပဋိသန္ဓေကိစ္စ မည်ပုံ ။** ။ အတိတ်ဘဝနှင့် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝကို ဆက်စပ်ပေးခြင်းသည် “ပဋိသန္ဓေကိစ္စ” မည်ပါသည်။

*** ဘဝင်ကိစ္စ မည်ပုံ ။** ။ အဆက်မပြတ်ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြင့် ဘဝ၏ အကြောင်းသည် “ဘဝင်ကိစ္စ” မည်ပါသည်။

* ဘဝင်-အရ / ဘဝင် မည်ပုံ ။ ဥပပတ္တိဘဝ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဝိပါကံစိတ် ၁၉-ပါးသည် “ဘဝင်” မည်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ဤကိစ္စနေရာ၌ ဘဝင်သဒ္ဒါသည် ဘာဝပုဏ္ဏန ဘာဝလောပပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သောကြောင့် ဥပပတ္တိဘဝ၏ အကြောင်းဖြစ်သော ဘဝင် စိတ် ၁၉-ပါး၏ အဖြစ်သည် “ဘဝင်” မည်ပါသည်။

* အာဝဇ္ဇနတိစ္စ မည်ပုံ ။ စိတ်အစဉ်ကို ဘဝင်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ခွင့်မပေးဘဲ ဝိထိစိတ်ဖြစ်ခြင်းငှာ ညွတ်စေခြင်းသည် “အာဝဇ္ဇနကိစ္စ” မည်ပါသည်။

* လောကီစ္စ မည်ပုံ ။ အာရုံ၌ ထိုထိုကိစ္စကို ပြီးစေခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် အကြိမ်များစွာ သော်၎င်း၊ တစ်ကြိမ်သော်၎င်း အဟုန်ဖြင့် ဖြစ်သကဲ့သို့ ဖြစ်ခြင်းသည် “လောကီစ္စ” မည်၏။

* တဒါရုံတိစ္စ မည်ပုံ ။ ထိုထိုလောသည် ယူအပ်ပြီးသော အာရုံကို ပြုခြင်းကိစ္စ သည် “တဒါရုံကိစ္စ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) လော၏အာရုံကို အာရုံပြုသောစိတ်၏ အဖြစ် သည် “တဒါရုံကိစ္စ” မည်ပါသည်။

* စုတိကိစ္စ မည်ပုံ ။ ကမ္မဘဝကြောင့်ဖြစ်သော ဖြစ်ဆဲ လက်ရှိခန္ဓာတိုယ်ဟူသော ဥပပတ္တိဘဝမှ ရွေ့လျောသွားခြင်းသည် “စုတိကိစ္စ” မည်ပါသည်။

* ကိစ္စနှင့် ဌာန အထူး ။ စိတ်တို့၏ သတ္တိသည် ကိစ္စမည်၏။ ထိုသတ္တိ၏ တည်ရာ သတ္တိမန္တစိတ်ခြင်သည် ဌာန မည်၏။ ဤသို့ ထူးပါသည်။ (ဋီ-မြန်မာပြန်)

(တနည်း) စိတ်ဟူသော ပရမတ္ထတရား၏ ဘဝဟောင်း ဘဝသစ် ဆက်စပ်ပေးခြင်း စသော အမှုကို ကိစ္စ။ ထိုကိစ္စပြုရာ ရှေ့စိတ် နောက်စိတ် နှစ်ခုတို့၏အကြား စိတ်တစ်ခု ဖြစ်လောက်ရာကာလကို ဌာန။ ဤသို့ ထူးပါသည်။

* ပဋိသန္ဓေတိစ္စမှ လွတ်သော ဌာန မရှိပါဘဲလျက် “ဌာန” တို့ ပြဆိုခြင်းအကျိုး လွယ်ကူစွာ မှတ်ယူခြင်းအကျိုးငှာ (ဝါ) လွယ်ကူစွာ မှတ်ယူလိုသောကြောင့် ဌာနကို ပြဆိုရပါသည်။ (ဥပမာ) သိလာ ပုတ္တကဿ သရိရံကဲ့သို့ မှတ်ရပါမည်။

* (ပဋိသန္ဓိယာ ဌာနံ ပဋိသန္ဓိဌာနံ) ဤဝိဂ္ဂဟ၌ ပဋိသန္ဓေပုဒ်အရနှင့် ဌာနပုဒ်အရ မတွဲပြားသည့်အတွက် ကမ္မဓာရုံသမာသံ ပြုသင့်ပါလျက် ဆဋ္ဌိတပျူရိသံ ပြုထားရခြင်း အကြောင်း ။ လွယ်ကူစွာ မှတ်ယူခြင်းအကျိုးငှာ (ဝါ) လွယ်ကူစွာ မှတ်ယူလိုသော ကြောင့် “သိလာ ပုတ္တကဿ သရိရံ”ကဲ့သို့ အဘောဒဘောဒပစာရအားဖြင့် ကြံထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

* တိစ္စ ၁၄-ပါးရှိပါလျက် ဌာန ၁၀-ပါးသာ ရှိရခြင်းအကြောင်း ပဉ္စဂ္ဂါရာဝဇ္ဇနနှင့် သမ္ပဋိဋ္ဌိင်းတို့၏အကြား၌ ဖြစ်ခြင်းတူ၍ ပဉ္စဝိညာဉ်ကို တစ်ဌာန တည်းပေါင်း၍ ယူထားသောကြောင့် ဌာနသည် ၁၀-ဌာနသာ ရှိရပါသည်။

*** ဌာန ၂၅-ပါး**

*** ပဋိသန္ဓေ ၁-ဌာန ။ ။** စုတိစိတ်နှင့် ဘဝင်စိတ်တို့၏ အကြားသည် ပဋိသန္ဓေ ဌာန ဖြစ်ပါသည်။

*** ဘဝင် ၆-ဌာန ။ ။** ၁။ ပဋိသန္ဓေနှင့် အာဝဇ္ဇန်းအကြားသည် ဘဝင် ၁-ဌာန။

၂။ ဇောနှင့် အာဝဇ္ဇန်းအကြားသည် ဘဝင် ၁-ဌာန၊ ၃။ တဒါရုံနှင့် အာဝဇ္ဇန်းအကြား သည် ဘဝင် ၁-ဌာန၊ ၄။ ဝုဋ္ဌောနှင့် အာဝဇ္ဇန်း အကြားသည် ဘဝင် ၁-ဌာန၊ ၅။ မရဏာ သန္တဝိထိဖြစ်ရာ တစ်ရံတစ်ခါ၌ ဇောနှင့် စုတိအကြားသည် ဘဝင် ၁-ဌာန၊ ၆။ တဒါရုံ နှင့် စုတိတို့၏ အကြားသည် ဘဝင် ၁-ဌာန။

*** အာဝဇ္ဇန်း ၂-ဌာန ။ ။** ၁။ ဘဝင်နှင့် ပဉ္စဝိညာဉ်တို့၏ အကြားသည် အာဝဇ္ဇန်း ၁-ဌာန၊ ၂။ ဘဝင်နှင့် ဇောတို့၏အကြားသည် အာဝဇ္ဇန်း ၁-ဌာန။

*** ပဉ္စဝိညာဉ် ၁-ဌာန ။ ။** ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် သံမုဋ်ဇွှိုင်းတို့၏ အကြားသည် ပဉ္စဝိညာဉ်ဌာန ဖြစ်ပါသည်။

*** သမ္ပဋိဇွှိုင်း ၁-ဌာန ။ ။** ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် သန္တိရဏအကြားသည် သမ္ပဋိဇွှိုင်းဌာန ဖြစ်ပါသည်။

*** သန္တိရဏ ၁-ဌာန ။ ။** သမ္ပဋိဇွှိုင်းနှင့် ဝုဋ္ဌောတို့၏အကြားသည် သန္တိရဏဌာန ဖြစ်ပါသည်။

*** ဝုဋ္ဌော ၂-ဌာန ။ ။** ၁။ သန္တိရဏနှင့် ဇောအကြား ၁-ဌာန၊ ၂။ သန္တိ ရဏနှင့် ဘဝင်တို့၏ အကြား ၁-ဌာန။

*** ဇော ၆-ဌာန ။ ။** ၁။ ဝုဋ္ဌောနှင့် တဒါရုံအကြား ၁-ဌာန၊ ၂။ ဝုဋ္ဌောနှင့် ဘဝင် အကြား ၁-ဌာန၊ ၃။ ဝုဋ္ဌောနှင့် စုတိအကြား ၁-ဌာန၊ ၄။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် တဒါရုံတို့ အကြား ၁-ဌာန၊ ၅။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဘဝင်အကြား ၁-ဌာန၊ ၆။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း နှင့် စုတိအကြား ၁-ဌာန။ ပေါင်း ဇော ၆-ဌာနဖြစ်ပါသည်။

*** တဒါရုံ ၂-ဌာန ။ ။** ၁။ ဇောနှင့် ဘဝင်အကြား ၁-ဌာန၊ ၂။ ဇောနှင့် စုတိအကြား ၁-ဌာန။ ပေါင်း ၂-ဌာန ဖြစ်ပါသည်။

*** စုတိ ၃-ဌာန ။ ။** ၁။ ဇောနှင့် ပဋိသန္ဓေအကြား ၁-ဌာန၊ ၂။ တဒါရုံနှင့် ပဋိသန္ဓေ အကြား ၁-ဌာန၊ ၃။ ဘဝင်နှင့် ပဋိသန္ဓေအကြား ၁-ဌာန၊ ပေါင်း ၃-ဌာန ဖြစ်ပါသည်။

*** ဝိထိပုံနှင့် တကွ ဌာန ၂၅-ပါး ဧရေတွက်ပုံ**

*** ပဋိသန္ဓေဌာန ။ ။** တီ-န-ဒ-ပ-စ-သ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ရုံ-ရုံ-စု-ပဋိ- ဘဝင် ၁၅/၁၆- မ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဘဝင်--ဤသို့သော မရဏာသန္တဝိထိ၌--

ဘဝဟောင်းစုတိနှင့် ဘဝသစ် ဘဝင်တို့၏အကြားသည် ပဋိသန္ဓေဌာန မည်၏။

* ဘဝင် ၆-ဌာန ။ (၁) ဆိုခဲ့ပြီးသော မရဏာသန္ဓေထိပုံစံ၌ ပဋိသန္ဓေစိတ်နှင့် ဘဝနိကန္တိက မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းတို့၏ အကြားသည် ဘဝင် ၁-ဌာန။

(၂) ကာမာဝစရ သတ္တဝါတို့၏ အဝိဘူတာရုံနှင့် မဟန္တာရုံ၊ ဗြဟ္မာတို့၏ ဝိဘူတာရုံ၊ အဝိဘူတာရုံ၊ အတိမဟန္တာရုံ၊ မဟန္တာရုံထိများဝယ် ယင်းဝိထိတို့၏ အဆုံးလောနှင့် ဖြစ်လတ္တံ့သောဝိထိ၏အစ အာဝဇ္ဇန်းတို့၏ အကြားသည် ဘဝင် ၁-ဌာန။

(၃) အတိမဟန္တာရုံ ဝိဘူတာရုံထိများ၌ ယင်းဝိထိတို့၏အဆုံး တဒါရုံနှင့် ဖြစ်လတ္တံ့သော ဝိထိ၏အစ အာဝဇ္ဇန်းတို့၏ အကြား သည် ဘဝင် ၁-ဌာန။

(၄) ကာမာဝစရသတ္တဝါနှင့် ဗြဟ္မာတို့၏ သန္တာန်ဝယ် ပရိတ္တာရုံထိအဆုံး ဝုဋ္ဌောနှင့် ဖြစ်လတ္တံ့သော ဝိထိတို့၏အစ အာဝဇ္ဇန်းတို့၏ အကြားသည် ဘဝင် ၁-ဌာန။

(၅) တိ-န-ဒ-ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဘွင်-စုတိ-ပဋိသန္ဓေ-ဘွင်-၁၅/၁၆-မ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဘွင်-- ဤဝိထိ၌ မရဏာသန္ဓေနှင့် စုတိအကြား ၁-ဌာန။

(၆) ကာမဘုံ၌ စုတေ၍ ကာမဘုံ၌ပင် ပြန်ဖြစ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏ - တိ-န-ဒ-ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ရုံ-ရုံ-ဘွင်-စုတိ-ပဋိ-ဘွင် ၁၅/၁၆-မ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဘွင်-- ဤဝိထိ၌ တဒါရုံနှင့် စုတိအကြားသည် ဘဝင် ၁-ဌာနအားဖြင့် ဘဝင် ၆-ဌာန။

* အာဝဇ္ဇန်း ၂-ဌာန ။ (၁) တိ-န-ဒ-ပ-ပဉ္စဝိညာဉ်-သံ-ဏ-ဝု-ဝု-ဘဝင်--- ဤဝိထိ၌ - ဘဝင်ပစ္စေဒနှင့် ပဉ္စဝိညာဉ်တို့၏အကြား ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁-ဌာန။

(၂) န-ဒ-မ-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဘဝင်--ဤဝိထိ၌ ဘဝင်ပစ္စေဒနှင့် လော၏အကြား မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း ၁-ဌာနအားဖြင့် အာဝဇ္ဇန်း ၂-ဌာန ဖြစ်ပါသည်။

* ပဉ္စဝိညာဉ် ၁-ဌာန ။ တိ-န-ဒ-ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ရုံ-ရုံ-- ဤဝိထိ၌ ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် သမ္ပင်္ဂါယနအကြားသည် ပဉ္စဝိညာဉ်ဌာန ဖြစ်ပါသည်။ ပဉ္စဝိညာဉ်နှင့် သန္တိရဏအကြားသည် သမ္ပင်္ဂါယနဌာန ဖြစ်ပါသည်။ သမ္ပင်္ဂါယနနှင့် ဝုဋ္ဌော-၏ အကြားသည် သန္တိရဏဌာန ဖြစ်ပါသည်။

* ဝုဋ္ဌော ၂-ဌာန ။ (၁) တိ-တိ-န-ဒ-ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဘဝင် ဤမဟန္တာရုံထိ၌ သန္တိရဏနှင့် လော၏အကြားသည် ဝုဋ္ဌော ၁-ဌာန။

(၂) တိ-တိ-တိ-တိ-န-ဒ-ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဝု-ဘဝင် ၅-ကြိမ်--ဤပရိတ္တာရုံထိ၌ - သန္တိရဏနှင့် ဘဝင်၏အကြားသည် ဝုဋ္ဌော ၁-ဌာနအားဖြင့် ဝုဋ္ဌော ၂-ဌာန ဖြစ်ပါသည်။

* လော ၆-ဌာန ။ (၁) အတိမဟန္တာရုံထိဝယ် ဝုဋ္ဌောနှင့် တဒါရုံတို့၏အကြားသည် လော ၁-ဌာန။ (၂) မဟန္တာရုံထိဝယ် ဝုဋ္ဌောနှင့် ဘဝင်တို့၏အကြားသည် လော ၁-ဌာန။

(၃) ကာမဘုံမှစုတေ၍ ကာမဘုံ၌ ပြန်ဖြစ်မည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏ - တိ-န-ဒ-ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-စုတိ-ပဋိသန္ဓေ-ဘဝင် ၁၅/၁၆-မ-ဘဝနိကန္တိကလော ၇-ကြိမ်-ဘဝင်--

ဤပီထိုက်၌ ဝုဋ္ဌောနှင့် စုတိအကြားသည် လော ၁-ဌာန။

၄။ န-ဒ-မ-လော ၇-ကြိမ်-ရုံ-ရုံ-ဘဝင်-- ဤဝိဘူတာရုံပီထိုက်၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် တဒါရုံတို့၏ အကြားသည် လော ၁-ဌာန။

၅။ န-ဒ-မ-လော ၇-ကြိမ်-ဘဝင်--ဤအဝိဘူတာရုံပီထိုက်၌ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းနှင့် ဘဝင်၏ အကြားသည် လော ၁-ဌာန။

၆။ တီ-န-ဒ-မ- မရဏာသန္ဓေလော ၅-ကြိမ်-စုတိ-ပဋိ-ဘဝင်-၁၅/၁၆-မ-လော ၇-ကြိမ်-ဘဝင်--ဤပီထိုက်၌ မနောဒွါဝဇ္ဇန်းနှင့် စုတိ၏ အကြားသည် လော ၁-ဌာန။

* တဒါရုံ ၂-ဌာန ။ ။ ၁။ အတိမဟန္တာရုံ၊ ဝိဘူတာရုံပီထိုက်နှင့် တဒါရုံဘဝင်နောင် စုတိကျသော မရဏာသန္ဓေပီထိုက်များဝယ်-- လောနှင့် ဘဝင်အကြားသည် တဒါရုံ ၁-ဌာန။

၂။ တဒါရုံနောင် စုတိကျသော မရဏာသန္ဓေပီထိုက်၌ လောနှင့် စုတိအကြားသည် တဒါရုံ ၁-ဌာန အားဖြင့် တဒါရုံ ၂-ဌာန ဖြစ်ပါသည်။

* စုတိ ၃-ဌာန ။ ။ တီ-န-ဒ-ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-စုတိ-ပဋိသန္ဓေ-ဘဝင် ၁၅/၁၆-မ-လော ၇-ကြိမ်-- ဤမရဏာသန္ဓေပီထိုက်၌ လောနှင့် ပဋိသန္ဓေအကြားသည် စုတိ ၁-ဌာန။

၂။ တီ-န-ဒ-ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ရုံ-ရုံ-စုတိ-ပဋိသန္ဓေ-ဘဝင်-၁၅/၁၆-မ-လော ၇-ကြိမ်-ဘဝင်-- ဤမရဏာသန္ဓေပီထိုက်၌ တဒါရုံနှင့် ပဋိသန္ဓေအကြားသည် စုတိ ၁-ဌာန။

၃။ တီ-န-ဒ-ပ-စ-သံ-ဏ-ဝု-ဇ-ဇ-ဇ-ဇ-ဘဝင်-စုတိ-ပဋိ-ဘဝင် ၁၅/၁၆---- ဤမရဏာသန္ဓေပီထိုက်၌ ဘဝင်နှင့် ပဋိသန္ဓေအကြားသည် စုတိ ၁-ဌာန။

* သန္တိရဏချင်း တူပါလျှက် ဥပေက္ခာသဟဂုတ်စိတ်သာ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိ ကိစ္စတပ်၍ သောမနဿ သန္တိရဏစိတ်သည် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စ မတပ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ သောမနဿသဟဂုတ် သန္တိရဏစိတ်သည် ပဋိသန္ဓေ၏အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်ခြင်းသဘောမရှိသောကြောင့် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စ မတပ်ပါ။

* ဝုဋ္ဌောကိစ္စတပ်သော မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်သည် ပရိတ္တာရုံပီထိုက်၌ ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ် ဖြစ်ပါလျှက် “လောကိစ္စ” မတပ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစိတ်သည် အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခြင်းသဘော မရှိသောကြောင့် လောကိစ္စ မတပ်ပါ။

* အာဝဇ္ဇန်းဋ္ဌေးသည် “လော” အမည် မရခြင်းအကြောင်း ။ ။

* လောကိစ္စအရာဝယ် “အာဝဇ္ဇနဒ္ဓယ ဝဇ္ဇိတာနီ”ဟု ဆိုရခြင်းအကြောင်း

အာဝဇ္ဇန်းဋ္ဌေးသည် အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခြင်းသဘော မရှိသောကြောင့် လော အမည် မရပါ။

* အကုသိုလ် စသည်တို့ လောအမည်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ အကုသိုလ်စသည်တို့ သည် အာရုံ၏အရသာကို ခံစားခြင်းသဘောရှိသောကြောင့် လောအမည်ရပါသည်။

* တစ်ကြိမ်သာဖြစ်သော မင်္ဂလာ/အဘိညာဉ်လော/အာဒိတဗ္ဗိတမဟဋ္ဌုတ်လော/ နိရောဓသမာပတ်၏ ရွှေဖြစ်သော အနာဝါဗိဖိုလ်လော/အရဟတ္တဖိုလ်လော-တို့ လော ကိစ္စ တပ်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ အဟုန်ပြင်းစွာ ဖြစ်ခြင်းဟူသော လောသဘော ရှိသောကြောင့် (ဝါ) အာရုံ၏ အရသာကို ခံစားခြင်းသဘောရှိသောကြောင့် လောကိစ္စ တပ်ရပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်သည် အာရုံတစ်ခုခုကို အာရုံပြုခိုက် ယင်း အာရုံကိုသာ သိနိုင်၏။ သို့သော်လည်း အလုံးစုံသောအာရုံကို သိစွမ်းနိုင်သော သတ္တိနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် အမြဲတမ်း သဗ္ဗညုတဉာဏ်ဟူသော အမည်ကို ရနေသကဲ့သို့တည်း။

* ခွါရသင်္ဂဟ

* ခွါရသင်္ဂဟ မည်ပုံ ။ ။ ခွါရတို့ကို၎င်း၊ခွါရ၌ဖြစ်သော စိတ်တို့ကို၎င်း ပိုင်းခြားသည် ၎င်း အစွမ်းဖြင့် အကျဉ်းပေါင်း၍ ယူရာယူကြောင်းဖြစ်သော သင်္ဂဟသည် "ခွါရသင်္ဂဟ" မည်ပါသည်။

* ခွါရ မည်ပုံ ။ ။ ပဉ္စခွါရာဝဇ္ဇန်း၊ မနောခွါရာဝဇ္ဇန်း အစရှိသော နာမ်တရားတို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ပကတိတံခါးပေါက်နှင့် တူရကား စကျှပသားစ စသည်တို့ သည် "ခွါရ" မည်ပါသည်။

* ခွါရသည် တံခါးနှင့်တူပုံ ။ ။ ပကတိတံခါးသည် ဝင်ကုန်ထွက်ကုန်သော အိမ်ရှင် ဖြစ်သူတို့၏ ဝင်ရာထွက်ရာ ဝင်ခြင်း၊ထွက်ခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ အာဝဇ္ဇန်းစသော နာမ်တရား တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့် ခွါရသည် တံခါးပေါက်နှင့် တူပါသည်။

* စကျှမေဝ-၌ စကျှ-အရ ။ ။ ပသားစကျှကို ယူရပါမည်။ (ပညာစကျှ စသည်တို့ ကို မယူရပါ)

* စကျှမေဝ-၌ ဧဝသဒ္ဓါဖြင့် - သတ္တ၊ဇီဝ စသည်တို့ကို နှစ်စေပါသည်။

* မနောခွါရ မည်ပုံ ။ ။ အာဝဇ္ဇန်းစသော ဝိထိစိတ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် အာဝဇ္ဇန်း၏ အခြားမဲ့၌ဖြစ်သော ဘဝဂုံပစ္စေဒ ၁၉-ခုတို့သည် မနောခွါရ မည် ပါသည်။ (တနည်း) ဘဝင်စိတ်သည်ပင် ဝိထိစိတ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် မနောခွါရ မည်ပါသည်။

* မနောခွါရ-၌ မန-အရ ။ ။ အာဝဇ္ဇန်းစသော ဝိထိစိတ်များကို ယူရပါမည်။

(တနည်း) အာဝဇ္ဇန်းအား အနန္တရပစ္စည်းတပ်သော ဘဝဂုံပစ္စေဒ ၁၉-ခုတို့ကို ယူရ ပါမည်။

* ခွါရ-အရ ။ ။ အာဝဇ္ဇန်းအား အနန္တရပစ္စည်းတပ်သော ဘဝဂုံပစ္စေဒ ၁၉-ခုတို့ကို

ယူရပါမည်။

* မနောဒွါရ-အရ ■ ■ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းစသော ဝိထိစိတ်တို့၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် ဘဝဂုံပစ္ဆေဒ ၁၉-ပါးတို့ကို ယူရပါမည်။

* မနောဒွါရုံ ပန ဘဝဂုံန္တိ ပဝုစ္စတီ-၌ ဘဝဂုံ-အရ ■ ■ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအား အနန္တရပစ္စည်းတပ်သော ဘဝဂုံပစ္ဆေဒ ၁၉-ခုတို့ကို ယူရပါမည်။

* အတီတဘဝင် ဘဝဂုံစလန-စသော ဘဝင်များ မနောဒွါရအမည် မရခြင်း အကြောင်း ■ ■ မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်းအား အနန္တရပစ္စည်း မတပ်နိုင်သောကြောင့်--တည်း။

* စကျွဒွါရေ ယထာရဟံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-၌ “ယထာရဟံ” အဓိပ္ပာယ်

ဣဌ-အစရှိသောအာရုံ၊ ယောနိသော မနသိကာရ၊ အယောနိသော မနသိကာရ၊ နိရာနုသယသန္တာန် စသည်တို့အလိုက် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဖြစ်သည်ကို “ယထာရဟံ”ဟု ဆိုပါသည်။

* ယထာရဟံ ဖြစ်ပုံ အကျယ် ■ ■ (၁) ဣဌာရုံ၌ ကုသလဝိပါက စကျွဒိညာဉ် သမ္ပင်္ဂိန္ဒြိန်း၊ သန္တီရဏတဒါရုံဖြစ်၏။ အနိဌာရုံ၌ အကုသလဝိပါက စကျွဒိညာဉ်၊ သမ္ပင်္ဂိန္ဒြိန်း၊ သန္တီရဏတဒါရုံဖြစ်၏။ ထိုတွင် ဣဌာရုံ၌လည်း အတိဣဌဖြစ်ခဲ့လျှင် သောမနဿ သန္တီရဏ သောမနဿ တဒါရုံဖြစ်၍ ဣဌမဇ္ဈတ္တာရုံဖြစ်ခဲ့လျှင် ဥပေက္ခာသန္တီရဏ ဥပေက္ခာတဒါရုံ ဖြစ်သည်။ ဤသို့ အာရုံအားလျော်စွာ ဖြစ်ပါသည်။

၂။ ကာမဘုံ၌ စကျွဒွါရိကစိတ် ၄၆-ပါးဖြစ်၍ ရူပဘုံ၌ စကျွဒွါရိကစိတ် ၃၆-ပါးသာ ဖြစ်၏။ (ဒေါသမူဒွေး မဟာဝိပါက ကြဉ်ထားသည်) ဤသို့ ဘုံအားလျော်စွာ ဖြစ်ပါသည်။

၃။ ပုထုဇဉ်သန္တာန်၌ ကြိယာဇောကြဉ် စကျွဒွါရိကစိတ် ၃၇-ပါးသာ ဖြစ်သည်။ သောတာပန် သကဒါဂါဝါသန္တာန်၌ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ် ၄-ပါး ဝိစိကိစ္ဆာ ၁-ပါး ကြိယာဇော ၉-ပါးကြဉ် စကျွဒွါရိကစိတ် ၃၂-ပါးသာ ဖြစ်သည်။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်အားလျော်စွာ ဖြစ်ပါသည်။

၄။ ယောနိသော မနသိကာရရှိလျှင် ကုသိုလ်ဇော စောခွင့်ရ၍ အယောနိသော မနသိကာရရှိလျှင် အကုသိုလ်ဇော စောခွင့်ရ၏။ အနုသယကင်းသော ရဟန္တာသန္တာန်၌ ကြိယာဇော စောခွင့်ရ၏။ ဤသို့ မနသိကာရ စသည်အားလျော်စွာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ စကျွဒွါရိကစိတ် ၄၆-ပါးတို့သည် စကျွဒွါရိက၌ အာရုံ၊ ဘုံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ မနသိကာရ စသည်တို့အားလျော်စွာ ဖြစ်ခြင်းကို “ယထာရဟံ”ဟု ဆိုပါသည်။

* သဗ္ဗထာပိ ပဉ္စဒွါရေ-၌ သဗ္ဗ ပကာရ-ကား ■ ■ အာဝဇ္ဇန်းအစ တဒါရုံအဆုံးရှိသော ပဉ္စဒွါရိကဝိထိစိတ်အပြား ဖြစ်ပါသည်။

* သဗ္ဗထာဝီ ပဉ္စဒွါရေ စတုပညာသစ်တ္တာနိ-၌ ဒွါရတစ်ခုဝယ် ၄၆-ပါးရှိပါလျက် ပဉ္စဒွါရ၌ ၅၄-ပါးသာ ပြားရခြင်းအကြောင်း / ရှိရခြင်းအကြောင်း

ထိုထိုဒွါရ၌ဖြစ်သော စိတ်တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်တည်သော စိတ်တို့ကို မယူအပ်သေးသည်ကို ယူအပ်သည်၏အစွမ်းဖြင့်၎င်း၊ ခပ်သိမ်းသောအပြားအားဖြင့် စက္ခုဒွါရ၌ဖြစ်သော ၄၆-ပါးသော စိတ်တို့၌ သောတဝိညာဉ်စသော ၄-ပါးသောအာရုံတို့ကို ထည့်ထားသောကြောင့်၎င်း ပဉ္စဒွါရ၌ ၅၄-ပါးသာ ပြားရပါသည်။ / ရှိရပါသည်။

* ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စတပ်သောစိတ် ၁၉-ပါးတို့ ဒွါရဝိမုတ်ဖြစ်ရကြောင်း

စက္ခုစသော ခြောက်ဒွါရတို့၌ မဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ မိမိကိုယ်တိုင် မနောဒွါရဟု ဆိုအပ်သော ဘဝင်စိတ်ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ပဋိသန္ဓေယူအပ်ပြီးသော အာရုံမှတစ်ပါး သော အာရုံကို မယူနိုင်သောကြောင့်၎င်း (ဝါ) ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်အာရုံမှ တစ်ပါး သော အာရုံကို ယူသည်၏အစွမ်းဖြင့် မဖြစ်ခြင်းကြောင့်၎င်း ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စတပ် သော စိတ်များ ဒွါရဝိမုတ်ဖြစ်ရပါသည်။

မေး ။ မဟာဝိပါက်စိတ်တို့သည် အဘယ်အခါ၌ ဒွါရဝိမုတ်ဖြစ်သည်ကို အကြောင်းနှင့် တကွ ဖြေဆိုပါ။

ဖြေ ။ မဟာဝိပါက်စိတ်သည် ပဋိသန္ဓေဘဝင် စုတိတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောအခါ စက္ခုစသော ခြောက်ဒွါရတို့၌ မဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ မိမိကိုယ်တိုင် မနောဒွါရဟု ဆိုအပ် သော ဘဝင်စိတ်ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ပဋိသန္ဓေယူအပ်ပြီးသော အာရုံမှတစ်ပါး သော အာရုံကို မယူနိုင်သောကြောင့်၎င်း ဒွါရဝိမုတ် ဖြစ်ရပါသည်။

* ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀-တို့ ၁-ဒွါရ၌သာ ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း

ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀-တို့သည် မိမိဒွါရ၌သာ ဖြစ်သောကြောင့်--တည်း။

* မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာဇောတို့ ၁-ဒွါရ၌သာ ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း

မဟဂ္ဂုတ် လောကုတ္တရာဇောတို့သည် မနောဒွါရ၌သာ ဖြစ်သောကြောင့်--တည်း။

* ယထာရဟ မေတဒွါရိတ စိတ္တာနိ နာမ-၌ ယထာရဟံ အဓိပ္ပာယ်

ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် ၁၀-တို့သည် မိမိဒွါရ၌သာ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ မဟဂ္ဂုတ် လောကုက ရာဇောတို့သည် မနောဒွါရ၌ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ဤသို့ ၂၆-ပါးသော စိတ် မိမိတို့ဒွါရအားလျော်စွာ ဖြစ်ကြသည်ကို "ယထာရဟံ" ဟု ဆိုပါသည်။

* ဥပေက္ခာသန္တိရဏနှင့် မဟာဝိပါက်စိတ်တို့ ရံခါ ဆဒ္ဓါရိက (၆-ဒွါရ)

ဒွါရဝိမုတ် ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပဉ္စဒွါရ၌ သန္တိရဏတဝါရုံတို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ် သောကြောင့်၎င်း၊ မနောဒွါရ၌ တဒါရုံ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ပဋိသန္ဓေ စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ရံခါ ဆဒ္ဓါရိက (၆-ဒွါရ) ရံခါ ဒွါရဝိမုတ်

ဖြစ်ရပါသည်။

*** ဆဒ္ဓါရိက ဒွါရဝိမုတ္တစိတ်တို့၏ ဆဒ္ဓါရိက - ဒွါရဝိမုတ္တဖြစ်ပုံ**

ပဉ္စဒွါရ၌ ဥပေက္ခာသန္တိရဏ နှစ်ခုသည် ဝန္တိရဏကိစ္စ၊ ဝါရိကိစ္စတို့၏ အစွမ်းအား ဖြင့်၎င်း၊ မဟာဝိပါကစိတ် ၈-ခုသည် တဒါရိကိစ္စ၏ အစွမ်းအားဖြင့်၎င်း၊ (ဖြစ်ကြ၍) မနောဒွါရ ၌ကား ၎င်း ၁၀-ပါးလုံးပင် တဒါရိကိစ္စ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောကြောင့် “ဆဒ္ဓါရိက” ဖြစ်ကြပါသည်။

ထိုစိတ်တို့သည် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိကိစ္စ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ဖြစ်သောအခါ “ဒွါရ ဝိမုတ္တ” ဖြစ်ကြပါသည်။ (၁၃၃၂-ခု ကြီး)

*** အာရမ္မဏသင်္ဂဟ**

*** အာရမ္မဏ သင်္ဂဟ မည်ပုံ ။ ။** အာရုံတို့ကို သရုပ်အားဖြင့်၎င်း၊ ဝေဖန်ခြင်းအားဖြင့် ၎င်း၊ အာရမ္မဏိကစိတ်အားဖြင့်၎င်း ရေတွက်ကြောင်း သင်္ဂဟသည် “အာရမ္မဏသင်္ဂဟ” မည်ပါသည်။

*** အာလမ္မဏ, အာရမ္မဏတို့၏ အဓိပ္ပာယ် ။ ။** အားမရှိသော ယောက်ျားသည် တောင်ငှေး စသော ဝတ္ထုကို ဆွဲမှီသကဲ့သို့ စိတ် စေတသိက်တို့သည် ဆွဲမှီအပ်သောကြောင့် “အာလမ္မဏ” မည်ပါသည်။

စိတ်, စေတသိက်တို့သည် လာ၍ အာရုံ၌ မွေ့လျော်တတ်သောကြောင့် “အာရမ္မဏ” မည်ပါသည်။

*** ရူပါရမ္မဏ-၌ ရူပ မည်ပုံ ။ ။** အဆင်း၏ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်သည်ဖြစ်၍ နှလုံး၌ ရောက်သည်၏အဖြစ်ကို ပြတတ်သောကြောင့် “ရူပ” မည်ပါသည်။

*** ရူပါရမ္မဏ-၌ အာရမ္မဏ မည်ခြင်းအကြောင်း ။ ။** အားမရှိသော ယောက်ျား သည် တောင်ငှေးစသော ဝတ္ထုကို ဆွဲမှီသကဲ့သို့ စိတ် စေတသိက်တို့သည် ဆွဲမှီအပ်သော ကြောင့် “အာရမ္မဏ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) စိတ်, စေတသိက်တို့သည် လာ၍ အာရုံ ၌ မွေ့လျော်တတ်သောကြောင့် “အာရမ္မဏ” မည်ပါသည်။

*** ရူပါရမ္မဏ- ရူပါရုံမည်ပုံ ။ ။** ရူပခေါ် အဆင်းသည်ပင် စိတ်, စေတသိက်တို့သည် ဆွဲမှီအပ်သောကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “ရူပါရမ္မဏ-ရူပါရုံ” မည်ပါသည်။

(တနည်း) ရူပခေါ် အဆင်းသည်ပင် စိတ်, စေတသိက်တို့သည် လာ၍ မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “ရူပါရမ္မဏ-ရူပါရုံ” မည်ပါသည်။

- * ရူပါရမ္မဏ - အရ ။ ။** ဝဏ္ဏာယတနဟုဆိုအပ်သော အဆင်းကို ယူရပါမည်။
- * သဒ္ဓမည်ပုံ ။ ။** ရွတ်ဆိုအပ်သောကြောင့် စိတ္တဇသဒ္ဓသည် “သဒ္ဓ” မည်ပါသည်။
- * သဒ္ဓါရမ္မဏ-သဒ္ဓါရုံ မည်ပုံ ။ ။** စိတ္တဇသဒ္ဓ, ဥတုဇသဒ္ဓသည်ပင် စိတ်, စေတသိက်

တို့သည် ဆွဲမှီအပ်သောကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “သဒ္ဓါရမ္မဏ-သဒ္ဓါရုံ” မည်ပါသည်။

(တနည်း) စိတ္တဇသဒ္ဓ၊ ဥတုဇသဒ္ဓသည်ပင် စိတ်၊စေတသိက်တို့သည် လာ၍ မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “သဒ္ဓါရမ္မဏ-သဒ္ဓါရုံ” မည်ပါသည်။

* ဂန္ဓ မည်ပုံ ။ ။ မိမိ၏ တည်ရာဖြစ်သောပန်းကို “ဤဝတ္ထုသည် ဤ၌ရှိ၏”ဟု ကုန်းချောသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်သောကြောင့် “ဂန္ဓ” မည်ပါသည်။

* ဂန္ဓာရမ္မဏ- ဂန္ဓာရုံ မည်ပုံ ။ ။ ဂန္ဓခေါ် အနံ့သည်ပင် စိတ်၊စေတသိက်တို့သည် ဆွဲမှီအပ်သောကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “ဂန္ဓာရမ္မဏ-ဂန္ဓာရုံ” မည်ပါသည်။

(တနည်း) ဂန္ဓခေါ် အနံ့သည်ပင် စိတ်၊စေတသိက်တို့သည် လာ၍ မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “ဂန္ဓာရမ္မဏ-ဂန္ဓာရုံ” မည်ပါသည်။

* ရသ မည်ပုံ ။ ။ သတ္တဝါတို့သည် သာယာအပ်သောကြောင့် “ရသ”မည်ပါသည်။

* ရသာရမ္မဏ- ရသာရုံ မည်ပုံ ။ ။ ရသခေါ် အရသာသည်ပင် စိတ်၊ စေတသိက် တို့သည် ဆွဲမှီအပ်သောကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “ရသာရမ္မဏ-ရသာရုံ” မည်ပါ သည်။ (တနည်း) ရသခေါ် အရသာသည်ပင် စိတ်၊စေတသိက်တို့သည် လာ၍ မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “ရသာရမ္မဏ-ရသာရုံ” မည်ပါသည်။

* ဖောဋ္ဌဗ္ဗ မည်ပုံ ။ ။ တွေ့ထိအပ်သောကြောင့် “ဖောဋ္ဌဗ္ဗ” မည်ပါသည်။

* ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏ- ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ မည်ပုံ ။ ။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗခေါ် အတွေ့အထိသည်ပင် စိတ်၊စေတသိက်တို့သည် ဆွဲမှီအပ်သောကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏ- ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ” မည်ပါသည်။ (တနည်း) ဖောဋ္ဌဗ္ဗခေါ် အတွေ့အထိသည်ပင် စိတ်၊စေတသိက် တို့သည် လာ၍ မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏ- ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ” မည်ပါသည်။

* ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏ-အရ ။ ။ အာပေါဓာတ်ကြ၍ ဘူတရုပ် ၃-ခုအပေါင်းဟု ဆိုအပ် သော ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနကို ယူရပါမည်။

* ဓမ္မ မည်ပုံ ။ ။ မိမိ၏ သဘောလက္ခဏာကို ဆောင်တတ်သောကြောင့် “ဓမ္မ” မည်ပါသည်။

* ဓမ္မာရမ္မဏ-ဓမ္မာရုံ မည်ပုံ ။ ။ ဓမ္မသည်ပင် စိတ်၊စေတသိက်တို့သည် ဆွဲမှီအပ် သောကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “ဓမ္မာရမ္မဏ-ဓမ္မာရုံ” မည်ပါသည်။

(တနည်း) ဓမ္မသည်ပင် စိတ်၊စေတသိက်တို့သည် လာ၍ မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်သော ကြောင့် အာရုံလည်းမည်ရကား “ဓမ္မာရမ္မဏ-ဓမ္မာရုံ” မည်ပါသည်။

* မနောဒွါရိတစိတ္တာနံ ပန ဆဠိဓမ္မိ-၌ ဆဠိဓ-အရ ။ ။ ရူပါရုံ အစရှိသော အာရုံ ၆-ပါးတို့ကို ယူရပါမည်။

* ကာလဝိမုတ္တ အမည်ရသော တရားများ ။ ။ နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်ဖြစ်ပါသည်။

* ကာလဝိမုတ် မည်ပုံ

* နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်တို့ ကာလဝိမုတ် ဖြစ်ခြင်းအကြောင်း

ပျက်စီးခြင်း မရှိသောကြောင့်၎င်း၊ အတိတ်စသော ကာလတို့၏ အစွမ်းဖြင့် မဆိုထိုက်သောကြောင့်၎င်း နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်သည် “ကာလဝိမုတ်” ဖြစ်ရပါသည်။

* ကာလဝိမုတ္တ ယထာရဟ ဗာရမ္ပဏံ ဟောတိ-၌ ယထာရဟ အဓိပ္ပာယ်

မနောဒွါရိကစိတ်တို့၏ ကာမာဝစရဇော၊ အဘိညာဉ်ဇော၊ ကြွင်းသော မဟဂ္ဂုတ်ဇော စသည်တို့အားလျော်စွာ အာရုံပြုခြင်းကို “ယထာရဟ” ဟု ဆိုပါသည်။

(အကျယ်) ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့်သော ကာမာဝစရဇောတို့သည် ကာလသုံးပါးဖြစ်သော အာရုံ ၆-ပါး ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်နှင့်ပညတ်တို့ကို အာရုံပြု၏။ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်ကား ကာလသုံးပါး၌ဖြစ်သော ကာမအာရုံ ၆-ပါးကိုသာ အာရုံပြု၏။ အဘိညာဉ်ဇောတို့ကား ကာလသုံးပါး၌ဖြစ်သော အာရုံ ၆-ပါးတို့ကို၎င်း၊ ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်နှင့် ပညတ်ကို၎င်း အာရုံပြု၏။ ဤသို့ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ အာရုံပြုခြင်းကို “ယထာရဟ” ဟု ဆိုပါသည်။

* ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်၏ “တိကာလိတ” (ကာလ-၃-ပါး) အာရုံဖြစ်ခြင်းအကြောင်း ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ဧကန်ကာမအာရုံ ရှိသောကြောင့်-- တည်း။

* ဒွါရဝိမုတ္တာနဉ္စ စသည်၌ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိစိတ်တို့၏ ဒွါရဝိမုတ် အမည်ရပုံ ။ ။ စက္ခုစသော ဒွါရတို့၌ မဖြစ်သောကြောင့် ပဋိသန္ဓေစိတ်သည် ဒွါရဝိမုတ် အမည်ရပါသည်။

မိမိကိုယ်တိုင်က မနောဒွါရဟု ဆိုအပ်သော ဘဝင်ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်အာရုံမှ အခြားသောအာရုံကို ယူတတ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် မဖြစ်သောကြောင့်၎င်း ဘဝင်စိတ်သည် ဒွါရဝိမုတ် အမည်ရပါသည်။

စက္ခုစသော ဒွါရတို့၌ မဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်အာရုံမှ အခြားသောအာရုံကို ယူတတ်သည်၏အစွမ်းအားဖြင့် မဖြစ်သောကြောင့်၎င်း စုတိစိတ်သည် ဒွါရဝိမုတ် ဖြစ်ရပါသည်။

* အဘိညာဉ်ဇောတို့၏ ယထာရဟ (ထိုက်သည်အားလျော်စွာ) အာရုံပြုပုံ

အဘိညာဉ်ဇောတို့သည် တိကာလိက ကာလဝိမုတ္တဖြစ်သော အာရုံ ၆-ပါးကို ထိုက်သင့်သလို အာရုံပြုပါသည်။ ထိုတွင်-- ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ်သည် ပစ္စုပ္ပန်ဇူပါရုံကိုသာ အာရုံသည်။ ဖိဗ္ဗသောတအဘိညာဉ်သည် ပစ္စုပ္ပန် သဒ္ဓါရုံကို အာရုံပြုသည်။ ဣဒ္ဓိဝိစ အဘိညာဉ်သည် တိကာလိကဖြစ်သော အာရုံ ၆-ပါးကို အာရုံပြုသည်။ စေတောပရိယ

အဘိညာဉ်သည် တိကာလိကဖြစ်သော ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြုသည်။ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ အဘိညာဉ်သည် အတိတ် ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော အာရုံ ၆-ပါးကို အာရုံပြုသည်။

* ဆဋ္ဌိဓမ္မိ ယထာသမ္ဘဝံ-၌ ယထာသမ္ဘဝံ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ ထိုထိုအာရုံ၌ဖြစ်သော ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိတို့အား ထိုထိုခွါရ၌ဖြစ်သော ဇောသည်ယူပေးအပ်သော အာရုံ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ အာရုံပြုကြသည်ကို “ယထာသမ္ဘဝံ” ဟု ဆိုပါသည်။

(အကျယ်) * ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-ပါး၏ ယထာသမ္ဘဝံ ဖြစ်ပုံ

၁။ ကာမပဋိသန္ဓေ ဘဝင်စိတ်တို့သည် ခြောက်ခွါရဖြင့်ယူအပ်သော ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် ဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ်ဟု သမုတ်အပ်သော ပဉ္စာရုံကို အာရုံပြုသည်။

၂။ ကာမစုတိစိတ်သည် ခြောက်ခွါရဖြင့်ယူအပ်သော အတိတ်သာဖြစ်သော ကမ္မ နိမိတ်ဟု သမုတ်အပ်သော ပဉ္စာရုံကို အာရုံပြုသည်။

၃။ ကာမပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိစိတ်တို့သည် မနောဒွါရဖြင့်ယူအပ်သော အတိတ်ဖြစ် သော ကံ ကမ္မနိမိတ်ဟု သမုတ်အပ်သော ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြုသည်။

၄။ ကာမပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိစိတ်တို့သည် မနောဒွါရဖြင့်ယူအပ်သော ဧကန်ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော ဂတိနိမိတ်ဟု သမုတ်အပ်သော ရူပါရုံကို အာရုံပြုသည်။

ဤသို့လျှင် ကာမပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိတို့၏အာရုံကို ပေါင်းလိုက်လျှင် ခြောက်ခွါရ ဖြင့်ယူအပ်သော ပစ္စုပ္ပန် အတိတ်ဖြစ်သော ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ဟု သမုတ်အပ်သော အာရုံ ၆-ပါးပင် ဖြစ်ပါသည်။ (ဝိထိမုတ် စာပိုဒ်- ၉၂-နှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ပါ။)

* မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ ၉-ပါး၏ “ယထာသမ္ဘဝံ” ဖြစ်ပုံ

၁။ ရူပ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိနှင့် ပဌမာရူပ တတိယာရူပ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိစိတ်တို့ သည် မနောဒွါရဖြင့် ယူအပ်သော ပညတ် ကာလဝိမုတ်ဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ်ဟု သမုတ် အပ်သော ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြုသည်။

၂။ စုတိယာရူပ စတုတ္ထာရူပ ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိစိတ်တို့သည် မနောဒွါရဖြင့် ယူအပ် သော အတိတ်ဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ်ဟု သမုတ်အပ်သော မဟဂ္ဂုတ်ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြုသည်။

ဤသို့လျှင် မဟဂ္ဂုတ် ပဋိသန္ဓေ ဘဝင် စုတိစိတ်တို့၏ အာရုံကို ပေါင်းလိုက်လျှင် မနောဒွါရ ပညတ် ကာလဝိမုတ်နှင့် အတိတ်ကာလ ကမ္မနိမိတ် ဓမ္မာရုံ ဖြစ်ပါသည်။

* ပဋိသန္ဓေစိတ် ဘဝင်စိတ်တို့၏ အာရုံ ။ ။ ပဋိသန္ဓေစိတ် ဘဝင်စိတ်တို့သည် ဆဒ္ဓါရိက မရဏာသန္ဓေဇောသည် ယူအပ်သော ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် ကမ္မနိမိတ်ဟု သမုတ်အပ် သော အာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

* စုတိစိတ်၏ အာရုံ ။ ။ စုတိစိတ်သည် အတိတ်ဖြစ်သော အာရုံ ၅-ပါးကို အာရုံပြု

ပါသည်။

* ကမ္မ ကမ္မနိမိတ္တ ဝတိနိမိတ္တသမ္ပတံ အာရမ္မဏံ ဟောတိ-၌ ကမ္မ-အရ ဥက္ခန္ဓစေတနာကြည့် အကုသိုလ်စေတနာ ၁၁-ပါး၊ မဟာကုသိုလ်စေတနာ ၈-ပါး၊ ပေါင်း ၁၉-ပါးတို့ကို ယူရပါမည်။

* တာမပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ္တ-အရ ။ ဆိုခဲ့ပြီးသော ကံ ၁၉-ပါးကြည့် ကာမတရားအားလုံးကို ယူရပါမည်။

* မတဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ၏ အာရုံဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ္တ-အရ ။ ကသိုဏ်းစသော ပညတ်နှင့် မတဂ္ဂုတ်အာကာ/အာကိဉ္ဇညာ ကုသိုလ်စိတ် ၂-ပါးကို ယူရပါမည်။

* ယေဘုယျေန ဘဝန္တရေ ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတ်-၌ “ယေဘုယျေန” အဓိပ္ပာယ် /

* ယေဘုယျေနသဒ္ဓါကို ဆိုရခြင်းအကြောင်း

အသညသတ်ဘုံမှ စုတေသောပုဂ္ဂိုလ်၏ ပဋိသန္ဓေအာရုံကို အခြားမဲ့လွန်လေပြီးသော ဘဝ၌ တစ်စုံတစ်ခုသော ဌါရဖြင့် ယူခြင်းမရှိသည့်အတွက် အသညသတ်ကို စင်စေလို သောကြောင့် “ယေဘုယျေန”သဒ္ဓါကို ဆိုရပါသည်။

* ယေဘုယျေန-အရ ယူရမည့်သတ္တဝါ ။ ။ အသညသတ်မှတစ်ပါးသော သတ္တဝါကို ယူရပါမည်။

* ဘဝန္တရေ ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတ် အဓိပ္ပာယ် ။ ။ ဌါရဝိမုတ်စိတ်တို့၏အာရုံသည် ပဉ္စဒ္ဓါရာ ဝဇ္ဇန်း၏ အာရုံကဲ့သို့ တစ်စုံတစ်ခုသော ဝီတိစိတ်သည် မယူအပ်သေးသော အာရုံမျိုး မဟုတ်၊ အခြားမဲ့လွန်လေပြီးသော ဘဝ၌ ဆဒ္ဓါရိက မရဏာသန္ဓုဇောတို့က ယူပေးအပ်သော အာရုံကိုသာ အာရုံပြု၏။ ထို့ကြောင့် “ဘဝန္တရေ ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတ်”ဟု ဆိုပါသည်။

* ဘဝန္တရ-အရ ။ ။ တတိယဘဝ၌ ဆဒ္ဓါရိကမရဏာသန္ဓုဇောသည် ယူပေးအပ်သော အာရုံသည် ဤဘဝ၌ ပဋိသန္ဓေစသည်တို့၏ အာရုံ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် --လွန်လေပြီး သော အခြားမဲ့ဘဝ (အတိတာနန္တရဘဝ)ကိုသာ ယူရပါမည်။ (အတိတ်ဘဝသည် ခြားအပ် သော တတိယဘဝ (ဝါ)အတိတာနန္တရိကဘဝကို မယူရ။)

* ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတ်-ဟု ဖိန့်ဆိုရပုံ ။ ။ ဌါရဝိမုတ်စိတ်တို့၏ အာရုံကိုပြရာ၌ သေခါနီး အခါဝယ်ဖြစ်သော ဇောတို့သည် ယူအပ်သော အာရုံကို ရည်ရွယ်၍ “ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတ်”ဟု ဆိုပါသည်။

* ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတ်-၌ ဆဒ္ဓါရ-အရ ။ ။ ဆဒ္ဓါရိက မရဏာသန္ဓုဇောကို ဌာနပစာရတ္ထ အားဖြင့် ယူရပါမည်။

* ဆဒ္ဓါရဂ္ဂဟိတ်-အရ ။ ။ သေခါနီးအခါဝယ် ၆-ဒွါရ၌ဖြစ်သော ဇောတို့သည် ယူအပ်သော အာရုံကိုသာ ယူရပါမည်။ (အတိတာနန္တရဘဝ၌ အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး

သော လောတို့သည် ယူအပ်သော အာရုံကို မယူရ။)

* ပစ္စုပ္ပန်မတိတ် ပညတ္တိဘူတံ ဝါ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ ပစ္စုပ္ပန်ကလေးများသည် ပစ္စုပ္ပန် အာရုံ တစ်မျိုးတည်းကိုသာ အာရုံပြုကြသည်။ မနောဒွါရိကလေးများသည် တိကာလိက အာရုံကိုဖြစ်စေ၊ ကာလဝိမုတ်အာရုံ နှစ်မျိုးလုံးကိုဖြစ်စေ အာရုံပြုကြသည်။

ဒွါရဝိမုတ်စိတ်များကား ယင်းပစ္စုပ္ပန်ကလေး မနောဒွါရိကလေးများကဲ့သို့ မဟုတ်ပစ္စုပ္ပန် အတိတ်ဟူသော ဒွိကာလိကအာရုံနှင့် ပညတ်ဟူသော ကာလဝိမုတ်တစ်မျိုးကိုသာ အာရုံ ပြုကြသည်။ ထို့ကြောင့် “ပစ္စုပ္ပန်မတိတ် ပညတ္တိဘူတံ ဝါ”ဟု ဆိုပါသည်။

* ကမ္မ ကမ္မနိမိတ္တ ဂတိနိမိတ္တသမ္ပတံ အဓိပ္ပာယ် ။ ။ မရဏာသန္တဝိထိမှ ရှေ့အဘို့ ဌ်ဖြစ်သော လောများသည် ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ဟု မသမုတ်အပ်သော ရူပါရုံ သဒ္ဓါ ရုံ-စသော သာမညအာရုံကို အာရုံပြုကြသည်။

ဒွါရဝိမုတ်စိတ်များကား ယင်းလောများကဲ့သို့ မဟုတ်။ ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်ဟု သမုတ်အပ်သော ဝိသေသအာရုံကို အာရုံပြုသည်။ ထို့ကြောင့် “ကမ္မ ကမ္မနိမိတ္တ ဂတိ နိမိတ္တသမ္ပတံ”ဟု သင်္ဂဟဆရာ ဆိုပါသည်။

* ပစ္စုပ္ပန်-စသောပါဌ်တို့ဖြင့် ပြဆိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ် / တားမြစ်ချက် အနာဂတ်အာရုံ၏ ပဋိသန္ဓေအာရုံအဖြစ်ကို တားမြစ်ပါသည်။

* အနာဂတ်အာရုံသည် ပဋိသန္ဓေဟူသော ဒွါရဝိမုတ်စိတ်၏ အာရုံ မဖြစ်နိုင်ခြင်း အကြောင်း ။ ။ အနာဂတ်အာရုံသည် အတိတ်ဖြစ်သော ကံ ကမ္မနိမိတ်တို့ကဲ့သို့ ခံအားဘူး သည်မဟုတ်။ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ်တို့ကဲ့သို့ ထင်ခြင်းသို့ ရောက်သည် လည်း မဟုတ်သောကြောင့်-- တည်း။

* ကံ ကမ္မနိမိတ် ဂတိနိမိတ် ၃-ပါးကို ကာလ ၃-ပါး အာရုံ ၆-ပါးတို့ဖြင့် ဝေဖန်ပုံ
၁။ ကံနှင့် အတိတ်ကာလ ဓမ္မာရုံ။

၂။ ကမ္မနိမိတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် ကာလဝိမုတ် အာရုံ ၆-ပါး။

၃။ ဂတိနိမိတ်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ ရူပါရုံ တို့ဖြစ်ပါသည်။

* သဗ္ဗထာပိ ကာမာဝစရာရမ္မဏာနေဝ-၌ သဗ္ဗထာ-အရ / သဗ္ဗာကာရ-အရ

၁။ သဒ္ဓါရိကစိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အခြင်းအရာ၊ ၂။ ဒွါရဝိမုတ်စိတ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော အခြင်းအရာ၊ ၃။ ခြောက်ပါးသော အာရုံရှိသောစိတ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော အခြင်းအရာတို့ကို ယူရပါမည်။

မေး ။ သေသာနိ ကာမာဝစရဝိပါကာနိ- စသောစကားရပ်၌ သဗ္ဗာကာရသရုပ်ကို ထုတ် ပြ၍ ယင်းဝိပါကံစိတ်တို့၏ ကာမအာရုံတို့ကို ကိစ္စအားလျော်စွာ ခွဲခြားပြပါ။

ဖြေ ။ (သဗ္ဗာကာရသရုပ်ကား) ၁။ သဒ္ဓါရိကစိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အခြင်းအရာ

၂။ ဌါရဝိမုတ်စိတ်၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော အခြင်းအရာ၊ ၃။ ခြောက်ပါးသော အာရုံရှိသော စိတ်၏ အစွမ်းဖြင့်ဖြစ်သော အခြင်းအရာတို့ ဖြစ်ပါသည်။

သန္တိရဏ ၃-ပါး မဟာဝိပင်္က ၈-ပါးတို့သည် သန္တိရဏကိစ္စတပ်ခိုက် ပဉ္စာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။ (တဒါရုံကိစ္စ) ပဋိသန္ဓေ စုတိကိစ္စတပ်ခိုက် ကာမအာရုံ ၆-ပါးကို အာရုံပြု၏။

* ကာမာဝစရာရမ္မဏာနေဝ-၌ ကာမာဝစရ-အရ ။ ။ ကာမစိတ် ၅၄-ပါး စေတသိက် ၅၂-ပါး၊ ရုပ် ၂၈-ပါးတို့ကို ယူရပါမည်။

* ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်၏ ကာမအာရုံ ၆-ပါးကို အာရုံပြုရာအခါ

* ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်၏ ရူပါရုံကို အာရုံပြုရာအခါ ။ ။ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်ဖို့ရ-လျှောက်ပတ်သောအရပ်ကို တွေ့မြင်ရ၍ ရှင်လန်းနှစ်သက်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်၌ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ရူပါရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

* ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်၏ သဒ္ဓါရုံကို အာရုံပြုရာအခါ ။ ။ သင်္ကန်းစသော ပစ္စည်းတို့ကို မဲချ၍ ဝေဘန်ရာဝယ် ဆူညံသောအသံကို ကြားရ၍ "ဤသို့ သဘောရှိသော လောလုပ္ပတဏှာမျိုးကို ငါ ပယ်ပြီး"ဟု ဆင်ခြင်၍ နှစ်သက်သော ရဟန္တာသန္တာန်၌ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် သဒ္ဓါရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

* ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်၏ ဂန္ဓာရုံကို အာရုံပြုရာအခါ ။ ။ ပန်းစသော နံ့သာစသည်တို့ဖြင့် စေတိတော်ကို ပူဇော်ရာအခါ၌ နှစ်သက်သော ရဟန္တာသန္တာန်၌ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ဂန္ဓာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

* ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်၏ ရသာရုံကို အာရုံပြုရာအခါ ။ ။ အရသာရှိသော ကောင်းမြတ်သော ဆွမ်းဘောဇဉ်ကို သိတင်းသုံးဖော်တို့နှင့် အတူ ဝေဖန်သုံးဆောင်သော အခါ နှစ်သက်သော ရဟန္တာသန္တာန်၌ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ရသာရုံကို အာရုံပြုသည်။

* ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်၏ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အာရုံပြုရာအခါ ။ ။ အာဘိသမာစာရိကဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်ရာအခါ၌ နှစ်သက်သော ရဟန္တာသန္တာန်၌ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

* ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်၏ ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြုရာအခါ ။ ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏ်စသည် ဘို့ဖြင့် ယူအပ်ပြီးသော ကာမာဝစရတရားကို အာရုံပြု၍ နှစ်သက်သော ရဟန္တာသန္တာန်၌ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ်သည် ဓမ္မာရုံကို အာရုံပြုပါသည်။

* အကုသိုလ်စိတ် ၁၂-ပါး ဉာဏဝိပယုတ်ဇော ၈-ပါးတို့ လောကုတ္တရာကို အာရုံ မပြုနိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ အကုသိုလ်ဇော ဉာဏဝိပယုတ်ဇောတို့သည် မိမိကိုယ်တိုင်က သိုင်းမှိုင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် --လောကုတ္တရာကို အာရုံ မပြုနိုင်ပါ။

*** ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့၏ “ကာမတရား”ကို အာရုံပြုရာအခါ**

ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့သည် ကာမတရားတို့ကို အာရုံပြု၍ အနိစ္စ-စသည်မှ တစ်ပါး နိစ္စစသော အခြင်းအရာအားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်း လွန်စွာသာယာခြင်း လွန်စွာနှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်ရာအခါ၌ ကာမတရားကို အာရုံပြုပါသည်။

*** ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့၏ “မဟဂ္ဂုတ်တရား”ကို အာရုံပြုရာအခါ**

ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့သည် အနိစ္စ-စသည်မှ တစ်ပါး နိစ္စစသော အခြင်းအရာ အားဖြင့် သုံးသပ်ခြင်း လွန်စွာသာယာခြင်း လွန်စွာနှစ်သက်ခြင်းဟူသော အခြင်းအရာအား ဖြင့်ပင် မဟဂ္ဂုတ်တရားတို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောအခါ မဟဂ္ဂုတ်တရားကို အာရုံပြုသည်။

*** ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့ ပညတ်တရားကို အာရုံပြုရာအခါ**

ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့သည် ပရမတ္ထသဘာဝမဟုတ် သမုတ်အပ်သော ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြု၍ ဖြစ်သောအခါ ပညတ်တရားကို အာရုံပြုပါသည်။

*** ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့၏ ကာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုရာအခါ ။ ။** ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့သည် ကာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြု၍ လွန်စွာသာယာခြင်း အလွန်နှစ်သက်ခြင်း ဖြစ်ရာအခါ၌ ကာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ပညတ်တရားကို အာရုံပြုပါသည်။

*** ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါး၏ ကာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ပညတ်တရားကို အာရုံပြုရာအခါ**

ဒေါသမူစိတ် ၂-ပါးသည် ကာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြု၍ အဖျက် ထွက်ခြင်း နှလုံးမသာယာခြင်း အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သောအခါ၌ ကာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ပညတ် တရားတို့ကို အာရုံပြုပါသည်။

*** ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ်စိတ်၏ ကာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုရာ အခါ ။ ။** ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂုတ်စိတ်သည် ကာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြု ၍ အာရုံကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသို့ မရောက်သည်၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ရာအခါ၌ ကာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုပါသည်။

*** ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်၏ ကာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုရာအခါ**
ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်စိတ်သည် ဖျံ့လွင့်ခြင်း မငြိမ်မသက်ဖြစ်ခြင်း အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ရာအခါ၌ ကာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ပညတ်တရားတို့ကို အာရုံပြုပါသည်။

*** ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ကာမာဝစရဇောတို့၏ “ကာမ”ကို အာရုံပြုရာအခါ**

ဉာဏဝိပ္ပယုတ်ဇောတို့သည် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ် ရဟန္တာအရှင်တို့အား မရှိ မသေ ပေးလျှာရာအခါ ဆင်ခြင်ရာအခါ တရားနာရာအခါ စသည်တို့၌ “ကာမ”ကို အာရုံ ပြုပါသည်။

၃-၂

မှတ်ချက်/ ဤ၌ “မရိမသေ”ဟူသည် ကမ္မဿကတဉာဏ် မယှဉ်ဘဲ လှူဒါန်းမှုမျိုး ဆင်ခြင်မှုမျိုး စသည်ကို ဆိုလိုသည်။

* ဉာဏဝိပဿယုတ်ဇောတို့ “မဟဂ္ဂုတ်”တို့ အာရုံပြုရာအခါ ။ ။ ဉာဏဝိပဿယုတ်ဇောတို့သည် အလွန်လေ့လာအပ်ပြီးသော ဈာန်ကို ဆင်ခြင်သောအခါ၌ “မဟဂ္ဂုတ်”ကို အာရုံပြုပါသည်။

* ဉာဏဝိပဿယုတ်ဇောတို့ “ပညတ်”တို့ အာရုံပြုရာအခါ ။ ။ ဉာဏဝိပဿယုတ်ဇောတို့သည် ကသိုဏ်းနိမိတ် အစရှိသည်တို့၌ ပရိကံစသည်ကို ပြုသောအခါ၌ ပညတ်ကို အာရုံပြုပါသည်။

* မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောနှင့် အဘိညာဉ်ကုသိုလ်တို့ အရဟတ္တမဂ်နှင့် အရဟတ္တဖိုလ်တို့ အာရုံမပြုနိုင်ခြင်းအကြောင်း / ကြဉ်ရခြင်းအကြောင်း

မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောနှင့် ကုသိုလ်အဘိညာဉ်တို့သည် သေက္ခပုဂ္ဂိုလ် ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌သာ ဖြစ်သောကြောင့် အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို အာရုံမပြုနိုင်ပါ။ / ကြဉ်ရပါသည်။

* အဘိညာဉ်ဋ္ဌေး၏ တရားကိုယ် ။ ။ ဣပါဝစရကုသိုလ် ကြိယာပဉ္စမဈာန်၌ရှိသော ပညာစေတသိက်ဖြစ်ပါသည်။

* သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် ရဟန္တာတို့၏ အရဟတ္တမဂ်+ဖိုလ်ကို မသိနိုင်ခြင်း အကြောင်း ။ ။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို မရသေးသောကြောင့်- မသိနိုင်ပါ။

* အရဟတ္တမဂ္ဂဖလဝဋီတသဗ္ဗာရမ္မဏာနိ-၌ သဗ္ဗာရမ္မဏ-အရ ကာမအာရုံ မဟဂ္ဂုတ်အာရုံ ပညတ်အာရုံ နိဗ္ဗာန်အာရုံတို့ကို ယူရပါမည်။(တနည်း) အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြည့် စိတ် ၈၇-ပါးစေ-၅၂ ရုပ် ၂၈-ပါးနိဗ္ဗာန် ပညတ်ဟူသော အာရုံ ၆-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

* အနာဂါမ်သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောနှင့် ကုသိုလ် အဘိညာဉ်တို့၏ အာရုံ တား ။ ။ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြည့် စိတ် ၈၇-ပါးစေ-တသိက်-၅၂ ရုပ် ၂၈-ပါးနိဗ္ဗာန် ပညတ်ဟူသော အာရုံ ၆-ပါး ဖြစ်ပါသည်။ (မိမိ မရဘူး သေးသောကြောင့် အရဟတ္တမဂ်-ဖိုလ်ကို အာရုံ မပြုနိုင်ပါ။)

* သကဒါဂါမ် သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောနှင့် ကုသိုလ် အဘိညာဉ်တို့၏ အာရုံ တား ။ ။ အနာဂါမ်မဂ်-ဖိုလ် အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြည့် စိတ် ၈၅-ပါးစေတသိက်-၅၂ ရုပ် ၂၈-ပါးနိဗ္ဗာန် ပညတ်ဟူသော အာရုံ ၆-ပါး ဖြစ်ပါသည်။ (မိမိ မရဘူးသေးကြောင့် အထက်မဂ်-ဖိုလ် ၄-ပါးကို အာရုံ မပြုနိုင်။)

* သောတာပန် သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောနှင့် ကုသိုလ် အဘိညာဉ်တို့၏ အာရုံ ကား ။ ။လောကီစိတ် ၈၁-ပါး၊သောတာပတ္တိမဂ်-ဖိုလ်၊စေတသိက်-၅၂ရပ် ၂၈-ပါးနိဗ္ဗာန် ပညတ်ဟူသော အာရုံ ၆-ပါး ဖြစ်ပါသည်။ (မိမိ မရဘူးသေး သောကြောင့် အထက်မဂ်-ဖိုလ် ၆-ပါးကို အာရုံ မပြုနိုင်ပါ။)

* ပုထုဇဉ် သန္တာန်၌ဖြစ်သော မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောနှင့် ကုသိုလ် အဘိညာဉ်တို့၏ အာရုံ ကား ။ ။လောကီစိတ် ၈၁-ပါး၊စေတသိက်-၅၂ရပ် ၂၈-ပါးနိဗ္ဗာန် ပညတ်ဟူသော အာရုံ ၆-ပါး ဖြစ်ပါသည်။ (မိမိ မရဘူးသေး သောကြောင့် လောကုတ္တရာ ၈-ပါးကို အာရုံ မပြုနိုင်ပါ။)

အမှာ/ ပုထုဇဉ်သည် ဂေါတြဘုအခိုက်၌ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုနိုင်သည်။

* သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့ အရဟတ္တမဂ်-ဖိုလ်ကြည့် လောကုတ္တရာ ၆-ပါးကို အာရုံပြုနိုင် ရာအခါ ။ ။ သေက္ခပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် မိမိ မဂ်ဖိုလ်တို့ကို ပစ္စဝေက္ခဏာဝိထိ ဆင်ခြင်ရာ အခါ၌ မိမိ မဂ်ဖိုလ်ကို အာရုံပြုသည်။

သူတစ်ပါးသန္တာန်၌ဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ်တို့ကို အာရုံပြု၍ စေတောပရိယ အဘိညာဉ်ဖြင့် မဂ်ဖိုလ်တို့ကို ပိုင်းခြားသိရာအခါတို့၌ မိမိနှင့်တန်းတူ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်နှင့် မိမိအောက် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မဂ်-ဖိုလ်ကို အာရုံပြုပါသည်။

* မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောနှင့် ကုသိုလ်အဘိညာဉ်တို့ “ကာမ၊ မဟဂ္ဂုတ် ပညတ်၊ နိဗ္ဗာန်” ကို အာရုံပြုရာအခါ

* မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ် ၄-ပါး ကုသိုလ်အဘိညာဉ်တို့ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကြည့် အလုံးစုံကို အာရုံပြုရာအခါ ။ ။ သေက္ခ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ရှိသေ စွာ အလှူပေးခြင်း၊ ရှိသေစွာဆင်ခြင်ခြင်း၊ ရှိသေစွာ တရားနာခြင်း၊ ရှိသေစွာ သင်္ခါရတရား တို့ကို သုံးသပ်ခြင်း၊ ရှိသေစွာ ကသိုဏ်း ပရိကံပြုခြင်း စသောအခါတို့၌၎င်း၊ ကာမစသော အာရုံကို အာရုံပြု၍ အဘိညာဉ်၏ ရှေ့ပရိကံဝိထိ ဖြစ်ရာအခါ၌၎င်း၊ ဂေါတြဘု ဝေါဝါနီစိတ် ဖြစ်ရာအခါ၌၎င်း၊ ဒိဗ္ဗစက္ခုစသော အဘိညာဉ်ကိစ္စတပ်၍ ရူပါရုံကိုသိရာအခါ စသည်တို့၌ ၎င်း အလုံးစုံကို အာရုံပြုပါသည်။ (ဝါ) ကာမ မဟဂ္ဂုတ် ပညတ် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပါသည်

* မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောတို့၏ “ကာမ” ကို အာရုံပြုရာအခါ

မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့သည် သေက္ခ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ရှိသေလေးစားစွာ ပေးလှူရာ ဆင်ခြင်ရာ တရားနာရာ သင်္ခါရတရားတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဟု သုံးသပ်ရာ ကသိုဏ်းပရိကံပြုရာအခါ စသည်တို့၌ “ကာမ”ကို အာရုံ ပြုပါသည်။

* မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောတို့၏ “မဟဂ္ဂုတ်နှင့်ပညတ်”ကို အာရုံပြုရာ အခါ ။ ။ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးတို့သည် ထိုထို ကာမ မဟဂ္ဂုတ်

ပညတ် နိဗ္ဗာန်ဟူသော အာရုံရှိသော အဘိညာဉ်စိတ်တို့၏ ပရိကံဇောဝိထိ ဖြစ်ရာအခါ၌ မဟဂ္ဂုတ်နှင့် ပညတ်ကို အာရုံပြုပါသည်။

■ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောတို့၏ “နိဗ္ဗာန်”ကို အာရုံပြုရာအခါ

မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါးသည် ဂေါတြဘူ ဝေါဒါနိစိတ် ဖြစ်ရာအခါ၌ နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပါသည်။

■ ကုသိုလ် အဘိညာဉ်စိတ်၏ တာမ/မဟဂ္ဂုတ်/ပညတ်/နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုရာ အခါ ။ ။ ကုသိုလ်အဘိညာဉ်စိတ်သည် ဒိဗ္ဗစက္ခုအဘိညာဉ် စသည်တို့ဖြင့် ဇူပါရုံကို သိရာ စသောအခါတို့၌ ကာမ မဟဂ္ဂုတ် ပညတ် နိဗ္ဗာန်ကို အာရုံပြုပါသည်။

■ သဗ္ဗထာဝီ သဗ္ဗာရမ္မဏာနိ-၌ သဗ္ဗထာ-အရ ။ ။ ကာမအာရုံဟူသမျှ အာလုံးသော အပြား၊ မဟဂ္ဂုတ်အာရုံဟူသမျှ အားလုံးသောအပြား၊ လောကုတ္တရာအာရုံဟူသမျှ အားလုံးသောအပြား၊ ပညတ်အာရုံဟူသမျှ အားလုံးသော အပြားတို့ကို ယူရပါမည်။

■ သဗ္ဗာရမ္မဏ-အရ ။ ။ အလုံးစုံသော ကာမ၊ မဟဂ္ဂုတ်၊ လောကုတ္တရာ၊ ပညတ် အာရုံများကို ယူရပါမည်။

■ သဗ္ဗဓေသ သဗ္ဗာရမ္မဏစိတ် ။ ။ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး၊ ကုသိုလ်အဘိညာဉ် ၁-ပါး ပေါင်း ၅-ပါးဖြစ်ပါသည်။

■ နိပ္ပဓေသ သဗ္ဗာရမ္မဏစိတ် ။ ။ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်စိတ် ၄-ပါး၊ ကြိယာအဘိညာဉ် ၁-ပါး၊ ဝုဋ္ဌော ၁-ပါး ပေါင်း ၆-ပါးဖြစ်ပါသည်။

■ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောနှင့် ကြိယာအဘိညာဉ်တို့ အလုံးစုံကို အာရုံပြုရာအခါ ။ ။ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇောနှင့် ကြိယာ အဘိညာဉ်တို့သည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ အနာဝရဏဉာဏ် စသည်တို့၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ရာအခါ၌ အလုံးစုံကို အာရုံပြုပါသည်။

■ ဝုဋ္ဌောစိတ်၏ အလုံးစုံကို အာရုံပြုရာအခါ ။ ။ ဝုဋ္ဌောစိတ်သည် ထိုထို သဗ္ဗညုတဉာဏ် စသည်တို့၏ ရှေ့သွား၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ရာအခါ၌ အလုံးစုံကို အာရုံပြုပါသည်။

မေး ။ ဝုဋ္ဌောစိတ်သည် အလုံးစုံသောအာရုံကို အာရုံပြုသည်-ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ဆိုရာ၌ အခါခပ်သိမ်း အာရုံပြုနိုင်/ မပြုနိုင်သည်ကို ရှင်းပြပါ။

ဖြေ ။ ဘုရားရှင်သန္တာမှာဖြစ်သော ဝုဋ္ဌောစိတ်သည်သာ ထိုထိုသဗ္ဗညုတဉာဏ် စသည်တို့၏ ရှေ့သွားဖြစ်သောအခါ၌ အလုံးစုံကို အာရုံပြုပါသည်။ ဘုရားမှတစ်ပါး အခြားသူတို့ သန္တာန်မှာဖြစ်သော ဝုဋ္ဌောစိတ်သည် အလုံးစုံကို အာရုံ မပြုနိုင်ပါ။

■ သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့် အလားတူသောစိတ် ။ ။ ဝုဋ္ဌောသည် ထိုထို သဗ္ဗညုတဉာဏ် စသည်တို့၏ ရှေ့ဖြစ်ခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ရာအခါ အာရုံမပြုနိုင်သော တစ်စုံတစ်ခုသော

တရားမည်သည် မရှိအကြောင်းမဲ့ အလုံးစုံကို အာရုံပြုနိုင်သောကြောင့် သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့် အလားတူသောစိတ်ကား- ဝုဋ္ဌောစိတ် ဖြစ်ပါသည်။

* မဟာဂဇ- ဆင်ပြောင်ကြီးနှင့် တူသောစိတ် ။ ။ ဝုဋ္ဌောသည် သဗ္ဗညုတဉာဏ်နှင့် အလားတူစွာ အလုံးစုံသော အာရုံကို အာရုံပြုနိုင်သောကြောင့် ဝုဋ္ဌော(မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း) စိတ်ကို မဟာဂဇ- ဆင်ပြောင်ကြီးနှင့် တူသောစိတ်-ဟု ခေါ်ပါသည်။

* မဟာဂူတာရုပ္ပကာနိ/ ဆ စိတ္တာနိ မဟာဂူတေ-တို့၌ မဟာဂူတ-အရ ပဌမာရုပ္ပ ကုသိုလ် ကြိယာ ၂-ပါး၊ တတိယာရုပ္ပ ကုသိုလ် ကြိယာ ၂-ပါး ပေါင်း ၄-ပါးတို့ကို ယူရပါမည်။

* အာရုပ္ပ ဒုတိယစိတ်နှင့် စတုတ္ထစိတ်တို့ မဟာဂူတတို့သာ အာရုံပြုခြင်းအကြောင်း ပဌမာရုပ္ပ တတိယာရုပ္ပလျှင် အာရုံရှိသောကြောင့် -- တည်း။

* ရူပစိတ်နှင့် အရူပ ပထမ တတိယစိတ်တို့ ပညတ်တို့သာ အာရုံပြုရခြင်း အကြောင်း ။ ။ ရူပစိတ်နှင့် အရူပ ပထမ တတိယစိတ်တို့သည် ကသိုဏ်းစသော ပညတ် အာရုံတို့၌ အာရုံပြုသောကြောင့် --တည်း။

* ကာမာဝစရတရားတို့၏ “ပရိတ္တ” မည်ခြင်းအကြောင်း
ကာမာဝစရတရားတို့သည် မဟာဂူတ် လောကုတ္တရာ တရားတို့ကို ဉာဏ်ဖြင့်ကပ်၍ နှံ့သောအာနုဘော်ရှိသည့်အတွက် ထက်ဝန်းကျင် ပိုင်းဖြတ်ထားသော ဝတ္ထုနှင့်တူသောကြောင့် “ပရိတ္တ” မည်ပါသည်။(ဝါ) မဟာဂူတ် လောကုတ္တရာတရားတို့ကို ထောက်ဆ၍ နည်းသောအာနုဘော်ရှိသောကြောင့် ကာမာဝစရတရားသည် “ပရိတ္တ” မည်ပါသည်။

*** ဝတ္ထုသင်္ဂဟ**

* ဝတ္ထုသင်္ဂဟ မည်ပုံ ။ ။ ဝတ္ထုတို့ကို ဝေဖန်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ ထိုဝတ္ထုလျှင် မှီရာရှိကုန်သော စိတ်တို့ကို ပိုင်းခြားခြင်း၏ အစွမ်းဖြင့်၎င်း ဖြစ်သော သင်္ဂဟသည် “ဝတ္ထုသင်္ဂဟ” မည်ပါသည်။

* ဝတ္ထုသင်္ဂဟေ-၌ ဝတ္ထု-အရ ။ ။ ဝတ္ထုရှုပ် ၆-ပါးနှင့် ထိုဝတ္ထုရှုပ် ၆-ပါးလျှင် မှီရာရှိသော စိတ်တို့ကို ယူရပါမည်။

* ဝတ္ထု မည်ပုံ ။ ။ စိတ်, စေတသိက်တို့၏ တည်ရာ မှီရာဖြစ်သောကြောင့် စက္ခုပသာဒရှုပ် စသည်သည် “ဝတ္ထု” မည်ပါသည်။

* ကာမဘုံ၌ ဝတ္ထုရှုပ် ၆-ပါးလုံး ရနိုင်ခြင်းအကြောင်း ။ ။ ပြည့်စုံသော ဣန္ဒြေရှိသူကို ကာမဘုံ၌သာလျှင် ရနိုင်သောကြောင့် ကာမဘုံ၌ ဝတ္ထုရှုပ် ၆-ပါးလုံး ရနိုင်ပါသည်။

* သဗ္ဗတထိ-၌ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ပြအပ်သော အဓိပ္ပာယ် ။ ။ ပိသဒ္ဓါဖြင့် ပဋိသန္ဓေအားဖြင့် ကန်းသူ, နားထိုင်းသူ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်၌

မဖြစ်သင့်ခြင်းကို ပြပါသည်။

• ဂ္ဂပဘုံ၌ “ယာနာဒိတ္တယ” မရှိခြင်းအကြောင်း

• ဂ္ဂပဘုံသား ဗြဟ္မာများ၌ ယာန-စသော ပသာဒရုပ်များ မပါရှိခြင်းအကြောင်း

ပူဗြဟ္မာတို့အား ကာမဝိရာဂဘာဝနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဂန္ဓာရုံ ရသာရုံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံတို့ ၌ တပ်မက်ခြင်း ကင်းသည့်အတွက် ထိုအာရုံများနှင့် ဆက်စပ်နေသော ယာနပသာဒ ဇိဝှာပသာဒ ကာယပသာဒတို့၌လည်း တပ်မက်ခြင်းကင်းသောကြောင့် ဂ္ဂပဘုံ၌ ယာနာ ဒိတ္တယ မရှိပါ။

မှတ်ချက်/ ဂ္ဂပလောကေ ပန ယာနာဒိတ္တယံ နတ္ထိ-ဟူသော စကားကို ယာနပသာဒ ဇိဝှာပသာဒ ကာယပသာဒရုပ်တို့ကို ရည်ရွယ်၍ ဆိုသည်။ သသမ္ဘာရဖြစ်သော နှာခေါင်း သဏ္ဍာန် လျှာသဏ္ဍာန် ခန္ဓာကိုယ်သဏ္ဍာန်တို့ကား ဗြဟ္မာများ သန္တာန်၌ အပြည့်အစုံ ရှိ ကြပါသည်။ (ဒိပနီ)

• စကားနှစ်ရပ် မဆန့်ကျင်ပုံ ။ ။ ထိုထိုသုတ္တန်ပါဠိတော်များ၌ ဗြဟ္မာများသန္တာန်ဝယ် အထင်အရှားရှိသော သသမ္ဘာရ ယာန ဇိဝှာ ကာယတို့ကို ရည်ရွယ်၍ “အဟိနိန္ဒြိယော” ဟု ဘုရားရှင် ဟောတော်မူပါသည်။ သင်္ဂဟ၌ကား ဗြဟ္မာသန္တာန်ဝယ် ယာနပသာဒ ဇိဝှာပသာဒ ကာယပသာဒတို့ကို ရည်ရွယ်၍ “ဂ္ဂပလောကေ ပန ယာနာဒိတ္တယံ နတ္ထိ” ဟု အရှင်အနုဒ္ဓါ ဆိုထားပါသည်။ ထို့ကြောင့် မဆန့်ကျင်ပါ။

• ဂ္ဂပဘုံ / ဂ္ဂပဗြဟ္မာများ၌ စက္ခု သောတဝတ္ထုရုပ် ၂-ပါးသာ ရနိုင်ခြင်းအကြောင်း ဘုရားဖူးခြင်း တရားနာခြင်း စသည်တို့၏ အကျိုးငှာ စက္ခုပသာဒ, သောတပသာဒ တို့၌ မဆက်ဆုပ်သောကြောင့် စက္ခု သောတဝတ္ထုရုပ် ၂-ပါးသာ ရနိုင်ပါသည်။

• အဂ္ဂပဘုံ / အဂ္ဂပဗြဟ္မာများ၌ ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါးလုံး မရနိုင်ခြင်းအကြောင်း အဂ္ဂပဗြဟ္မာတို့သည် ရုပ်ကို ဆက်ဆုပ်သော ဘာဝနာ၏အစွမ်းဖြင့် ထိုအဂ္ဂပဘုံ၌ အချင်းခပ်သိမ်း ရုပ်ဖြစ်ခြင်း မရှိသောကြောင့် ဝတ္ထုရုပ် ၆-ပါးလုံး မရနိုင်ပါ။

• ပဉ္စဝိညာဏဓာတ် မည်ပုံ ။ ။ ဒွေးပဉ္စဝိညာဉ် တစ်ဆယ်တို့သည်ပင် သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်း မဟုတ်ခြင်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့် ဓာတ်တို့မည်ရ ကား “ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်” မည်ပါသည်။

• မနောဓာတ် မည်ပုံ ။ ။ မနောဝိညာဏဓာတ်ကဲ့သို့ အထူးသိခြင်းကိစ္စ မရှိ သိကာမတ္တ သိရုံမျှဖြစ်သောဓာတ်သည် “မနောဓာတ်” မည်ပါသည်။

• မနောဝိညာဏဓာတ် မည်ပုံ ။ ။ မနသည်ပင် သညာ ပညာကိစ္စတို့ထက် ထူးသော အာရုံကို သိခြင်းကိစ္စနှင့် ယှဉ်သောကြောင့် “ဝိညာဏ”လည်းမည်၏။ သတ္တလည်းမဟုတ် ဇီဝလည်း မဟုတ်ခြင်းဟူသော အနက်သဘောကြောင့် “ဓာတ်”လည်းမည်၏။ ထို့ကြောင့်

“မနောဝိညာဏဓာတ်” မည်ပါသည်။ (တနည်း) မှီရာ မတူသော ရှေ့စိတ် နောက်စိတ်များ နှစ် ဝိညာဏဓာတ်သည် “မနောဝိညာဏဓာတ်” မည်ပါသည်။

မေး ။ အဘယ်ကဲ့သို့သော စိတ်မျိုးကို “မနောဝိညာဏဓာတ်” ဟု ခေါ်ပါသနည်း။

ဖြေ ။ မှီရာတူသော ရှေ့စိတ်မှ အနန္တရပစ္စယသတ္တိကိုရ၍ မှီရာတူသော နောက်စိတ် အား အနန္တရပစ္စယသတ္တိဖြင့် ကေးဇူးပြုသောစိတ်မျိုးကို “မနောဝိညာဏဓာတ်” ဟု ခေါ်ပါသည်။

မေး ။ မနသော ဝိညာဏဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်-ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုရာ၌ ပဉ္စဝိညာဏဓာတ် မနောဓာတ်တို့လည်း မနောဝိညာဓာတ်-အရ ပါဝင်သင့်ပါလျက် မနောဝိညာဏဓာတ်ကိုသာ ကောက်ယူရခြင်း အကြောင်း ကို ရှင်းပြပါ။

ဖြေ ။ ဤ၌ မနသောကား သမ္ပန္နိပုဗ္ဗိ ဝိညာဏဓာတ်ပုဗ္ဗိကား သမ္ပန္နိပုဗ္ဗိတည်း။ မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၆-ပါးသည်သာ မှီရာဝတ္ထုတူသော ရှေ့စိတ်၏ အနန္တရပစ္စယပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၍ မှီရာဝတ္ထုတူသော နောက်စိတ်၏ အနန္တရပစ္စည်းလည်း ဖြစ်ပြန်၏။ ထို့ကြောင့် ယင်း မနောဝိညာဏဓာတ် ၇၆-ပါးသည်သာ “မနသော” ဟူသော သမ္ပန္နိပုဗ္ဗိ၏ “ဝိညာဏဓာတ်” ဟု သမ္ပန္နိ ဖြစ်နိုင်သည်။ (ဝါ) ယင်းမနောဝိညာဏဓာတ် ၇၆-ပါးကိုသာ ဝိညာဏဓာတ်-ဟူသော သမ္ပန္နိပုဗ္ဗိအရ ကောက်ယူရပါသည်။

• စိတ်၌ ဓာတ် ၇-မျိုး ကွဲပြားခြင်းအကြောင်း

• မနောဓာတ်+ ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်+ မနောဝိညာဏဓာတ် အထူး

သိကာမတ္တ သိရုံမျှဖြစ်သောကြောင့် “မနောဓာတ်” မည်၏။ မနောဓာတ်ထက် ထူးသောအားဖြင့် သိတတ်သောဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် “ပဉ္စဝိညာဏဓာတ်” မည်၏။ မနောဓာတ် မနောဝိညာဏဓာတ်တို့ထက် သာလွန်ထူးကဲသောအားဖြင့် သိတတ်သောဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် “မနောဝိညာဏဓာတ်” မည်၏။ (ထို့ကြောင့် စိတ်၌ ဓာတ် ၇-မျိုး ကွဲပြား ရပါသည်။)

• သန္တီရဏ ၃-ခုနှင့် မဟာဝိပေါက်စိတ် ၈-ခုတို့ အဓိပ္ပာယ်၌ မဖြစ်နိုင်ခြင်း အကြောင်း / တဒါရုံစိတ်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်၌ မဖြစ်ခြင်းအကြောင်း

တဒါရုံစိတ်တို့သည် မိမိတို့ဖြစ်ဖို့ရာ ပဉ္စဒွါရ မရှိသောကြောင့်၎င်း၊ ပြုဖို့ရာ တဒါရုံ ပဋိသန္ဓေစုသော ကိစ္စမရှိသောကြောင့်၎င်း အဓိပ္ပာယ်၌ မဖြစ်ပါ။

• ဓူပဘုံ အဓိပ္ပာယ်၌ ဒေါသမူစိတ် မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

• ဓူပဗြဟ္မာ အဓိပ္ပာယ်၌ ကြီးများ စိတ်ဆိုးမှု အမျက်ထွက်မှု မရှိခြင်းအကြောင်း နိဝရဏအခိုင်အတံ့မှကင်းသော ပဋိသန္ဓေမရှိသောကြောင့်--ထိုပဋိသန္ဓေနှင့်တကွဖြစ်သော စိတ်သည် ဓူပဘုံ၌၎င်း အဓိပ္ပာယ်၌၎င်း မဖြစ်နိုင်ပါ။

* သောတာပတ္တိမဂ်၏ အရူပဘုံ၌ မဖြစ်ခြင်းအကြောင်း

* အရူပဘုံ၌ သောတာပတ္တိမဂ် မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

သောတာပတ္တိမဂ်သည် ပရတောယောသပစ္စည်းကို မရခဲ့သော် သာဝကတို့သန္တာန်၌ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့သည်လည်း လူ့ဘုံမှ အခြာသော နတ်၊

ဗြဟ္မာဘုံတို့၌ မပွင့်နိုင်သောကြောင့်၎င်း -- အရူပဘုံ၌ မဖြစ်နိုင်ပါ။

* အရူပ ဗြဟ္မာကြီးများ၌ ပြုံးရယ်မှု မရှိခြင်းအကြောင်း

* အရူပဘုံ၌ ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

အရူပဘုံ၌ ပြုံးရယ်ဖို့ရာ ရူပကာယ မရှိသောကြောင့် ဟသိတုပ္ပါဒ်စိတ် မဖြစ်နိုင်ပါ။

* အရူပဘုံ၌ ရူပါဝစရစိတ် မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

* အရူပဘုံ၌ ရူပကုသိုလ်- ကြိယာစိတ်များ မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

ရူပါဝစရကုသိုလ် ကြိယာစိတ်တို့သည် အရူပဗြဟ္မာတို့အား ရူပဝိရာဂဘာဝနာ၏ အစွမ်းဖြင့် ကသိုဏ်းရုပ်စသည်ကို အာရုံပြုကုန်သော ရူပဈာန်တို့၌လည်း တပ်မက်ခြင်း ကင်းသောကြောင့် အရူပဘုံ၌ မဖြစ်ပါ။

* အရူပဘုံ၌ ရူပဝိပါတ် မဖြစ်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

ရူပါဝစရဝိပါတ်စိတ်သည် အကြောင်းကုသိုလ်စိတ် မရှိသောကြောင့် အရူပဘုံ၌ မဖြစ်နိုင်ပါ။ (၉)

* သန္တိရဏ-စသော စိတ်များ ဟဒယဝတ္ထုကို ဧကန်မှီရခြင်းအကြောင်း

ဟဒယဝတ္ထု မရှိသော အရူပဘုံ၌ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် (ဆိုခဲ့ပြီးသော သုံးဆယ်သော စိတ်တို့သည်) ဟဒယဝတ္ထုကို ဧကန်မှီရပါသည်။

* ကုသိုလ်စသော စိတ်တို့ ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ-မမှီ ဖြစ်ရခြင်းအကြောင်း ။

ကုသိုလ်စသော စိတ်တို့သည် ရူပဘုံ၌ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုကို မှီ၍ အရူပဘုံ၌ ဖြစ်သောအခါ ဟဒယဝတ္ထုကို မမှီသောကြောင့် မှီ/မမှီ ဖြစ်ရပါသည်။

* နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဘုရား မပွင့်ခြင်းအကြောင်း

နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးရန်အတွက် နေရာဌာန မဟုတ်သောကြောင့်၎င်း၊ အံ့ဩမှု မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်၎င်း ယင်း နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်တို့၌ ဘုရားရှင်များ မပွင့်နိုင်ပါ။

* နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါများ မပွင့်နိုင်ခြင်းအကြောင်း

နတ်ပြည် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်သုံးရန် အတွက် နေရာဌာန မဟုတ်သောကြောင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓါများ မပွင့်နိုင်ပါ။

မေး ။ မည်သည့်ဘုံ၌ မည်သည့်ဝတ္ထုနှင့် မည်သည့်ဝိညာဏဓာတ်တို့ ဖြစ်ကြသည်ကို
အသီးသီး ဖော်ပြပါ။

ဖြေ ။ တာမဘုံ၌ ဆဝတ္ထုနှင့် သတ္တဝိညာဏဓာတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ရူပဘုံ၌ စက္ခုဝတ္ထု
သောတဝတ္ထု ဟဒယဝတ္ထုနှင့် စက္ခုဝိညာဏဓာတ် သောတဝိညာဏဓာတ် မနောဓာတ်
မနောဝိညာဏဓာတ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ အရူပဘုံ၌ ဝတ္ထုရုပ် မရှိ၊ မနောဝိညာဏဓာတ်
ဖြစ်ပါသည်။

• ဗုဒ္ဓဝါဒ အယူမှတစ်ပါး အခြားအယူသို့ ပြောင်းရွှေ့သွားသောသူ၏ အဓိတ
အကြောင်းရင်း တရားကား ။ ။ လောဘဖြစ်ပါသည်။ အထောက်သာဂေ- ကာမေသု
မိစ္ဆာစာရော အဘိဇ္ဇာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိစ လောဘမူလေန။

• ထွက်သက် ဝင်သက်လေကို ရှုမှတ်ပွားများနေရုံမျှဖြင့် မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်
မရနိုင် ။ ။ ထွက်သက် ဝင်သက်လေကို ရှုမှတ် ပွားများနေရုံမျှဖြင့် မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ကို
မရနိုင်ပါ။ သင်္ဂဟသာဂေ- ဒသ ကသိကာနိ အာနာပါနဉ္စ ပဉ္စကဏ္ဍာနိကာနိ။

• သဗ္ဗာကုသလသာဓာရဏနှင့် သဗ္ဗာကုသလ ယောဝီ အထူး ။ ။ သဗ္ဗာကုသလ
သာဓာရဏ-အရ အကုသိုလ်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော အကုသိုလ်စေတသိက် ၄-ပါး
(အကုသိုလ် သက်သက်) ကို ယူရပါသည်။ သဗ္ဗာကုသလယောဂီ-အရ အကုသိုလ်စိတ်
အားလုံး၌ယှဉ်သော အကုသလသာဓာရဏ စေတသိက် ၄-ပါးနှင့် ဆန္ဒ, ပီတိ, အဓိမောက္ခ
မှတစ်ပါး အညသမာနးစေတသိက် ၁၀-ပါး ပေါင်း ၁၄-ပါးကို ယူရပါသည်။ ဤသို့ထူးသည်

• ရုပ်မြင်သံကြားကို ကြည့်ရှု နားထောင်သူအား မြင်မှု, ကြားမှု ကိစ္စ ၂-ခု တစ်
ပြိုင်နက်တည်း ဖြစ်နိုင်/ မဖြစ်နိုင် ။ ။ မဖြစ်နိုင်ပါ။ (ပက်ကီးစာပိုဒ်- ၃၂ ထောက်။)

မေး ။ ဂွဏ္ဍိသ သုခပညာမှာ-ဟူသော သတ်မှတ်ချက်ချက်နှင့် လျော်ညီစွာ "တိက္ခပည
ပညပုဂ္ဂိုလ်" ၏ ဝိထိပုံစံ တစ်ခုကို ချပြပြီးလျှင်၊ ယင်းဝိထိ၌ ရသင့်သော ဥပစာရ
သမာဓိဇောနှင့် အပ္ပနာဇောတို့၏ သရုပ်ကိုလည်း ရေတွက်ပြခဲ့ပါ။

ဖြေ ။ (မဂ္ဂဝိထိ ပုံစံ) န-ဒ-မ-ဥ-န-ဂေါ/ဂေါ-မဂ် - ဖိုလ်-ဖိုလ်-ဖိုလ်-ဘဝင်း
ယင်းဝိထိ၌ ရသင့်သော ဥပစာရသမာဓိဇောကား- မဟာကုသိုလ် သောမနဿ
ဉာဏသမ္ပယုတ် ၂-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

အပ္ပနာဇော-ကား- မဂ်သောမနဿ ၁၆-ပါး၊ အောက်ဖိုလ် သောမနဿ ၁၂-ပါး
ဖြစ်ပါသည်။ (စာမျက်နှာ- ၁၀၁ ကြည့်ပါ။)

ပက်ကီးပိုင်း ဒီကာကျော် အဓိပ္ပာယ်များ ပြီး၏။

➤ ဥပစာရ သမာဓိဇောနောင် အပ္ပနာဇော စောပုံ (၀၇) နှောင်းပုံ

* ခွတ္တိသ သုဒဗုညမှာ-၌ ခွတ္တိသ-အရ

* မဟာကုသိုလ် သောမနဿ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော (ပထမဋ္ဌေး) ၂-ပါးနောင် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် သောမနဿဇော-၄၊ မဂ်သောမနဿဇော-၁၆၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ခု၏ သောမနဿဇော -၁၂ ပေါင်း (၃၂) ပါး စောနိုင်ပါသည်။

[သာဓက] သောမနဿသဟဂတဇောနာနန္တရံ အပ္ပနာပိ သောမနဿသဟဂတာဝ ပါဠိကမ္ပိတဗ္ဗာ၊ ကုသလဇောနာနန္တရံ ကုသလဇောနဉ္စေဝ ဟေဋ္ဌိမဉ္စ ဖလတ္တယမပေတိ။

* ဒွါဒသော ပေက္ခတာ ပရံ-၌ ဒွါဒသ-အရ

* မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော (တတိယဋ္ဌေး) ၂-ပါးနောင်- မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ဥပေက္ခာဇော-၅၊ မဂ်ဥပေက္ခာဇော-၄၊ အောက်ဖိုလ် ၃-ခု၏ ဥပေက္ခာဇော-၃၊ ပေါင်း (၁၂) စောနိုင်ပါသည်။ [သာဓက] ဥပေက္ခာသဟဂတ ဇောနာနန္တရံ ဥပေက္ခာသဟဂတာဝ၊ ကုသလဇောနာနန္တရံ ကုသလဇောနဉ္စေဝ ဟေဋ္ဌိမဉ္စ ဖလတ္တယ မပေတိ။

* သုခိတကြိယတော အဋ္ဌ-၌ အဋ္ဌ-အရ

* မဟာကြိယာ သောမနဿ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော (ပထမဋ္ဌေး) ၂-ပါးနောင် မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ သောမနဿဇော-၄၊ အရဟတ္တဖိုလ် သောမနဿဇော-၄၊ +၈။ [သာဓက] ကိရိယဇောနာနန္တရံ ကိရိယဇောနံ အရဟတ္တဖလဉ္စ။ သောမနဿသဟဂတ ဇောနာနန္တရံ အပ္ပနာပိ သောမနဿသဟဂတာဝ ပါဠိကမ္ပိတဗ္ဗာ။

* ဆ သမ္ဘောဇ္ဇိ ဥပေက္ခတာ-၌ ဆ-အရ

* မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော (တတိယဋ္ဌေး) ၂-ပါးနောင်- မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ဥပေက္ခာဇော-၅၊ အရဟတ္တဖိုလ် ဥပေက္ခာဇော-၁၊ ပေါင်း-၆ပါး။ [သာဓက] ကိရိယဇောနာနန္တရံ ကိရိယဇောနံ အရဟတ္တဖလဉ္စ။ ဥပေက္ခာသဟဂတ ဇောနာနန္တရံ ဥပေက္ခာသဟဂတာဝ။

* မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ သောမနဿ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၄-ပါးနောင် မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် သောမနဿဇော-၄၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ သောမနဿဇော-၄၊ မဂ် သောမနဿဇော-၁၆၊ ဖိုလ်သောမနဿဇော-၁၆၊ ပေါင်း ၄၀-စောနိုင်ပါသည်။

* မဟာကုသိုလ် မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာ ဉာဏသမ္ပယုတ်ဇော ၄-ပါးနောင်- မဟဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ဥပေက္ခာဇော-၅၊ မဟဂ္ဂုတ်ကြိယာ ဥပေက္ခာဇော-၅၊ မဂ်ဥပေက္ခာ ဇော-၄၊ ဖိုလ်ဥပေက္ခာဇော-၄၊ ပေါင်း (၁၈) ပါးစောနိုင်ပါသည်။

➤ ပုဂ္ဂိုလ်အလိုက် ကာမလောနောင် အပ္ပနာလောများ စောပုံ

* တိဟိတ်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လော ၄-ပါးနောင်-မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်လော-၉၊ သောတာပတ္တိမဂ်လော-၅ ပေါင်း ၁၄-ပါး စောနိုင်သည်။

* တိဟိတ်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် သောမနဿ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော (ပထမဋ္ဌေး) ၂-ပါးနောင်- မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် သောမနဿလော-၄၊ သောတာပတ္တိမဂ် သောမနဿလော-၄၊ ပေါင်း ၈-ပါးစောနိုင်ပါသည်။

* တိဟိတ်ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော (တတိယဋ္ဌေး) ၂-ပါးနောင်- မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ဥပေက္ခာလော-၅၊ သောတာပတ္တိမဂ် ဥပေက္ခာလော-၁၊ ပေါင်း ၆-ပါးစောနိုင်ပါသည်။

* သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လော ၄-ပါးနောင်- မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်လော-၉၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်လော-၅၊ သကဒါဂါမိမဂ်လော-၅ ပေါင်း ၁၉-ပါး စောနိုင်ပါသည်။

* သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် သောမနဿ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော-၂ (ပထမဋ္ဌေး) နောင်- မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် သောမနဿလော-၄၊ သောတာပတ္တိဖိုလ် သောမနဿလော-၄၊ သကဒါဂါမိမဂ် သောမနဿလော-၄၊ ပေါင်း ၁၂-ပါး။

* သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော (တတိယ ဋ္ဌေး) ၂-ပါးနောင် - မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ဥပေက္ခာလော-၅၊ သောတာပတ္တိဖိုလ် ဥပေက္ခာလော -၁၊ သကဒါဂါမိမဂ် ဥပေက္ခာလော ၁-ပါး၊ ပေါင်း ၇-ပါး စောနိုင်ပါသည်။

* သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လော ၄-ပါးနောင်- မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်လော-၉၊ သကဒါဂါမ်ဖိုလ်လော-၅၊ အနာဂါမိမဂ်လော-၅၊ +၁၉။

* သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် သောမနဿ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော-၂ပါး (ပထမဋ္ဌေး) နောင်- မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် သောမနဿလော-၄၊ သကဒါဂါမ်ဖိုလ် သောမနဿလော-၄၊ အနာဂါမိမဂ် သောမနဿလော-၄၊ ပေါင်း ၁၂-ပါး။

* သကဒါဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော ၂-ပါး (တတိယဋ္ဌေး) နောင် - မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ဥပေက္ခာလော-၅၊ သကဒါဂါမ်ဖိုလ် ဥပေက္ခာ လော-၁၊ အနာဂါမိမဂ် ဥပေက္ခာလော-၁၊ ပေါင်း ၇-ပါး စောနိုင်ပါသည်။

* အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဉာဏသမ္ပယုတ်လော ၄-ပါးနောင်- မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်လော-၉၊ အနာဂါမ်ဖိုလ်လော-၅၊ အရဟတ္တမဂ်လော-၅ +၁၉-ပါး။

* အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် သောမနဿ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော ၂-ပါး (ပထမဋ္ဌေး) နောင် - မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် သောမနဿလော-၄၊ အနာဂါမ်ဖိုလ်

သောမနဿလော-၄၊ အရဟတ္တမဂ် သောမနဿလော-၄၊ ပေါင်း ၁၂-ပါး။

* အနာဂါမ်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကုသိုလ် ဥပေက္ခာ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော ၂-ပါး (တတိယဋ္ဌေး) နောင် - မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် ဥပေက္ခာလော-၅၊ အနာဂါမ်ဖိုလ် ဥပေက္ခာလော-၁၊ အရဟတ္တမဂ် ဥပေက္ခာလော-၁၊ ပေါင်း ၇-ပါး စောနိုင်ပါသည်။

* ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကြိယာ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော ၄-ပါးနောင် မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာလော-၉၊ အရဟတ္တဖိုလ်လော-၅၊ ပေါင်း ၁၄-ပါး စောနိုင်ပါသည်။

* ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကြိယာ သောမနဿ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော ၂-ပါး (ပထမဋ္ဌေး) နောင် - မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာ သောမနဿလော-၄၊ အရဟတ္တဖိုလ် သောမနဿလော-၄၊ ပေါင်း ၈-ပါး စောနိုင်ပါသည်။

* ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်၏ မဟာကြိယာ ဥပေက္ခာ ဉာဏသမ္ပယုတ်လော ၂-ပါး (တတိယဋ္ဌေး) နောင် - မဟာဂ္ဂုတ်ကြိယာ ဥပေက္ခာလော-၅၊ အရဟတ္တဖိုလ် ဥပေက္ခာ လော-၁၊ ပေါင်း ၆-ပါး စောနိုင်ပါသည်။

➤ ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂-ယောက်၌ ရနိုင်သော ဝိထိစိတ်များ

အမှာ () ၏အမှတ်ပြုစိတ်များကို “ဝိထိစိတ်” ဟု မေးပါက ချန်လှပ်၍ ထားပါ။

➤ ဗုဒ္ဓတိအဟိတ် ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ် - အကုသိုလ်-၁၂ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်-၁၇၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊ ပေါင်း ၃၇-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

➤ သုဂတိအဟိတ် ပုထုဇဉ် - အကုသိုလ်-၁၂ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်-၁၇၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊ မဟာဝိပါက ဉာဏဝိပဿနာ-၄၊ ပေါင်း ၄၁-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဈာန်မရ တိဟိတ်ပုထုဇဉ် - အကုသိုလ်-၁၂ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်-၁၇၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊ မဟာဝိပါက-၈၊ ပေါင်း ၄၅-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

➤ ဈာန်ရ ကာမတိဟိတ် ပုထုဇဉ် - အကုသိုလ်-၁၂ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်-၁၇၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊ မဟာဝိပါက-၈၊ မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်-၉၊ ပေါင်း ၅၄-ပါး။

➤ ရူပ တိဟိတ်ပုထုဇဉ် - လောဘမူ-၈၊ မောဟမူ-၂၊ စက္ခုဝိညာဉ်ဋ္ဌေး၊ သောတာပန်ဝိညာဉ်ဋ္ဌေး၊ သမ္ပဋိဋ္ဌိဋ္ဌေး၊ သန္တိရဏ ၃-ခု၊ အာဝဇ္ဇန်းဋ္ဌေး၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊ မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် -၉၊ (ရူပဝိပါက-၅) ပေါင်း ၃၈/၄၃။

➤ အရူပ တိဟိတ်ပုထုဇဉ် - လောဘမူ-၈၊ မောဟမူ-၂၊ မနောဂ္ဂါရာဝဇ္ဇန်း-၁၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊ အရူပကုသိုလ်-၄၊ (အရူပဝိပါက-၄) ပေါင်း ၂၃/၂၇-ပါး။

➤ ဈာန်မရ ကာမသောတာပန် - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပဿနာ-၄၊ ဒေါသမူ-၂၊ ဥဒ္ဒစ္စသဟဂုတ်-၁၊ ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်-၁၇၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊ မဟာဝိပါက-၈၊ သောတာပတ္တိဖိုလ်-၁၊ ပေါင်း ၄၁-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

➤ **ဈာန်ရ ကာမသောတာပန်** - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်-၄၊ ဒေါသမူ-၂ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်-၁၊ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်-၁၇၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊မဟာဝိပါက်-၈၊မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်-၉၊သောတာပတ္တိဖိုလ်-၁၊ပေါင်း ၅၀-ဖြစ်ပါသည်။

➤ **ဓူပသောတာပန်** - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်-၄၊ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်-၁၊စက္ခုဝိညာဉ်ဌေး၊သောတဝိညာဉ်ဌေး၊သမ္ပဋိဋ္ဌိုင်း-၂၊သန္တီရဏ-၃၊ အာဝဇ္ဇန်းဌေး၊မဟာကုသိုလ်-၈၊မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်-၉၊ (ဓူပဝိပါက်-၅) သောတာပတ္တိဖိုလ်-၁၊ ပေါင်း ၃၄/ ၃၉-ပါး။

➤ **အဓူပသောတာပန်** - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်-၄၊ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်-၁၊မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊မဟာကုသိုလ်-၈၊အဓူပကုသိုလ်-၄၊ (အဓူပဝိပါက်-၄) သောတာပတ္တိဖိုလ်-၁ +၁၉/ ၂၃

➤ **ဈာန်မရ ကာမသကဒါဂါမ်** - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်-၄၊ ဒေါသမူ-၂ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်-၁၊ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်-၁၇၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊မဟာဝိပါက်-၈၊သကဒါဂါမ်ဖိုလ်-၁၊ ပေါင်း ၄၁-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

➤ **ဈာန်ရ ကာမသကဒါဂါမ်** - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်-၄၊ ဒေါသမူ-၂ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်-၁၊ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်-၁၇၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊မဟာဝိပါက်-၈၊မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် -၉၊သကဒါဂါမ်ဖိုလ်-၁၊ ပေါင်း ၅၀-ပါး။

➤ **ဓူပသကဒါဂါမ်** - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်-၄၊ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်-၁၊စက္ခုဝိညာဉ်ဌေး၊သောတ ဝိညာဉ်ဌေး၊သမ္ပဋိဋ္ဌိုင်းဌေး၊သန္တီရဏ-၃၊အာဝဇ္ဇန်း-၂၊မဟာကုသိုလ်-၈၊မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် -၉၊ (ဓူပဝိပါက်-၅) သကဒါဂါမ်ဖိုလ်-၁၊ ပေါင်း ၃၄/၃၉ ပါး။

➤ **အဓူပသကဒါဂါမ်** - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်-၄၊ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်-၁၊မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊မဟာကုသိုလ်-၈၊အဓူပကုသိုလ်-၄၊ (အဓူပဝိပါက်-၄) သကဒါဂါမ်ဖိုလ်-၁ + ၁၉/ ၂၃။

➤ **ဈာန်မရ ကာမ အနာဂါမ်** - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်-၄၊ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်-၁၊ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်-၁၇၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊မဟာဝိပါက်-၈၊အနာဂါမ်ဖိုလ်-၁ ပေါင်း ၃၉-ပါး။

➤ **ဈာန်ရ ကာမ အနာဂါမ်** - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်-၄၊ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်-၁၊ဟသိတုပ္ပါဒ်ကြည့် အဟိတ်-၁၇၊ မဟာကုသိုလ်-၈၊မဟာဝိပါက်-၈၊မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ်-၉၊အနာဂါမ်ဖိုလ်-၁၊ ပေါင်း ၄၈-ပါး။

➤ **ဓူပ အနာဂါမ်** - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်-၄၊ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်-၁၊စက္ခုဝိညာဉ်ဌေး၊သောတဝိညာဉ်ဌေး၊သမ္ပဋိဋ္ဌိုင်းဌေး၊သန္တီရဏ-၃၊အာဝဇ္ဇန်းဌေး၊မဟာကုသိုလ်-၈၊မဟာဂ္ဂုတ်ကုသိုလ် -၉၊ (ဓူပဝိပါက်-၅) အနာဂါမ်ဖိုလ်-၁၊ ပေါင်း ၃၄/၃၉-ပါး။

➤ **အဓူပ အနာဂါမ်** - ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ဗယုတ်-၄၊ဥဒ္ဓစ္စသဟဂုတ်-၁၊မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း၊မဟာကုသိုလ်-၈၊အဓူပကုသိုလ်-၄၊ (အဓူပဝိပါက်-၄) အနာဂါမ်ဖိုလ်-၁၊ ပေါင်း ၁၉/ ၂၃

➢ ဈာန်မရ တာမ ရဟန္တာ - အဟိတ်စိတ်-၁၈၊မဟာဝိပိက်-၈၊မဟာကြိယာ-၈၊ အရဟတ္တဖိုလ်-၁၊ ပေါင်း ၃၅-ပါး။

➢ ဈာန်ရ တာမ ရဟန္တာ - အဟိတ်-၁၈၊မဟာဝိပိက်-၈၊မဟာကြိယာ-၈၊မဟာဂ္ဂုတ် ကြိယာ-၉၊ အရဟတ္တဖိုလ်-၁၊ပေါင်း ၄၄။[အသေတွာနံ စတုစတ္တာလီသ-အရ]

➢ ရူပရဟန္တာ - စက္ခုဝိညာဉ်ဋ္ဌေး၊သောတဝိညာဉ်ဋ္ဌေး၊သမ္ပဋိဋ္ဌိုင်းဋ္ဌေး၊သန္တိရဏ-၃၊အဟိတ်ကြိယာ-၃၊မဟာကြိယာ-၈၊ (ရူပဝိပိက်-၅) ရူပကြိယာ-၅၊အရူပကြိယာ-၄၊အရဟတ္တဖိုလ်-၁၊ ပေါင်း ၃၀/၃၅-ပါး။

➢ အရူပ ရဟန္တာ - မနောဒွါရာဝဇ္ဇန်း-၁၊ မဟာကြိယာ-၈၊ (အရူပဝိပိက်-၄) အရူပကြိယာ-၄၊အရဟတ္တဖိုလ်-၁၊ ပေါင်း ၁၄/၁၈။

➢ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂဋ္ဌာန်၌ - သောတာပတ္တိမဂ်စိတ် ၁-ပါးသာ ရပါသည်။

➢ သကဒါဂါမိ မဂ္ဂဋ္ဌာန်၌ - သကဒါဂါမိ မဂ်စိတ် ၁-ပါးသာ ရပါသည်။

➢ အနာဂါမိမဂ္ဂဋ္ဌာန်၌ - အနာဂါမိမဂ်စိတ် ၁-ပါးသာ ရပါသည်။

➢ အရဟတ္တမဂ္ဂဋ္ဌာန်၌ - အရဟတ္တမဂ်စိတ် ၁-ပါးသာ ရပါသည်။

➢ စုတိနောင် ပဋိသန္ဓေနှောင်းပုံ

အရူပစုတိ ၄-ခုနောင် အောက်အောက်အာရုပ္ပကြည်သော အာရုပ္ပပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး၊ ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး၊ ပေါင်း ၈-ပါးနှောင်းနိုင်ပါသည်။

အာကာ-စုတိနောင် - ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး၊အရူပ ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး။

ဝိညာ-စုတိနောင် - အာကာ-ပဋိသန္ဓေကြည် အရူပ ပဋိသန္ဓေ ၃-ပါး၊ ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး၊ ပေါင်း ၇-ပါးနှောင်းနိုင်ပါသည်။

အာကီ-စုတိနောင် - အာကီ-ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး၊ နေဝ-ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး၊ ကာမတိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး၊ ပေါင်း ၆-ပါး နှောင်းနိုင်ပါသည်။

နေဝ-စုတိနောင် - ကာမတိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ပါး၊ နေဝသညာ-ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး။

ရူပ တိဟိတ်စုတိနောင်- သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၁၇-ပါး နှောင်းနိုင်ပါသည်။

ကာမတိဟိတ်စုတိ ၄-ခုနောင် ပဋိသန္ဓေ ၁၉-ပါး၊ ရုပ်ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး ပေါင်း ၂၀ နှောင်းနိုင်ပါသည်။

➢ စုတိနောင် နှောင်းနိုင်သော ပဋိသန္ဓေနှင့် ရောက်နိုင်သော ဘုံ

* သုဂတိ/ ဒုဂ္ဂတိအဟိတ်စုတိနောင် - ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-ပါး၊ (ကာမ ၁၁-ဘုံ)

* ဒွိဟိတ် စုတိ ၄-ခုနောင် - ကာမပဋိသန္ဓေ ၁၀-ပါး။ (ကာမ ၁၁-ဘုံ)

* ဈာန်မရ တိဟိတ်ပုထုဇဉ် စုတိနောင် - ကာမ ပဋိသန္ဓေ ၁၀-ပါး၊ (ကာမ ၁၁-ဘုံ)

- * ဈာန်ရ တိဟိတ်ပုထုဇဉ်စုတိနောင်- မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ ၉-ပါး၊ ရုပ်ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး။
[သုဒ္ဓါဝါသကြဉ် ရူပ ၁၁-ဘုံ၊ အရူပ ၄-ဘုံ။]
- * ဈာန်မရ ကာမ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်စုတိနောင် - ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၄-
ပါး နှောင်းနိုင်သည်။ [ဘုံကား- ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ။]
- * ဈာန်ရ ကာမ သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်စုတိနောင် - မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ ၉-ပါး၊
[ဘုံကား- သုဒ္ဓါဝါသ အသညသတ်ကြဉ် ရူပ ၁၀-ဘုံ၊ အရူပ ၄-ဘုံ။]
- * အနာဂါမ်စုတိနောင် - မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ ၉-ပါး၊ [ဘုံကား- သုဒ္ဓါဝါသ အသညသတ်
ကြဉ် ရူပ ၁၀-ဘုံ၊ အရူပ ၄-ဘုံ။]
- * ပထမဈာန်ဘုံသား တိဟိတ်ပုထုဇဉ်စုတိနောင်- သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ-၁၇ ပါး။ [ကာမ
သုဂတိ ၇-ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်တိုင်အောင်သော ရူပ ၁၀-ဘုံ၊ အရူပ ၄-ဘုံ။]
- * ပထမဈာန်ဘုံသား သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်စုတိနောင်- မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ ၉-
ပါး။ [ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊ သုဒ္ဓါဝါသ အသညသတ်ကြဉ် ရူပ ၁၀-ဘုံ၊ အရူပ ၄-ဘုံ။]
- * ပထမဈာန်ဘုံသား အနာဂါမ်စုတိနောင်- မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ ၉-ပါး၊ [ဘုံကား-
အသညသတ်ကြဉ် ရူပ ၁၅-ဘုံ၊ အရူပ ၄-ဘုံ။]
- * ဒုတိယဈာန်ဘုံသား တိဟိတ်ပုထုဇဉ်စုတိနောင် - ပထမဈာန်ဝိပါက်ကြဉ် သဟိတ်
ပဋိသန္ဓေ ၁၆-ပါး။ [ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊ ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ၊ တတိယဈာန် ၃-
ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊ အရူပ ၄-ဘုံ။]
- * ဒုတိယဈာန်ဘုံသား သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်စုတိနောင်- ပထမဈာန်ဝိပါက်ကြဉ်
မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ ၈-ပါး။ [ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ၊ တတိယဈာန် ၃-ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊
အရူပ ၄-ဘုံ။]
- * ဒုတိယဈာန်ဘုံသား အနာဂါမ်စုတိနောင်- ပထမဈာန်ဝိပါက်ကြဉ် မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ
၈-ပါး။ [ဒုတိယဈာန် ၃-ဘုံ၊ တတိယဈာန် ၃-ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊ သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ၊
အရူပ ၄-ဘုံ။]
- * တတိယဈာန်ဘုံသား တိဟိတ်ပုထုဇဉ်စုတိနောင်- ပ-ဒု-တတိယဈာန်ဝိပါက်ကြဉ်
သဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၁၄-ပါး။ [ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊ တတိယဈာန် ၃-ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ
အရူပ ၄-ဘုံ။]
- * တတိယဈာန်ဘုံသား သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်စုတိနောင်- ပ-ဒု-တ-ဈာန်ဝိပါက်
ကြဉ် မဟဂ္ဂုတ်ပဋိသန္ဓေ ၆-ပါး။ [တတိယဈာန် ၃-ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊ အရူပ ၄-ဘုံ။]
- * တတိယဈာန်ဘုံသား အနာဂါမ်စုတိနောင်- ပ-ဒု-တ-ဈာန်ဝိပါက်ကြဉ် မဟဂ္ဂုတ်
ပဋိသန္ဓေ ၆-ပါး။ [တတိယဈာန် ၃-ဘုံ၊ ဝေဟပ္ဖိုလ်ဘုံ၊ သုဒ္ဓါဝါသ ၅-ဘုံ၊ အရူပ ၄-ဘုံ။]

- * ဝေဟပ္ပိုလ်ဘုံသား တိဟိတ်ပုထုဇဉ်စုတိနောင် - ပ-ဒု-တ-ဈာန်ဝိပါက်ကြဉ် သဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၁၃-ပါး။ [ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊ ဝေဟပ္ပိုလ်ဘုံ၊ အဇ္ဈပ ၄-ဘုံ။]
- * ဝေဟပ္ပိုလ်ဘုံသား သောတာပန်, သကဒါဂါမ်စုတိနောင် - ပဉ္စမဈာန်ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး [ဝေဟပ္ပိုလ်ဘုံ]
- * အသညသတ် သုဂတိအဟိတ်ရှုပ်စုတိနောင် - မဟာဝိပါက် ပဋိသန္ဓေ ၈-ပါး။ [ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ။]
- * အဝိဟာဘုံသား အနာဂါမ်စုတိနောင် - ပဉ္စမဈာန်ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး။ [အတပ္ပါဘုံ၊ သုဒဿာဘုံ၊ သုဒဿိဘုံ၊ အကနိဋ္ဌာဘုံ။]
- * အတပ္ပါဘုံသား အနာဂါမ်စုတိနောင် - ပဉ္စမဈာန်ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး။ [သုဒဿာဘုံ၊ သုဒဿိဘုံ၊ အကနိဋ္ဌာဘုံ။]
- * သုဒဿာဘုံသား အနာဂါမ်စုတိနောင် - ပဉ္စမဈာန်ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး။ [သုဒဿိဘုံ၊ အကနိဋ္ဌာဘုံ။]
- * သုဒဿိဘုံသား အနာဂါမ်စုတိနောင် - ပဉ္စမဈာန်ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး။ [အကနိဋ္ဌာဘုံ။]
- * အာကာ-တိဟိတ်ပုထုဇဉ်စုတိနောင် - ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု၊ အဇ္ဈပ ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု။ [ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊ အဇ္ဈပ ၄-ဘုံ။]
- * အာကာ-သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်စုတိနောင် - အဇ္ဈပ ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု။ [အဇ္ဈပ ၄-ဘုံ။]
- * ဝိညာ- တိဟိတ်ပုထုဇဉ်စုတိနောင် - ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု၊ အထက် အဇ္ဈပ ပဋိသန္ဓေ ၃-ခု။ [ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊ အထက် အဇ္ဈပ ၃-ဘုံ။]
- * ဝိညာ-သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်စုတိနောင် - အထက် အဇ္ဈပ ပဋိသန္ဓေ ၃-ခု။ [အထက် အဇ္ဈပ ၃-ဘုံ။]
- * အာကိ-တိဟိတ်ပုထုဇဉ် စုတိနောင် - ကာမတိဟိတ် ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု၊ အထက် အဇ္ဈပ ပဋိသန္ဓေ ၂-ခု။ [ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊ အာကိ-ဘုံ၊ နေဝ-ဘုံ။]
- * အာကိ-သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်စုတိနောင် - အထက် အဇ္ဈပ ပဋိသန္ဓေ ၂-ခု။ [အာကိ-ဘုံ၊ နေဝ-ဘုံ။]
- * နေဝ-တိဟိတ်ပုထုဇဉ် စုတိနောင် - ကာမတိဟိတ်ပဋိသန္ဓေ ၄-ခု၊ နေဝ-ပဋိသန္ဓေ ၁-ခု။ [ကာမသုဂတိ ၇-ဘုံ၊ နေဝသညာ-ဘုံ။]
- * နေဝ- သောတာပန်, သကဒါဂါမ်, အနာဂါမ်စုတိနောင် - နေဝသညာနာသညာ ယတန ပဋိသန္ဓေ ၁-ပါး။ [နေဝသညာနာသညာယတနဘုံ]

အဘိဓမ္မာအောင်ပန်း (ပထမတွဲ) ပြီး၏။

